

DISQUISITIO

IN

X. 474.

25

Hypothesin *Baxterianam*

DE

Fœdere Gratiaë,

Ab initio

Et deinceps, semper & ubique
omnibus indulto, & adhuc
apud Ethnicos & extra-evan-
gelicos vigente ac valente ad
salutem.

Authore *Carolo Robothamo*, Ecclesiæ
Anglicanæ Presbytero Norfolci-
ensi, S. Th. B.

Μὴ ἴσθ' ὅτι ἡ γὰρ πρῶτη φρονεῖν, 1 Cor. 4. 6.

Qui non colligit mecum, dispergit, (dictum Domini
Jesu, Luc. 11. 23.)

L O N D I N I,

Impensis Roberti Clavell, Bibliopolæ
Londinensis, ad Insigne Pavonis in Cœ-
meterio Divi Pauli, M DC XCV.

Imprimatur.

Geo. Oxenden, *Procan.*

Jo. Mountagu, *Coll.*

Trin. Magister.

Hump. Gower, *Prof.*

Marg.

DISQUISITIO
IN *X. 114.* 25
Hypothesin *Baxterianam*

DE
Fœdere Gratiae,

Ab initio

Et deinceps, semper & ubique
omnibus indulto, & adhuc
apud Ethnicos & extra-evan-
gelicos vigente ac valente ad
salutem.

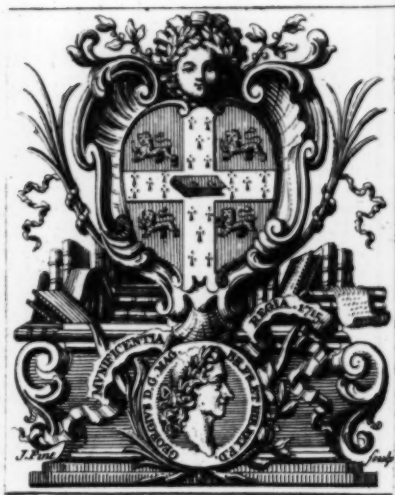
Authore *Carolo Robothamo*, Ecclesiæ
Anglicanæ Presbytero Norfolci-
ensi, S. Th. B.

Μὴ ἵκετ' ὁ κέρει πῶς φερεῖν, 1 Cor. 4. 6.

*Qui non colligit mecum, dispergit, (dictum Domini
Jesu, Luc. 11. 23.)*

L O N D I N I,

Impensis *Roberti Clavell*, Bibliopolæ
Londinensis, ad Insigne Pavonis in Coe-
meterio Divi Pauli, M DC XCV.

667:03

REVERENDO ADMODUM

IN

Christo Patri
JOANNI,
Episcopo *Norwicensi*.

Tuæ cum sim pars curæ
(Reverende Præsul) ti-
bi secundum Deum,
non solum ministerii, sed & ipsi-
us otii rationem debeo, præser-
tim quum id quod est præ ma-
nibus, Tui res sit fori, nempe
Theologici ; Quamvis autem
Causæ (quæ hîc agitur) ea sit
indoles,

Epistola Dedicatoria.

indoles, ea (ni fallor) veritas,
ut sola per semetipsam sibi suf-
ficere merito videatur : Patro-
ciniam tamen quærit & plus
quàm exposcit Scriptoris tenui-
tas ; quo tutius scilicet sub cli-
entelâ tuâ, sub tanti nominis
umbra conquiescat. Prodeat
igitur sub Tuis auspiciis (oro)
hoc quicquid est operis aut o-
lei : Vellem quidem elegantius
vestitum, Tuoque conspectu
dignius comparuisset. Quod si
sermonis ille nitor, minor quàm
par erat, per omnia non respon-
deat, donetur illud diuturnæ la-
rinitatis desuetudini ; præsertim
in materia difficili, & plus satis
scabrosa, quæ non nisi inela-
boratum admittit orationis fi-
lum. Mihi utcunque (cum
Sancto

Epistola Dedicatoria.

Sancto Hieronymo) melius vi- ^{Epist. ad}
detur, vera rusticè, quam falsa ^{Damasum.}
(vel dubia, aut suspecta) di-
sertè proferre. Stylo igitur (si
fortè) rusticiori, detur (obse-
cro) hîc venia; quam neque
admodum despero à tam no-
tissimæ humanitatis pectore.

Nolo autem Reverentiæ Tuæ
ulteriùs negotium facessere, neq;
Tua morari tempora. Liceat
tantummodò, post tristem orbi-
tatem, solatia nostra, per Tuum
ad nos accessum & præfectu-
ram, nobismet gratulari. Fui-
mus ad tempus, quasi in or-
phanorum statu, eoque magis
nomine, Reverentiæ Tuæ ob-
stricti sumus, quod paternam
nostrî curam suscipere, defectum
supplere, fortique nostræ vale-
A tudinariæ

Epistola Dedicatoria.

tudinariae manum relevatricem
accommodare, non dedigneris.
Quod superest ; Deum opti-
mum maximum veneror, ut in
ipsius gloriam & Ecclesiae com-
modum, cogita tua & conatus,
Spiritu suo.usque dirigat, afflet
& feliciter secundet. Ita vo-
vet,

Reverentia Tuae, officii nexu

& pietatis affectu, addictissimus,

Carolus Robothamus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Tertius jam agitur mensis, ex quo primum incidi (casu magis quam consilio, errore scilicet Bibliopole quid pro quo mittentis :) Incidi (inquam) in librum Domini Baxteri, cui titulus Methodus Theologiæ Christianæ. Inter legendum, deveni tandem ad *υπερβα* ejus *διδασκα* ; ubi vir Doctus, humano (ut videtur) affectu, sed magno molimine & quodam quasi zelo, Ethnicorum salutem & nunc & o-

P R Æ F A T I O.

lim astruere satagit; scilicet partim per naturale quoddam religionis Symbolum, omnibus sæculis & gentibus quadantenus attemperatum & adaptatum: Partim per fidem salvificam, quæ nullum respectum ad Christum sive olim promissum, sive nunc missum, necessario includat: Partim verò per fœdus gratiæ universale, humano generi per totum terrarum orbem exhibitum & dispensatum, atque per providentiæ φανέρωσις ita patefactum; ut evidentiâ quâdam naturali singulis per omne ævum faciliè innotescat. Rara quidem (fateor) hæc sunt, & insolita; atque à vulgari calle remota, sed δυνάμει admodum & δυνάμει, nec sine multâ mansitatione deglutienda. Authoris tamen palato adeò mire arridet hæc hypothesis,

PRÆFATIO.

hypothesis, hanc Helenam ita impensè fovet, hanc chordam adeò lubens ubique tangit, ut non immeritò eam vocitare possis, Delicias Baxterianas. Agnosco me non planè hospitem esse in hâc controversiâ: Siquidem in argumento non multùm absimili, alibi de his egi, in scripto satis spisso, nec dum edito, nescio an unquam edendo (tanta est, ut videatur, apud nostrates chartæ caritas & annona, prælique difficultas.) Interea verò donicum illud opus (si quando Deus dederit) in lucem prodeat; visum est mihi in palæstrâ hâc Baxterianâ me aliquantulùm exercere, horasque aliquas impendere: Haud animo vel Spiritu contradicendi, nedum ex aliquo velliscandi vel deprecandi pruritu; sed unica & solius veritatis eruendæ

PRÆFATIO.

Part. 3.
pag. 20.
n. 17.

Studio : Et ut ansa detur (si cui libet, magis instructo) ad ulteriorem rei disquisitionem. Inauspicatò præ- sagire videtur D. Baxterus, neminem ei adversaturum, præter aut rabulam aut superbè ignorantem. De priori, satis (ut opinor) hîc cautum est, scilicet ut civilitè cum eo agerem, & humanitè ; De posteriori, aliorum esto arbitrium & censura. Me quod attinet, invitus equidem me adversarium intendo in Dominum Baxterum cujus ex scriptis juvenem me profecisse non diffiteor, cujus & acumen in multis capitibus (salvâ semper Ecclesiæ pace) agnosco & amplector. At verò liceat, juxta monitum Apostoli, omnia probare, & quod bonum est, id solum retinere. Antiquum illud Hieronymi de Origene dictum, liceat

PRÆFATIO.

ceat etiam mihi hîc usurpare ; scilicet non ita bona ejus accipere debemus, ut etiam mala (falsa pro veris, vel saltem dubia pro certis) recipere cogamur. Sua nobis in publicum proposuit D. Baxterus μελετήματα : Ego itidem apposui & mea. De utrisque judicent periti : Judicet Ecclesia, & orbis Christianus. Vincat Christianismus, vincat veritas.

C. R.

A 4

IN

I N
Eruditam Disquisitionem

I N
Hypothesin Baxterianam.

O *Infidelium cohors ! Vos plaudite,
Apporto vobis nuncium gratissimum.
Evangelista Quintus jam tandem extitit,
Longe benignior vel reliquis Quattuor ;
Viam Salutis alteram quam per Viam
Ostentans, & vitam sine Vita pollicens.*

*Quid stas cum clavibus, Petre ? Ilicet, Ilicet.
Alias Baxterus invenit nuper novas,
Potentiores multo (ni fallor) Tuis :
Tu Christianis tantum cælos apperis,
At ille Gentibus : Fidei Tu duodecim
Articulos, ille primum solum postulat ;
Et urbis Solymæ portam apertam repperit,
In usus mutatam longe contrarios,
Cui custos audit, nempe stercorariam.*

Quod

Quod si (quod unum restat) nunc Anima mea
Sit cum Philosophis; Christianisme valeas.
Paganus, Christianus, haud multum interest.
O quam Theologo dignam telam texeret!

Hunc si commotus Robothamus perspicax
(Præsentis ævi decus, atque idem dedecus,
Illustriore Sphæra ac sorte dignior)
Trans obelo verberat, noli mirari.
Contra rationem, Scripturas, Ecclesiam
Quem disputantem, nudatum coloribus
Fucatis, in theatrum trahit hæc Diareti.
Siquis—— Quid agi? Tene invidere Gentibus
Divinam Gratiam? Tene fores claudere
Supernas, in viros probitate præditos?
Audacis Theologi qui linguam comprimit,
Deo relinquit integras partes suas.
Non 'Autonegropes nos, sed Furidici sumus:
Qui jura dicunt, Rectoris potentiam
'Ἰμπέχουσ' vel in leges haud denegant.

Daniel Green, A. M. & Rector de
Fulmodiston in agro Norfolkensi.

A D

Hominem Lapsum

Γ Ρ Ο Σ Φ Ω Ν Η Σ Ι Σ.

V ^{(tas,} *Ane, quid affectas Paradisi irrumpere por-*
Et per inaccessas niteris ire vias ?

Stas contra romphæa minax, atq; igneus ensis, Gen. 3. 24.
Flammarumque globos vibrat in ora tua.

Clausa est jam lapsis Factorum Janua : Cæli Rom. 3. 20.
Et reseat summi limina Recta Fides. 4. 6.
 Eph. 2. 8, 9.

Hac Duce justitiam assequitur Abrahamus, & in- Gen. 15. 6.
Concessum est Christi porro videre diem. (de Joan. 9. 36.

Hac semper vixere pii, hac & vivet in omne Habac. 2. 4.
Ævum, Justorum Pars universa virum. Rom. 1. 17.

Lapsus homo ex proprio sapit, & ratione superbit, Eph. 4. 18.
Vique sua retur posse placere Deo. Rom. 1. 21.
 Gen. 6. 5.
 Ecclef. 7. 21.

Arguit

- Gal. 3. 19. *Arguit ignarum veteris Mundi πολυθεισμοῦ,*
 Rom. 3. 20. *Arguit infirmum Lex rediviva Sinæ.*
 Rom. 4. 15. *Arguit utrumque promissus Christus, & orbi*
 c. 8. 3, 7. *Post missus, miseris sola medela malis.*
 Gal. 3, 21, 22. *Est (fateor) cunctis sapientia mista creatis ;*
 Psal. 104. 24. *Haud tamen expandit ista Sophia Deum.*
 1 Cor. 1. 21. *Non miserescentis præcordia chara recludit,*
 1 Cor. 2. 6, 7, 8. *Nulla redemptoris pignora certa dedit.*
Quid leges igitur Rerum, regimenque, vicesque,
(Quæcunque in terris fixa Pronoia facit :)
Quid Mundi miseri & marcentis egena elementa,
In venia & vitæ cogimus ire basin ?
 Gal. 2. 21. *Quid lumen dotesque relictas, Pelagiane,*
Eve his ? Hasque doces scandere posse polum ?
Non Lex non Lumen naturæ salvat alumnos,
 Joh. 1. 4, 17. *Gratia sed Christi, vitæque Luxque Λόγος,*
E'que sinu Patris prolata oracula veri,
 Gen. 3. 15. *De serpentigeni seminis excidio.*
 Isai. 1. 11. *Quid Mosen, Judææ, crepas, Sinaïtica jura*
 66. 1, 2, 3. *Templaque brutorum sanguine tincta nimis ?*
 Hebr. 10. 1, 4. *Quid typicas facies, & inanes deperis umbras,*
 9. 9. *Omnia quæ, dempto corpore, cassa jacent ?*
 Coloss. 2. 17. *Respice de Σνεῖρ venientem, & lumina figas*
 Heb. 7. 19. *Præsteris signo : Promicat inde salus.*
 Num. 21. 9. *Non*
 Deut. 33. 2.

Non

Non Moses populum in requiem traducit, at ille Heb. 3. 11, 18.

Idem hodie, idem & heri Iesus, & usq; manens. 4. 7. 9.
13. 8.

De quo olim Moses, Deus excitat ecce Prophetam, Deut. 18. 18.
19.

Audiat illius dogmata vestra Fides. Act. 5. 22, 23.
Math. 17. 5.

Summa salus, Christusq; Fides Christumq; preben-

Nexibus implicitis concomitanter eunt. (dens,

Nulla salus sine Christo, in Christo fors quoq; nulla Act. 4. 12.
Joh. 8. 24.

Absq; fide : Cocunt Christus & Alma fides. 10. 26, 27.

De ignoto Christo, Nil sani manat adultis, Eph. 2. 12.
Isai. 53. 11.

Nulla salutaris vivida gutta spei. 1 Tim. 2. 14.
Joh. 17. 3.

Non habet is vitam, qui Christum non habet : Hu- 1 Joan. 5. 12.

Doctrina vacuus non habet ille Deum. (jus 2 Joan. 9.

Sola via ad Patrem est Christus, via sola Fidesq; Joan. 14. 6.

Ad Christum : His junctis itur ad astra rotis. 6. 53.
1 Pet. 2. 4, 7.

Qui Christum tollit, Animæ medicamina tollit,

Balsama de Gilead evacuare studens : Isai. 53. 5.

Quiq; fidem removet, myrothecion abjicit, ipsum

Emplastrum diris vulneribusque negat. Rom. 3. 25.

Tu fidei Christum conjunge, Fidem quoq; Christo : Hof. 2. 19, 20.

Divide : non prosunt singula, juncta juvant. 1 Pet. 1. 21.

Fundamentum aliud non extat præter Jesum, 1 Cor. 3. 11.

Non aliud poterit ponere vera fides.

Hic muri est utriusque Lapis, caput anguli, & in

Se non ædificans ille profanus eat. (quem Eph. 2. 20, 21.

Una

Eph. 4. 5. 6. *Una fides Christum complectitur, una Deumque :*
19. *Unius fidei portio ubique salus.*

Joan. 12. 44. *Unus idemq; latex de fonte & flumine manas*
Unda eadem ; utramq; ergo ñ vit ñ dñi.

Joan. 5. 23. *Filius atq; Pater pariles in honore fideque,*
1 Pet. 1. 21. *Utraq; pars sortem hic vendicat æqua suam.*

Joan. 14. 1. *Creditis in numen, sed & in me credite, dixit,*
Hilarius. *Saluator, jungens se fidei atque Deo.*

Joan. 17. 3. *Fidere Mittenti, vita est, sed non sine Missa :*
1 Joan. 5. 20. *Ex utriusq; fide surgit utrinque salus.*

Errores valeant, tribuunt quicumq; salutem
Si non, à Genito, per Genitique fidem.

C. R.

ER-

ERRATA.

Page 3. Marg. l. *neque eis.* p. 13. lin. 12. l. *Ser-*
penti. p. 24. l. 12. *Montanus:* (l. 13. l. *nihil*
estimans, sic *Stunica.* l. 22. l. *Abcondi ab.* p. 36.
 l. 3. post *statum* pone comma. l. pen. l. *relictiis.* p. 43.
 l. 18. l. *propositionis.* p. 44. Nota Prosperi poni de-
 buerant in Margine, ne interrumpatur sensus &
 Syntaxis. p. 57. l. 19. l. *exuta.* p. 69. l. 1. post
 (*sensus*) adde punctum. p. 70. l. ult. l. *Adeo ut.* p.
 75. l. 15. post (*Deus*) tollatur punctum. p. 80.
 l. ult. l. *modis.* p. 94. l. 10, 11. l. *solatia.* p. 99. l.
 19. l. *Discipula.* p. 114. l. 9. pro 88. l. 109. p.
 148. l. 8. l. *reperitur.* p. 150. l. 22. l. *rebus facti.*
 p. 154. l. 15. l. *promam.* p. 126. l. 22. l. *ostenditur.*
 p. 155. l. 25. dele p. 103. l. 127, 132, 135. p. 156.
 l. 3. dele p. 109. l. p. 137.

DIS-

THE [illegible] OF [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

IN [illegible] [illegible] [illegible]

BY [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Se
at
in
Th
ha
th
M
pi
th
oc
Di
Fa
Go
in
by
Sel
th
Fr
U

Books printed for, and Sold by
R. Clavell, at the Peacock in
St. Paul's Church-yard.

THE Reasons of Praying for the
Peace of our *Jerusalem*: In a
Sermon Preached before the Queen
at *White-Hall*, on the Fast-Day, be-
ing Wednesday August 29. 1694. by
Thomas Comber, D. D. Dean of *Dur-*
ham, and Chaplain in Ordinary to
their Majesties. Printed by Their
Majesties Special Command.

A Daily Office for the Sick; Com-
pil'd out of the Holy Scriptures, and
the Liturgy of our Church; with
occasional Prayers, Meditations and
Directions.

The *Pantheon*, Representing the
Fabulous Histories of the Heathen
Gods, and most Illustrious Heroes;
in a short, plain and familiar Method,
by way of Dialogue, for the Use of
Schools. Written by *Fra. Pomey*, of
the Society of Jesus; Author of the
French and Latin Dictionary, for the
Use of the *Dauphin*.

*

Q.

Q. Horatii Flacci Opera: Interpretatione & Notis Illustravit *Ludovicus Desprez* Cardinalitius Socius ac Rhetor Emeritus, Jussu Christianissimi Regis, in usum Serenissimi Delphini, ac Serenissimorum Principum Burgundiæ, Andium, Biturigum. Huic Editioni accessere Vita Horatii, cum *Dacerii* Notis ejusdem Chronologia Horatiana, & Præfatio de *Satira Romana*.

L. *Annei Flori* rerum Romanarum Epitome; Interpretatione & Notis Illustravit Anna Tanaquilla Fabri Tilia, Jussu Christianissimi Regis, in usum *Serenissimi Delphini*.

Compendium *Græcum* Novi Testamenti, Continens ex 7959. Versiculis totius N. Testamenti tantum Versiculos 1900. (non tamen integros) in quibus omnes universi Novi Test. Voces, una cum Versione Latina, Inveniuntur: Auctore *Johanne Lusden*, Philos. Doctore, & Linguae Sanctæ in Academia Ultrajectina Professore Ordinario Editio Quinta.

DISQUISITIO

IN

Hypothesin *Baxterianam*

DE

Fœdere Gratiae, &c.

CAPUT I.

Curiositas humana, prona admodum & proclivis ad abscondita Dei & inconcessa scrutanda, multum se & nunc & olim exercuit circa statum & sortem Gentilium. Durum videbatur & rigidum, tot hominum myriadas, & ante & post Christum, extra media salutis relictas ponere & collocare. At verò ^{*L. 3. de} (ut Josephus Acosta ^a) non id agitur, utrum durum hoc & severum ^{procuranda Indorum salutem, cap. 3,} sit,

B

fit,

^b Oratio,
de objecto
Theolo-
giae, p. 32.

^{*} Confide-
re Deo per
Christum,
sub vet.

fit, an benignum & liberale, sed utrum verum necne. Quocunque enim modo Deo visum fuerit has res administrare (uti rectè monet Jac. Arminius, hâc ipsâ de re loquens ^b) semper accidet ut vincat Deus, quando judicabitur. Varia tamen commenta favorabilia humanum excogitavit ingenium, quibus mundum Gentilem ex hâc miseriâ eriperet, & intra salutis metas, etiam sine fide Christi, ne dicam sine Christo, collocaret. Pelagiani (quos passim refellit S. Augustinus Tomo 7.) distribuebant tempora, & docuère, Ante Legem salvos factos esse per naturam, deinde per Legem, postremò per Christum. Socinus ^c post sublatam Testam. neque necessarium fuit, nec porro in quoquam fuisse ullâ ratione dici potest. *Socin. fragm. de Justificat. f. 51.*

Certum est eos qui Christi tempora antecesserunt, non habuisse Christi notitiam, tanquam ad se pertinentem, nec per ejus fidem ad Deum accessisse. *Soc. Comment. in 1 Epist. Joannis, f. 445.*

Sic & Smalcus, De naturâ Filii Dei, c. 10. Mors Christi non fuit necessaria priscis ad justificationem. *Idem in refutat. Smigleii c. 23. f. 204.* Christi mors aut virtus ejus, ad eos non pertinuit, qui ante eum vixerunt. *Idem in refutat. Franzii, p. 141.* Nullus mediator nec promissus nec datus fuit Adamo. — Nec ad eos Christus pertinuit.

Christi

Christi Deitatem & satisfactionem, non mirum est si etiam negaverit antiquis Dei hominibus, omnem fidem in Christum vel salutem per Christum. Egit certè ut Philosophus, hoc est, sibi constat, sibi congruit, & licet falsa, tamen cohærentia, docet. At verò Curcellæus, qui neminem antiquorum salvatum vult, nisi ex respectu ad Christum, communem omnium redemptorem^d, & tamen negat illis fidem in Christum futurum redemptorem, ut necessariam^e, iisque sub lege & fœdere naturæ relictis^f, salutem^g concedit, dummodo credant in Deum Universi creatorem & gubernatorem, & vitam suam secundum rectæ rationis lumen omnibus affulgens, instituant. Hic sanè *ἀόυσια* prorsus & *ἀούγκλωσα* conjungere videtur, suæque dicta aliis dictis suffodere & supplantare.

Prodit tandem hujusce causæ limator ultimus & politor Dominus Baxterus, vir celeberrimus, in nostratibus præsertim controversiis.

^d Curcell.
dissert.
Theol. 3.^a.
p. 919. n. 3.
^e Idem, p.
454. n. 13.
^f Idem, p.
928. n. 25.
^g *Quam*
(inquit)
ne queis
promisit
Deus, neq;
dare tene-
tur. p. 452.
n. 12.

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

Ille in Methodo Theologiæ Christianæ, recte negat cuiquam homini lapso salutem contigisse vel contingere potuisse, per fœdus naturæ, hoc est, perfectæ & illibatæ innocentia. Statuit verò omnes ab initio Salvatos fuisse non nisi per mortem & meritum Christi, per fidem in Deum redemptorem & liberatorem, per fœdus & legem gratiæ & misericordiæ omnibus universim hominibus à lapsu dispensatam, indultam & patefactam, partim per traditionem illius primævæ promissionis & protevangeli (Gen. 3. 15.) partim per obvia quædam ratiocinia facile deducta & collecta à regimine mundi, ab experimentis patientiæ, clementiæ & benignitatis divinæ erga genus humanum; omnes verò omnium gentium & sæculorum mortales, maxime iudicatos iri, secundum hoc fœdus gratiæ universalis, neminem verò (decisivè & determinativè, uti loquitur) condemnandum fore propter mera peccata commissa contra Legem naturæ

turæ (five originale five actuale)
sed propter spretum hoc fœdus gra-
tiæ & neglectum. Hæc mihi videretur
summa sententiæ Baxterianæ.
Ipsium (si placet) audiamus loquen-
tem.

Part. 3. p. 56. n. 8. ‘Legum gra-
tiæ universalium Triplex fuit edi-
tio. Prima facta humano generi
in Adamo : Secunda, humano ge-
neri in Noâ : ‘Tertia per Chri-
stum incarnatum, omnibus facta
est quoad legis tenorem, sed non
omnibus promulgata est. *Part. 3.*
p. 19. n. 8. Fœdus gratiæ initia-
lis vel primæ editionis Toti generi
humano factum est, & in Adamo
& Nœe, & per illos ad posteros
tradendum mandatum est, & de
facto traditum. *Part. 2. p. 383.*
n. 1. Regnum hoc Dei ideo Uni-
versale dico, quia *totum genus hu-*
manum sunt ejus subditi. Ibidem,
n. 4. In primo instante, *omnis* est
verè subditus, qui ad fœderis novi
obedientiam à Deo vocatus & ob-
ligatus est. Et ita regnum hoc Dei
B 3 ‘est

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

' est Universale — omnibus in A-
 ' dam remedium paratum est & obla-
 ' tum : Quod & de omnibus ut in
 ' Nöe, dicendum est. *Ibidem, n. 6.*
 ' In primâ constitutione, *regnum gra-*
 ' tiæ Universale fuit. *Part. 2. p.*
 ' 408. *n. 5.* Lex gratiæ seu fœdus
 ' divinum, sicut Adamo, ita & Noa-
 ' cho cum liberis suis datum est,
 ' adeoque *virtualiter*, Toti generi
 ' humano. *Ibidem, p. 410.* (initio
 ' tabulæ) Quoad ipsius vim & te-
 ' norem, fœdus gratiæ universale,
 ' & primæ & secundæ editionis, om-
 ' nibus Adami & Noachi posteris
 ' continuatur, ut norma scilicet &
 ' officii & *Judicii*. *Part. 3. p. 67.*
 ' *n. 7.* Nemo mortalium ab omni
 ' gratiâ (sicuti Diaboli) exclusus
 ' est; aut sub solâ lege naturæ in-
 ' tegræ est *subditus* : Omnes sunt sub
 ' lege gratiæ, vel primæ vel poste-
 ' rioris editionis. *Part. 2. p. 409.*
 ' *n. 6.* Totum genus humanum, eti-
 ' am & Ethnicis & infidelibus qui-
 ' buscunque non exceptis, est sub
 ' lege gratiæ, seu fœdere quâ con-
 ' ditionali.

ditionali. In *Postscripto*, p. 1, 2.
Neque per adventum Christi cessavit fœdus seu Lex gratiæ (i. e. initialis) primæ & universalis, quæ mediâ gratiosè præcipit ad peccatorum remissionem & vitam obtinendam, etiam iis quibus Evangelium nunquam prædicatum fuit. *Part. 3. p. 19. n. 11.* Præcepta fœderis gratiæ initialis omnes adhuc obligant, quibus vere revelata sunt, & quibus præcepta fœderis perfectioris nondum revelata sunt, promissiones item & comminationes illius fœderis, omnibus adhuc *vigent*, quibus perfectioris fœderis Lex & status non revelatur & succedit. *Part. 3. p. 368.* (circa imam Tabulæ paginam) Totus mundus (legis innocentiae violatione suppositâ) judicandus est secundum Gratiae legem, *viz.* Editionem illam sub quâ vixerunt, *viz.* Qui Evangelium habuere, secundum Evangelium: Judæi ante Christum, secundum promissionem, cum lege Judaicâ:

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

‘Mundus reliquus totus, per legem gratiæ Adamo & Noæ datam (per providentiam promulgatam & patefactam.) *Ibidem*, p. 369. n. 2. Condemnati, primò supponuntur esse sub condemnatione legis naturæ, propter unumquodque peccatum particulare (utpote conditionaliter tantum, non actu remissum.) Secundò, determinativè condemnantur *solum* ob legis remediantis violationem, & remediantis aliqualis gratiæ ingratiæ rejectionem, &c.

§. 2. His ita prælibatis, pergo jam ad discussionem sive disquisitionem, præmissis quibusdam concessionibus & distinctionibus, quibus muniatur via & aditus ad destinatam antithesin, suo loco proponendam.

Primò igitur concedo, In illo *πρωτοαγγελίῳ* (Gen. 3. 15, 16.) factam esse ab initio promissionem de Christo, venturo & serpentem victuro,

Ag-

Agnosco secundo, In hâc promissione fundatum esse & fortiter insinuatum fœdus gratiæ & misericordiæ, & ex illius intuitu Admissionem esse factam hominis jam peccatoris ad veniam & vitam, adeoque aditum & reditum ad favorem Dei certis legibus recuperandum.

Concedo tertio, Initiale hoc fœdus datum esse primitus Adamo, eique jam lapso, non tamen ut Capiti salvandorum; Apostolus enim (*Rom. 5.*) duo tantum agnoscit capita, primum Adamum ut caput apostasiæ, secundum ut caput gratiæ & restitutionis. Datum est illi, ut primo lapso solique (cum Evâ) tum existenti.

Concedo quarto, Fœdus hoc misericordiæ, ex intentione Dei esse & fuisse extensibile, applicabile & annunciabile, ad omnes & singulos Adæ posteros, sub conditione fidei, pœnitentiæ novæque in futurum obedientiæ; Adeoque omnes fuisse in (remotâ saltem) possibilitate salutis;

^h In Duo-
decade,
p. 155.

tis; nam (uti Crocius ^h docet) Promissio prima distinguit genus humanum à genere Diaboli. Si nihil aliud Methodista velit, per Fœdus datum virtualiter toti Generi humano, non refragabor.

ⁱ P. 400,
& p. 402.
n. 31.

Concedo quintò, atque etiam assero Fidem in hoc fœdere requisitam fuisse in Deum misericordem, & in semen futurum promissum & propter peccata sacrificandum; qualem in Abele fuisse asserit ⁱ D. Baxterus; adeoque nudam fidem in Deum Creatorem & mundi gubernatorem (qualem asserit Curcellæus) non suffecisse; quâ tamen in re hæsitare videtur D. Baxterus & *ἐπαμφοτερίζειν*.

Concedo sextò, Doctrinam hujus fidei & fœderis, per Adamum & Noachum, traditam fuisse suis posteris, & ab iis per aliquot sæcula traductam & retentam: At verò tandem in maximâ hominum parte, extinctam & extritam, tenebris & oblivione sepultam; adeò ut opus haberet restitutione & quasi
se-

secundâ promulgatione, factâ ad Abrahamum. Agnosco etiam (cum Authore Methodi, p. 395. n. 52, Gen. 12.3 53.) sacrificandi ritum primitus introductum fuisse, ex lege positivâ divinâ, & ab Adamo primum, & à Noâ postea, posteris traditum; ea- que sacrificia, à primâ origine & institutione, Typos fuisse Seminis futuri sacrificandi, prout disertè docet S. Augustinus^k; sed uti mens huma-
na semper prona est ad ceremoniam externam, ad nucem sine nucleo retinendam, ita ritus hic ubique quidem transiit ad Ethnicos, sed ut corpus sine animâ, ut cortex sine medullâ, ut cassâ gluma sine grano, hoc est, sine salutari illâ *ἡθροει*, usu, significatione, sine intentione & relatione Typicâ, quâ primitus erat investitus.

^kL. I. contra adversarium Legis, c. 18.
Item, L. 5. contra Julianum. Pelag. c. 9.

§. 3. His ita concessis, duo maximè sunt, quæ adhuc in dubio posita videntur, adeoque strictius discutienda & ulteriori disquisitione ventilanda. Primò, utrum Totum genus

nus humanum, ante Christi adventum, semper & ubique fuerit sub lege gratiæ? Sive, utrum in regno gratiæ initialis Totum genus humanum fuerint illius *subditi obligati & vocati*. Id quod *πρωτος* asserit D. Baxterus (*Part. 2. p. 383. n. 1. n. 4. Part. 3. p. 67. n. 7.*) Secundò, utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, sic enim quæritur à D. Baxtero, (*Part. 1. pag. 15. circa mediam paginam.*) Vel, An fides in Christum Incarnatum (vel religio propriè Christiana) sit unica jam ad salutem via? (*Part. 3. p. 17. n. 1.*) Id quod negat D. Baxterus, ut videre est, *Part. 3. p. 19. n. 13, 15. pag. 22. n. 19, 20.* Mihi verò de neutro horum satisfit, sed utrumque prorsus videtur opponendum.

Prius verò quàm ad priorem quæstionem me accingo, necessariò præmittenda est gemina distinctio, ne in tenebris dimicare videar, scopúmque incertum & quasi volitantem petere.

Primò

Primò igitur, In fœdere gratiæ initiali, distinguo Institutionem ab administratione.

Fœdus gratiæ originalis & primordialis, sive ut in Adâ sive ut in Noâ spectatum, in Institutione erat (fateor) Universale, h. e. omnibus datum, omnibus traditum & notum, qui tunc in mundo extiterent. Tandem verò, post aliquot annorum centurias, crescente mundo, Serpente & inundante ignorantia & socordia, cæcitate & sensualitate per maximam generis humani partem, in administratione evasit in particulare, & multò restrictiùs ibat, non propter angustias vel imminutionem ipsius fœderis, sed propter hominum malitiam & apostasiam consummatam, quam sequebatur defectus & subtractio mediorum; uti animadversum est à Lud. Crocio¹ in his verbis, Fœdus (inquit) gratiæ, post apostasiam Cainitarum & Chamitarum, &

¹ In Duo-decade, p. 785.

Idem in-
sinuatur
à D. Bax-
tero, *Part.*
3. p. 443.
Post lap-
sum huma-
num, &
foedus
gratiæ
primò fa-
ctum —
Dei & ho-
minum in-
imicus,
per pec-
catum
proh ni-
mum
prævale-
bat, &
mundum
ad leges
divinas
corrum-
pendas,
violandas,
temnen-

& ab his seductorum, restrictiùs est repetitum^m. Et quamvis hominum malitia, ipsum foedus Dei non irritavit, neque irritum facere potuit, quoad amplitudinem ejus omnibus & singulis semper applicabilem; tamen contractior fiebat administratio tum foederis ipsius, tum mediòrum & gratiæ, præsertim post stabilitam Israelis politiam in sedibus promissis; Juxta illud psalmodi, *Psal.* 147. 19, 20. Annunciat verbum suum Jacobo, justitias suas & judicia sua Israeli, non taliter fecit omni nationi (i. e. nulli fecit) & judicia sua non manifestavit eis, h. e. (inquit Vatablus) non fecit eis nota, idem significans quod Paulus (*Act.* 14. 16.) præteritis ætatibus fivit omnes gentes pellexit, ad universalem penè apostasiam. Post diluvium autem & foedus cum Noacho renovatum, mundi depravatio, legis & cultus divini corruptio, oblivio & contemptus, cito nimis & ferè universaliter obtrigit. Foedus igitur & Abrahamicum & Mosaicum fuit foedus reformationis, religionem à statu depravato restaurans, & leges & cultum divinum quasi postliminio restituens, & à corruptione & oblivione vindicans.

tes suis ipsorum viis ambulare. Eódem spectat illud prophetæ (*Amos* 3. 2.) de iisdem Israelitis, Vos solos, vel tantummodò vos cognovi, ex omnibus cognationibus terræ. Adeo ut Salvator dicat ad Samaritanos sui temporis, *Joann.* 4. 22. Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, Salus enim est ex Judæis, id est, Interprete Tertullianoⁿ, Tota promissio tribus Judæ fuit, ut scirent Hierosolymis esse & Sacerdotes, & Templum, & matricem religionis, & Fontem, non puteum, salutis.

ⁿ Adversus Marcion. L. 4. c. 35. p. 124.

Distinguo secundò, Inter Tenorem fœderis gratiæ & ejus dispensationem. Aliud enim est Generalis tenor fœderis, omnes sub conditione complectens, estque unus & idem per omnia sæcula ante-evangelica; aliud verò est *οἰκονομία* & dispensatio fœderis, quæ fit per ministerium verbi, per revelationem, patefactionem, promissionem, per primordiale publicationem, vel certam & inde continuatam traditionem,

tionem, five ore factam, five scripto. Quæ sane est modò fusior & latior, modò strictior, parcior, & angustior. Neque Baxterianum acumen latuit hæc distinctio; quam licet sæpe dissimulet & sæpius confundat, aliquando tamen satis insinuat; ut *pag. 383. n. 5.* ‘Post
‘Cainitarum’ (inquit) apostasiam,
‘fœdus gratiæ conditionale fuit Te-
‘noris universalis, neminem nisi seip-
‘sum excludentem Excludens. *Item,*
‘*p. 410.* Quoad vim & tenorem,
‘fœdus gratiæ universale & primæ
‘& secundæ editionis, omnibus A-
‘dæ posteris continuatur. *Part. 2.*
‘*p. 431. n. 22.* (De Judæis, ut opi-
‘nor, agens, dicit) Quod erant ob-
‘ligati ad credendum tale fœdus
‘divinum extare — Et Messiam
‘fore fœderis illius mediatorem, sa-
‘lutis ducem & procuratorem —
‘*Ubi saltem* promissio de Messiâ pro-
‘mulgata est. Quibus ultimis ver-
bis videtur concedere *οἰκονομίαν* &
promulgationem fœderis, non æque
latè patere ac tenorem ejus. Atqui
verò

verò sub lege & fœdere Evangelico cogitur apertiùs hanc distinctionem admittere. *Part. 3. p. 56. n. 8.* ‘Tertia editio (scilicet Legum gratiæ universalium) per Christum incarnatum omnibus facta est, quoad *legis & donationis tenorem*, et si non omnibus promulgata est ^P; quasi dicat, Tenor fœderis est universalis, non itidem dispensatio fœderis per præconium Evangelicum. Ex quo etiam patet, Aliud esse, comprehendere intra amplitudinem fœderis, h. e. non excludi; aliud verò esse, huic fœderi gratiæ subesse, vel subditum esse fœderis. Neque enim ipse Baxterus (ut opinor) omnes & singulos ponet sub fœdere gratiæ jam Evangelico, ut Subditos, licet quoad tenorem ejus, nullos nisi finaliter incredulos excludat. Addo etiam quod promulgatio fœderis Christiani & Evangelici, ampliùs multo & clariùs sparsa & disseminata, altiores & latiores radices egit in mundo per totum ferè terrarum orbem, quàm fœdus initiale

^P Vide etiam D. Baxterum, In Confessione suæ fidei (opere anglicano) p. 101. ubi distinguit Tenorem fœderis Evangelici à promulgatione, quæ non ad omnes pertingit.

sive Adamicum sive Noachicum; neque tamen omnes in universum homines vel gentes, sub hoc fœdere collocabit D. Baxterus. At cur non? dicet fortasse, quia adhuc distant à sono Evangelii: At verò longiùs distant quam plurimi Gentiles à fœdere Noachico, longiùs a loco primæ promulgationis, & longiùs à tempore, per bis vel ter mille annos. Quid autem intersit inter distantiam temporum & distantiam locorum, in re præsentī, nondum satis video. At verò quorsum hæc omnia? Scilicet ut sublatā omni confusione, ambiguitate & obscuritate, liquidiùs patefiat τὸ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ, sive quæstionis status. Neque enim aut Generalis ille tenor fœderis gratiæ, aut Dationis ejus in primā institutione universalitas, quicquam in dubium vocatur. Non disceptatur, An fœdus illud omnibus fuerit applicabile, sed an adveniat, an appropinquet omnibus? Non id agitur, Utrum fœdus illud tantæ fuerit capacitatis, ut omnes & univer-

fos

fos quasi sinu suo & complexu indifferenter includat, neminique aditum præcludat, sed omnes omnium gentium homines, positris ponendis, ad sua beneficia admittat. Sed quod maxime quæritur, illud demum est, scilicet, An ipsum fœdus, omnibus & singulis in mundo hominibus, *exhibeatur*: An ita omnibus administretur aut dispensetur, ut verè dicantur omnes & singuli esse sub gratiâ, i. e. adducti, subditi, positi, collocati sub administratione & dispensatione fœderis gratiæ. Huc enim spectant Theses & Argumenta Baxteriana. In hunc scopum collimant omnia, & collineant; Quem nisi feriant, incassum volitant, & nihil prorsus agunt. Hinc igitur hæreo & ἐπείχω; Hoc mihi negandum videtur; nego omnes & singulos poni externè sub statu gratiæ, sub dispensatione & administratione fœderis gratiæ. Neque id gratis nego, sed momentosis (ut mihi videtur) suffultis argumentis & rationibus.

§. 4. Quarum prima sic habet. Esse sub Gratiâ sive sub fœdere gratiæ, statum innuit & infert magnæ proximitatis ad Deum (*Dent.* 4. 7.) fruitionem mediorum (*Nehem.* 9. 13, 14. *Psal.* 147. 19.) suppeditationem & participationem Gratiæ sufficientis (*Psal.* 73. 1. *Isai.* 63. 9, 10, 11. *Hagg.* 2. 5. *Neh.* 9. 20.) At quam plurimi per totum terrarum orbem diutissimè fuere à Deo maxime elongati, (*Eph.* 2. 17.) Vobis qui *longè* fuistis. Et Versu 13. Qui aliquando eratis (non propè, sed) *procul* & longe à Deo, adeóq; longè à fœdere & promissione (Vers. 12.) Ita statum Gentilium communem, in Ephesiis depingit Apostolus. Specta mihi ingentem (uti loquitur Tertullianus) voraginem, cui immersi erant hi elongati à Deo: Intuere sortem & statum Gentilium, qualis describitur in utroque testamento; Incircumcisi corde & carne (*Ezech.* 44. 7.) descendentes in infernum, in lacum &

& locum incircumcisorum (*Ezech.* 31. 18. c. 32. 24, 27, 29.) Peccatores ex Gentibus (*Gal.* 2. 15.) Adorantes quod nesciunt (*Joann.* 4. 22.) Toti in maligno positi (*1 Joann.* 5. 19.) Sub potestate Sathænæ (*Act.* 26. 18.) Ambulantes in vanitate sensus sui, obscurati cordis, alienati à vitâ Dei, ἀπηλγμῶτες (vel ut Beza, cum vulgatâ legit, ἀπηλπιῶτες) *Eph.* 4. 17, 18, 19. Justitiam non sectantes (*Rom.* 9. 30.) Deum non quærentes, nec invocantes (*Isai.* 65. 1. *Rom.* 10. 20.) destituti ab oraculis Dei (*Rom.* 3. 3. *Act.* 7. 38.) Gens stulta (*Dent.* 32. 21. *Rom.* 10. 19.) Gens sterilis (*Isai.* 54. 1. *Galat.* 4. 27.) ⁹ Non-populus Dei (*Hof.* 1. 10. c. 2. 23.) non dilecti (*Rom.* 9. 25.) misericordiam non consecuti (*Rom.* 11. 30, 32.) Nox (i. sine omni die & sole,) *Rom.* 13. 12. Meræ tenebræ (*Eph.* 5. 8.) Sedentes in tenebris, in umbrâ mortis (*Luc.* 1. 79.) Abducti & seducti à Deo ad Idola (*1 Cor.* 12. 4.)

⁹ Ἐρημῶ-
τ' Θείας
γνώσεως
καὶ ἀτεκνός,
καὶ ἄνευ
πατρὸς καὶ
Θεοῦ πατρὸς
ἐνέγκυστα
ἢ διδασκαλῶν.
Theophyl.
in locum.

* Ad principale illud crimen humani generis, summumque sceleris reatum totamque causam iudicii. *Tert. de Idolol. c. 1. p. 238.*

† Gregor. Exposit. in 1 Reg. c. 14. Gentilitas nullum cultum Divinitatis tenuit, nullamque in se speciem boni operis ostendit: videlicet, deserta fuit. In quâ Legislator non fuit & qui rationabiliter Deum quæreretur non fuit, quasi hominum nullus fuit, & velut solis beftiis occupata.

‡ Neque Deum cognoscences (*Jer. 10. 25. Gal. 3. 8. 1 Theff. 4. 5. 2 Theff. 1. 8.*) nec à Deo cogniti (*Amos 3. 2. Gal. 4. 9.*) † Positi & relictī, extra caulam & ovile (*Joann. 10. 16.*) extra Ecclesiam (*1 Cor. 5. 12, 13.*) extra veram vitem & olivam (*Joh. 15. 1, 5. Rom. 11. 17, 24.*) extra fundamentum, extra domum & ædificium

Dei (*Eph. 2. 19, 22.*) sine fœdere (donec Christus iis datus in fœdus, *Isai. 49. 8.*) sine Christo, sine spe, sine Deo (*Eph. 2. 12.*) O miserum statum & deploratum! O quàm longe remotum, à bono spirituali & salutari! Et tamen hosce omnes tu scilicet ponis sub fœdere, sub iugo & vinculo fœderis (ut *Ezech. 20. 17.*) sub alis Domini Jehovæ (ut loquitur Boaz, *Ruth 2. 12.*)

Duo

Duo adhuc supersunt loca, quæ mihi videntur Gentiles relinquere extra fœdus gratiæ; id est, extra dispensationem fœderis. Primus occurrit *Act.* 14. 16. (Deus) qui in præteritis ætatibus sive generationibus *Dimisit omnes gentes ingredi vias suas.*

In præteritis ætatibus.] Longo jam tempore, ex quo vixit Josephus Jacobi filius (inquit Grotius) fivit, permisit, seu potius dimisit, incedere & agere, suo more, suo ex arbitrio vivere, nullâ ipsis præscriptâ ratione religionis, suas sequendo concupiscentias, errores & falsa numina. (*Synops. Criticor.*)

Locus secundus habetur, *Act.* 17. 30. Tempora quidem hujus ignorantia hætenus dissimulavit Deus. Ita quidem *Erasm. Tigurin. & Vatabl.* At vero verbum *κατακρύπτειν* non satis aptè, plenè, aut verè vertitur, *dissimulare* vel *connivere*. Siquidem apud LXX Interpretes, idem ferè ubique sonat quod *spernere, contemnere, negligere, curam alicujus abjicere,*

Vid. Truman, p. 195.

cere, ut videre est apud LXX. Num. 22. 30. Levit. 20. 4. c. 26. 43, 44. Dent. 3. 26. c. 21. 16. Dent. 22. 1, 4. Job 31. 19. Psal. 55. 1. Psal. 78. 59. Zech. 1. 12. Item in Apocryphis, Tobit. 4. 3. Sapient. 19. 22. Syrac. 2. 10. c. 35. 14. Et ubique ferè redditur à Vulgatâ Latinâ, per Despicere; adeoque hoc ipso in loco *Actorum*, sic vertitur, *Tempora hujus ignorantiae Despiciens Deus*: Et sic Arias Montanus, *Negligens, nihili æstimans*: Sic Stunica Gatakerus (*Adversaria* 31. 331.) *Insuper habens Deus*; ut sit *ὀψιδεῖν, ὀλιγοπεῖν* — metaphorâ ductâ ab iis qui rem aliquam, quam neglectim habent, ne aspectu quidem, nedum respectu dignantur. * Corn. à Lapide, *Cum despexerit*, permittendo eos idolis servire, quasi eas *non curaret*. Ludov. de Dieu, *Abcondias aliquo* (ut Dent. 21. 1, 3, 4.) unde sic accipias, qu. d. quum absconderit se Deus à temporibus ignorantiae. Sanctius; Ita cum eis se gessit, quasi dissimulaverit eas ad suam providentiam

* Veluti
conniven-
do præte-
riit. Ita
J. Boyssius,
Canonicus
Eliensis.

dentiam pertinere. Vera igitur loci mens & sensus videtur, non quod salutaris Dei misericordia iis *pepercerit* vel *condonaverit*, sed quod eos *neglexerit*, *spreverit*, *præterierit* & quasi *curam abjecerit* (non quoad providentiam sed quod ad veram pietatem & religionem,) ut verbo dicam (uti constat ex loco huic parallelo, *Act.* 14. 16.) quod siverit eos ambulare in viis suis atque adeo perire in viis suis, h. e. in peccatis & erroribus suis. Neque enim viæ istæ erant viæ Domini, sed animæ suæ, i. e. propriæ voluntatis, uti vox sumitur, *Psal.* 82. 12. (sic Tremellius.) Cui addatur Twyffius contra Hoard, p. 128. Conferantur (inquit) *Act.* 14. 16. cum *Act.* 17. 30. ubi Tempora Evangelium antegressa, vocantur tempora Ignorantiæ; adeo ut per vias Gentilium (*Act.* 14. 16.) non aliæ sint intelligendæ quàm viæ ignorantix, viæ tenebrarum; fructus autem non alii quàm opera tenebrarum.

§. 5. Ratio secunda defumitur, à necessitate vocationis, in ordine ad statum gratiæ. Promissio & hæreditas promissa restringitur ab Apostolo ad vocatos, *Hebr. 9. 15.* ut repromissionem accipiant, qui vocati sunt, æternæ hæreditatis, *Act. 2. 36.* Vobis enim est repromissio & filiis vestris & omnibus qui longè sunt, quoscunque advocaverit Deus. Idem fatetur ipse D. Baxterus, *pag. 383. ad obj. 4.* ‘In primo (inquit) instanti, omnis ‘est verè subditus, qui ad fœdus ‘novæ obedientiæ à Deo vocatus ‘est & obligatus, & ita hoc regnum Dei est universale. Ecclesia est. cœtus vocatorum (inquit Amesius, laudatus à D. Baxtero, in confessione fidei suæ, *p. 22.*) Melancthon de prædestin. *p. 561.* Quos elegit, hos & vocavit ; Prima consolatio est quod affirmat nusquam esse electos nisi in cœtu vocatorum. Quicunque igitur aggregantur ad Ecclesiam ut subditi, colliguntur, ad-

Rom. 8.

adducuntur & initiantur tum fœderi tum Ecclesiæ primò per vocationem. Sic de Adamo legimus, *Gen. 3. 9.* Dominus vocavit Adam; Τῇ τῷ ἐλὲς φωνῇ † Ἀδάμ ἀνεκάλειτο, λέγων, Ἀδάμ, πῶς εἶ; * En vocationem expergefactoriam! Succedit consolatoria, *Versu 15.* Inimicitias ponam inter te & mulierem. Hæc comminatio Satanæ, nobis promissio est (inquit L. Crocius^t,) sequitur enarratio modi & mediæ redemptionis, *Ipse conteret caput tuum.* Legimus etiam de vocatione Abrahami, *Isai. 41. 2. Isai. 51. 2.* Eadem legimus de Israelitis, *Isai. 41. 9. c. 43. 1. c. 45. 12.* Eadem via & methodus, Gentiles ad caulam Christi adducit, *Joann. 10. 16. Vocem meam audient, i. e. Evangelium.* Tota denique parabola de seminatione verbi (*Luc. 8. 5.*) de hoc ipso agit negotio; ubi etiam indigitatur medium & instrumentum vocationis supernæ, *Versu 11.* semen est verbum. Neque certè ullius vocationis meminit scriptura, nisi per vocem

* Basil. in
Pl. 114.
p. 310.

^t In Duo-
decade,
p. 155.

▪ In Duo-
decade,
p. 728.

vocem aut verbum Dei expressum,
& traditione propagatum. Grati-
am Dei (inquit Lud. Crocius^u)
non à vocatione objectivâ, ex aspe-
ctû creaturarum, vel ab instructione
naturali ad colendum Deum —
sed à verbo *prædicato* inchoamus.
Idem (p. 691.) vocatio (inquit)
& verbum vocationis, salutis huma-
næ principium est: Quia extra Ec-
clesiam nulla est salus, [addit eti-
am] neque sine Fide; Fides au-
tem est ex auditu sive vocatione,
Rom. 10. 14, 17. Ὁυ γὰρ αὐτοῖς μοι
πεπιστεύκαμεν, ἀλλὰ κληθέντες ἠκούσαμεν,
Theodorus Cyrensis.
Εἰ γὰρ μὴ ἐκάλεισε, πῶς ἐδυνάμεθα πι-
στύειν (inquit) Chrysost. *Hom.* 4.
in *Eph.* 2. 8. Credidit Abraham
Deo, sed Deo vocanti & promit-
tenti (*Act.* 7. 2, 3. *Rom.* 4. 17, 18.)
καὶ γὰρ ἐπιστεύσατε, ἡ χάρις τοῦ καλέ-
σαντος, (Theophyl. in 2 *Th.* 2. 14.)
& si credidistis, gratia id vocantis
est. Cum igitur (ut ostensum est)
omnis initium gratiæ, omne princi-
pium salutis humanæ fundetur in
supernâ

supernâ Dei vocatione, per semen
 verbi vel enarrantis vel promittentis
 vel invitantis, vel urgentis & præci-
 pientis, & cùm (fatente ipso D. Bax-
 tero) nemo potest fieri subditus obli-
 gatus (ne in primo quidem instanti)
 ad fœdus novæ obedientiæ, nisi etiam
 sit vocatus; * ostendat nobis, quo-
 modo miseri Gentiles (quorum sta-
 tum modò dedimus, Ratione primâ)
 verè dicantur subesse legi gratiæ,
 ejusque regni actu subditi? Utpote
 quibus deest superna vocatio, de-
 sunt oracula Dei, quibus nullæ no-
 tæ sunt promissiones; quos denique
 tantùm abest ut Deus vocaverit, ut
 potius (testante Apostolo) eos spre-
 verit, dimiserit, neglexerit, hoc
 enim est, quod insinuat Apostolus
 cum dicit (Act. 17. 30.) *τὰ νῦν*
παραγγέλλει, *Nunc* annunciat homi-
 nibus, ut omnes ubique agant pœ-
 nitentiam. *Nunc*: ergò novum
 quid, non antea generaliter factum.
 Opponit *τὰ νῦν* (i. e. Tempora e-
 vangolica) Temporibus ignorantiae
 paganicæ: Et Annunciationem sive
 voca-

* Proben-
 tur aliquo
 modo vo-
 cati, qui-
 bus nec
 plantator
 prædicare,
 nec riga-
 tor potuit
 sublevare.
Prosper.
Sentent. ad
quartam p.
124.

vocationem omnium ad pœnitentiam opponit præteritæ præteritioni. Hinc optimè intelligitur, quid sit ὑπερῆδον vel ὑπερεἶδον, scilicet ex opposito suo, quasi dicat, sprevit antea annunciare, neglexit eos vocare. Vocatio divina, post apostasiam mundi consummatam, intra certas metas καὶ ἐνδομῶν Θεῶν, dispensabatur, & prout Deo visum fuerat, includebatur, nec ad omnes extendebatur; uti satis innuit salvator, cum dicit, multi vocati, pauci autem electi; neque enim dicit, omnes sed multi. Siquidem (ut Prosper^b) non remotum est ab inspectione communi, quot sæculis, quàm innumera hominum millia erroribus suis impietatibusque dimissa, sine ullâ veri Dei cognitione defecerint. *Idem* p. 126. Nunquid non sunt de omnibus hominibus, qui à præteritis generationibus usque in hoc tempus, sine Dei cognitione perierunt? — Nisi enim ipso Vocante, Docente, Salvante, nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur,

^b Prosp. de
Lib. arb. ad
Ruffin, p.
125.

Vide etiam loca c
Prospero
allegata
capite huius
libri
quinto, p.
188, 189.
circa finem.

vatur. Davenantius^c; Quot nationes in novo Orbe resectas habemus, ad quas salutiferæ veritatis per multa sæcula, ne tenuissima quidem aura pervenit? Nec refragatur Lud. Crocius (in Duodecade, p. 759.) Experientia docet supra mille annos, maximam Mundi partem, justo Dei erga ingratos iudicio, in gentili cæcitate & ignorantia, viisque suis relictam esse, ubi sine Deo, sine Christo in Mundo, fuit exors Testamenti & promissionis, *Eph.* 2. 12. Eundem vide pag. 158. & p. 743.

^c Dissertatio de prædestin. p. 125.

§. 6. At verò ex omnibus hisce angustiis eluctari, & quasi levi digito se expedire molitur D. Baxterus, Dicendo, p. 408. n. 5. 'Quod Lex gratiæ sive fœdus divinum, sicut Adæ ita Noë cum liberis suis datum est, ideoque *Virtualiter* Toti generi humano.

Ex hac virtuali datione, consequenter fortasse inferet virtua-
lem ad omnes promulgationem, virtu-
alem

alem in omnes obligationem, virtualement denique Vocationem. E contra, sacra Scriptura (ut prius dictum) nullam agnoscit Vocationem nisi vocalem & expressam, quæ fit per verbum Dei revelatum, prædicatum, atque ita traditione (orali vel scriptâ) continuatum, deductum & derivatum in posteros. At verò quid sibi vult hæc *Virtualis* sive Datio, sive Vocatio? Latibulum & effugium quærit vir Doctus, in hoc vocabulo (*Virtualis*): Enimvero est quiddam ἀνιγνῶδες, opus est aliquo Oedipo qui solvat & explicet; neque alio utemur præter ipsum D. Baxterum. Cum enim conventus Theologorum, In confessione sua, c. 21. §. 7. assereret, Quod per præceptum positivum, perpetuum, & morale universos per omnia sæcula obligans, mandavit Deus ut unus dies in circulo septimanæ celebretur ut Sabbatum; D. Baxterus in confessione suæ fidei p. 22. §. 5. ‘Intelligo, inquit, hæc valere, solum de Obligatione Vir-

tuali

‘*tuali*, quanta scilicet pertinet ad
 ‘legem quatenus latam ante pro-
 ‘mulgationem; neutiquàm verò de
 ‘*Verâ & Actuali obligatione*. Nulla
 ‘enim lex obligat donec promul-
 ‘gata; & quæ *positivæ* sunt Insti-
 ‘tutionis, non per naturam pro-
 ‘mulgantur; adeóque nec omni-
 ‘bus per omnia sæcula, adeóque
 ‘nec obligant omnes per omnia
 ‘ætatum sæcula. Quibus ex ver-
 bis duo colligimus. Primò obli-
 gationem *Virtualem*, non esse *veram*
 & *actualem*; ab eâ enim disertè con-
 tradistinguitur per D. Baxterum.
 Secundò, ea quæ sunt *positivæ* in-
 stitutionis, non promulgari ex vi
 & voce naturæ, adeóque non uni-
 versim, verè & actualiter obligare,
 nisi eos tantùm ad quos pertingit
 actualis promulgatio.

Applicentur hæc omnia casui &
 rei quæ est præ manibus. Fœdus
 gratiæ (prout, opinor, concedet
 ipse D. Baxterus) est institutionis
 purè positivæ; pariter etiam se ha-
 bet vocatio, i. e. oblatio gratiæ &
 D præ-

præceptio de eâ amplexandâ (quæ duo, juxta Lud. Crocium, sunt partes Vocationis.) Hæc igitur institutio, oblatio vel præceptio, non verè obligat, nisi eos ad quos pervenit promulgatio actualis, & (ut ita dicam) particularis & personalis. Vocationem universalem (seu potius generalem) agnosco in Adâ, in Noâ, atque etiam in prole, quamdiu & quousque permansit apud posteros Traditio de gratiâ, de fœdere, de semine venturo & victuro. Hâc verò penitùs extinctâ, cessavit in illâ parte Mundi Vocatio verbalis, vera & actualis, nisi quatenùs excitabantur Gentiles, per aliquam famam & celebritatem Ecclesiæ olim Judaicæ, nunc autem Christianæ.

Quod verò D. Baxterus (p. 394. n. 42.) conqueritur ex hâc coarctatione gratiæ & vocationis intra limites Ecclesiæ, hinc sequi primò istiusmodi homines, etiamdum in viâ, esse apud inferos, & jam damnatos. Secundò, esse extra salutis spem

Baxt. part.
3. p. 22.
n. 19.

spem & media. Primum illud gravè nimis dictum est, καὶ λίαν υπερβολικῶς, nam ex infernis nulla redemptio. His autem dum in vi-

vis sunt, adhuc est capacitas salutis (immo & fidei^e) licet

remota, extat salus, licet

è longinquo. Parata est

gratia, paratum est fœ-

derus gratiæ & miseri-

cordiæ, ex parte Dei

instituentis; parata est

redemptio, ex parte

Christi promerentis &

propitiantis; remedium extat para-

tum sed distans, non propè adstans.

Potest autem Deus^f vel Evange-

lium ad illos apportare, vel illos

(quod non rarò fit) ad Evangelium

adducere. Qui nos vocavit quon-

dam longinquos à Deo, potest &

illos. Quod ad secundum, scilicet

hinc sequi illos esse extra salutis spem

& media; Quidni concedam, id quod

diserte de talibus asserit Apostolus,

1 Th. 4. 12. Spem non habentes.

Eph. 2. 12. Promissionis spem non

D 2

haben-

^e Possè habere fidem, naturæ est hominum; habere autem, Gratiæ.

Aug. de præd. sanct. c. 5.

Idem ibidem, Non omnium est fides, cum fidem

posse habere sit omnium.

De nullius salute desperandum, quem patientia

Dei sinit vivere.

^f Potestas nostra, est ipse Deus.

Aug. in Soliloquiis.

habentes, immo, sine Christo, sine Deo, scilicet quoad præsentem eorum statum. Tales esse extra salutis spem & media (proxima scilicet;) non tamen extra omnem possibilitatem spei aut salutis. Spes adhuc manet, *ἐν πῶθμένῃ*, in imo dolii, licet non in summo. Quamvis enim impræsentiarum, sint extra olivam, Potens tamen est Deus illos inferere, *Rom. 11. 23.* Et licet extra caulam existentes, potest Christus illos adducere, ut audiant vocem ejus, & fiant unum ovile sub uno pastore, *Joan. 10. 16.* Quin & Reverendo Thorndicio non gravatim assentior, cujus (in *Epilog. L. 2. c. 23. p. 185.*) hæc sunt verba; Apparavit quidem Deus Toti generi humano Gratiam illam quæ distanter & remotè sufficit ad salutem humani generis. Sed Gratiam quæ immediatè sufficit ad salutem, non omnibus dedit, sed concredidit eam Ecclesiæ suæ, ut reliquis provideret, relictis in manu Ecclesiæ mediis ad id sufficientibus.

§. 7. Per-

§. 7. Pergo autem ad Rationem
Tertiam, quibusdam priùs quasi in
anteceßum præmißis & penſitatis.
‘ Author Methodi (*p.* 382.) ſubdi-
‘ tos regni vel legis aut fœderis
‘ gratiæ, in tres quaſi gradus aut
‘ claſſes diſtribuit. Primæ, ſunt ſub-
‘ diti obligati, atque ita omnes & uni-
‘ verſos ſtatuit eſſe ſubditos. Secun-
‘ dæ, ſunt ſubditi conſentientes, ore
‘ tenus. Tertiæ, ſunt ſubditi cordi-
‘ citùs conſentientes. In primo inſtan-
‘ ti (inquit) omnes ſunt ſubditi, id
‘ eſt, obligati ad obedientiam, vel
‘ ad pœnam. In ſecundo inſtanti,
‘ ſoli ſunt ſubditi, Profeſſi, propriâ
‘ ſcilicet profeſſione obligati: Nam,
‘ uti docet, *p.* 384. n. 12. nemo
‘ non-conſentiens, eſt plenè ſubdi-
‘ tus. In tertio inſtanti, ponit ſub-
‘ ditos plene fœderatos.

Mihi verò penitiùs & accuratiùs
ſcrutanti, nemo videtur Subditus,
verè Subditus, fœderis gratiæ, niſi
aliquaſi conſentiens, id eſt non
ſolum obligatus, ſed etiam Profeſſus
& propriâ (ſi ſit adultus) profef-

sione obstrictus. Ait enim D. Baxterus p. 350. n. 10. 'Deus nos
 'primò vocat ad consensum seu
 'fœderationem — ut ita futuræ
 'obedientiæ fundamentum rectè
 'ponatur. Certe si consensus est
 fœderatio, nemo fit subditus fœde-
 ris gratiæ, ante consensum. Non
 nego homines, etiam ante consen-
 sum, esse obligatos ad consentien-
 dum. Illud enim Methodista li-
 quidè probat, p. 350. n. 5, 7, 8. &
 p. 384. n. 12. At verò nego inde
 sequi, eos esse fœderis gratiæ sub-
 ditos, ante consensum. Docet
 quidem D. Baxterus (p. 384. n. 12.)
 'quod nuda legis latio & fœderis
 'promulgatio, sufficit ad homines
 'Deo redemptori obligandos. Ego
 verò animadverto quod in fœdere
 gratiæ duæ sint partes, pars pro-
 missoria & pars præceptiva. Promis-
 sio neminem obligare videtur, nisi
 promittentem; obligamur verò ad
 partem præceptivam, hoc est, ad
 consensum fidei primò (dein ad
 obedientiam pro futuro) non tam

ex vi fœderis gratiæ, quàm ex vi legis naturæ, cujus primò Subditi sumus.

Hoc ipse Methodista videtur dicere & docere: *P. 252. n. 19.* ‘Ex lege primariâ fundamentali rectè dictâ, obligati sumus ad consensum. Item, *Part. 3. p. 199.* ‘Lex naturæ aptè antecedit legem gratiæ. *Part 1. p. 21. n. 9.* ‘Homines sumus priùs quam Christiani (vel fœderati) ordine naturæ. Item, *Part. 2. p. 443. n. 21.* Lex naturæ adhuc etiamsi violata viget, & ad obediendum obligat, & ad pœnam propter inobedientiam. Idem *Part. 2. p. 383. ad Obj. 5.* ‘Omnes creaturæ rationales, ad obedientiam divinam, naturâ sunt obligati. Idem, *Part. 1. p. 350. n. 8.* Lumine naturali & supernaturali, Deum scimus esse de jure Mundi Regem, & Totum Genus humanum, quâ tale, per naturam ad ipsi absolute obediendum esse obstrictum; & quia obstrictos nos esse cognoscimus, Consensum præbemus. Certè si naturâ & per

naturam, non ergo per fœdus gratiæ fiunt illius subditi ante consensum : Illius enim legis sunt subditi, unde oritur obligatio, non illius in quam terminatur. Idem *Part. 2. p. 394. n. 43.* Lex naturæ (lapsæ scilicet) omnes ad resipiscen-
 ‘tiam obligat, sicut Lex naturæ
 ‘integræ prius ad innocentiam ob-
 ‘ligabat.

Ex his dictis, à teipso positis, patet, quòd obligatio ista scilicet ad primum consensum, sit ex vi legis naturæ, & antecedit statum Subditi, actu, inquam, Subditi, ad fœdus gratiæ. Talis igitur est hæc obligatio, qualem ipse statuis, gentilibus quibusdam incumbere (*Part. 2. p. 442. in imâ paginâ*) ‘Omnes
 ‘(inquis) quibus innotuit revela-
 ‘tio divina Israelitis facta, traditi-
 ‘one aliquali credibili, *Jure natu-
 rali* fuere obligati ad inquisiti-
 onem diligentem faciendam, ut & Deum verum rectius scirent, & omnia quæ ad ipsos pertinerent probè cernerent & tenerent. Quos ta-
 men,

men, quamvis obligatos jure naturali atque ita subditos Legis naturæ, non tamen (ut opinor) pones ut subditos fœderis illius peculiaris & Abrahamici. Talis etiam qualis reperitur in adhuc Ethnico, qui aliquid inaudivit de Jesu Christo, de promissis & præceptis Evangelii, adeoque obligatur Christianismum suscipere, necdum tamen intravit in Ecclesiam per Baptismum, neque nomen dedit Christo. Quæ sanè obligatio (hîc sistendo) non collocat, neque potest eum collocare, ut subditum, sub fœdere Evangelico. Notandum verò quòd hæc obligatio, quæ consurgit ex lege naturæ, obligat quidem ad primum consensum fidei & obedientiæ, erga fœdus gratiæ præstandæ, sed non immediatè, nec absolutè, sed ex hypothefi & positis ponendis; i. e. non nisi positâ & suppositâ vocatione & propositione sufficienti, positâ promulgatione & cognitione fœderis gratiæ; ut ipse D. Baxterus

rus innuit. *Part. 2. p. 394. n. 43.*
 & *p. 431. n. 22.*

§. 8. Hinc igitur oritur & efformatur Ratio Tertia, quæ sic se habet; quibus per multa sæcula, nulla erat vel est notitia, aut seminis promissi, aut fœderis gratiæ in istâ promissione fundati; illi non sunt subditi gratiæ, neque obligati, neque professi. At multæ sunt Gentilium myriades, quæ per varia annorum sæcula, nihil nôrunt de semine illo futuro (salutis procuratore,) nihil de fœdere gratiæ in istâ promissione fundato: Ergo, —

Veritas majoris patet primò, ex concessis à D. Baxtero, qui multoties primum, in regno gratiæ constituto, facit doctrinam & eruditionem à Deo docente & instruente. *Part. 1. p. 252. n. 21.* ‘Deus hominem regit per modum sapientialem & moralem, (i. e. mentem priùs imbuendo & instruendo.)’ *Pag. 258. n. 13.* Pertinet ad Rectorem

rem docere subditos — de legum
& mandatorum sensu. *Pag.* 258.

n. 25. Eruditio intellectûs, impe-
rium voluntatis, & executio per
potentiam, sunt totum opus Re-
ctoris. *Pag.* 386. Deus redemptor
hominem instruit de fine, de me-
diis, sub fœdere gratiæ. *Pag.* 245.

n. 12. Regere, est intellectum do-
cendo & ducendo informare. *Pag.*

246. *n.* 30. Hominem gubernatum
primò Discipuli partes agere opor-
tet, (i. e. attendere, credere, dis-
cere.) *Pag.* 382. In primo instan-
ti consideratur Homo, ut divinæ
miserationis & *spei restitutæ notitias*
accipiens. Idem constat ex usu præ-

positione (*sub,*) ex ipsâ ratione, &
communi hominum sensu. In sa-
cris literis nulli dicuntur esse *sub*
rege (*Rom.* 3. 19. *1 Cor.* 9. 20, 21.
Gal. 3. 23. *c.* 4. 4, 5. *c.* 5. 18.)

vel *sub* vinculo fœderis (*Ezech.* 20.
37, 40, 44.) nisi scientes, conscii &
cognoscentes. Nemo (inquam)

adulorum, nisi qui novit fœdus,
vel media cognoscendi propè & pe-

nes

nes se habet. Ex adultis (inquam) nemo: Nam de infantibus (fatente D. Baxtero) alia est ratio; omnia namque exordia parvulorum totaque illa principia necdum rationalis infantiae, sub arbitrio jacent voluntatis alienae, nec ullo modo nisi per alios consuli potest. Author Libri *De vocat. Gent. L. 2. c. 22. p. 343.* Ut qui rationis usus adeoque cognitionis, nondum sunt capaces, & dum in eo sunt statu, habentur ut partes quasi & membra parentum, qui tamen ipsi sunt sub foedere cognito & agnito, (*Dent. 29. 10, 12.*) neque cogitando assequi possem, quomodo quispiam verè dicatur esse immediatè sub foedere vel sub obligatione foederis, ipsi prorsus & penitus ignoti & fortean, quoad præsentem ipsius statum (moraliter loquendo) ipse non-cognoscibilis.

* Disput.
select.
p. 605.

Rectè Herebordus *, Qui secundum normam aliquam agere debet, oportet prius notitiam ejus possidere, quomodo enim confocerant
nab

mabit actus suos regulæ quam pe-
nitens ignorat? Quomodo pœnas
solvabit, si Lex nequaquam sit propo-
sita, neque ipsi cognita? Volun-
tatem Principis non transgreditur
subditus, cui ea nunquam est ma-
nifestata. Valet hîc maxime, ubi nul-
la legis cognitio, ibi nulla præva-
ricatio. Quin & ipse Baxterus,
Part. 1. p. 179. n. 36. ‘Potentia,
supponit objecti revelationem &
debitam propositionem. Nobis e-
nim nunquam data est potentia
aut volendi incognita, aut cog-
noscendi non-revelata vel non-
cognoscibilia.

Haftenus de majori; Accedo ad
minorem, scilicet, Quamplurimos
fuisse & fuisse Gentilium, qui per mul-
ta sæcula nihil noverunt de Chri-
sto aut semine venturo, vel de pro-
missione aut de fœdere in illâ pro-
missione fundato. Relege statum
Gentilium prout depingitur è Scri-
pturis (sub Ratione meâ primâ) &
videas, an illi, qui prorsus destituti
erant verbo & oraculis Dei, qui
mera

mera nox erant, meræ tenebræ, sedentes in tenebris & in umbrâ mortis, neque Deum cognoscentes, nec à Deo cogniti; longe, procul à Deo; an verisimile sit, hujusmodi homines sibi relictos, à Deo præteritos & neglectos, quicquam de hisce mysteriis cognovisse, vel ex sese (rebus sic stantibus) cognoscere potuisse. Præsertim si advertamus, quòd hujusmodi res tota pendeant à merâ Dei voluntate quoad esse, & à revelatione Dei quoad cognosci.

Condonatio peccatorum est puræ gratiæ. Remedium illud ingens lapsæ naturæ, Christus scilicet mittendus & sacrificandus, est quiddam prorsùs supernaturale. Fœdus quod Christum promittit, & gratiam facit peccatorum, est institutionis purè positivæ, adeoque ex parte Dei instituentis, omninò precarium & arbitrarium. Leges etiam (inquit Hookerus^h noster) quæ spectant ad officia supernaturalia, sunt omnè positivæ. Quo igitur modo, miser

Gen-

^h Eccles.
Polit. L. 1.
p. 44, 45.

Gentilis, in harum rerum tam super-naturalium, tam reconditarum, tam ab omni lumine naturæ abscondita-rum notitiam, devenire poterat.

Aquin. 3. q. 1. 4. 3. Ea quæ ex voluntate Dei proveniunt, supra omne de-bitum creaturæ, nobis innotescere non possent; nisi quate-nus in sacrâ scripturâ (i. e. in verbo aliquo revelato) traduntur, per quam divina voluntas nobis in-notuit. *Melancth. L. de discrim.*

K. & N. T. pag. 468. Promissio re-conciliationis post lapsum, non est notitia insita naturæ, sed est vox prolata ex arcano sinu Patris, quæ priùs ignota erat omnibus creaturis.

(Vide è nostratibus Pembelium p.

5.) Adde etiam ipsum D. Bax-erum, *Part. 1. p. 22. n. 21.* ‘Quæ

per evidentiam naturalem non innotescunt, sine evidentiâ super-naturali, ea neque ratio corrupta, neque sana quidem cernere potest, Ideo, ut opinor, dicit p. 266.

in Margine, ‘Quod totum genus humanum, revelationi inhiat)

‘Idem,

‘ Idem, *Part. 3. p. 20. n. 17, 18.*
 ‘ Illi quibus hoc promissum de Mes-
 ‘ siâ, non traditione vel revelati-
 ‘ one novâ patefactum est, hi nul-
 lo naturæ lumine, nullâ ordinariâ
 Dei providentiâ, nullâ experienciâ
 scire illud potuerunt.

§. 9. Ex jam dictis, fatis constat
 quàm parùm verisimile sit id quod
 asserit D. Baxterus (*Part. 3. p. 368.*)
 scilicet, Totum genus humanum,
 judicandum fore, secundùm legem
 Gratia, saltem secundùm eam quæ
 Adæ & Noæ data est. Quid enim?
 An judicabuntur per legem, tot
 sæculis apud posteros oblitteratam,
 quæ illis neque nota erat, neque
 nosci poterat, nisi per novam aut
 revelationem, aut promulgationem?
 Agnosco lubens, omnes in illo die
 esse judicandos juxta illud lumen
 & juxta eam legem quæ ipsis in-
 dulta est & patefacta, sed non
 omnes juxta legem aut fœdus gra-
 tiæ; quia non omnibus indultum.
 Quicunque sine lege peccaverunt,
 sine

sine
 in i
 dica
 grati
 legib
 tiam
 dus
 (imm
 restat
 natur
 onis i
 quam
 tentia
 (Στρα
 tuis, a
 concedit
 quibus p
 per lege
 (quem
 sine lege
 tolerabili
 canque fe
 gentes.
 venerit in
 um audire
 possunt ha
 Possunt pl
 sed non id
 sine lege
 Joann.

sine lege peribunt; & quicumque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur, *Rom. 2. 12.* Qui sub gratiæ patefactionibus vixerunt, ex legibus gratiæ censuram & sententiam subibunt: Qui verò extra fœdus & *ἐννομίαν* fœderis gratiæ (immò procul ab eâ) degunt, quid restat nisi ut judicentur ex tabulis naturæ, ex lumine & legibus rationisⁱ omnibus indultæ? nisi quisquam Clementis Alexandrini sententiam adoptare velit; Qui *(Στρωμ. 6. p. 637.)* Gentilibus mortuis, aliud & secundum probatio-

ⁱ Multos per solam legem damnari, & non propter Evangelium repudiatur,

concedit Arminius, *In Exam. Prædestin. Perkins.* Eos, quibus prædicatio Evangelii non est facta, judicatos iri per legem naturæ. *Thorndic. Epilog. L. 2. c. 26. p. 22c.* (quem porro, consule.) *S. Aug. c. Pelag L. 4.* Dicuntur sine lege naturaliter quæ legis sunt facere; ut in die iudicii tolerabilius puniantur, quia naturaliter, quæ legis sunt utcumque fecerunt. Per Ecclesiam suam venit (Christus) ad gentes. Restat inquirere, utrum hi qui priusquam Christus venerit in Ecclesiâ ad gentes, & prius quam ejus Evangelium audirent vitæ hujus sive præveni sunt vel præveniuntur, possunt habere hanc excusationem (scilicet *Joann. 15. 22.*) Possunt planè (scilicet quod ad hoc peccatum, non credendi) sed non ideo possunt effugere damnationem: Quicumque enim sine lege peccârunt, sine lege & peribunt, *Aug. Tract. 89. in Joann.*

nis tempus, novas aliásque leges, in mundo animarum, à Deo concedi autumat; salutémque iis ibi offerri, per fidem quasi posthumam, hauriendam & concipiendam, ex annunciatione Evangelii per Christum vel Apostolos, apud inferos factâ. (Contra quam opinionem disputat S. Augustinus ad Evodium, inquit noster Fieldus, *L. 5. p. 461.*) At verò qui dicit vel docet, quamplurimos homines, eosque nullibi aut nusquam vocatos, Judicatos iri per fœdus aut legem, de quâ nihil unquam sciverint vel audiverint, is suæ quidem, cui servire statuit, hypothesi multùm fortasse consulere videbitur, parùm verò Justitiæ Divinæ.

Neque tamen is sum qui prorsus negem aliquid Dei fuisse inter & apud Gentiles. Agnosco τὸ γνωσθὲν illud τῷ Θεῷ, φανερόν ἐν αὐτοῖς (*Rom. I. 19.*) quæ γνώσις sive φανέρωσις, fatis eos instructos & cautos reddere potuit & debuit, contra omnem Idololatriam, Dei contemptum
aut

aut neglectum, vel ingratitudinem erga Deum (crimina quæ inibi tangit Apostolus, *Versf.* 21, 23, 25.) Quæ tamen cognitio, de Deo & divinis, extra metas revelationis supernaturalis, fuit tantum προπαι-
σκευή (*προπαιδεία* quædam, ut loquitur *Clem. Alexandr.* ἡ ὑμῶν προπαιδεία, quasi imus scalæ gradus) præparatoria quidem, & à longe spectans divina, at sistendo in scholâ naturæ, neutiquam salutaris aut salutifera. Concedi etiam potest, Deum inter-
nis etiam quibusdam motibus, gentiliū corda pulsasse, primò ad emendationem quandam per humaniorem & civiliorem vitæ formam. Secundò ad religiosiorem erga Deum respectum, scilicet ut ex intuitu, iræ aut beneficentiæ divinæ cessarent à contemptu Dei, neque sibi impunè fore peccata existimarent. Tertiò, ut instigaret eos ad melius inquirendum (*Act.* 17. 27.) de vero Deo, de modo quo ritè se colit velit, de verâ Dei Ecclesiâ, ut in illius communione Deum & salutem

inveniant ; sed Inquisitionem hanc dico esse tantum pædagogicam, esse & fieri extra Ecclesiam, nec effectum sortiri salutiferum, nisi du- cendo & perducendo ad Ecclesiam, ad fidem & cultum rectum in com- munionem Ecclesiæ.

Horum tamen motuum reddenda aliquando est ratio, & qui his initiis desunt vel male respondent meritò quidem à Deo derelicti judicabuntur, non tamen per Legem gratiæ (quam adhuc penitus ignorant) sed per communem Legem naturæ, scilicet ob spreta rectæ rationis bonique motus dictamina. Neque enim cujuscunque generis motus aut media, ponunt vel collocant hominem sub statu aut fœdere gratiæ, sed ea tantum quæ sunt proxima, immediata, & in suo genere sufficientia ad salutem.

* Commu-
nis est om-
nibus na-
tura, non
Gratia.
*Aug. de
verb. Apo-
stol. Ser. 2.*

* naturæ, scilicet ob spreta rectæ rationis bonique motus dictamina. Neque enim cujuscunque generis motus aut media, ponunt vel collocant hominem sub statu aut fœdere gratiæ, sed ea tantum quæ sunt proxima, immediata, & in suo genere sufficientia ad salutem.

CAPUT II.

Hic verò altius se erigit Metho-
dista, & ut telam quam
exorsus est pertexat, plenius in-
stat, acriterque contendit (*Part.*
3. p. 19. n. 12.) quod dupliciter
Lex gratiæ universalis & initialis,
hominibus innotescat, partim (quasi
à priori) per traditionem; partim
(quasi à posteriori) per ipsam natu-
ram & opera providentiæ. Primò
(inquit) per traditionem ‘ siquidem
‘ ab Adamo & Noâ toti Mundo
‘ tradita fuit doctrina de miseri-
‘ cordiâ Dei, de ejus placabilitate,
‘ de possibilitate remissionis pecca-
‘ torum & naturæ humanæ repara-
‘ tionis, de Sacrificio propitiato-
‘ rio, &c. *Part.* 3. p. 19. n. 8. Fœ-
‘ dus (inquit) Gratiæ initialis vel
‘ primæ Editionis, toti generi hu-
‘ mano factum est, & in Adâ & in
‘ Noâ, & per illos ad posteros tra-

‘dendum mandatum est & de facto
 ‘traditum. Respondeo: Legem gra-
 tiæ, semel ab initio promulgatam
 fuisse, lubens concedo, atque eti-
 am de facto traditam fuisse ab A-
 damo & Noâ (dam in vivis essent)

* *Pembelius p. 45.* Non
 est dubitandum quin A-
 dam liberos suos edoce-
 rit hoc mysterium, atque
 illi suos etiam liberos, per
 aliquot successiones. At
 verò crescente hominum
 impietate (& ipso myste-
 rio parcius adhuc & ob-
 scurius patefacto) notitia
 ejus cito elanguit, immò
 tantùm non evanuit, eti-
 am inter paucos illos Dei
 filios, quos novis & ite-
 ratis revelationibus jugi-
 ter erudire necessum ha-
 buit Deus. Apud reliquos
 verò de mundo impio &
 socordi, penitus extincta
 est & oblitterata. Cito
 dediscebant id, quod pa-
 ràm morabantur credere.

omnibus suis posteris qui
 tunc extiterè f. Experi-
 entia verò constat, pri-
 mam hanc promulgati-
 onem, in maximâ ho-
 minum parte, tandem in
 oblivionem penitus ve-
 nisse, & Traditionem
 hanc (ab initio) uni-
 versalem, tandem per
 multa annorum sæcula
 prorsus interciscam fuisse,
 & deletam ex plurimo-
 rum hominum (immò
 Gentium) memoriâ. Nul-
 læ reliquæ manserunt,
 nullæ apud Gentiles olim
 (post tempora saltem

Davidica;) nulla apud Indos novi
 orbis per multas annorum centurias
 extant hujus ceu naufragæ traditi-
 onis

oni
 dic
 tiqu
 tur
 nim
 pro
 tur
 dem
 non
 fort
 Deu
 hom
 ubiq
 (qui
 usu
 rum
 taten
 mod
 detur
 nuare
 piend
 versal
 thago
 ruit a
 sangu
 re co
 ta illu

onis fragmina vel monumenta. Si dicas fuisse, ostendatur è tabulis Antiquitatis, promatur & demonstretur ex archivis Gentium. Hæc enim cum sit res Facti, sine omni probatione Historicâ, gratis fingitur; adeoque illud hîc valet, eadem est ratio non existentium & non apparentium. E contra, instabis fortasse in ritu Sacrificandi: Indè Deum esse placabilem, communis hominum videtur sensus, semper & ubique perspicuus in universali (qui apud omnes religiones obtinuit) usu & praxi sacrificiorum*; quæ & necessitatem propitiationis & modum placationis videtur apud omnes innuere. At verò, excipienda est ab hæc universalitate, praxis Pythagorica†, quæ abhorruit ab omni victimâ aut sanguine sacrificiali, ut à re contra naturam, juxta illud Porphyrii, *L. 4. de abstin.*

* Quæ tamen Sacrificia offerebantur ut Deo debita, ob solam illius *εὐχὴν*, Ut ex Porphyrio notat P. Chauvin de relig. nat. Part. 2. c. 1. p. 224.

† Adde etiam Essenos, qui εἰς κατὰ φύσιν. Philo. *L. quod omnis probus, liber.*

c. 15. Τὸ πρῶτον ἐκ ἐδύετο τοῖς θεοῖς,
ἀλλ' ἐδὲ νόμος ἦν περὶ τέτυκ, διὰ τὸ νό-

• Dicitur Pythagoras, ob novum *εὐρημα* Geometricum, musis bovem immolasse. Sed id quidem non credo, quoniam ille ne Apolloni quidem Delio hostiam immolare voluit, ne aram sanguine conspergeret. Cicero L. 2. ac nat. Deorum, p. 183.

μῶ φυσικῶ κακωλύεσθ¹. Ex-
cipienda etiam secundò
Religio Turcica sive Sa-
racenica, quæ totam
ferè Asiam, partem Eu-
ropæ & Africæ inunda-
vit, neque tamen ullum
usurpat vel agnoscit sa-

crificium. Quod ad cæteras Gentes,
mansit apud eos notio de sacrificiis
expiatoriis & propitiatoriis in ge-
nere, at prorsus periit omnis me-
moria de Sacrificio illo unicè pro-
pitiatorio, in individuo, scilicet de
semine illo mittendo, & sacrifican-
do: Periit apud illos omnis typica
relatio & *γένεσις* sacrificiorum, ad
Christum Christique victimam. Ad-
do etiam tertio, aliud est nosse
Deum esse placabilem, (h. e. non
implacabilem) aliud esse placatum.
Hoc solum illud est quod spem gra-
tiæ & misericordiæ inducit, fundat &
firmat. Quid enim attinet placa-
bilitatem quandam remotam scire

in

in
men
obst
hæ
men
defi
mec
sona
dun
quo
mul
quo
deri
moc
At
tanc
atio
dict
facci
omn

8
He
rum
His
Sec
Hæ
Pr
Ve

in genere, si ipsum nescias placamentum in specie *, siquidem, non obstante placabilitate illâ possibili, hæret adhuc semperque hærebit mens humana sibi malè conscia, indefinenter quærens, quo tandem medio, vel cuius sive rei sive Personæ interventu fiat placatio; & dum hoc ignorat, nihil invenit in quo acquiescat, nihil in quo tremulum figat pedem. Esto igitur, quod unâ cum ritu sacrificandi, derivabatur notio quædam de modo & necessitate expiationis. At nisi certo noverit peccator quo tandem instrumento hæc fiat expiatio; & cum ratio ipsa & rei natura dictet * non posse eam fieri per bruta sacrificia (omni specie typicâ exurâ) omnino ad incitas redigetur mens

* Quem-admodum si non sit nisi unicum remedium ut aliquis fugiat mortem corporalem, & tale remedium ignoratur -- sane peribit ille homo (saltem desperabit de curatione.) Dom. Bannez, in 2.2æ.q.2.æ. 8.Col. 348.

* Cum sis ipse nocens, moritur cum victima pro te. Cato. Heb. 10. 4. Impossibile est sanguine hircorum vel tauro-rum auferri peccata.

His non placatur, pecudum neque sanguine gaudet, Sed spes & promissa fides mortalibus olim Hæc operata tulit, magnæ Rationis imago Præmeditata Patris, nimia pietate parata, Venturum Christum terribis, hominemque futurum.

Tertull. contra Marcion. c. 2. p. 882.

hu.

humana, neque ullius spei aut speculæ exitum inveniet. Immò exigentia & indigentia expiationis (quæ expiatio nullibi nisi in Christo promisso aut exhibito reperitur) tantum abest ut spem promoveat, ut potius omnem præscindat & pessundet, & in desperationem adigat, dum ignoratur quid vel ubi vel unde habeatur illa expiatio. Sacrificium expiatorium supponit peremptoriam expiationis necessitatem; generalis autem notio de Sacrificio expiatorio, eoque nusquam (quòd scias) extante vel exituro, nec ullibi determinato ad certam & determinatam particularem materiam, intricat hominem perplexitatibus non superandis, eumque vel in fœdos errores præcipitat, vel saltem incertum veri & omnis ancipitem spei, immò nudum & expertem relinquit. Aut enim temerè & periculose errabit in materiâ expiationis, quid pro quo substituens, aut subsistet prorsus tanquam remorâ ictus,
nec

nec quicquàm ultrà progredietur.

Cùm enim omnis expiatio necesse sit ut fiat vel per aliquid nostri vel per aliquid Dei; si prius, tum peccator ipse sibi fit placamentum, sibi propitiatio, sibi venia, justitia & salus, & omnia; hærebit in se solo suisque factis, nec ultra se quæret. Sin verò à Deo, nec nisi à Deo, petendus sit omnis expiationis modus, via & ratio; si hæc lateant in abscondito, si nihil de his reveletur aut cognoscatur, cessabit miseri peccatoris spes omnis & pessum ibit, sufflaminabitur omnis animæ conatus, si, quò vel quà eundum sit, ignoretur *. Ut verò

è diverticulo hoc redeamus in vi-
* Cum verò homo lapsus scire poterat, non
 aliter quàm ex voluntate Dei disci posse, quo modo Deo placere possit ejusque gratiam consequi: Certe istiusmodi peccatori hoc solum & unicum restaret agendum; scilicet ut ardentibus & humilibus votis à Deo petat, ut modum recuperandi favoris, & medium reconciliationis ipse ostenderet & revelaret. — Nemo tamen Ethnicorum eòusque progressus est, quod signum est corruptionis universalis, prout Apostolus (*Rom. I. 21.*) eò refert hunc universalem rationis sive abusum sive neglectum & defectum in Gentibus. Uti notat *Witchius ad Rom. I. 20. pag. 50.*

am,

am, Damas, promulgationem aliquando factam, ejusque traditionem per aliqua sæcula continuatam. Atqui rivus istius traditionis, de fœdere, de promissione, de semine, de procuratore salutis, de sacrificio illo propitiatorio, tandem exaruit & apud Gentiles defecit. Harum traditionum, extra politiam Israeliticam, nulla mentio, nulla supersunt vestigia. De scintillis aut igniculis primi illius & veteris protevangeli, verè dici potest, quod -- Apparent (non dico rari, sed) nulli nantes in gurgite vasto.

Δύω γὰρ καὶ ἐγκράτει τὸ ἀνθρώπων φύσεως, ἀγνώστια τῆ Θεῶ, ἢν εἶχον Ἑλλῆνες, καὶ αἰμῆτια, ἢν εἶχον οἱ Ἑβραῖοι. (Theophyl. in Luc. I. 79. p. 313.)

^h Exclamat ipse D. Baxterus (Par. 3. p. 87. n. 27.)

in quantas & horrendas tenebras genus humanum præcipitatum est. Qui — non nisi per Deum incarnatum è tenebris crassissimis erui potuerunt. (Et, n. 28.) Hinc insufficientia philosophiæ & sapientiæ merè humanæ constat. Quantillum in Aristotele, &c. invenitur, de Deo reconciliante, de animarum verâ medelâ, de Spiritu Sancto, de spe æternæ salutis, &c.

Regnabat latè & passim apud Gentes, rerum harum divinarum crassa & plus quam Ægyptiaca ^h ig-

norantia,

norantia, Velum illud (*Isai. 25. 7.*) quod oppansum est omnibus nationibus, nec nisi solius Christi & Evangelii temporibus tollendum. Sedebant (uti nunc Indi occidentiores) in tenebris, in spissâ mortis umbrâ, nullaque iis affulsit aut Lex, aut lumen, præter creperum naturæ lumen, idque magnâ ex parte obtenebratum, & quoad rectam de Deo fidem, cultum aut religionem, prorsus extinctum.

Esto igitur, fuerit in primo illo orbis seminario, Lex gratiæ semel aliquando promulgata. Atqui è Suaresio, (ad quem nos discipuli & docendos mittit ⁱ Author ⁱ In præfatione suâ. methodi) ex illo (inquam) discimus, præter promulgationem, ‘necessariam esse Legis *Divulgationem*; ‘i. e. applicationem illius promulgationis, ad notitiam vel aures absentium ad loca (addo etiam sæcula) distantia. In quam rem citat verba Aquinatis (*1. 2. q. 90. a. 4. ad 2.*) dicentis, Legem obligare, in quantum ejus promulgatio,

'tic, in omnium (vel in hominum)
 'notitiam, per se aut per alios, per-
 'venire potest. Cajetanus addit, &
 'meritò, hoc non intelligi de po-
 'tentiâ Logicâ, quæ non implicat
 'contradictionem, sed de politicâ;
 'i. e. secundum ordinem & cursum
 'politicum. Hæc Suaresius, de Le-
 'gibus, quem vide, pag. 152. 2. p.
 155. 1. p. 709. 1. p. 711. 1, 2. Adde
 Suaresio Horneum (*Ethic. L. 4. c. 3.*
p. 618.) Ad promulgationem le-
 gis requiritur, non tantum ut rite
 sanciat & solenniter proponatur,
 sed ita etiam divulgetur, ut ad sin-
 gulorum notitiam pervenire possit.

Cum igitur tam longâ oblivione
 intercidit omnis memoria hujus tra-
 ditionis divinæ primitus datæ; quo-
 modo, vel quo demum pacto, mi-
 seris illis, ignaris & derelictis Eth-
 nicis innotescere potuit hæc traditio
 divina, nisi per novam & reite-
 ratam sive revelationem sive pro-
 mulgationem & divulgationem? Id
 quod ipse D. Baxterus plus quam in-
 nuit (in loco modò citato, *Part. 3.*

p. 20. n. 8.) Quibus (inquit) hoc promissum de Messîâ, non traditum vel revelatione novâ non patefactum erat, hi nullo rationis lumine, nullâ ordinariâ Dei providentiâ, nullâ experienciâ illud scire potuerunt.

§. 2. Sed huic primo patefactionis modo (scilicet per traditionem) uti mihi videtur, parum fudit D. Baxterus, utpote quem non prorsus neque omnibus necessarium existimat, uti postea patebit. Secundo igitur in loco, confugit (tanquam ad sacram anchoram) ad *παρρησία* Providentiæ omnibus in universum prostantia & palàm conspicua; unde secundùm ipsum facile colligitur & elicitur fœdus gratiæ & misericordiæ.

Sic enim pergit, (*Part. 3. p. 19. n. 12.*) ‘Secundus modus (quo Lex gratiæ initialis hominibus innotescit) est, *Per ipsam naturam & opera providentiæ*, & quotidianam hominum experientiam. Qui enim ex
‘mife-

'misericordiâ vivunt, & quorum vi-
 'ta quotidiana beneficiis abundat,
 '& qui cernunt Deum erga totum
 'genus humanum, viam misericor-
 'diæ tenere, & erga neminem viam
 'justitiæ rigidæ juxta naturæ inno-
 'centis fœdus, hi facile hinc colli-
 'gere possunt, Deum placatum es-
 'se, peccata non tantum remissibi-
 'lia, sed quadantenus remissa; &
 'mundum jam non regi juxta le-
 'ges primi fœderis justitiæ, sed jux-
 'ta leges misericordiæ.

Itâne verò? Facile? Immò (ut,
Par. 2. p. 392. n. 28.) Facillimé? Imma-
 nis quidem pollicitatio, sed vereor ut
 eventum præstet! Fateor equidem,
 quòd iis qui difficultè admodum (ut
 ipse ibidem fatetur) malum & me-
 ritum & malignitatem peccatorum
 agnoscunt ^k, qui vix aut ægre justiti-
 am Dei vindicatricem credunt (ut
 ipse docet, *Part. 3. p. 353. n. 8.*)
 His quidem facile, immò facillimum

* Sicut
 cognitio
 sui, sine
 cogniti-
 one Dei,
 despera-

tionem; ita cognitio Dei, sine cognitione sui, præsumptionem
 operatur. Bernard.

esse,

esse, quicquid velint concludere. Scilicet, facile credimus quod fieri volumus, & factum cupimus, & quod fore, nostri maxime interest. At animis è veterno experrectis, & conscientiiis peccato & reatu sauciis, & justo horrore timoratis ¹ vix aut ægre admodum quicquam persuaseris de misericordiâ vel Dei vel Christi; ¹ *Lutherus, To. 4. f. 104.* In terroribus & sensu peccati non potest mens spem concipere, quod Deus sit misericors, quod peccata velit condonare propter Christum.

Idem, *To. 1. f. 100.* Peccator post peccatum, *difficillime* confidit in misericordiâ Dei, adeo urget ad desperationem, peccatum onere suo gravissimum.

Idem, *To. 4. f. 118.* Hoc facile quidem dicitur, sed in tentatione, cum consilia cum Deo agit, hoc posse præstare, omnium est *difficillimum*.

nihil prorsus, ne γρῶ, ne hilum occurrat; nisi per traditionem, quam periisse penitus & defecisse apud istos Gentiles, jam ostendimus; adeoque nullo rationis lumine, nullâ ordinariâ Dei providentiâ, nullâ experienciâ, cognosci potest, nisi per novam aliquam de Cœlo revelationem (uti fatetur, *Part. 3. p. 20. n. 8.*) Siquidem in secundo hoc, quem asserit, patefactionis modo, ubi recurritur ad nudam naturam & providentiam, seponenda est omnis ratio & consideratio primæ illius & positivæ promulgationis, eorumque omnium quæ inde per solam traditionem (eamq; jam intercisam & amissam) derivari possunt aut devenire, in hominum notitiam; Totaque argumentatio & discursus limitandus est & includendus intra metas & sphæram nudæ naturæ, operumque solius naturæ & providentiæ; & hinc demonstrandum, spem veniæ, vitæ & æternæ salutis, spem non modo aliqualem, cui non firmè fidi potest, sed

sed spem certam (uti loquitur, *Part. 2. p. 386.*) omnibus universim hominibus offerri & innotescere.

Cum verò, ex temporali Mundi regimine, clementiâ, patientiâ & beneficentiâ temperato, Methodista infert (*Part. 2. p. 392. n. 28.*)

Quid obstat, quo minus Deum misericordem, & gratiæ (spiritualis scilicet & æternæ) largitorem futurum, credamus? Respondeo, Si de meris Ethnicis loquaris, obstant multa. Primò, obstat defectus mediorum; deest verbum revelationis, promissionis, invitationis, (*Psal. 147. 19, 20. Eph. 2. 12.*) sine quo non est ubi pedem figat aut spes aut fides. Quomodo enim creditur Deo, ubi Deus nihil loquitur? Quomodo speratur, ubi nihil promittitur? & ὅτι ἡ πίστις, ἐνταῦθα ἐπαγγελία (Clement. Alex. *Pædag. L. 1. c. 6. p. 94.*) ubi fides, ibi promissio. Rectè Lutherus (*To. 2. f. 280.*) Deus non aliter cum hominibus unquam egit vel agit, quàm verbo promissionis: Rursus, nec nos cum

Deo unquam agere possumus, quàm fide in verbum promissionis ejus. Obstat secundò conscientia peccati & iræ divinæ impendentis sensus; obstat meritum mortis *ἡ ἀδικία τοῦ θέντος*, ipso naturæ lumine satis notum (*Rom. 1. 32.*) ipse fateris (*Part. 1. p. 341. n. 53.*) ‘quod divina displicentia & odium, est inevitabile peccati consequens. (*Item, pag. 263. lineâ primâ*) Quod ‘nemo fontium impunitatem sibi ‘potest promittere. (*Item, p. 350, 351, 353.*) Peccatum vel levissimum mereri mortem sempiternam, mereri totam pœnam damni & perpetuam pœnam sensus; hæcque omnia etiam obcœcato naturæ oculo (etiam sine & extra Scripturas) clara esse (*Pag. 353. prop. 6.*) Adde quod summam Dei sanctitatem & puritatem, justitiam divinam, iram & vindictam in peccata & peccatores, ubique proclamat scriptura (*Hab. 1. 13. Psal. 5. 4. Psal. 11. 5. Psal. 7. 11, 12. Prov. 11. 23.*) atque etiam communis

munis hominum sensus, severiora hæc Dei attributa, peccatorem experrectum & male sibi conscium, altius tangunt, fortius & intimius pungunt, quàm ut levi digito amoveantur. Hæret enim lateri lethalis arundo, & peccatoris animum instigat & stimulat in has quæstiones, solutu perdifficiles; Quis iram promeritam avertet? Quis læsum Dei honorem redintegrabit? Quis justitiæ offensæ aut violatæ, æquivalens reddet aut repondet? Reatum video, peccatorem me cerno & sentio; sed ubi est propitiatio? (Ut Isaac olim, *Gen. 22.7.*) Ubi est Victimâ? Certè, qui nôrant promissionem de semine venturo & Diabolum devicturo, poterant (cum Abrahamo, versu 8.) respondere, Deus providebit sibi victimam. At, quibus per defectum revelationis vel traditionis, ignotum erat hoc remedium, huic sive quæstioni sive objectioni, nihil habent quod opponant vel respondeant. Dico igitur Tertiò, Obstat

huic spei, omnimoda, & (quoad præsentem & naturalem Gentilium statum) insuperabilis Ignoratio (scilicet) omnis mediis satisfactorii vel expiatorii pro peccato. Cujus necessitatem, rationibus à natura petitis ipse astruis (*Part. 3. p. 26, 27, 28. Disp. 2.*) adeoque necessariam esse probas, ad fines regiminis assequendos, ad honorem legum & rectoris factum rectum tuendum; ubi tandem concludis (*P. 28. n. 8.*)

‘Hisce (inquis) suppositis, qui quærit an Deus consequenter (i.e. post legem latam & violatam) mundi peccata impune remittere possit, idque sine poenâ vicariâ mediatoris, is mihi quærere videtur, An Deus, Mundi jam perfectissimus rector, Mundum insipienter, confusè, injustè, ad peccati decus & suum dedecus, & peccatoris deceptionem & subversionem, possit regere?’

^m Adeo, & quicumque famini Milbourne, cui titulus (*Mysteria in Religione vindicata*) ubi crudité & egregiè disserit de justitiâ Dei, & de necessitate satisfactionis *p. 15. p. 109. (præsertim verò) p. 206, 207, 208. p. 644, 645, 653, 657, 772, 773, 776.*

^m Consule
librum
(Anglica-
num) Do-
mini Milbourne, cui titulus (*Mysteria in Religione vindicata*)
ubi crudité & egregiè disserit de justitiâ Dei, & de necessitate satisfactionis *p. 15. p. 109. (præsertim verò) p. 206, 207, 208. p. 644, 645, 653, 657, 772, 773, 776.*

pien-

pietiam Dei rectoris, & justitiam recte novit, non possit sperare in misericordiam Dei, nisi prius noverit, per pœnam mediatoris aliqujus vicariam, conciliari sibi mutuo hæc attributa.

Videmus igitur, ex præmissis, quàm multa obstant, quò minus concludamus de æternâ Dei misericordiâ, ex nudo intuitu Mundi & providentiæ; & O miserum Adamum! O tenue ejus solatium! si à Deo relictus fuisset, fœdus gratiæ & misericordiæ colligere, solum ex regimine Mundi, ex temporariâ Dei patientiâ, ex continuatis creaturarum beneficiis, sed diminutis admodum & gravi maledictione oneratis. At verò Deus Opt. Max. ut Homini spem faceret favoris sui redintegrandi & recuperandi, non satis habuit neque satis esse vel fore putavit, quòd peccatorem ampliaret, pœnas differendo, nec quòd bona jure amissâ & forisfacta (licet magnâ cum imminutione) restitueret, nec ut nudam

patientiam aut beneficentiam, ei (ejecto tamen à paradiso) ostenderet. Novit Deus hujusmodi intimationes misericordiæ quasi innuendo factas, non satis esse vel fore, ad peccatoris lapsi & dejecti animum erigendum. Ideoque melius multò & fortius cum misero egit; ipsam personam redemptoris indigitavit; ipsum semen, sacrificandum, victurum.

^a Gen. 3. 15, 16. Ipse, (post passionem in calceaneo) conteret caput tuum, i.e. moriendo vincet. Ideo victor (inquit Augustinus) quia victima.

& triumphaturum, in se suscepit mittendum (Gen. 3. 15, 16.) adeoque his verbis particulare & singulare illud

remedium reconciliationis nominavit; sine quo pendula fuisset mens peccatoris. Semper enim quærit quærétque animus peccato saucius, quo medio, cujus operâ placabitur Deus; & cum nihil opis in se inveniat, semper hæret, & horret timbundus & tremebundus (velut acus magnete tacta) donec in polum & Cynosuram vitæ & salutis (in Christo promissam aut exhibitam) directo

recto figatur aspectu. Neque enim
 jure sperare potest, per sua solum
 in posterum officia, Deum imme-
 diatè placandum. Nam (ut Hila-
 rius, *in Psal.* 66. p. 787.) peccato-
 rum remissio, non probitatis est
 meritum, sed spontaneæ indul-
 gentiæ voluntas, ex bonitatis di-
 vitiis ad miserandi munus exube-
 rans. Quæ miseratio semper se
 exeruit in & per Christum; juxta
 illud Melancthonis (*de justificati-
 one* p. 93.) ‘Patres (inquit) nôrunt
 ‘promissionem de Christo; quod
 ‘Deus propter Christum vellet
 ‘peccata remittere. — Ideo gra-
 tuitam misericordiam & remissio-
 nem peccatorum, fide accipiebant;
 sicut Sancti in novo Testamento.
 Rectè etiam & appositè ad rem
 Jacobus Arminius (*in orat. de ob-
 jectò Theol.* p. 30.) super verba Je-
 remiæ, c.9. 24. ‘Ubi misericordiam
 ‘audis, necessariò Christum cogitare
 ‘debes, extra quem Deus ignis est
 ‘consumens. Eadèmq; docet Chy-
 træus *in Numeros*, p. 61. ‘ubicun-
 ‘que

‘que (inquit) in Psalmis & Pro-
 ‘phetis, Misericordiæ, & in Paulo,
 ‘Gratiæ Dei — fit mentio, semper
 ‘Christum mediatorem, simul com-
 ‘prehendi oportet; ut in (*Num.*
 ‘6. 21. Deus misereatur tui) sci-
 ‘licet propter Christum interces-
 ‘forem.

§. 3. Videamus autem in specie,
 quid aut unde sit, quo fœdus gra-
 tiæ universis & singulis innotescere
 affirmatur. Tota Methodistæ argu-
 mentatio ad tria præcipuè capita
 reduci, triplicique fulcro inniti vi-
 detur; primò patientiæ divinæ,
 secundò misericordiæ adhuc par-
 centi, Tertiò beneficentiæ divinæ,
 bona terrena continuanti & plura
 in homines cumulant. Hæc sunt
 Topica, Hæ sedes argumentorum,
 unde universale fœdus & pactum
 gratiæ, veniæ, vitæ & æternæ sa-
 lutis, facili negotio concludi, ipsi-
 que omnium sensibus (*Part. 2. p.*
392. n. 8.) & experientiæ obvi-
 um patescere, vult D. Baxterus.

Pen-

Penfiter
 primum
 (cum
 patienti
 dam q
 tentiam
 officii,
 ° dat sp
 & rati
 catione
 dico pr
 nitentia
Julian.
 Quanta
 tiam D
 aget p
 dō, al
 & int
 conder
 venian
 Rectè
 tagm.
 tia ne
 am, r
 munio
 in eo

Pensitemus verò singula. Quod ad
 primum, liberè & lubens concedo
 (*cum Apostolo, Rom. 2. 4.*) quod
 patientia & tolerantia divina, qua-
 dam quasi manu ducit ad pœni-
 tentiam. Ducit Deus admonendo
 officii, ut revertantur ad Deum
 ° dat spatium & locum pœnitentiæ,
 & ratione quâdam objectivâ, oc-
 casionem præbet pœnitendi. At ^{° Twiss.}
 dico primò, aliud est spatium pœ-
 nitentiæ, aliud gratia. ^{c. Hoard.}
Aug. contra
Julian. Pelag. L. 5. c. 2. p. 231.
 Quantam libet præbuerit patien-
 tiam Deus. Nisi ipse dederit, quis
 aget pœnitentiam? Dico secun-
 dò, aliud est, à longè ministrare
 & inservire pœnitentiæ, aliud,
 condere legem gratiæ, vel intra
 veniam & vitam collocare.
 Rectè Cloppenburgius. (*in Syn-*
tagm. p. 714, 715.) Pœniten-
 tia non habet annexam veni-
 am, nisi quatenus per eam com-
 munitio quæritur cum Christo, ut
 in eo habeatur verum & sufficiens
 pre-

2 Tim. 2.
 25.

¶ Davenantii sententia de Gallicanâ controversiâ, *Partic. 2.* Si loquimur de pœnitentiâ quam sequitur remissio peccatorum & vita æterna, non est apta aut sufficiens in se invitatio sive vocatio ad talem pœnitentiam, quæ pœnitentem ad Christum non remittit. Illâ autem quæ ad Christum pro expiandis hominum peccatis mortuum remittit, extra Ecclesiam, ubi Christi Evangelium non innotescit, omnino ignota est.

¶ In vindicatione Apologiz---

pretium P. Cui addatur Dominus Milbourn (*p. 772, 773.*) supra laudatus; pœnitentia sola, post lapsum, remansit possibilis conditio felicitatis æternæ; quæ tamen invalida fuisset, inefficax & infructuosa, nisi eam reddidisset acceptam sanguis ille Agni mactati à jactis mundi fundamentis.

Appositè etiam ad rem,

Doctor Sherlock⁹, 'Nulla (inquit) in orbe religio docuit, certò expectare remissionem peccatorum, solum ob pœnitentiam; — Tam ethnici quàm Judæi existimabant, expiationem per sacrificia æque fuisset necessariam, & magis efficacem ad veniam, quàm nudam pœnitentiam. Mera pœnitentia non magis potest applicare nobis sacrificium & expiationem mortis Christi in ordine ad veniam, quàm potest nos justificare sine sacrificio. Id

munus

munus & officium peculiariter spectat ad Fidem in Christo vel in sanguinem Christi (*Rom. 3. 24, 25.*)

Similia docent & Patres, *Ambros.*

Apol. David. 2. Justificatur ergò ex

fide David, Qui per legem peccatum agnovit, sed peccati veniam ex fide credidit. Idem, *De pœnit. L. 2.*

c. 8. Et agendam pœnitentiam &

tribuendam veniam credere nos con-

venit, ut veniam tamen ex fide spe-

remus. *S. Augustinus L. de verâ &*

falsâ pœnit. c. 2. 'Si fides funda-

mentum est pœnitentiæ — appe-

tenda est pœnitentia quam constat

in fide esse fundatam. — Pœni-

tentia igitur quæ non procedit ex

fide, utilis non est. Oportet enim

credi remedium pœnitentiæ à Sal-

vatore per fidem concedi.

Pergo ad secundum, scilicet mi-

sericordiam divinam, parcentem,

erga genus humanum. 'Ex quo-

tidianâ experienciâ (inquit D.

Baxterus) constat Deum, mun-

dum per misericordiæ & gratiæ

modum regere. & non ex rigore

justitiæ.

* Spalaren-

sis, L. 5. c. 8.

§. 17. Non

pœnitentia nos sal-

vat, sed fi-

des.

‘justitiæ. Resp. Parcit quidem Deus mundo, in gratiam Ecclesiæ eorumque qui per singula ætatum sæcula, undique è mundo sunt evocandi in Ecclesiam. At verò non inde sequitur, fœdus gratiæ universalis, totum quaquaversum genus humanum complectens, omnibus esse indultum aut patefactum. Nam in universali illo & moderato mundi regimine, peculiaris habetur respectus, ad actu fœderatos vel ad nunc & olim fœderandos. Esto autem parcit Deus, neque pœnas pro demeritis hîc exigit. At aliud est, peccatorem ampliare ad tempus, aliud, in perpetuum ignoscere. Aliud, iram suspendere, aliud

‘Nolle punire, aut non punire, sim-

pliciter, non sunt condonare. *D. Baxt. Part. 3. p. 366. n. 14. Davenant. Dissertatione de prædestin. p. 183.* Sufficit ad propensionem Dei in misericordiam ostendendam, quod omnium misereatur quoad multa misericordiæ effecta. Miserationes Dei super omnia opera sua, esto. At miserationes hæ duorum sunt generum. Quædam communes & ordinariæ, ut vita, sanitas, usus sensuum & membrorum, pax, libertas, quæcunque denique sunt citra mortem & infernum, misericordiam sapiunt. Aliæ vero sunt miserationes speciales, coronantes, (*Psal. 103. 4.*) Misericordiæ Davidis sanctæ & fideles, (*Isai. 55. 3. Aët. 13. 34.*) Aliud longè est, non velle punire, aliud summo amore aliquem afficere velle. *Episcopus disp. 22. de justif. Thes. 3.*

delere

delere
cassar
munis
ud oin
dians,
tu. I
necess
quam,
rem &
cere p
ferre &
tiam.
parcen
num c
diens.
versi a
to qual
tatio d
est, ni
Non or
quit A
qui ver
refius
narum
videnti
verò lib
tio per

delere debitum, & chirographum
 cassare aut abolere. Aliud est com-
 munis providentiæ dispensatio, ali-
 ud *οἰκονομία* gratiæ, sive Lex reme-
 dians, liberans ab irâ, miseriâ & rea-
 tu. Donatio veniæ & remissionis
 necesse est ut fiat per Legem ali-
 quam, per actum Rectoris peculia-
 rem & positivum. Peccatori par-
 cere potest Deus per providentiam,
 ferre & sustinere potest per patien-
 tiam. At aliud est misericordia
 parcens, aliud misericordia in æter-
 num condonans, & in gratiam re-
 diens. Cum igitur hæc duo, di-
 versi admodum sint generis & to-
 to quasi Cœlo distantia, Argumen-
 tatio ducta ab uno ad aliud, quid
 est, nisi *μετάβασις εἰς ἄλλο γένος*.
 Non omnis qui parcit, amicus, (in-
 quit *Aug. Ep. 29.*) uti nec omnis
 qui verberat, inimicus. Rectè Ma-
 resius (*c. Volkel. L. I. p. 509.*) Pœ-
 narum dilatio ad communem pro-
 videntiam pertinet; ad gratiam
 verò liberatricem, earundem obla-
 tio per remissionem, vel mutatio
 in

in medicinam. Peccator differri potest, ampliari potest quoad executionem, at condonari non potest, nisi per Legem ἀμνηστίας positivè latam. Ad hoc, opus est impromeritâ veniâ, opus est infinitâ misericordiâ donante & condonante, opus est pretio, sacrificio & lytro redimente, quorum omnium nihil prorsus habetur vel invenitur, in deserto mundi; id est, extra Ecclesiam.

Quod ad tertium argumentum, petittum à benignitate & beneficiâ Dei erga genus humanum, dico cum prophetâ, (*Isai.* 28. 20.) pallium hoc brevius est quàm ut operire possit. *Davenant. de Praedest. p.* 135. Ex eo quod Deus sit naturâ bonus, rectè infertur, illum velle bonum creaturæ suæ, sed non rectè eum velle omne bonum cuius creaturæ — Ne in naturæ quidem aut Fortunæ (falso sic dictis) bonis. *Twiss. p.* 32. Bonus est Deus omnibus & benefacit omnibus, miris & multis modi: Neutiquam verò

verò eo modo bonus est omnibus,
 quo modo bonus esse dicitur Israeli
 (*Psal.* 73. 1.) Neque enim taliter
 fecit omni nationi, *Psal.* 147. ult.
 Non igitur neganda est Dei boni-
 tas, at neque confundenda sed di-
 stinguenda. Nam alia est bonitas
 Dei, quâ coronat circulum anni,
 (*Psal.* 65. 11.) & quâ plena est
 omnis terra, (*Psal.* 33. 5.) alia ve-
 rò est copiosa illa Dei Bonitas, quam
 reposuit timentibus se, *Psal.* 31. 19.
 Aliud sunt Divitiæ benignitatis &
 patientiæ Dei, (*Rom.* 2. 4.) Aliud
 verò impervestigabilis opulentia
 Christi, *Eph.* 3. 9. Alia denique est
 bonitas Dei (ut est author & su-
 stentator naturæ) erga creaturas:
 Alia verò ingens illa benignitas &
 Φιλανθρωπία Dei (erga peccatores
 reconciliandos) quæ apparuit in
 Salvatore, *Tit.* 3. 4. Prior illa ge-
 neralis quædam est munificentia,
 quâ Deus bonus & benignus est om-
 nibus, etiam ipsis brutis. Secunda
 verò est specialis & inæstimabilis
 Dei bonitas, Filium primò promit-
 tentis,

tentis, dein mittentis, & in eo gratiam & pacem largientis: Hæc (inquam) non visitur, non legitur in libro creaturarum. Communia quidem bona & beneficia, bonitatem Dei ostendunt Creatoris, non misericordiam vel *ἐὐδοκίαν* redemptoris. Indicia quidem sunt hæc communis Curæ & providentiæ, non documenta vel argumenta fœderis gratiæ. Sparguntur hæc quidem è manu illius Dei, qui solem suum facit oriri super bonos & malos, pluviamque descendere super justos & injustos (*Matth. 5. 45.*) Qui benignus est super impios & ingratos, (*Luc. 6. 36.*) Ducunt hæc ad Deum, omnium datorem & fundatorem; non verò ostendunt, neutiquàm evincunt * eum impro-meritiæ veniæ & æternæ misericordiæ fore largitorem. Verissimum enim manet illud Ecclesiastis, c. 9. 1. Nescit homo per se odium

* Remissio peccatorum non necessaria connexionē resultat à Bonitate divinâ. 9, 10, 11.

Vide Animadversiones in D. Sh. In Præfat. p.

vel

vel amorem, ex ullâ re quæ ante
faciem ejus est, (ita Piscator :) Nec amorem Dei nec odium erga se
vel alios, scit quisquam, ex istis ex-
ternis, (ita Mercerus :) Vel ut
Grotius reddit, De quâvis re quæ
homini occurrit, nescit homo an ea
proveniat ex amore Dei in se, an
ex odio. Illudque probat insuper
Ecclesiastes, argumento addito, *Ver-*
su 2. Quia omnia similiter eveni-
unt omnibus, (τὰ πάντα ὅμοια τοῖς
πάνσι, *Symmach.*) Eventus unus est
justo & impio, bono & malo, sacri-
ficanti & sacrificia spernenti. Ma-
jorem præ se ferunt speciem, quæ à
Viro (cætera eximio) Doctore
Moore allegantur in gratiam Philo-
sophorum, (præsertim Platonico-
rum) in literis ad Amicum priva-
tis, p. 298. Afferit eos credidisse
vel recubuisse in eam Dei bonita-
tem quæ Christum misit in plenitu-
dine temporis.

At vero, num *quâ* aut *quatenus* mi-
fit (vel missurus erat) Christum?
non diceret, uti auguror, utpote
G 2 qui

qui novit eos, tum missionis tum mittendi prorsus fuisse ignaros. Aliud est credere in eum qui misit, (sensu materiali & specificativo, ut loquuntur;) aliud, credere in mittentem (formaliter & reduplicativè) quatenus mittentem vel misurum. Non sufficit ad vitam, credere aliquo modo in mittentem, nisi etiam credatur in mittendum vel misum, (*Joan.* 17. 3.) Et, (si juxta nostros inadæquatos conceptus liceat distinguere,) aliud est agnoscere & amplecti bonitatem Dei quæ mundum creavit, sustentat, implet; gubernat (quod erat Philosophorum;) aliud recumbere in bonitatem illam ineffabilem, quæ misit vel mittendum promisit, Hominum redemptorem (quod erat piorum olim & Patriarcharum, & nunc Christianorum.) Sed hæc obiter: Redeo ad D. Baxterum.

§. 4. Ex jam dictis, satis ut opinor patet, Totum hoc genus argumentationis Baxterianæ, petitum à
naturæ

naturâ & operibus naturæ, mundi-
que regimine, labile nimis esse &
sublestum, obscurius & incertius,
quàm ut in eo fundetur fœdus gra-
tiæ, vel ut inde innotescat.

Fateor equidem quod spectabilis
semper erat in mundi compage, or-
dine & moderamine, Dei sapientia ;
sed testante Apostolo, (1 Cor. 1. 21.)
Mundus per istam sapientiam non
cognovit Deum. *Theophyl. in lo-
cum*, ἔειχον μὲν διδασκαλὸν οἱ Ἕλληες,
τὴν σοφίαν τῆς Θεᾶς, τὴν ἐν κτίσμασι διηγα-
δὴ θεωρουμένην, ἐκ ἔγνωσαν ὅτι τὴν Θεόν.
*Theodoretus de Provid. L. 10. p. (mi-
hi) 232.* Vidit Τὴν κτίων φαινομένην
καὶ τὴν δημιουργὸν κηρύττεσαν, πᾶσαι ὅτι ἐ-
δωκαμένη.

Lactantius, L. 1. c. 1. (De exi-
miis Philosophorum agens) Magno
(inquit) & excellenti ingenio viri,
cum se doctrinæ penitus dedissent,
quicquid laboris poterat impendi
(contemptis omnibus, & privatis &
publicis actionibus) ad inquirendæ
veritatis studium se contulerunt,
existimantes multo esse præclarius

humanarum divinarumque rerum investigare ac scire rationem, quam struendis opibus aut cumulandis honoribus inhærere. Sed neque adepti sunt id quod volebant, & operam simul & industriam perdiderunt; quia veritas, i. e. Arcanum summi Dei qui fecit omnia, ingenio ac propriis sensibus non potest comprehendi. Deficit enim hîc rationis lumen, neque per se assurgere valet in cognitionem eorum quæ sunt Dei ac Salutis. Sunt enim hæc & huiusmodi, profunda & secreta Dei, (1 Cor. 2. 10.) Utpote quæ prorsus & omnino pendent à merâ & purâ Dei voluntate, nec revelanda nec cognoscenda, nisi per Spiritum Sanctum manifestantem, (*Vers.* 10, 11, 12.) Recte Hookerus, (p. 49.) Lex rationis aliququaliter dirigit homines, quo modo Deum Creatorem honorent: At quo modo glorificetur Deus, tali ratione, qualis requiritur in hunc finem, ut sit nobis Salvator æternus, docemur ex divinâ lege, quæ in supernaturalibus

bus sola docet ac ducit. *Idem*, p. 38. Leges, circa talia, sunt supernaturales, tam quoad modum tradendi, qui est divinus, quàm quoad res traditas, quæ sunt ejusmodi, ut nullam habeant in naturâ causam, sed pendent ab arbitrariâ Dei constitutione & dispositione. Agnôsko lubens illud Apostoli, *Act.* 14. 17. Deus nunquam reliquit genus humanum sine sui testimonio. Sed & illud Prosperi (si modo Prosperi) adjungo, *De Voc. Gent. L. 2. c. 12. p. 340.* Tam acerbo natura humana vulnere est fauciata, ut ad cognitionem Dei, neminem contemplatio spontanea plenè valeat erudire, nisi obumbrationem cordis vera lux discusserit. Illud etiam (indubiè Prosperi,) *L. de lib. arb. ad Ruffin. p. 125.* Si iis (i. e. Gentilibus,) vel naturalis intelligentia vel usus beneficiorum Dei ad capeffendam vitam æternam sufficere potuisset, nostro etiam tempore, rationalis nos contemplatio & temperies aeris & fructuum co-

pia ciborumque salvaret; quia scilicet melius naturâ utentes Creatorem nostrum propter quotidiana ejus dona coleremus. *Sed absit* ab animis piorum & sanguine Christi redemptorum, *stulta* nimium & *perniciosa persuasio*. Accedat ultimò, è neotericis, Ludovicus Crocius (in nonnullis D. Baxtero *ἐνώπιον*) qui in *Duodecade*, p. 712, fatetur, Hæ collucentes in mundi opificio lampades, per se sufficienter non erudiunt, nec in rectam salutis viam quemquam possunt perducere, sine revelatione ulteriori.

Cui adjungi potest Thorndicius, in *Epilog. L. 2. c. 25. p. 207.* (Agens de lege naturæ, sub quâ degebant Patriarchæ, insuper addit) Quam (legem naturæ) si intelligimus ita vocari, quasi lumen naturæ satis eos instruxerit, viresque suffecerit ad placendum Deo; non solum contradicimus fidei hæctenus adversus Pelagium propugnata, sed etiam contravenimus & adversamur

famur
velati
cum l
amico

§.
hypot
ipso e
post se
dem f
& per
quam
dine a
quibus
nis re
que r
vestigi
titia f
reduca
& op
ordina
Necess
sponde
ptincip
git no
gat o
Gravir

famur Scripturæ phænomenis, & revelationibus de commercio Patrum cum Deo, per quod evaserunt in amicos Dei.

§. 5. Hic verò notandum, quod hypothesis Baxteriana (prout ab ipso explicata) hanc quasi caudam post se trahere videtur, scilicet Fidem salvificam prorsus naturalem, & per media naturalia acquisitam, quam necesse est ut astruat in ordine ad eorum Gentilium salutem, quibus deest omnis promissio, omnis revelatio supernaturalis, quibusque nulla remanent protevangeliū vestigia. Cum enim apud hos notitia fœderis gratiæ, à methodistâ reducatur & resolvatur in naturam, & opera Providentiæ naturalia & ordinaria, (*Part. 3. p. 19. n. 12.*) Necesse est ut fides huic fœderi respondens, resolvatur etiam in eadem p̄ncipia. Undecunque enim surgit notitia fœderis, inde etiam surgat oportet congruæ fidei origo. Gravissimi Theologi, Fidei divinæ
mira-

miracula ut motiva substernunt, utpote quæ certissima sunt Deitatis & divinæ missionis testimonia, eaque supernaturalia. At hujus inter Ethnicos fidei (siqua sit) analysi, juxta D. B. fit, in naturalem ordinariæ Providentiæ cursum; uti etiam luculenter constat ex mediis, quibus, secundum methodistam, in notitiam fœderis devenitur. Perpendantur loca sequentia, *Part. 2. p. 386.* ‘Deus (in regno gratiæ universalis) retrahit homines ad Deum — per gratiæ beneficia, (scilicet) — dando & continuando ipsam vitam, vitæ solatia & utriusque media, — naturalia omnia antedicta sanctificando ad scientiam & amorem Dei. *Pag. 392. n. 28.* Ex effectis omnibus (Providentiæ scilicet) patet, Deum peccatorum misertum esse. *Part. 3. p. 222.* Ordinatio creaturarum & mundi regimen in genere nobis demonstrent Hominis statum reconciliationis aliqualis, — redemptionem aliquam esse factam hæc omnia

nia
Part.
creatu
jam
tissim
gem,
p. 20
sensu
vinæ
rum,
turam
à De
Deus.
salis
cendo
turam
rum
viden
Erudi
reden
Ibiden
toris
non a
nis,
p. 14.
plurin
tiæ b

nia peccatoribus procurantem.
Part. 3. p. 223. n. 3. Obliteratus
creaturarum liber, restitutus fidelibus
jam Deum omnipotentem, sapien-
tissimum, optimum, Dominum, Re-
gem, benefactorem exhibet. *Part. 1.*
p. 207. n. 2. 3. *Legem naturæ*, in
sensu primario, esse voluntatis di-
vinæ — Significationem, per Re-
rum, præcipuè ipsius hominis *na-*
turam, factam, ad fines regiminis
à Deo ordinatam. *Part. 2. p. 387.*
Deus, in regimine gratiæ univer-
salis — erudit intellectum do-
cendo *per Librum naturæ*, vel na-
turam ut significativam, per re-
rum mutationes, per divinam Pro-
videntiam. *Part. 2. p. 390. n. 16.*
Eruditio per opera naturæ, jam
redemptoris & gratiæ opus est.
Ibidem, n. 8. *Naturæ dona* & crea-
toris beneficia, ut post peccatum
non ablata, *Gratiæ operibus & do-*
nis, sunt annumeranda. *Ibidem,*
p. 14. Deus redemptor *communia*
plurima toti generi humano gra-
tiæ beneficia concedit, scilicet vi-
‘ tam,

‘tam, tempus, facultates, objecta
 ‘inſtinentia, &c. *Ibidem*, n. 17.
 ‘Providentiæ variæ rerum mutatio-
 ‘ones, ut à redemptore jam factæ
 ‘ſunt, ita redemptoris *inſtruentia*
 ‘media ſunt.

Annon hoc
 ſit, cum
 Pelagio,
 Gratiæ
 ſpecie, e-
 logio &
 nomine
 naturam
 incruſta-
 re, judi-
 cent do-
 ctiores.

*Davenanti-
 us, Diſſert.
 de morte;
 Chriſti,*

Part. 3. p. 67. n. 6. ‘Sicut lege
 ‘naturæ integræ, in creationis ope-
 ‘ribus & menti humanæ inſcriptâ
 ‘regendus erat homo integer (po-
 ‘ſitivis tamen inſuper etiam ad-
 ‘ditis;) ita & lege naturæ lapſæ
 ‘in redemptoris operibus & bene-
 ‘ficiis & conſcientiâ humanâ inſcri-
 ‘ptâ, regitur mundus redemptus
 ‘ſupernaturalibus inſuper Eccleſiæ
 ‘revelatis & donatis. [Ergo fate-

c. 6. p. 69. Quia luce meridianâ clarius liquet, Ethnicis & Paganis, quibus nunquam affulſit Lux Evangelii, non eſſe dari media quæ immediatè ſufficiant ad fidem inſiſ producendam: eò confugiunt, ut dicant etiam talibus dari ſemper media ſufficientia, quibus mediate & quaſi per gradus ad fidem Chriſti duci poſſent, ſi iſtis bene uſi fuiſſent: Si quis autem quaſi rat quæ ſint illa gratiæ media, quæ omnibus proſtare, omnesque ad fidem Chriſti ſufficienter ducere poruiſſent, Naturam Gratiæ nomine obvolutam nobis obtrudunt. *Petr. Mart. L. C. Claſſ.* 3. c. 1. Dum iſti ſic gratiam faciunt omnibus communem, illam vertunt in naturam.

tur D. B. seposita revelatione supernaturali, soli Ecclesiæ factâ, cætera illa omnia esse tantum naturalia. *Part. 3. p. 368.* (in imâ paginâ) Mundus reliquus, (i. præter Christianos & Judæos) totus judicabitur per Legem gratiæ Adamo & Noæ datam promulgatam & patefactam per Providentiam, (i.e. in ordinariæ Providentiæ effectis & mutationibus elucentem, & inde colligendam.)

Part. 2. p. 444. n. 8, 10. (quærit) 'Nonne melior erat Gentium aliarum status, (i.e. melior quàm Judæorum) quæ ceremoniarum hæc mole non erant oneratæ? Resp. Minimè, à Deo quippe per apostasiam alienati, per elementa hæc (scilicet Judaica) ad illum potius reduci potuissent, quàm per *sola Dei opera naturalia*. [Ubi apertè satis innuit, Ethnicos in tenebris apostasiæ relictos, per *sola Dei opera naturalia* instrui & erudiri.]

Ex hisce jam citatis (quibus alia ejusdem generis addi possunt) clarè satis (uti mihi videtur) patet, Quod D. B. fidem nobis propinet naturalem; è seminio solius naturæ ortam & natam, uberibus naturæ lactatam & enutritam; i. e. motibus merè naturalibus, certè non supernaturalibus suffultam & inædificatam. Quid enim sunt vitæ solatio continuata, ordinatio creaturarum, regimen mundi, rerum mutationes, providentia ejusque effecta, beneficia naturalia, naturæ dona & creatoris beneficia, Quid (inquam) aliud sunt hæc omnia quàm natura & opera Providentiæ, (uti vocat, *Part. 3. p. 19. n. 12.*) Ordinariæ scilicet operantis per modum naturæ?

Quid etiam est Creaturarum Liber, quid eruditio per opera naturæ, media scientiæ naturalia, Lex in operibus & beneficiis Dei & conscientia humanâ inscripta, aut Lex per Providentiam (objective scilicet) promulgata & patefacta? Quid aliud

aliud sunt aut sonant hæc omnia, nisi media naturalia, sphæram naturæ haud transcendētia? Nova quidem hæc sunt & dura admodum in Theologiâ Christianâ. Aliter enim multò, & aliusmodi fides est quæ describitur, sive in Sacris Litteris, sive in Patrum aut Theologorum Scriptis. Aliter nobis depingitur fides Evangelica; scilicet ex verbo fidei prædicato, (*Rom. 10. 8.*) Ex auditu fidei, (*Rom. 10. 14.* Quo modo credent ei quem non audierunt? Quo modo audient sine prædicante? Et *Versu 17.* Fides est ex auditu, auditus autem per verbum Dei.) Aliter etiam Fides perhibetur Ante-evangelica, quæ expressio ut verbo aut promissio Dei semper ædificatur. Sic fides Abraham, *Rom. 4. 20.* Credidit Abraham Deo; sed promittenti, secundum quod dictum est illi, sic erit Semen tuum, (*Vers. 18.*) Sic fides Psalmodographi, *Psal. 56. 4, 11.* In Deo laudabo verbum ejus; In Jehovâ laudabo verbum; Deo fidam, *Psal.*

135. 5. In verbo tuo speravi. Multoties verò in *Psal.* 119. *Versf.* 38. Confirma servo tuo eloquium; i. e. promissum tuum, *Versu* 41, 42, Veniat super me misericordia tua, salutare tuum secundum verbum tuum. Misericordia (inquit *Hilarius*, p. 874.) primum oratur, salus etiam expectatur à Deo. Deinde eam spondidisse per *verbum* suum Deus ostenditur, *Versf.* 49. Memento verbi tui servo tuo, in quo sperare me fecisti. Dei sermo (inquit *Hilarius*, in locum, p. 878.) Scripturis divinis continetur, in spem nos bonorum coelestium vocat. *Versf.* 114. In verbum tuum speravi. (*Idem*, *Hilarius*, p. 927.) Sperat ergo quod verbo Dei; id est, dictis Prophetis continentur; sperat enim vel retributionis fidem in vitam spirituales, vel ipsum illum Domini nostri adventum expectat, eadem fere occurrunt, *Versf.* 58, & 147. Similiter etiam apud Patres aliosque Theologos, fides statuitur supernaturalis, & objectum fidei semper à verbo

incipit

incipit, & in verbum desinit vel
 revelatum vel prædicatum vel tra-
 ditione haustum. *Basilides* olim
 cum sequacibus, Φυπκλὼ ἡγόνται ἔ-
 μιν, uti testatur *Στρωματόβις*, (*Στρ.*
 2. p. 363.) E contrâ disputat *Clem.*
Alex. (p. 362. b.) asseritque fi-
 dem esse ὑποφυσᾶ (vel ὑποφυσῆ) θεω-
 ρίαν, i. e. contemplationem prorsus
 supernaturalem. *Idem Clemens*, *Στρ.*
 2. p. 371. Πίστις δὲ, ὃ ἀποδεδειγμένως τι-
 ρητικὸς τῷ ἐγχειρισθέντων, i. e. fidelis
 Is est, qui servat quæ *Tradita* sunt;
 tradita per manus, per ora vel au-
 res; non quæ colliguntur ex con-
 templatione naturæ vel Providen-
 tiæ. *Basilides* ubique asserit Fidem
 esse, τῶν ἀκευθέντων, τῷ κρυπθέντων,
 τῷ εἰρημύων, τῷ θεοπνύων ῥημάτων.
 Vide ejus moralia, *Το.* 2. p. 386, 387.
 Eundem etiam De vera fide, *Το.* 2.
 p. 250, 251. Accedat Scholastico-
 rum & neotericorum calculus, *A-*
quin. 2. 2^æ. q. 1. a. 9. c. Non enim
 fides assentitur alicui nisi quia à Deo
 revelatur. *Idem*, 1. q. 1. a. 8. 2^m.
 Fides innititur revelationi, Aposto-

lis & Prophetis factæ. *Biel. 3. Sent. Diff. 23.* Fides definitur, notitia adhæsiua, certa & firma, veritatis ad religionem pertinentis, per *revelationem* acceptæ.

u P. 54.

Lutherum supra u dedimus. *Melanch. de Justif. p. 91.* Quoties fit mentio misericordiæ, sciendum est, quod fides ibi requiritur, quæ *promissionem* misericordiæ accipit. *Idem Melanch. de vocabul. fidei, p. 419.* Fides est assentiri *universo Verbo Dei* nobis proposito, adeoque & *promissioni* gratuitæ reconciliationis donatæ propter Christum mediatorem. *Amyrallius Salmur. p. 271, 272.* Neque quisquam credere potest Deum fore propitium, nisi prius id ipse Deus ostenderit; neque in animum inducere ut serîo à peccatis resipiscat, nisi sciat serîo resipiscenti veniam apud Deum certissimè paratam; juxta illud (*Psal. 130.*) Penes te est remissio, ut timearis: Consentaneum igitur fuit, ut omnibus *annunciaretur*: Aliter enim fides & pœnitentia, non potuit

tuit convenienter imperari. Vide etiam, quæ supra sunt dicta (Pag. 22.) De κλίσεσ divînâ, præsertim verba Crocii (*in Duodec. p. 728.*) sic profitentis, Gratiâ Dei, non à vocatione objectivâ, ex aspectu creaturarum vel ab instructione naturali ad colendum Deum, sed à verbo prædicato, inchoamus. Cum igitur, ut ostensum est, ex tenore Scripturæ, ex Patrum suffragiis, ex communi Scholasticorum & Theologorum sensu, & consensu, fides sit res supernaturalis, res quæ Verbo Dei alicui expresso & revelato tanquam basi & fundamento semper innititur, qualisnam (quæso) est illa fides, quæ (secundum methodistam) solius naturæ discipulo, in misericordiam Dei fertur, sine ullo verbo, sine ullâ revelatione supernaturali, sine ullâ promissione? Certe pura puta naturalis, & fundamento cassa; non supernaturalis, cujus fundamentum in montibus & è supernis. Sicut enim venia est quiddam supra legem, ὑπὲρ τὸ νόμον, ἐπὶ χαρίεις,

(ut *Justin. Resp. ad qu. 104. p. 460.*)
 ita fides vera, vivida, & salutifera,
 est *κατὰ τὴν φύσιν. Juxta Theophyl. (in*
Rom. 1. 17.) Ἐπειδὴ ἅπερ ἡμῖν ὁ Θε-
 ος ἐχαρίσατο, *κατεβαίνει* τὰς ἀνθρωπι-
 νὰς λογισμὰς, εἰκότως τὸ πιστεῖν δεῖ ἡ-
 μῖν ; i. e. cum ea quæ nobis indulsit
 Deus, transcendant rationes huma-
 nas, merito fide opus est (fide ap-
 prehendente, & Deo loquente, &
 verbo revelante.)

Si amor Dei erga homines ; i. e.
 si misericordia Dei condonans & in
 gratiam rediens, homini debita ef-
 set vel naturaliter necessaria, posset
 illa quidem, duce naturæ, cognosci si-
 ne revelatione supernâ; quoniam ve-
 rò, quamvis quoad radicem intimam
 Deo sit naturalis, tamen quoad egres-
 sum ejus ad peccatores, est pure libe-
 ra, arbitraria & omnino precaria, non
 potest nisi à Deo ostendente pate-
 fieri. Uti notat *Clem. Alex. (Στρωμ.*
2. p. 362.) in verba Moſis, (*Exod.*
33. 18.) Ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν. Uti
 etiam patet ex sequentibus in *Versu*
 19. Miserebor cui voluero (sic vul-
 gata)

gata) & clemens ero in quem mihi placuerit. Neque enim lux rationis aut lumen naturæ (aut revelationis) certiores nos facit ullius obligationis, quâ Deus tenetur bonitatem suam, gratiam, veniam aut misericordiam peccatoribus impertire, nisi quam sibi fixit suprema ejus & arbitraria cœdencia, quæ eam æque indigis aut indignis libere dispensat aut negat.

CAPUT III.

HIs ita expeditis, ad aliam Provinciam me accingo, eò magis duram & difficilem, quò minus claram & apertam, tenebrisque aut nebulis circumseptam. Neque enim animi sui sensum adeò distinctè promittit Author Methodi, ut certò sciam quò dirigendus sit sermonis sive cursus sive ictus. Et (uti loquitur Apostolus, 1 Cor. 14. 9.) Si incertam vocem det tuba, quis se parabit ad pugnam? Adeò enim ἀλλοεργόμην, adeò variè (nè dicam desultoriè) se hìc gerit Methodista, adeò versat & mutat suas loquendi formulas, ut penè nesciam,

Quo teneam modo mutantem Protea vultum?

Sed ad rem ipsam venio; Quæritur, quænam vel qualis seu potius quanta & quousque ratione objecti, se extendat illa fides,

des, quæ sub primo illo fœdere gratiæ universalis, secundum D. B. ab omnibus omnino requiritur ut conditio salutis; utrum scilicet ad fidem salutiferam, semper & ubique necessarium fuerit, ut intuitu suo & aspectu ferretur in Christum, ut promissum salutis, veniæ ac vitæ Authorem, sive ut terminaretur in Messiam venturum, ut gratiæ procuratorem, ac hominis redemptorem & salvatorem?

Parti affirmativæ, favent Dicta D. Baxteri sequentia. *Part. 2. p. 381.* ‘Ubi, ut primum fundamentum fidei & fœderis ponit promissionem de Christo incarnando, de eo ut Sacrificio pro peccatis, ut capite Ecclesiæ, ut victore Sathanæ, peccati & mortis: Dein subjungit ipsam gratiæ legem, quæ remissionem & vitam donat peccatori, sub lege (hujus ut videtur) fidei. *Pag. 400.* Inter virtutes Abelis recensetur, peccatorum confessio & justitiæ divinæ pœnam exigentis agnitio, per sacrificia.

' ficia. *Item*, Fides in Deum mise-
 ' ricordem, & in *Semen promissum*,
 ' pro peccatis sacrificandum. *Item*,
 ' p. 402. n. 24. Fides in Deum ré-
 ' demptorem & in semen Sanctum
 ' sacrificandum, fuit Abelis iustitia
 ' & cultus, acceptabilis origo. *Pag.*
 ' 431. n. 22. Qui à Deo obligati
 ' sunt, toto corde eum diligere, &
 ' Sanctos esse, sicut Deus Sanctus
 ' est, & ita corda habere circumci-
 ' sa, & ad imaginem divinam refor-
 ' mata (quæ omnia gloriæ cœle-
 ' stis sunt & media & arrhabo, &
 ' salutis ipsius initia.) Hi procul-
 ' dubiò itidem *sunt obligati* ad cre-
 ' dendum tale fœdus quoddam di-
 ' vinum, quod cœlestis gloriæ jus,
 ' conditionem præstantibus, verè
 ' tribuit; & *Messiam* fore fœderis
 ' illius mediatorem, salutis ducem
 ' & procuratorem, remissionis item
 ' peccatorum, auxilii specialis &
 ' gloriæ Cœlestis causam & sub-
 ' donatorem; *ubi saltem* promissio
 ' de *Messia* promulgata sit. *Pag.*
 ' 418. n. 2. Iustificatus fuit Abra-
 ' ham,

ham, per eandem Dei misericor-
diam, per eandem Dei gratuitam
donationem & conditionem, &
per fidem in semen promissum. Et
n. 4. relatio quædam ad Christum
aut promissum aut incarnatum, ad
justificationem etiam necessaria
fuit; ut ii scilicet simus & repu-
tati simus — Qui in Deum re-
demptorem credimus & *in semen*
promissum aut jam incarnatum, *in*
quantum nobis revelatum est. *I-*
dem, Part. 3. p. 20. n. 17. (7.)
Certum est Deum Adamo, semen
mulieris caput serpentis contritu-
rum promississe, & ita *quoad necessi-*
tatem præcepti saltem, promissio-
nem hanc necessario ab *omnibus*
Adami posteris credendam esse,
quibus patefacta est. Part. 2. p. 327.
n. 70. Deus inter priorum sæcu-
lorum fideles, proculdubio notus
fuit in tribus suis principiis essen-
tialibus & operationibus; videli-
cet, in suâ omnipotentia (princi-
pio primo,) in suâ *sapientia* &
Verbo, ut principio secundo (eo-
que

'que ut *incarnando*, in Ecclesiâ se-
 'lectorum ;) & in Spiritu amoris,
 'operationum perfectore, ut prin-
 'cipio tertio. *Part. 3. p. 300.* (in
 'summâ tabulâ) Fœderis vel legis
 'gratiæ universalis Adami & Noa-
 'chi, *conditio fuit*, (primo) Fides in
 'Deum misericordem, redempto-
 'rem promittentem, & in *semen*
 'promissum, (ut revelatum). *Part. 2.*
 '*p. 394. n. 40.* Promissio de femine
 'mulieris, caput Serpentis contritu-
 'ro, Adamo facta, ab ipso ad po-
 'steros tradenda erat, & ex istâ tra-
 'ditione totus Mundus in Semen
 'Sanctum, triumphatorem de Sata-
 'nâ, morte & peccato, *Credere ten-*
 '*batur.* De obligatione igitur ad of-
 'ficium fidei *Talis*, non est dubitan-
 'dum.

Speciosa quidem hæc sunt (quam-
 vis ambigüe dicta) in partem af-
 firmativam : At verò expressiora
 & fortiora sequuntur in negati-
 vam.

Part. 2. p. 393. 'Non æque ne-
 'cessaria est fides humana ac Chri-

sti
 nian
 min
 fide
 mul
 dica
 (sub
 bus
 foru
 verb
 Chri
 do &
 luten
 gem
 3. p.
 dubi
 lis A
 nis,
 ram
 quib
 prori
 n. 69
 sti in
 lutis
 notit
 ritus
 Quod

sti meritum & sacrificium : Quo-
 niam sine Christi merito Deus ne-
 minem vult salvum futurum ; sine
 fide autem in Christum (propriâ)
 multos, videlicet (ut de aliis nihil
 dicam) Infantes. *Part. 3. p. 133.*
 (sub initio) Pessimè (inquit) à qui-
 busdam concluditur — Sine ip-
 sorum S. Scripturæ librorum aut
 verborum notitiâ, veram *fidem in*
Christum esse impossibilem (quan-
 do & circa ipsorum *Ethnicorum sa-*
lutem, non parvis difficultatibus ur-
 gemur.) Ideoque quærens, (*Part.*
3. p. 434.) an *Ethnicorum spes*
 dubia vitæ felicis futuræ (qua-
 lis Antonini, Senecæ, & Cicero-
 nis, &c. fuisse videtur) ad ve-
 ram sanctitatem & salutem in ali-
 quibus valeat ? Rem sub dubio
 prorsus relinquit. *Part. 2. p. 397.*
n. 69. Sicut sub initiis regni Chri-
 sti incarnati, quidam in statu sa-
 lutis fuere, qui quoad distinctam
 notitiam nesciverunt an esset Spi-
 ritus Sanctus (*scilicet Act. 19. 2.*
 Quod tamen ipse interpretatur de
 ' donis

' donis extraordinariis Spiritus San-
 ' cti, p. 438.) ita sub initiis regni re-
 ' demptoris priorum editionum, in
 ' statu salutis plurimi fuere, qui ne-
 ' sciverunt an Christus, incarnandus,
 ' moriturus esset & resurrecturus.
 ' Part. 2. p. 394. n. 37. Deus igitur,
 ' qui peccatores per annos 4000, sine
 ' existentia humanæ naturæ Christi
 ' & ipsius sacrificio & meritis, & in
 ' naturâ creatâ mediatione aut in-
 ' tercessione, salvare potuit: Etiam
 ' sine explicitâ & distinctâ Christi,
 ' quoad *Incarnationem*, mortem, re-
 ' surrectionem, *notitiâ* & *fide*, eos po-
 ' tuit salvare. Part. 2. p. 394. n.
 ' 41. Qui dicit per annos 4000
 ' homines fuisse salvatos, per *fidem*
 ' *in semen mulieris*, talem genera-
 ' lem, sine fide in Christi mortem
 ' resurrectionem, ascensum, &c. At
 ' nullos tamen ante diluvium aut
 ' ante incarnationem Christi Salva-
 ' tos fuisse per fidem in Deum mi-
 ' sericordem, per gratiæ leges re-
 ' gentem & remunerantem, *sine fide*
 ' *in Messiam incarnandum*: Is planè
 ' pro

probare tenetur quod affirmat, & hujus præ illius demonstrare impossibilitatem.

Ad quæ ultima obiter respondeo ; Veritates & mysteria de Christo revelabantur per gradus. Gradus fidei semper respondere debuit gradui revelationis : Sicut enim fides supponit revelationem eique innititur ; ita revelatio infert fidem ut debitam, pro gradu revelationis factæ. Alioquin frustrâ & incassum fuisset revelatio. Neque enim aliam ob causam (inquit Huetius) secreta sua pandi voluit Deus hominibus, quàm ut cognoscantur & credantur. Adeoque patefactiones Dei, & Fides hominum, pari passu ambulabant, sibi que mutuò, necessario corresponsdebant. Juxta illud Gregorii (*Homil. 16. in Ezech.*) secundùm incrementa temporum, crevit scientia sanctorum. Sicut autem revelatio ordinatur tota ad fidem ; ita fides necessario respicere tenetur, ad mensuram revelationis. Sed hæc (ut dixi) obiter ;

biter ; pergo ad cætera Baxteri.

Part. 2. p. 431. n. 23. 'Sicut jam
'major fidei gradus est necessarius,
'necessitate præcepti (ut debitus)
'*quàm necessitate medii* (ut condi-
'tio salutis ;) ita etiam de fide Ju-
'dæorum in Messiam venturum, ju-
'dicandum est. *Part. 2. p. 445. n.*
'10. Sæculis omnibus Ecclesiæ fides
'fuit eadem, quâ credebant fideles
'in Deum omnipotentem, omniisci-
'um, optimum, ex quo, per quem
'& ad quem sunt omnia, Creato-
'rem, rectorem, Patrem sanctissi-
'mum, justissimum, misericordem ;
'at articuli de mediis, de mediatore
'& mediatione non semper & ubi-
'que iidem fuerunt ; sed juxta mu-
'tationes reales & personarum &
'temporum diversitates in nonnul-
'lis mutati fuerunt & diversi.

§. 2. Ex his ritè pensatis, facile
videre est, in quam lancem maxime
propendeat & præponderet sen-
tentia Baxteriana, scilicet in negati-
vam, neque difficile est priora ejus
dicta

dicta cum posterioribus conciliare; scilicet dicendo, quod tenebantur credere in semen futurum, non omnes & ubique, sed illi tantum, quibus & ubi & quatenus revelabatur (ut *Part. 2. p. 418. n. 2. p. 431. n. 22.*) vel denique obligatos fuisse ad hanc fidem, necessitate præcepti (ut ex officio debitam,) non verò necessitate medii (quasi conditio esset salutis) ut ipse distinguit. *Part. 2. p. 431. n. 23. & Part. 3. p. 20. n. 17. (7.)* Penitior igitur & constantior sententia D. Baxteri hæc mihi prorsus fuisse videtur, scilicet Fidem salutiferam ab initio respectum ad Christum futurum non quidem exclusisse, neque tamen necessario inclusisse; suffecisse autem ad salutem, fidem immediatam in Deum creatorem, rectorem, benefactorem, & in nudam Dei misericordiam, sine intuitu ad Semen illud promissum, ad fontem benedictionis, sive ad Shilo, ad Prophetam illum aut filium Dei venturum & redempturum. Et hanc

hanc reverâ fuisse mentem D. Baxteri, eò magis inducor ut credam, quòd virum perspicacem latere non poterat, Hypothesin suam, de fœdere gratiæ omnibus universim etiam Ethnicis noto vel noscibili, non potuisse aliter defendi. Cum enim (*Par. 3. p. 19.*) duobus modis, hoc fœdus mundo innotuisse dicat, priuò per Traditionem doctrinæ primavæ, Cœlestis & supernaturalis, Adamo & Noacho in manus datæ: Secundo per ipsam naturam & opera Providentiæ; facillè perspexit Traditionem illam apud Gentiles & Ethnicos, penitus defecisse; ideòque non dicit (neque verè dicere potuit) utroque modo hoc omnibus innotuisse, sed quibusdam (ut opinor) per traditionem, cæteris verò omnibus, non nisi per naturam & opera Providentiæ. Cum verò ex contemplatione naturæ solius vel Providentiæ, ne unus quidem fidei (ut sic dicam) postlapsariæ articulus emergat vel innotescat, nihil de Christo, nihil de se-

mine

mine
per
sacrific
hinc e
thodis
ponere
absque
lutem
Quæ ta
tio eloq
parum
ratio è
in auren
§. 3.
epochâ
lapsum
in prim
15.) qua
curatore
semen n
rum &
gens hum
dium) tri
titus in
num Ser
fuisse ne
revelatum

mine benedicto, nihil de redemptore per *λύτῳν*, nihil de mediatore, aut sacrificio illo unicè propitiatorio hinc elucescat; necesseùm habuit methodista, ut fidem talem nobis proponeret & propinaret, quæ sine & absque harum rerum notiâ ad salutem assurgere possit & sufficere: Quæ tamen sententia (ut quod sentio eloquar) mihi videtur Theologo parùm digna: Multiplex enim stat ratio è contrâ & secretam gannit in aurem.

§. 3. Disputo enim primò, ab epochâ protevangeliî, statim post lapsum dati & promulgati, scilicet in primâ illâ promissione (*Gen. 3. 15.*) quæ tota Christum spirat, procuratorem salutis & misericordiæ, semen mulieris venturum, victurum & super serpentem (ad ingens humanæ miserix & ruinæ remedium) triumphaturum; nisi enim intuitus in illud Semen (ut olim in signum Serpentis æneum) omnibus fuisset necessarius, Cur ab initio revelatum est Adamo, radici & fe-

I minario

minario totius generis humani, totiq; adeo Mundo tum existenti? Quid est quod Christus (& in eo vita æterna) promissus sit ante tempora sæcularia (*Tit. 1. 2.* id est, ante decursum sæculorum) si non esset Christus ipse, omnibus sæculis, in ordine ad veniam & vitam, creditu necessarius? Si quidem (ut dixi, *p. 88.*) revelatio & promissio Tota ordinatur ad fidem, adeoq; fides hominum necessariò assurgere debet & respondere patefactioni & revelationi factæ ex parte Dei: Hinc dicit Augustinus, (*Retractat. L. 1. c. 13.*) Res ipsa quæ nunc Christiana Religio nuncupatur, non defuit ab initio generis humani, quousq; ipse Christus veniret in carne. Promissum hoc & protevangeliū Paradisiacum, de Messia interpretantur Christiani penè omnes* &

* *Irenæus*

(*L. 3. c. 38.*

p. 309.)

Christum

vocat Se-

men præ-

destinatum

calcare ca-

put Ser-

pentis,

quod Se-

men fuit partus Mariæ.

(*Item, L. 5. c. 21. p. 468.*)

Cyprianus

adversus Judæos, *L. 2. c. 1. §. 9. p. 403.*

Hoc Semen prædixerat

Deus de muliere procedere, quod calcarer caput Diaboli, *Gen. 3. 15.*

Augustinus multis in hoc est. Leo. *M. ser. de nativitate*

Prædestinata renovandis mortalibus suæ pietatis remedia, inter

ipsa Mundi primordia præsignavit (Deus) denunciatis Serpenti,

futurum Semen mulieris, quod noxii capitis elationem, sua

virtute contereret, Christum scilicet in carne venturum, De-

um hominēque signans,

antiqui
que d
is fue
Proto
tet ex
missi
Quor
bant
mine
nā pe
conter
in pra
morun
gerent
contra
vitæ,
tuitu
Cum e
rent, n
sperati
mortem
immine
& prof
poterat
data, qu
lare, à f
pera &

antiquiores Judæi *. Neque dubitandum est quin is fuerat de eo sensus Protoplastarum ; uti patet ex scopo & fine promissi & promittentis.

Quorum enim spectabant illa omnia de Semine nascituro, De plenâ per eum victoriâ, in calcando &

conterendo capite Serpentis, nisi in præsens & ingens solatium primorum parentum ? Scilicet ut erigerentur miseri è reatibus peccati, è contractâ ruinâ, in spem veniæ & vitæ, salutis & liberationis, ex intuitu hujus promissi, expectandæ. Cum enim nihil ante oculos haberent, nisi pavores, terrores & desperationem, nihil nisi mulctam & mortem æternam, sibi & posteris imminentem ; quid aliud dejectos & prostratos relevare aut sustentare poterat, nisi securitas & fides à Deo data, quod per instrumentum singulare, à se mittendum, dissolveret opera & vincula Diaboli, Satanæ reg-

* Consulatur Capnio, L. 1. *Cabalæ*, citatus à Quistorpio in *Gen.* 3. Item Raimundus cum Voissini notis.

Vide D. Milbourn (*supra* laudatum.) p. 221. p. 606, 607, 608.

num & tyrannidem destrueret, jugum diffringeret, potestates mortis & inferni dirueret & dispolieret, hominésque lapsos in vitam & libertatem asséreret. Hoc unicum erat quod in solatium lapsis poterat sufficere; Hoc igitur intentum est à Deo in his verbis, atque ita intellectum à primis parentibus. Atqui (inquit D. Baxterus, *Part. 3. p. 21.*) 'Qui nihil aliud credit, quam semen mulieris, caput Serpentis contriturum — is minime novit futurum esse Deum & hominem, sacrificium per mortem pro peccatis, resurrecturum, &c. Resp. Si moriturum, certè resurrecturum, alioqui minime devicturum; si autem sanguinem fundendo (ut innuit Contritio ejus calcis,) ergo moriendo; si autem Victor & triumphator, ergo aut Deus aut Dei Filius æque ac hominis. Quod si rem & materiam promissi excutias, non pauca ad personam & gesta Messiae spectantia, se conspicienda exhibent; Primò, Humanitas ejus satis aperte ex-

exprim
Calcar
nem!
trumq
ritur,
centis.
En Pa
nis pro
stratio,
noxii.
Divini
scilicet
turus,
umphu
morte &
némque
Quis en
tentissim
Juxta ill
c. 3.) C
restituit
Necessè
num, De
ti Proclu
Ανθρωπ
μυρὸς π
(eo antio

exprimitur sub nomine Seminis & Calcanei. En igitur Incarnationem ! Secundò, Conflictus inter utrumque Semen satis liquidò asseritur, isque non sine sanguine Vincentis. Conteretur tibi calcaneum. En Passionem Messix ! Tertiò, Seminis promissi victoria, Serpentis prostratio, usq; ad Contritionem Capitis noxii. Ubi etiam Quartò, & ultimò Divinitas Messix satis insinuat, scilicet quòd talis & tantus esset futurus, qui plenam victoriam & triumphum de Satanâ, de peccato, morte & inferno reportaret, hominemque in integrum restitueret. Quis enim ad hæc idoneus, nisi potentissimus Deus, aut Dei Filius ? Juxta illud Ambrosii (*de Voc. Gent.* c. 3.) Quod in naturâ periit, non restituitur nisi ab Authore naturæ. Necessè igitur erat, convenire in unum, Deum & hominem ; nam (uti Proclus, *in Conc. Ephes.* p. 5.) Ἀνθρώπου φιλὸς πᾶσαι ἐκ ἰχθυε, Θεὸς ὁμοῦν παθεῖν ἐκ ἐδωίατο. Eadémq; (eo antiquior) notat Irenæus (*L. 3.*

c. 20.) Ἦνωσεν, ἐν καρδίᾳ περιέγραμψι,
 ἥ ἄνθρωπον τῷ Θεῷ· εἰ γὰρ μὴ ἄνθρω-
 πῳ ἐνίκησεν ἥ ἀντίπαλον τῷ ἀνθρώ-
 πῳ, ἐκ αὐτοῦ δικαίως ἐνίκηθη ὁ ἐχθρὸς. Γά-
 λιν ἦ, εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐδώρησατο ἥ σωτηρί-
 ας, ἐκ αὐτοῦ βεβαίως ἐχομψι ὡς τῷ· καὶ εἰ
 μὴ σωτηρίᾳ ὁ ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, ἐκ
 αὐτοῦ ἐδωρήθη μεταχεῖν τῆς ἀρετῆς
 εἶδει γὰρ, &c.

Atque hæc de personâ promissâ:
 Quod ad sacrificium Messiae per mor-
 tem pro peccatis (fatente D. Bax-
 tero, *Part. 2. p. 400. & p. 402.*
n. 24.) scivit illud Abel & credi-
 dit; credidit (inquit) in Semen
 sacrificandum. Unde autem nisi e-
 doctus ab Adam? Anne Filius fortè
 scivit, Pater autem nescivit? Quæ-
 ret fortasse D. Baxterus, unde hoc
 sciverit sive Adam sive Abel?
 Resp. Si non ex verbis promissi, sal-
 tem ex sacrificiis primo fœderi di-
 vinitus (ut mihi videtur) adjun-
 ctis. *Cloppenburg. Syntag. p. 362.*
 Hoc pacto instituta est novi fœderis
 gratiæ οἰκονομία vetus, verbi super-
 naturaliter facti traditione Prophe-
 ticâ,

ticâ,
 cialib
 sacrifi
 Vesti
 in tun
 igitur
 Messia
 tuiffi
 quàm
 oblati
 protef
 turum
 185.)
 illa σ
 expiat
 rialia
 illius v
 dendi i
 pente
 potuit
 calcis,
 guinis
 remissi
 bat igit
 Sacrific
 initio
 candi &

ticâ, & annexis sacramentis sacrifici-
 alibus. *Idem*, p. 680. Antiquitas
 sacrificiorum coæva est promisso —
 Vestigia autem primæ oblationis,
 in tunicis pelliceis, *Gen.* 3. 21. Hinc
 igitur innotuit mors & sacrificium
 Messiæ. Quid enim aliud erat ve-
 tustissimus ille sacrificandi ritus,
 quàm ceremonia fidei *. Quid * Clapham
 oblatio sacrificiorum, nisi quædam p. 6, 8.
 protestationes fidei in Messiam ven-
 turum ? (*Aquin.* 1. 2æ. qu. 103. p.
 185.) Quid ipsa sacrificia & sacra
 illa σφαῖρα (præsertim hilastica &
 expiatoria) quàm perpetua memo-
 rialia & repræsentamina Sanguinis
 illius verè expiatorii, tandem effun-
 dendi in conflictu Seminis cum Ser-
 pente ? Quid enim aliud sibi velle
 potuit illa contritio aut vulneratio
 calcis, nisi amissio sive emissio san-
 guinis fundendi; sine quo nulla
 remissio, nulla redemptio, oportebat
 igitur significari & adumbrari.
 Sacrificia, etiam patriarchalia, ab
 initio Typos fuisse Christi sacrifi-
 candi & mactandi, satis innuit Scri-

ptura (*Apocal. 13. 8.*) Confirmat etiam ratio, utpote quorum omnium in locum & vicem Christum ut antitypum venisse & successisse, testatur Apostolus, *Hebr. 10. 8, 9.* cui succinit S. Augustinus (*L. 1. contra adversarium legis & Prophet. c. 18.*) Jam (inquit) sacrificia talia non offert Dei populus Deo, postea quàm venit unicum sacrificium, cujus umbræ fuerunt *illa omnia*, non hoc improbantia, sed hoc significantia. Sacrificiis ante-mosaicis, etiam Patriarcharum, rationem Typi diserte ascribunt veteres. *Aug. c. Julian. Pelag. L. 5. c. 9. p. 234.* Nec ideo ramen credendum est etiam ante datam circumcisionem, famulos Dei, quandoquidem iis *inerat fides in carne venturi*, nullo sacramento eos opitulatos esse parvulis suis — Nam etiam *sacrificia eorum* legimus, quibus utique Sanguis ille *figurabatur*, qui solus tollit peccata Mundi. Idem, *Aug. c. adversar. legis & prophet. L. 1. c. 18. p. 410.* Singulari & solo sacrificio pro nobis Christi
 san-

sangu
 tempo
 bus fr
 imma
 cia D
 Aug.
 Antio
 immo
 diato
 huma
 prim
 teris
 nus
 Libri
 Hoc
 confis
 Deus
 sceren
 neces
 poner
 mede
 um c
 doctri
 tiqua,
 jus co
 naban

sanguis effusus est. Ideo *primis temporibus* ad hoc sacrificium talibus significationibus prophetandum, immaculatum animalium sacrificia Deus sibi iussit offerri. Idem, *Aug. c. Faustum Manich. L. 22. c. 17.* Antiqua enim res est prænunciativa immolatio sanguinis, futuram mediatoris passionem *ab initio* generis humani testificans. Hunc enim primus Abel obtulisse in Sacris Literis legimus. Eadem habet Cyprianus (sive alius quicumque Author Libri) *de Circumcis. §. 7. p. 490.* Hoc antiquum redemptionis nostræ consilium *Sanctis Patribus* revelavit Deus, voluitque ut paulatim assuefcerent homines passioni, & morti necessariæ, voluntariæ mortis opponerent libamentum, & pœnam in medelam, & supplicium in remedium commutarent; Hujus *oblationis doctrinam* *Sacrificia* continebant antiqua, & incensationes & mortes, hujus consummationis gratiam præfignabant.

Vetustissima igitur illa Sacrificia Typos fuisse Christi in plenitudine temporis immolandi, satis, ut opinor, constat. Si autem tum typi, erant certè ut tales taliter intellecti. Sive enim Patriarchæ ipsi, pio studio & voluntariâ devotione ea primitùs introduxerant (uti aliquibus placet) certe non poterant finem & usum typicum, in quem ipsi instituebant, ignorare : Sive à Deo ipso ab origine ordinata fuerant in typos, (uti mihi, cum Augustino & Cypriano, extra dubium est,) hic usus, hæc *χρῆσις* ad Christum, non potuit eos latere. Typus enim (ut rectè notat Witichius *in Rom. c. 5. p. 226, 227.*) respectum habet ad cognoscentem, cui aliquid per typum significatur — Si res aliqua vel substantia principalis hanc etiam relationem accipiat, ut alterius sit imago, debet accidere institutio artificis, idque eum vel indicare oportet, vel rationes ad id cogitandum suppeditare. Cum igitur typi hi Sacrificiales, fuerint

*νοῦτοι θεω-
ρήματα,*

*ρήματα
quitur
gura
riò &
direct
stinata
haud
his sen
ceperi
gine c*

*Arg
dinis
fides
redem
& in
sensus
lute
Christ
ut red
Theolo
nifici
cui g
sé ?*

*Im
ore p
non e
agnos*

ῥήματα, ἃς χειροὶ ἐγγυνοί, (ut loquitur *Euseb.* 1. 3, & 4.) i. e. Figuræ instructoriæ; & cum primariò & immediatè *illorum* usibus & directioni designatæ fuerunt & destinatæ, quibus primitùs sunt datæ; haud dubitandum est, quin Dei in his sensum & mentem ab initio perceperint, iisque fidem suam ab origine conformârint.

Arguo secundò, à debito gratitudinis indispensabili. Quid enim est fides nisi gratus animi sensus erga redemptorem propter ingens illud & inæstimabile beneficium? Hic sensus, hæc gratitudo, nisi sit absolute necessarius, ne ipse quidem Christus videbitur necessarius. Nam ut recte Arminius (*Orat. de objecto Theologiæ*, p. 33.) Quis credet beneficium ab illo præstitum esse, cui gratias agere non sit necessé?

Immò quis non palàm & pleno ore profitebitur, salutis Authorem non esse, quem salutis Authorem agnoscere non sit necessé? Adde etiam

tiam Davenantium (*Dissert. de morte Christi*, p. 63.) Ellet Christo contumeliosum, si in societatem & participationem actualem hujus gratiæ, quilibet admitteretur, nondum credens in Authorem salutis & redemptorem nostrum *Jesum Christum*.

Argumentum Tertium ducitur ab absurdo. Hinc enim sequitur primò, Lapsis & reatu obstrictis peccatoribus, immediatum ad Deum accessum sperare licuisse & habuisse, sine omni quem noverint aut speraverint, mediatore vel favoris procuratore. Sequitur secundò, Facilius salvari Ethnicos extra fidem Christi quàm nos intra. Nam (uti Curcellæus, p. 452. n. 10.) Fides in Deum creatorem longè simplicior est & pauciora continet capita. (Idemque p. 928. n. 25.) sub Evangelio, ubi perfectior morum sanctitas injungitur, major etiam est necessitas fidei, sed in iis duntaxat, quibus Christus revelatur: Nam quod ad alios attinet— quem admodum parùm iis datum est, ita parum

parum
rò an
dum
frum
thore
vandi
saluti
tem à
tis co
thore
tis bo
nuat A
Illud
pertin
homo
via au
ad bea
carnat
citur
men a
steriun
tuit o
pud o
per qu
tem a
quinte
jectum

parum ab iis reposcitur. Hæc verò an concederet D. Baxterus, nondum scio. Sequitur tertio, Christum (secundum D. Baxterum) Authorem fuisse salutis, omnibus salvandis, non autem objectum fidei salutiferæ; adeoque vitam & salutem à Christo quam plurimis adultis contingere, ignorari autem Authorem & procuratorem tam ingentis boni. Argumentum hoc insinuat Aquinas (2. 2æ. q. 2. a. 7. c.) Illud (inquit) propriè & per se pertinet ad objectum fidei, per quod homo beatitudinem consequitur, via autem hominibus perveniendi ad beatitudinem, est mysterium incarnationis & passionis Christi: Dicitur enim, *Act. 4. 12.* Non est nomen aliud datum, &c. & ideo mysterium incarnationis Christi, oportuit omni tempore esse creditum apud omnes. Unde & sic arguo, Is per quem, per cuius meritum salutem assequuntur omnes qui assequuntur, necessariò ingreditur objectum fidei salutiferæ (nam fides sal-

salvifica necessariò fertur in objectum salvificum.) At (secundum D. B.) cuicunque salus contigit æterna, contingit omnino per Semen illud mulieris, per Christum mediatorem & redemptorem, per incarnationem & meritum Christi, ergò fides omnium, si modo salvifica, necessariò respicit incarnationem, & meritum Christi vel olim exhibendi vel nunc exhibiti. Argumentum quartum peti potest à non-scripto. Fingere promissiones aut pacta, extra verbum Dei, est summæ temeritatis (inquit Davenantius, p. 161.) Definita nobis est regula in divinis, *Μη τὸν ὁ γέγονται, πορεύ.* Hypothesis Baxteriana, de tali fide & per hanc fidem salute, cassà est fundamento, nullo verbo Dei suffulcitur, ex armario divino nullo exemplo offenditur aut confirmatur. Hic vero pauca quædam loca, quædam etiam instantias depromit methodista, sed quæ tantæ moli aut structuræ vel erigendæ vel sustentandæ, neutiquam sufficiunt. Alle-

gat

gat primò, illud Petri ad Cornelium, *Act. 10. 35.* Non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet eum & operatur justitiam, acceptus est illi. Acceptus quidem, An vero sine fide in Christum? Cur ergo ad illum missus est Apostolus? Rectè *S. Aug. de prædestin. L. 1. c. 2. p. 268.* Si posset sine fide Christi salvus esse, non ad eum ædificandum mitteretur architectus. Annon vero de his ipsis Gentilibus (i. e. Cornelio & comitibus) disertè testatur Apostolus (*Act. 15. 9.*) Quod Deus fide purificabat corda eorum? Quâ fide, nisi Christi? Per quam admittebantur ad Baptismum & Ecclesiam, sine iugo Judaico. Neque aliud sibi volunt dicta Apostoli (*Act. 10. 35.*) quàm, quod fides Christi non limitaretur ad circumcisos, sive, quod nemo gentium, ut immundus excluderetur à Christo, nisi defectu istius Fidei, unde omnis timor Dei & operum vera justitia oritur & nascitur; si modo credendum *S.*
Hic-

Hieronymo, qui (in *L. 2. Comment. in Galat. p. 82.*) sic scribit; Qui in Christo non credunt & sunt probis moribus, aliud quid magis habent, quàm opera virtutum.

Quod vero Petrus dicit, Non est personarum acceptor Deus, &c. Idem prorsus est quod alibi Paulus, in locis huic parallelis, *Rom. 3. 22.* Justitia Dei per fidem Jesu Christi in omnes & super omnes; non enim est distinctio. Item ad Galatas, *c. 3. 28.* Non est Judæus neque Græcus, non est servus neque liber, non est masculus & foemina: Omnes enim vos unum estis in Christo, h. e. in fide Christi.

Objicit secundò, Illud Pauli ad *Rom. 2. 12, 16.* At ibi nulla mentio sive fidei sive salutis. Pereuntium ibi meminit Apostolus, sine lege pereuntium, nusquam vero, sine lege salvatorum.

Objicitur tertio, Illud Apostoli ad Hebræos, *c. 11. 6.* Sine fide impossibile est placere Deo: Qui enim accedit ad Deum, credere oportet eum

eum
se in
justi
Resp.
cti Ap
tione,
dem
qualis
Hi en
unum
esse r
Præsup
dem
sed sol
Dices,
Respon
vide in
duo p
ed quo
objecta
spem e
titer su
inculca
pus est
decimi,
scilicet
sows, &

eum esse, & esse remuneratorem
se inquirentium. Ergo hæc & hu-
jusmodi fides suffecit ad salutem.

Resp. Si urgeatur nudum τὸ ῥητὸν di-
cti Apostolici, sine ulteriori explica-
tione, fides hæc non transcendet fi-
dem historicam vel dogmaticam,
qualis reperitur in ipsis dæmonibus;
Hi enim credunt esse Deum, & esse
unum (*Jac.* 2. 19.) & in genere,
esse remuneratorem (*Job* 1. 9.)
Præsupponuntur quidem hæc ad fi-
dem salutiferam & Deo gratam,
sed sola non sufficiunt ad salutem.
Dices, Cur igitur hæc memorantur?
Respondeat Tirinus (alique, quos
vide in Synopsi Criticorum.) Hæc
duo præ aliis enumerat Apostolus,
eò quod sint prima & faciliora fidei
objecta, maximèque necessaria ad
spem excitandam, quâ adversa for-
titer sustineamus, quod hîc maxime
inculcat Apostolus. Hic enim sco-
pus est Apostoli (à versu 38, capitis
decimi, ad finem capitis undecimi)
scilicet ostendere, Ὅτι μέγιστα διὰ πί-
στεως, & διὰ τῆς λογισμῶν κατεργάζεται
K (in-

(inquit Theophyl. in Vers. 3.) καὶ ἐπὶ τοῖς τοῖς ἢ ἡ πίσις, ὅτι καὶ ἀνύει καὶ πάρεμεγαλα. (Idem in Versum 37.) Notandum etiam, verborum pondus & emphasin, maximè in eo latere, scilicet in diligenti & rectâ Inquisitione * τοῖς ἐκζητῶν, nam ἐκζητῶν amplius quid sonat, quàm simplex ζητεῖν. (Vide *Synops. Critic.*) Adeoque redditur à Bezâ, Qui Deum quærunt in Christo & in verbo suo: A Gerardo, Estio & Gomaro, Qui

* Truman,
p. 118.
Hooker,
p. 102.

† S. Aug. locum hunc Apostoli exponit de Fide in verbo Dei. *Aug. de verâ cred. cap. 13.* Nemo (inquit) in tantâ opinionum varietate tutò potest distinguere, nisi Deum esse credat, & ejus verbum primùm amplectatur: Itaque ad religionem accedentibus, est à Fide incipiendum, [à fide in verbo Dei.]

P. 318.

eum verbo † agnitus colunt: A nostrate Lyfordo, Qui eum quærunt, non legaliter in viâ operum, sed Evangelicè, in viâ quam ipse revelat, i. e. per fidem mediatoris. Nam quærere Deum, est eas inire vias, per quas Dei favor obtineri possit, ut videre est, *Deut. 4. 29. Jer. 29. 13. Zech. 8. 21, 22. Amos 5. 4. Psal. 10. 4. 40. 17.* (inquit Grotius.) Exponendus igitur est hic locus, & explicandus

du
mat
& c
bio
erat
qui
(uti
didi
futu
ni fu
etian
fides
& in
pro
Baxt
Qual
ubi d
stant
quæ
erant
vita
Chri
missu
bitus
At
de in
Baxte

dus juxta analogiam fidei, juxta
 materiam & contextum subjectum
 & contiguum. Ejusmodi sine du-
 bio fides hîc intelligenda est, qualis
 erat in Enocho (versu præcedenti)
 qui *instructus* & *edoctus* ab Adamo
 (uti nomen ejus עֲדָנָה innuit, * cre- * Vide
 didit vitam æternam, credidit Semen Schiele-
 futurum, credidit adventum Domi- rum, p.
 ni futurum, *Judæ vers. 14.* Qualis 613.
 etiam in Abele (*Versu 4.*) cujus
 fides erat in Deum misericordem,
 & in Semen sanctum sacrificandum
 pro peccatis (uti fatetur ipse D.
 Baxterus, *Part. 2. p. 400, 402.*)
 Qualis etiam innuitur versu primo, Heb. 11.1.
 ubi describitur fides, quod sit sub-
 stantia rerum sperandarum. Inter
 quæ speranda, Duo olim maxime
 erant promissa & expectata, scilicet
 vita futura, (*Hebr. 11. 14, 16.*) Et
 Christus futurus (*Versu 40.*) Pro-
 missus quidem, sed non tum exhi-
 bitus.

Atque hoc objectum illorum Fi-
 de inclusum fuisse necesse est ipsum
 Baxterum concedere, si modò sibi

constare velit. Is enim, in præfatione ad methodum consolationis, sic docet. Malè (inquit) asserunt nonnulli, fidem descriptam, *Hebr.* 11. non esse actum fidei justificantis, eò quod nulla ibi mentio crucis Christi *. Atqui errant à vero: Sicut enim fides in Christi sanguinem, Finem complectitur, scilicet expectationem veniæ & gloriæ per Christi sanguinem partæ & promeritæ: Ita & fides de gloriâ illâ futurâ, hoc secum involvit, scilicet quod credamus & expectemus hanc gloriam, ut fructum lytri & redemptionis per Christum præstitæ.

Sed & Instantias aliquas & exempla quorundam profert D. B. quos nudâ fide in misericordiam Dei creatoris — sine intuitu in Christum, Deo acceptos fuisse pertendit. Instat in Cornelio, de quo jam diximus & plura postea dicemus. Instat secundo, in Jobo. At vero fidem Jobi testantur ipsius verba ^d, *c.* 19. 25, nostri Jesu Christi ac resurrectione ejus, qui est primitiæ dormientium, & de spe redemptionis quæ in ipso reposita est, rectè intelligitur, prophetatum.

* Certè fit
mentio
ὁ νεκρὸς
τῶν Χρ. 158,
Veri. 26.

^d Prosper
(L contra
Collato-
rem, p.
161.) Il-
lud Jobi
(inquit,)
De incar-
natione Domini nostri Jesu Christi ac resurrectione ejus, qui est primitiæ dormientium, & de spe redemptionis quæ in ipso reposita est, rectè intelligitur, prophetatum.

26. Scio, sive certus sum, quod redemptor meus vivit & postremus sive novissimus super pulverem stabit; & etiam si vermes hoc corpus destruant, tamen in carne meâ videbo Deum, &c. Quæ dicta quasi stylo ferreo incidi oportet vir Sanctus (*Vers. 23, 24.*) ut perenne extarent monumentum piæ suæ fidei, De redemptore, De resurrectione carnis, De visione Dei. Redemptorem sive Goel, de Messiâ exponunt ipsi Rabbini; sic Aben-Ezra, *Isai. 59. 20.* (*Vide Huetium L. 1. p. 503.*) Sic Neve Shalom; Homo *novissimus* est Messias. (*Vid. Pugio fidei, P. 142. p. 151.*) Hieronymus etiam ad Pammach. (*Ep. 51.*) Necdum erat mortuus Dominus, & Athleta Ecclesiæ redemptorem suum videbat ab inferis resurgentem. Idem ad Pammach. *T. 2. p. 63.* Job tormentorum victor — sperat resurrectionem, immo novit & vidit quod vivit Christus redemptor ejus & in novissimo die de terrâ resurrecturus sit — Rursus & in car-

ne meâ videbo (inquit) Deum; scilicet quando omnis caro videbit Salutare Dei & Jesum Christum, tunc ego videbo redemptorem & salvatorem eum, Deum meum. —

Quid hâc Prophetiâ (inquit) apertius?

Accedat etiam Augustinus, *De Civit. Dei*, L. 18. cap. 40. — Divinitus provisum fuisse non dubito, ut ex hoc uno (Jobo scilicet) sciremus etiam alios esse potuisse, qui secundum Deum vixerunt, eique placuerunt, pertinentes ad Spiritualem Jerusalem (statim vero subiungit, id quod ignoranter aut fraudulenter celat Curcellæus) quod, nemini concessum credendum est, nisi cui *divinitus revelatus est* unus mediator Dei & hominum, Homo Jesus Christus; qui venturus in carne, sic antiquis Patribus prænunciabatur, quemadmodum nobis venisse nunciatus est, ut una eademque fides per ipsum, omnes in Dei civitatem, in domum Dei, in templum Dei prædestinatos, perducatur ad Deum.

Instat tertio, in Apostolis; qui
quam-

quan
Chri
dum
mor
rant
Chri
de g
lenta
cruci
eos
creat
ptore
qui t
à Bap
35, 36
fiden
Chri
potest
ni ex
(in ill
valui
deban
per g
gis ac
prorsu
videtur
rem &

quamvis in familiâ Christi enutriti, Christum tamen moriturum nondum credebant. Elto quidem, quod mortem Christi nondum crediderant (quamvis non tam de morte Christi dubitasse videntur*, quam de genere vel specie mortis, violentæ scilicet & per ignominiosam crucifixionem;) at vero palam est eos credidisse non solum in Deum creatorem, sed in Christum redemptorem, Dei; filium, in agnum Dei, qui tolleret peccata Mundi (prout à Baptistâ edocti erant, *Joan. I. 29, 34, 35, 36, 37.*) ideoq; non hinc sequitur fidem in Deo suffecisse sine fide in Christo. Illud solum hinc forte inferri potest, fidem in Christo, licet non omni ex parte integram & completam (in illo intervallo legis & Evangelii) valuisse tamen apud Deum. Credebant Apostoli, sed pedetentim & per gradus, & quoad hoc, tardi magis ad (plenè) credendum, quam prorsus infideles. Interim, mirum videtur D. Baxterum, fidem majorem & expressiorem, in Christum

* Vide
Grotii
Comment.
in Marc.
c. 9. 12.

Luc. 24.
25.

ut in Semen promissum & sacrificandum, Abeli concedere (*p. 402. n. 24.*) quam ipsis Christi Apostolis; præsertim cum, secundum Baxterum, Fides in Semen promissum, ut revelatum & sacrificandum, statuatur ab eo, Conditio universaliter requisita sub primâ fœderis gratiæ editione. (*Part. 2. p. 300. item p. 394. n. 40.*) Et tamen (ita incertè fluctuat) *Part. 3. p. 21. n. 3.* dicit, Certum esse, nullum fidei gradum altiore ab Adamo ad Christum usque, ad salutem necessarium fuisse, quàm fidei Apostolorum,

§. 4. Operæ vero pretium hic erit, paucis ostendere, quàm ex diametro contrarietur hæc fides (in solum Deum, sine fide in Christum) sensui & sententiis Patrum.

Ignatii Epist. ad Philadelph. p. 180, 181. Πάντες ἐν οἷς ἄγιοι, (i. e. Μωσῆς καὶ ὡς φησὶται) ἐν χειρὶ ᾧ ἐσώθησαν, ἐλπίζαντες εἰς αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἀναμείναντες. *Irenæus L. 4. c. 5. p. 235.* (cita-

(citatio
Lex
filiu
non a
quâ s
eum,
carnis
altatu
& m
anz.
τῷ
καὶ ὡς
καὶ
τῷ
Mystic
dictu
tibus
ex iis
cesser
confer
16. p
mortu
credic
in ve
enim
Christ
ham v

(citatur ab Augustino, *To. 7. p. 202.*)

Lex non prohibebat eos credere in filium Dei, sed *adhortabatur*, dicens, *non aliter* servari homines ab antiquâ serpentis plagâ, nisi credant in eum, qui secundum similitudinem carnis peccati, in ligno martyrii exaltatus à terrâ, omnia ad se trahit, & mortuos vivificat. *Greg. Nazianz. Orat. 22.*

Μυστικός τις καὶ ἀπόρη-
τος ὁ λόγος, σφόδρα πιθανὸς ἐμοὶ ἐν
καὶ πᾶσι τοῖς φιλοθεοῖς, μηδένα τῷ ὡρῶ
τὴ χειρὶ πρὸς τὰς τελειωθέντων, διὰ
τὴ εἰς χεῖρὸν πίστεως, τέτρε τυχεῖν. i. e.

Myſticum & arcanum perhibetur dictum, mihi & omnibus Dei aman- tibus fide dignum, ſcilicet neminem ex iis qui ante Chriſti adventum de- ceſſere, ſine fide in Chriſtum hoc conſecutos. *Hieronym. in Gal. 2.*

16. p. 73. h. e. Non mihi gratis mortuus eſt Chriſtus, in quo fruſtrâ credidi, ſi putarem abſque fide ejus in veteri lege ſalvari — Sanctos enim qui antiquitùs fuere, ex fide Chriſti juſtificatos, ſiquidem Abra- ham vidit diem Chriſti, &c.

Au-

Augustinum modo dedimus, (p. 107.) Idem *Augustinus ad Bonifac. L. I. c. 21. p. 189.* Quanta libet virtutis fuisse antiquos prædices justos, non eos salvos fecit nisi fides Mediatoris. *Idem de nat. & grat.* Ea quippe fides Justos sanavit antiquos, quæ sanat & nos, id est, Mediatoris Dei & hominum, Jesu Christi. Idem, *De Civit. Dei, L. 10. c. 25.* Omnes sanctos etiam sub lege, sub prioribus sæculis, in Sacramento & fide Christi justificatos fuisse. Augustinus Optato (*Ep. 157. p. 457.*) Cujus hominis ejusdemque Dei salutiferi fide, etiam illi justī salvi facti sunt, qui priusquam veniret in carne, crediderunt in carne venturum. Eadem namque fides est & nostra & illorum; quoniam hoc illi crediderunt futurum, quod nos factum credimus: Unde dicit Apostolus, (*2 Cor. 4.*) Habentes autem eundem spiritum fidei. Augustinus ad Deogratias, (*Ep. 49. p. 126, 127.*) Ab exordio humani generis, quicumque in eum crediderunt, eum-

eumque
secund
vixeru
bet fu
salvi fa
eum c
um ma
jam v
antiqu
& in ca
tempo
annun
prænu
riata v
Confess
Christi
est an
fidem
fidem
contra
222.
est Ch
Christi
tem ve
sapient
quacun
bidem,

eumque *utcumque* intellexerunt & secundum ejus præcepta piè & justè vixerunt, quando libet, aut ubi libet fuerint, per eum proculdubio salvi facti sunt; sicut enim nos in eum credimus & apud Patrem futurum manentem, & qui in carne suâ jam venèrit; sic credebant in eum antiqui, & apud Patrem manentem & in carne venturum. Nec quia pro temporum varietate nunc factum annuntiatur, quod tunc futurum prænunciabatur; ideo fides ipsa variata vel salus ipsa diversa est. *Aug. Confessionum, L. 10. c. 43.* Hic (i.e. Christus Mediator) demonstratus est antiquis sanctis, ut ita ipsi per fidem futuræ passionis, sicut nos per fidem præteritæ, salvi fierent. *Aug. contra Julianum Pelag. L. 4. c. 3. p. 222.* Ac per hoc gratis mortuus est Christus, si homines sine fide Christi ad fidem veram, ad virtutem veram, ad justitiam veram, ad sapientiam veram, *quâcumque* aliâ re, *quâcumque* ratione, perveniant. *Ibidem, pag. 223.* Ubi quidem dogma

ma vestrum—evidentius expressisti, introducens hominum genus, qui placere Deo possit *sine fide Christi*, lege naturæ. Hoc est, unde vos maximè Christiana detestatur Ecclesia. *Prosper ad Capitula* 8. p. 130. Nec aliâ gratiâ, nec aliâ fide, quenquam hominum sive ante legem, sive legis tempore, justificatum esse credendum est, quàm hâc eâdem, per quam Dominus noster Jesus Christus, secundum consilium voluntatis suæ, in fine sæculorum venit quærere & salvare quod perierat. Maxentius in confessione fidei; quapropter ab Adam, nullum hucusque per naturæ vigorem credimus esse salvatum, nisi dono gratiæ Spiritûs Sancti, *in fide* nominis Jesu; quia non est aliud nomen sub Cœlis datum hominibus, &c. *Leo M. Ser. 13. de Pass. p. 124.* Sanguis unius justi quem nobis Pater donavit, quia eum pro reconciliatione credimus fusum, hoc contulit Patribus, qui similiter credidêre fundendum, *nec usquam à præcedentibus justis, nisi in*

in Don
ratio sp
Plur
stino M
suæ ser
B.) in
quia d
quæ ja
gustum
ribus
superse

§. 5.
quartur
non er
quædan
tero, in
tionibu
230, 23
ut der
io De
cum Pa
ret &
que m
è, dise
vet. Tet
vel sub

in Domino nostro Jesu Christo *salvatio sperata est.*

Plura poteram, etiam ex ipso Justino M. & Clemente Alex. (quos suæ sententiæ favere autumat D. B.) in oppositum proferre; sed quia de his alibi fusius egi, ea vero quæ jam dicta sunt & prolata, ad gustum & specimen sufficiunt, pluribus congerendis impræsentiarum supersedeo.

§. 5. Priusquam verò ad caput quartum progredior, Auctarii loco non erit prorsus *ἀπεροδίνισον*, si quædam discussio, edita à D. Baxtero, in opere anglicano, de apparitionibus & sagis. Eo in libro, p. 230, 236. D. Baxterus (nescio an ut derogat antiquorum fidei de Filio Dei, an ut commercium *Ἀγύς* cum Patribus & Patriarchis obscuraret & abscondat, sive alio quocunque motivo inductus) negat certe, disertè negat Filium Dei sub vet. Testamento, sub specie hominis vel sub nomine angeli unquam Patri-

triarchis apparuisse, contra unanimem Patrum consensum, Justinum scilicet Mart. Irenæi, Clementis Alex. Tertulliani, Hilarii, Hieronymi, Augustini, &c. non solum eorum auctoritatem (canitie suâ venerandam) subterfugiens, sed etiam rationes quas afferunt momentosas, prorsus dissimulans; suâque tantum objectiones (unam aut alteram) in contrarium profert. Objicit primò, Si Filius Dei tunc apparuit in carne, corpus habuit ante incarnationem, immò multa corpora, toties quoties apparuit. Respondedo, Naturale corpus Christi unum est & unicum. Hoc verò non impedit quò minus ô Λόγος corpore quasi ascititio, pro tempore, uteretur, in quo & per quod, commercia & colloquia haberet cum Patribus. Neque inde sequitur fuisse illum tum incarnatum: Species enim illa in quâ apparuit, non tam corpus ejus erat quàm instrumentum, signum quidem & symbolum divinæ præsentiae; non ha-

habitu
tum
la en
statio
manâ
paren
inter
mana
& in
vel r
sentan
infern
tunc
carna
tur ob
appro
Filiq
noviss
ris.
pariti
e. assu
nem
dò, lo
citè r
sto qu
ere;
nus Fi

habitaculum Deitatis sed velamentum & amiculum temporarium. Nulla enim illic intercessit unio hypostatica ; sicut neque in Angelis humanâ in specie (fatente D. B.) apparentibus , nulla erat vitalis unio inter Angelum & speciem illam humanam, sed mera tantum *ἐνέπνευα* & in-assistentia Moventis in moto, vel repræsentati in organo repræsentante. Non igitur magis hinc inferri potest aut debet Christi tunc temporis Incarnatio, quam Incarnatio Angelorum. Frustrâ igitur objicit secundò, Quod Scriptura appropriet Christi incarnationem Filiique adventum in carne, ad dies novissimos & plenitudinem temporis. *Gal. 4. 4.* Primò enim negamus hanc apparitionem fuisse incarnationem, h. e. assumptionem, hominis in unionem personalem. Dicimus secundò, locum Apostoli (ad quem tacitè respicit D. B.) loqui de Christo quâ nato, quâ factò ex muliere ; quòd nihil impedit, quò minus Filius Dei ὁ Ἀγ. apparuerit in

in specie carnis, nondum factæ ex muliere, nondum natæ, quia nondum morituræ (ut loquitur Tertullianus *adversus Marcion. L. 3. c. 9.*) Idem, *L. de carne Christi, c. 6. p. 556.* Atqui (inquit) tunc quoque inter illos Angelos (*scilicet Genes. 18. —*) ipse Deus apparuit Abraham, sine nativitate, in carne scilicet.

Leo M. pag. (mihi) 48. Prophetis & Patriarchis in specie carnis apparuit Christus. Illæ imagines huius hominis erant indicia. *Hilarius in Ps. 68. p. 827.* Ad assumendæ carnis fidem, unigenitus Deus, in hominis specie & ab Abraham adoratur, & cum Jacob colluctatus ostenditur. Certe Petrus Cunæus non dubitat dicere se existimare Filium Dei, cum in viâ Abraham occurreret, eum vultum eumque habitum corporis sibi finxisse, quem postea gestavit in terris. *Cun. L. 3. c. 3. p. 288.*

Quod ad D. Baxterum, adeo abhorret ab omni Filii apparitione quasi

quasi antiquis factâ, adeo insensus videtur peculiari commercio Patri- *P. 235.* archarum cum unigenito Deo sub nomine Angeli, ut etiam Angelum illum, (*Gen. 48.*

16.) à quo Jacob benedictionem apprecatur filiis Josephi, neger fuisse Christum, merum Angelum fuisse dicat, non Deum: Immodò tantum non crimen Arrianismi affingit & impingit contrarium sententibus, (*P. 235.*) At vero alia admodum est mens Patrum & vete-

Quidam (inquit) Idolatram vocaret eum, qui diceret cum Jacobo, (*Gen. 48. 16.*) Angelus qui me redemit ex omnibus malis, benedicat pueris. Hunc angelum, Christum esse volunt; at Scriptura Angelum vocat, *Hof. 12. 4.* At vero eundem (addit Propheta) qui inventus est in Bethel, (*Gen. 35. 7, 11.*) Eundem quem & Dominum Deum exercituum agnoscit, *Vers. 5.*

rum, hâc ipsâ de re & loco. Alia mens Athanasii (minimè Arriani) qui in *Orat. 4. contra Arrian.* sic docet, Οὐκ ἂν γινῆναι εὐχαριστίας, λαβεῖν καὶ τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγγέλῳ, ἢ καὶ τινὶ τῷ ἄλλῳ κτισμένῳ — ἂν ἄποι τις, Δώῃ σι ὁ Θεὸς καὶ Ἀγγέλῳ; i. e. Nunquam autem prearetur quisquam, accipere à Deo et ab Angelis, aut ab ullâ aliâ crea-

L turâ. —

turâ. — Neque quisquam diceret, Det tibi Deus & Angelus. In eandem sententiam Cyrillus Alexandrinus, *Theaur.* p. 115, 116. ubi expositionem Arrianorum (hunc locum de Angelo creato interpretantium) vocat ἀμαθίαν τῆς χειρομαχίας. *Idem*, p. 115. Οὐ γὰρ ἀνέχεται πῃ λέγοντός πινθ, Δώη σοι τὰ αἰτήματά σε Θεὸς τύχην δὲ Πατὴρ καὶ ὁ Ἀγγέλθ, ἀλλ' ἐδὲ εἴπῃ μαῖζον ἱνομασεῖεν Ἀγγέλθ. Omnium vero clarissimè Tertullianus, *L. de Trinitate* c. 27. p. 1049. Cum Manassén & Ephraim, Josèphi, benedicturus esset hic ipse Jacob transversis super capita puerorum manibus conlocatis, *Deus* (inquit) qui pascit me à juventute meâ usque in hunc diem, *Angelus* qui liberavit me ex omnibus malis, *benedicat* pueros istos. Usque adeo autem eundem Angelum ponit quem Deum dixerat, ut singulariter in exitu sermonis sui posuerit personam de quâ loquebatur, dicendo, *Benedicat* pueros hos: Sin autem alterum Angelum

volu
dun
Nun
rem
suit,
gelu
us Pa
test;
gelu
test.
gloss
Text
prom
que
deo
viam.

voluisset intelligi, plurali numero
 duas personas complexus fuisset.
 Nunc autem unius personæ singula-
 rem numerum in benedictione po-
 suit, ex quo eundem Deum & An-
 gelum intelligi voluit, sed enim De-
 us Pater accipi non * po-
 test; Deus autem & An-
 gelus Christus accipi po-
 test. Firmissimum sane
 glossēma, & ex ipsius
 Textus visceribus de-
 promptum. Sed de his satis super-
 que & extra oleas fortasse: Re-
 deo tandem ex hoc diverticulo in
 viam.

* Τὸν Θεὸν καὶ Ἀγγέλον
 ὁ Πατὴρ; Theodoret. in
 Exod. *Quæst.* 5. p. 71. Qui
 enim Deus est ex Deo,
 ipse est & Angelus Dei.
Hilar. de Trin. L. 4. p. 34.

CAPUT IV.

DE primâ quæstione satis (ut opinor) dictum est, & disquisitum : Superest ut transeamus ad examen secundæ, scilicet, Utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, (ita enim ponitur, *Part. 1. p. 15.* circa medium; aliisque verbis repertur, *Part. 3. p. 17. n. 1.* scilicet) Utrum Fides in Christum incarnatum, sive religio propriè Christiana sit unica ad salutem via ? Contrarium asserit D. Baxterus, ut lectori constabit è sequentibus paragraphis. In postscripto (uti vocat illud, quod toti præfigitur libro) *n. 8.* hæc habet ;
 ' Neque per Christi adventum cef-
 ' savit fœdus seu Lex gratiæ prima
 ' universalis, quâ media quædam
 ' gratiosè præcipit ad peccatorum
 ' remissionem & vitam obrinendam,
 ' etiam iis quibus Evangelium, nun-
 ' quam

‘quam est prædicatum. *Part. 3. p.*
‘25. *Resp. ad Obj. 9.* Fœdus gratiæ
‘humano generi in Adamo & Noâ
‘factum, adhuc extat : Et fœdus il-
‘lud continet promissionem salutis
‘credentibus fide illâ veterum, *sine*
‘*fide in Christum jam incarnatum.*
‘Item, *Resp. ad Obj. 10. ibidem.* Ple-
‘nius autem, *Part. 3. p. 19. n. 11.*
‘Præcepta fœderis gratiæ initialis
‘quoad tenorem, etiam exteris, (i.
‘e. ut opinor, Ethnicis, extra Eccle-
‘siam Evangelicam viventibus) ad-
‘huc viget. Et *Num. 15.* ubi edi-
‘tio perfectior, (h. e. Fœdus Chri-
‘stianum) nunquam promulgata
‘est, imperfecta (editio) non ces-
‘sat. Item, *Pag. 22. n. 19.* Qui E-
‘vangelium Christi neque audive-
‘runt neque audire potuissent, si
‘fœderis gratiæ cum Adâ & Noe
‘facti conditiones verè præsent,
‘salvi fuerint. Et, *Num. 20.* ex
‘lege *Charitatis* erga Deum & pro-
‘ximum, *tenemur* opinari, nonnul-
‘los ex omnibus terræ nationibus,
‘fœderis initialis conditiones (eti-

CAPUT IV.

DE primâ quæstione satis (ut opinor) dictum est, & dissquisitum : Superest ut transeamus ad examen secundæ, scilicet, Utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, (ita enim ponitur, *Part. 1. p. 15.* circa medium; aliisque verbis reperitur, *Part. 3. p. 17. n. 1.* scilicet) Utrum Fides in Christum incarnatum, sive religio propriè Christiana sit unica ad salutem via ? Contrarium asserit D. Baxterus, ut lectori constabit è sequentibus paragraphis. In postscripto (uti vocat illud, quod toti præfigitur libro) *n. 8.* hæc habet ;
 ' Neque per Christi adventum cessavit
 ' fœdus seu Lex gratiæ prima
 ' universalis, quâ media quædam
 ' gratiosè præcipit ad peccatorum
 ' remissionem & vitam obtinendam,
 ' etiam iis quibus Evangelium, nunquam

quam est prædicatum. *Part. 3. p.*
25. *Resp. ad Obj. 9.* Fœdus gratiæ
humano generi in Adamo & Noâ
factum, adhuc extat : Et fœdus il-
lud continet promissionem salutis
credentibus fide illâ veterum, *sine*
fide in Christum jam incarnatum.
Item, *Resp. ad Obj. 10. ibidem.* Ple-
nius autem, *Part. 3. p. 19. n. 11.*
Præcepta fœderis gratiæ initialis
quoad tenorem, etiam exteris, (i.
e. ut opinor, Ethnicis, extra Eccle-
siam Evangelicam viventibus) ad-
huc viget. Et *Num. 15.* ubi edi-
tio perfectior, (h. e. Fœdus Chri-
stianum) nunquam promulgata
est, imperfecta (editio) non ces-
sat. Item, *Pag. 22. n. 19.* Qui E-
vangelium Christi neque audive-
runt neque audire potuissent, si
fœderis gratiæ cum Adâ & Noe
facti conditiones verè præstent,
salvi fuerint. Et, *Num. 20.* ex
lege *Charitatis* erga Deum & pro-
ximum, *tenemur* opinari, nonnul-
los ex omnibus terræ nationibus,
fœderis initialis conditiones (eti-

150 *Disquisitio in Hypothesin Baxt.*

‘am nunc) verè præstare, & indè
‘certo salvos fieri.

Enimverò revocat mihi in memoriam illud Hieronými, (*L. ad Ctesiph.* contra Pelagianos) ‘Egregii Doctores dicunt esse posse, quod nunquam fuisse demonstrant. Hæc enim cum sit res facti (ut ipse docet Baxterus, in eodem capite, *Part. 18. n. 9.*) sine omni historica probatione gratis fingitur. Neque enim res charitatis hîc agitur, sed res veritatis & fidei orthodoxæ.

Neq; etiam charitas nostra statuenda est mensura veritatis Theologica. Quod ad Legem charitatis in iudicando, consideretur Duplex esse Iudicium humanum, quatenus exercetur circa alios, primum de factis & dictis, secundum de Personis. In rebus factis, &c. Charitas semper propendere debet in partem benigniorem. Quò spectant Scripturæ monita, *Matth. 7. 1, 2. 1 Cor. 4. 5.*
Ju-

Judicium de personis, h. e. de personarum statu est etiam geminum, de statu futuro & finali, & de statu præsentis. Quod ad statum futurum & finalem, nemo mortalium, dum est in vivis, à nobis est judicandus *; neque sententia de quoquam ferenda (nisi hypothetice, ut *Pf. 9. 12. Rom. 8. 13.*) Pendet enim fors mortalium, dum versantur in terris: Sunt adhuc in viâ, non in termino. (Vide Disquisitionis hujus *cap. 1. §. 6. p. 28.*)

At verò quoad statum præsentem, sententiam pronunciare non dubitat Petrus in Simonem Magum, (*Act. 8. 20, 23.*) Paulus etiam in Elymam, (*Act. 13. 10.*) Item, in Galatas ad Legem relabentes, (*Gal. 5. 2.*) In eisdem Galatas & Ephesios, dum adhuc Gentiles, (*Gal. 4. 8. Ephes. 2. 12, 13.*) Ethnicos quidem eximit Apostolus à Judicio Ecclesiastico, quod transigitur in foro

* Hoc inter homines & dæmones distat, quod hominibus etiam valde malis superest, si Deus misereatur, reconciliatio: Dæmonibus autem nulla est servata conversio. *Aug. ad articulos sibi falso impositos, 6.*

Ecclesiæ, (1 Cor. 5. 12.) Eosque Deo judicandos relinquit, (*Vers.* 13. Eos qui foris sunt, judicabit Deus:) Qui tamen eo ipso in loco de statu eorum judicat, eosque disertè pronunciat foris esse, non intus. Servum alienum, i. e. conservum Christianum vetat Apostolus à nobis judicari. Esto; si ex apertâ professione constat eum esse servum, esse οἰκέτην Dei, esse οἰκέτην Θεοῦ, Dei domesticum; quamvis erret, in quibusdam judaizando, est tamen charitate recipiendus & ferendus, nec à Deo abjudicandus. Scilicet apertè loquitur Apostolus de professis Ecclesiæ membris: At quid hoc ad externos & alienos ab Ecclesiâ?

Est quidem Charitas in judicando favorabilis sed non cœca; ratione constat, non mero affectu; habet & ipsa Charitas (si ordinata) suam regulam, metas & cancellos suos, intra quos se continet, extra quos non temerè vagatur. In rebus latentibus, quas caliginosâ nocte

Rom. 14. 4.

Eph. 2. 19.

cte
pron
τόλ
aut
Dici
Cha
rat.

A
cipr
dit
sper
men
refle
nequ
tia
citer
nequ
cord
ejus
ricor
Diab
tend
Orig
ca,
dam
seric
tur;

cte

de premit Deus, non dogmatice pronunciat, αὐτὸς μὴ ᾤωνται ἐκ ἐμῶν- Coloss. 2. τοῦ, non certa pro incertis sumit^{18.} aut ponit, nedum falsa pro veris. Dicitur quidem (1 Cor. 13. 7.) Charitas *omnia* credit, *omnia* sperat.

At quis non videt, ista sensu reciproco esse intelligenda *. Cre- * Sicut & illa in Psal. 145. 14. dit *omnia*, scilicet *omnia*, credenda; sperat *omnia*, scilicet *speranda*. Sumenda igitur sunt verba Apostoli reflexivè, non directè & absolutè; neque verba universaliter sonantia capienda sunt in sensum simpliciter & absolutè universalem (sicut neque illa in Psal. 145. 9. Misericordiæ Domini super *omnia* opera ejus;) nisi forte hinc, & Dei misericordia & nostra charitas, etiam ad Diabolum & Angelos ejus sit extendenda. Talis perhibetur fuisse Origenis charitas, nimium Catholica, tum erga Diabolos, tum erga damnatos: Fore scilicet ut per misericordiam Dei tandem liberarentur; Dæmonum atque hominum im-

impiorum, fore aliquando *ἀποκαταστα-
σιν*; cui quidem dogmati tota penè
reclamat veterum Theologia & Ec-
clesiæ censura. Ex dictis constat
quam imbelle sit argumentum, quod
petitur à prætextu charitatis. Quæ
tamen non tam charitas dicenda est,
quàm humanus quidam affectus;
qui erga miseros locum habere in-
ter homines potest, sed Deo in di-
vinis præscribere non debet, uti nec
nobis in rebus fidei. Meminisse e-
nim oportet, misericordiam huma-
nam non constitutam esse arbitram,
pronam vel dispensatricem miseri-
cordiæ cœlestis & supernæ; neque
(in gratuitis præsertim, nulloque
jure debitis) eandem esse mensu-
ram viscerum & voluntatis divinæ
ac affectus humani. Quod & vide-
tur notasse Augustinus (*Epist.* 99.)
Virtutes (inquit) Gentilium, quâ-
dam indole animi ita delectant, ut,
in quibus hæ fuerint, vellemus præ-
cipuè ab inferni cruciatibus liberari,
nisi aliter se haberent sensus huma-
ni, aliter justitia Creatoris.

Ad

Ad rationes vero, quibus obliga-
ri nos vult D. Baxterus ad creden-
dum, nonnullos ex omnibus terræ
nationibus, fœderis initialis condi-
tionem vere præstare & inde certè
salvos fieri, (uti docet, *Part. 3. c.*
1. p. 22, 23.) breviter respondeo.
Ad primam, Conditionis illius præ-
statio, Gentilibus (exteris ab Ec-
clesiâ) possibilis est, potentiâ remo-
tâ, non proximâ. Ad secundam,
Conceptus nostri de Divino amore
& benignitate, &c. regulandi sunt
juxta *παράβολα* Scripturæ, juxta ana-
logiam fidei, & mentem Dei in ver-
bo revelatam; neque nobis indul-
gendum, quicquam in his sapere,
πρὸς τὸ vel *κατὰ τὸ* *ἡγεαται*. Ad terti-
am, Gratix Legem toti quaquaver-
sum mundo per omnia sæcula pate-
factam esse & exhibitam, gratis sup-
ponitur; immò ex supradictis (*cap.*
1, 2, 3.) refellitur. Ad 4am. & 5am.
Ad instantias prolatas responsum
est (*cap. 3. p. 103.*) & adhuc re-
spondebitur. Loca etiam Scripturæ
discussâ, appensa sunt, & invenien-
tur

tur minus habentia. Patrum, quæ fuerit in his mens & sententia, ostensum est, retro *cap.* 3. §. 4. *p.* 109. Et porro in sequentibus, *cap.* 5. §. 4. *p.* 184.— Pleniúsque ostendi potest, si fert occasio. Liber ille Ciceronis (cui titulus, *Hortensius*) cujus meminit D. Baxterus (*P.* 23. in margine) fuit quidem occasio excitandi Augustinum ad sapientiæ & severioris Philosophiæ studium & indaginem; illius autem conversio, non sequebatur, nisi duodecim post annos (ut ipse testatur, *Confess. L.* 8. c. 7.) scilicet ex lectione paragraphi Apostolici, in *Ep.* ad Romanos, *cap.* 13. *vers.* 13, 14.

Sed redeo ad pensum, i. e. Ad Baxteri hypothesin discutiendam. Dico autem, & assero, Quod primum illud fœdus gratiæ, de promissione Christi & veniæ, vitæ ac salutis in eo dandæ, (neque enim aliud fœdus agnosco; & de hoc ipso agit hîc methodista, uti patet, *Pag.* 20. *n.* 16.) Illud (inquam) fœ-

fœdus, post adventum Christi & Evangelii, ex rei ipsius naturâ, & ipso facto, transiit, totum transiit in fœdus Evangelicum. E contra verò contendit D. B. fœdus illud apud Ethnicos extra-evangelicos, etiam post completam salutis *οἰκονομίαν*, adhuc vigere, & valere etiam ad salutem. Quod vero exempla quædam profert & urget, scilicet Abrahami, Davidis, (P. 21.) Melchisedechi, Jobi, Ninevitarum, &c. Hæc omnia sunt extra oleas καὶ ἀπεροδιόνοια; agitur enim de tali Fœdere gratiæ, quod cum Fœdere Evangelico sit *συγχρονον* & contemporaneum. Hi autem vixere omnes ante Christum & Evangelium. Quod autem spectat ad Apostolos, scilicet quales erant ante mortem Christi ejusque resurrectionem, (quibus nos urget, P. 21.) de illis jam dixi.

Addo autem, neque ipsos Apostolos tunc temporis fuisse contemporaneos Evangelio, plenè & per res ipsas patefacto, id est, διὰ τῶν θαυμάτων τῶν αὐτῶν γνωμαδεύει, (u-
ti

ti loquitur *Theophyl. in Ephes. c. 3. 4, 5.)*

Tandem verò, strictæ rationis pugno dimicat methodista, idque duplici argumento. Primò, Disputat in hunc modum, (*Part. 3. p. 19. n. 15.)* ‘Ubi editio gratiæ perfectior nunquam promulgata est, Imperfecta (i. e. initialis) non cessat. Si enim cessat, Tum vel per ipsam Christi incarnationem cessavit, vel per Evangelii prædicationem, vel per divinam revocationem, vel quia sub termino jam expirato, data est. Non per Christi incarnationem; quia incarnatus est ad beneficia majora, non minora, hominibus concedenda, & ad Ecclesiæ amplificationem, non diminutionem; non per Evangelii prædicationem, nisi ipsis quibus prædicatur; non per revocationem, nisi ubi augmentatio dici possit revocatio: Sicut scientia virilis finit scientiam puerilem; non quia terminus durationis advenit: Quia ubi Christus incarnatus per
‘Evan.

‘Ev
‘ter
‘nis
‘pri
‘pe
‘ces
‘sup
A
tatio
ta su
grat
dam
fide
si loc
pron
in e
(uti
term
spon
§.
frædu
tio)
spei
um,
nem
ris &

‘Evangelium non prædicatur, ibi
‘terminus durationis prioris editio-
‘nis non adhuc venit; & nulla
‘prioris beneficia ablata sunt, nisi
‘per peccata amittantur; neque
‘cessant, nisi per augmentationem,
‘supervenientibus perfectioribus.

Ad hæc dico, Tota hæc argumen-
tatio supponit ea quæ jam subru-
ta sunt & demolita, scilicet fœdus
gratiæ universalis, per fidem in nu-
dam Dei misericordiam, sine omni
fide in Christum venturum. Quod
si loquatur de fœdere fundato in
promissione de Christo, & salutis
in eo & per ejus fidem donandæ
(uti videtur loqui, ex iis quæ in-
termiscet, P. 20. n. 16.) Tum re-
spondeo,

§. 2. Primò, Quod cessavit illud
fœdus (& vetus ejus administra-
tio) per introductionem melioris
spei per quam proximamus ad De-
um, (Heb. 7. 19.) per substitutio-
nem & surrogationem Novi fœde-
ris & testamenti, (Heb. 12. 24. Heb.
8. 6.)

8. 6.) Dicendo enim Novum cessavit sive antiquavit vetus, (*Hebr. 8. 13.*) quod ideo est antiquatum quia impletum & consummatum. *Ἡμεῖς πρὸς τὸ Ἀβραάμ διαθήκη ἐν χειρὶ περὶ λαβὴν ἐν ᾧ τὸ πᾶν πνεύματι σφραγισθῇ, ὡς ἔστιν ἡ διαθήκη πάντων τῶν ἔθνων ἡ ἐν Χριστῷ.* i. e. Fœdus cum Abrahâ factum, in Christo consummatum est: Ait enim, in Semine tuo benedicentur omnes gentes, i. e. in Christo. Eademque est ratio fœderis Adamici, i. e. promissi de Semine venturo.

§. 3. Respondeo secundò, Quod cessavit per expirationem termini. Prima enim illa Lex gratiæ erat promissio de Christo venturo, & de redemptione per eum præstandâ. Promissio autem, re promissâ exhibitâ, ipso facto cedit & cessat. Quod verò dicit D. B. ubi Christus incarnatus, per Evangelium non prædicatur, ibi terminus prioris editionis non adhuc venit; in eo certè aut fallit aut fallitur. Siquidem
fœdus

fœd
tum
ma
nis
oĩg
ipse
adv
nis
tio
(pe
Add
vang
phet
typi
initi
mita
strâ
cepi
& r
Apo
ut fa
quan
mus
sum
(Ver
tiale
erat

fœdus Evangelicum, non certos tantum homines, sed totum genus humanum respicit afficitque. Neque finis aut periodus veteris & initialis *οἰκονομίας* est nostra cognitio, sed ipse Christi adventus, & per ejus adventum consummatio redemptionis promissæ; per quam corroboratio fœderis (i. e. novi) est facta (per expiationem iniquitatis) & Adductio sempiternæ justitiæ, i. e. Evangelicæ; uti prædictum à Prophetâ *Daniel* 9. 24, 26. Sicut enim typicus sacrificiorum ritus (qui ab initio, secundum D. B. P. 395. commitabatur fœdus gratiæ) non à nostrâ cognitione periodum suam accepit, sed ab ipso Christi incarnati & morientis adventu, juxta illud Apostoli, *Hebr.* 10. 9. Ecce venio, ut faciam voluntatem tuam; per quam voluntatem sanctificati sumus — Unâ enim oblatione consummavit in æternum sanctificatos, (*Vers.* 14.) Ita & fœdus illud initiale, terminandum & finiendum erat per præsentiam Christi morientis

M entis

entis & regnantis; neque amplius durare debuit aut potuit, quàm donec venerit Shilo, ad quem foret aggregatio omnium populorum, *Gen. 49. 10.* Ipse Author methodi (*Part. 3. p. 20. n. 16.*) fateri cogitur primi fœderis gratiæ vel partes vel circumstantias quasdam cessasse per ipsam Christi incarnationem; atque in hoc ipso instat, scilicet in futuritione Christi incarnandi. Atqui non perpendit totum discrimen inter fœdus primæ editionis & ultimæ, in his ipsis sive conditionibus sive partibus, sive circumstantiis consistere; ideóque his cessantibus, Totum cessavit, cessitq; succedenti. Siquidem idem erat in utrâque fœderis editione objectum fidei, quoad substantiam, Semen scilicet benedictum, sed ibi promissum, hîc exhibitum; ibi futurum, hîc præsens; ideóque primum fœdus, quatenus distinguebatur ab ultimo, omnino cessavit & expiravit. Idem suadet ratio Theologica; si enim adhuc fœdus isthoc initiale perennat, si adhuc

adhuc obligat, huc viget apud Ethnicos extra-evangelicos, evitari non potest, quin credentes conjiciat in necessitatem falsæ fidei, Credendi scilicet in Messiam ut futurum, qui reverâ non est futurus. Fac enim, aliquem ex Judæis (apud Indos, vel in extremis Americæ partibus, degentem, ut somniat Manasses Ben-Israel) vel, aliquem è multis Ethnicorum myriadibus, vi & virtute illius promissi (traditione hausti, ut vult D. B.) nunc credere & sperare Semen promissum, Potestne credere in Semen, idq; promissum, de futuro, abstrahendo ab omni futuritione aut expectatione? Scilicet credit verè promissum, quem non expectat futurum. Viderit D. B. vel quisquis fuerit ejus *vas* *sanctum*, qualisnam sit illa fides, quæ abstrahit objectum ab omni temporis differentiâ. Certè necesse est ut credat futuram, quem nescit præteritum aut præsentem; quem venturum sperat, sed neque adesse novit, neque advenisse. Adeo-

que hujusmodi fidei necessarium est
subesse falsum.

§. 4. Respondeo etiam tertio &
ultimò, Cessat illud fœdus initiale,
per ipsam rerum & status mutatio-
nem *. Fatetur ipse D.

* *Greg. Nazianz. Orat.*
37. Δύω γρόνασι μετα-
θέσεις εἰς ἐπιφανείας ἐκ τῶ
παντὸς αἰῶνος, αἰδεῖ δὲ ὁ
Διαδῆκαι χαλῶνται καὶ
σεισμοὶ γῆς, διὰ τὸ τῶ
ρήματι περιβοήτων ἡ μὲν,
ἀπὸ τοῦ εἰδῶλων ἐπὶ τῶ
νόμον ἡ δὲ ἀπὸ τῶ νόμου,
πρὸς τὸ Ἐυαγγέλιον. i. e.
Dux ex omni ævo muta-
tiones magnæ, Duo fœ-
dera, quæ & propter rei
celebritatem, Terræ mo-
tus & concussiones ap-
pellantur (scilicet *Hagg.*
2. & *Hebr.* 12.) Altera
ab Idolis ad Legem, alte-
ra à Legge ad Evangelium,

B. (*Part.* 3. p. 9. n. 1.)
Tantas esse in regno
Gratiæ per Christi incar-
nationem, mutationes, ut
alius regni status sit di-
cendus. Huic statui, in-
itiale illud fœdus, aut
fides, quadrare non po-
test. Ingens enim mu-
tatio alium etiam in-
fert fidei statum quàm
antea. Alia certè nunc
est rerum scena, in orbe
& Ecclesiâ: Dispensatio

nova, nova οἰκονομία, non per um-
bras aut typos, non per nudas pro-
missiones aut prædictiones admini-
strata, sed per Res ipsas, Res veras
& vivas, 2 *Cor.* 5. 17. Vetera præ-
terierunt, omnia facta sunt nova.

(*Ire.*

(*Irenæus*, L. 4. c. 67. p. 405. Interrogantibus—) Quid novi Dominus attulit veniens? (Respondit) Omnem novitatem attulit, semet ipsum afferens. Spes illa Israelis (*Act.* 28.

20.) facta est in Visionem, * *Luc.* 2.

30. Oculi mei viderunt salutare tuum. Piorum expectatio longa &

diuturna versa est in fruitionem & adeptionem. Venit jam Semen

promissum, venit Shilo, adest Propheta ille quem quicumque non au-

dierit, exterminabitur, (*Deut.* 18. 19. *Act.* 3. 23.) Venit jam sponzor

fœderis, (*Malach.* 3. 1.) & vadimonium conceptum & olim promissum,

jam obiit, (*Hebr.* 10. 7.) Omnem & integram Dei voluntatem,

ipse *ὑποπερσώπων* edidit & consignavit, (*Hebr.* 1. 1.) Ingens illud sal-

utis humanæ negotium diu pendens, extra omnem alexæ jactum ipse

in tuto & in vado collocavit & constituit, (*Joann.* 19. 30. *Hebr.* 10. 14.)

Ἐπαγγελία abiit in Ευαγγέλιον, promissum, in nuncium. Ipsum fœdus

& promissio transit in Novum Testamentum.

* Ipsa lectio Domini-
nicæ passionis,
quædam facta est
Visio. *Leo.*
M. Serm.
10. p. 201.

stamentum, non typico & umbratili, sed vivo ipsius Testatoris sanguine sancitum, ratum & dedicatum, (*Hebr. 9. 15, 16. Luc. 22. 20.*) Venit denique ipse Jesus, & Filius Dei, signaculum omnium prophetarum, adimplens omnia quæ retrò de eo Prophetæ nunciabant; Consummata sunt delicta, finem accepit peccatum, deleta est iniquitas, annuntiata sempiterna Justitia, impleta est Visio — Quæ omnia, priusquam Christus humanum corpus assumeret, *Sperabantur* magis quàm tenebantur (ut Hieronymus, in *Daniel c. 9. p. 263.*) Quæ, cum ita se habeant, non mirum si omnium fides, quæ prius pendula erat & suspensa (quasi in generali & confuso fluctuans) jam fixa & determinata sit, ad filium Dei jam missum, uti satis innuit Salvator, *Joann. 8. 24.* Nisi credideritis, quod Ego Is sum, moriemini in peccatis. Hinc illud Tertulliani (adversus *Praxeam, c. 31. p. 859.*) Sic Deus voluit novare sacramenta, ut *Novè* unus crederetur.

tu
ut
bu
&
Sci
nov
ctu
sub
p. 2
vun
intr
dò
luit
que
vum
& d
in ca
duo.
scilicet
meus
audit
quem
fecit
docea
quod
um fi
tamen

tur per Filium & Spiritum Sanctum ;
ut coram jam Deus, in suis nomini-
bus & personis cognosceretur. Sic
& *Irenæus*, *L. 3. c. 12. p. 267, 268.*
Scilicet quod in Novo Testamento,
novè in Deum per Spiritum San-
ctum crederent ; adeoque Deum
sub N. T. novè coli ; (*L. 3. c. 11.*
p. 255.) Non quod Christus no-
vum aliquod numen vel θεῶς
introduxerit, sed novum solummo-
dò Templum, in quo Deus nunc vo-
luit coli, scilicet in carne Jesu ; at-
que etiam fidem cultumque non no-
vum sed quasi novè modificatum,
& determinatum, ad Deum scilicet
in carne, ad hunc Jesum in indivi-
duo. Idque juxta oracula divina
scilicet, *Matth. 3. 17. Hic est filius*
meus dilectus. Matth. 17. 5. Hunc
audite. Act. 2. 36. Hunc Jesum,
quem vos crucifixistis, & Dominum
fecit & Christum. Unde est quod
doceat *Irenæus*, (*L. 4. c. 47. p. 387.*)
quod, in N. T. ea quæ esset ad De-
um fides hominum aucta est, addi-
tamentum accipiens Filium Dei.

* Signi-
dem, fa-
tente D.B.
Part. 3.
p. 392. n.
27. Muta-
tâ rerum
naturâ,
mutantur
itidem
officia hu-
mana,

Scilicet quâ manifestatum in carne
(ut se explicat, *L. 4. c. 27.*) Cum igi-
tur multo aliter se habeat ingens ob-
jectum fidei quàm antea, necesse est
ut aliter se habeat * Fides circa &
erga hoc objectum. Objectum enim
trahit post se fidem, (*Joann. 12. 32.*)
Objectum fidei, determinatius jam
factum, necessariò fidem deposcit
determinatiorem, & restrictam ad
hunc in individuo. Cum enim futu-
ritio redemptoris transiit in *ἡμετέραν*,
is qui futurum adhuc somniat, amit-
tit præsentem. Omnes Dei promif-
siones, in Christo jam misso, passo
& exaltato, factæ sunt *τὸ πᾶν ἐν τῷ*
αἰῶνι, (*2 Cor. 1. 20.*) eò igitur om-
nium fides necessariò est referenda.

Ad eum (ut olim, ad Templum
Hierosolymitanum, *Dan. 6. 10. 1 Reg.*
8. 30, 44. 48.) omnium nunc spes
& preces sunt dirigendæ. Omnes
undecunque typorum, promissio-
num, vaticiniorum lineæ, in *Jesu*
nostro, tanquam in centro salutis,
conveniunt. Ideòq; fides quæ non
in Jesum ut centrum respicit, est
extra

extra salutis circumferentiam. *Illi* enim jam curvari debet omne genu, & confiteri omnis lingua, (*Isai.* 45. 22. *Rom.* 15. 11.) *Ille* solus dandus erat in fœdus populi, (*Isai.* 49. 8.) In lucem gentium, (*Verf.* 6.) Ut esset salus Dei usque ad extremitates terræ. Cum igitur omnis omnium gentium lux & salus & fœdus jam restringatur ad Jesum Christum, quis credat post Christi & Evangelii tempora, aliud esse fœdus, per quod quamplurimis Ethnicis aditus pateat ad Deum, ad vitam & salutem? Scilicet per fœdus initiale (ipsis etiam incognitum) sine & præter & extra fidem Jesu Christi aut Evangelii, *cū* *q̃*, in quo (Evangelio) omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ (salutiferæ) jam fiti sunt & reconditi, *Coloss.* 2. 3. (uti locum exponit noster Davenantius.)

*D. Jurieu,
necnon
Thorndi-
cius de ra-
tione fini-
endi con-
trover.c.4.

Opus hexaemeron (uti notant doctores nonnulli *) *οἰκονομία* salutis hominum per seriem sæculorum adumbravit. Dies quartus,
(*Gen.*

(*Gen. 1. 19.*) adventum Christi in quarto annorum millennario præsignificabat. Lumen illud, quod diem primum, secundum & tertium distinxit, videtur fuisse mobile quoddam lucis hemisphærium, per 24 horarum spatium gradatim circumactum. Quod lumen prius tenuiter dispersum, Die quarto fixum videtur & conspissatum, in corpus & discum solis, qui exinde solus *Dies* fecit. Sunt hæc (ut videntur) ἀληθεύματα. Sicut enim lumen illud per triduum sparsum, compingebatur omne in solem; ita omnes undequaque radii luminis aut fidei divinæ, in Jesu nostro incarnato coibant universi. Ortus est hic Justitiæ Sol, & sanitas in penis ejus, (*Malach. 4. 2. Luc. 1. 78. Joann. 9. 5.*) Quicumque igitur jam vitam quærit extra Jesum, is diem quærit extra Solem; citius perditè erraturus in tenebris, quàm salubriter inventurus.

§. 5. Disputat autem secundò
Methodista, (*Part. 3. p. 19. n. 15.*)
'Ubi dicit; Fœdus initiale non ces-
'sasse per Christi incarnationem, ed
'quod Christus incarnatus sit ad ma-
'jora beneficia, non minora, homi-
'nibus concedenda, & ad Ecclesiæ
'amplificationem non diminutio-
'nem. Item, *Pag. 26. n. 3. & 4.*
'Certum esse Christi incarnationem,
'Mundum in statum deteriore
'non dejecisse, ideóque fœderis in-
'italis beneficia, manere iis, quibus
'antecedentèr pertinebant, nisi aut
'per majora, aut per contemptum
'gratiæ cessent. At verò respon-
deo, Supponere hîc methodistam,
Fœdus gratiæ universale, omnibus
universim hominibus, ab initio,
semper & ubique fuisse indultum
& exhibitum; quod in supra di-
ctis est refutatum. Repetenda i-
gitur est hîc distinctio illa, quam su-
pra dedimus, inter tenorem fœde-
ris universalem & actualem ipsius *Cap. 1. §. 3.*
fœderis administrationem & exhi-
biti-

bitionem. Tenor fœderis, jam Evangelici, est æquè nunc universalis ac erat fœderis primi, neminem excludens, nisi finaliter incredulum & impœnitentem (quod etiam fatetur ipse D. B. *Part. 3. p. 56. n. 8.*) Adeoque hæc in parte, nulla est *diminutio*, nulla Mundi deterioratio, per incarnationem vel adventum Christi. Quod verò spectat ad actualement fœderis administrationem, exhibitionem & dispensationem, certè multò longius & latius, per omnes ferè terrarum tractus, disseminata est fœderis Evangelici prædicatio & præconium, quàm primi illius initialis, Adamo & Noæ facti: Scilicet per totam Europam, per magnam Asiæ & Africæ partem, etiam ad Americam & utrosque Indos pervasit & penetravit non solum fama & sonus, sed etiam doctrina Christianismi. Etiam ipsis Apostolorum temporibus, latè sparsa, uti innuit Apostolus, (*Rom. 10. 18. c. 15. 19, 24. Coloss. 1. 6.*) Idemque testantur scripta Irenæi,

Iren
neu
detr
ris,
mice
nà
fang
num

Irenæi, Tertulliani, &c. Adeo ut neutiquàm fraudi fuerit, neque in detrimentum cesserit humani generis, quod expirante fœdere Adamico & Noachico, successerit ei, unà cum tantâ claritate multis parafangis illustriori, Fœdus Christianum & Evangelicum.

CAPUT

CAPUT V.

HIs igitur ita ventilatis & discussis, venio ad Principalem Thesin sive Anti-thesin, quàm in oppositum sententiæ Baxterianæ, jure merito erigendam statuo, scilicet, quod extra fidem Jesu Christi, in Evangelio & Novo Testamento jam patefacti, non detur salus. Id quod sequentibus argumentis probatum dabitur.

Quorum primum petitur à non-scripto. Scilicet quia contraria hypothesis gratis & sine omni in Scripturis fundamento, Duo ponit fœdera gratiæ, sibi contemporanea, Duos salutis modos & vias, Duplicem etiam Fidem salvificam, seu potius Triplicem, Alteram in nudam Dei misericordiam, absque omni intuitu ad Christum futurum aut incarnatum; secundam (siqua invenitur) in promissionem Seminis præ-

prædicti & prænunciati; tertiam, in Christum præsentem & exhibitum.

E contra docet Apostolus, (*Eph.* 4. 4, 5.) quod una, (i. e. unica) est spes, una fides, sicut unus Dominus, unum Baptisma, unum Corpus. In quem locum sic Augustinus, sive Author hypognoſticōy sub nomine Augustini, *L. 3. p. 299.* Omnem verò amputavit imperitorum suspicionem ancipitem — cum scribit Ephesiis, unum Corpus, unus Spiritus, una Fides, donec occurramus omnes in unitatem fidei, sed fidei quæ est in *Jesu Christo* — Nota dictum, Hæretice, omnes & in unitatem Fidei, sed Fidei quæ est in *Jesu Christo*. Oecumenius, in *Galat. 3. p. 591.* Μία ὁδὸς ἡ ὁδὸς δικάσαι, ἡ διὰ πίστεως. At si triplex sit fides salvifica, triplicem oportet esse ὁδὸν δικάσαι, eamque contemporaneam & coordinatam. Priusquam venerat Christus, Fides in eum futurum eadem erat cum fide in Jesum, licet sub aliâ & aliâ habitudine, (ut Aquinas loquitur)

tur) credentium ad rem creditam. At quisquis, exhibito in carne Christo, credit in adhuc venturum, is Christum disjungit à Jesu, creditq; fide non tam co-incidente & subordinatâ, quàm oppositâ. Neque enim quisquam nunc potest credere in Christum vel in Messiam, nisi vel aut quatenus futurum, aut quatenus datum & exhibitum; & qui expectat futurum, negat exhibitum; quem tamen nisi quis confiteatur venisse in carnem (sive eum expectet, sive non expectet) est extra Deum & salutem, 1 *Joann.* 4. 2, 3. Omnis qui non confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo non est, h. e. non natus ex Deo (ut *cap.* 3. 9, 10.) sed cum mundo jacens in maligno, (*ὃν τὰς πονηρίας*) *cap.* 5. 19.

Argumentum secundum petitur à materiâ & fine Epistolæ ad Romanos. Hic enim scopus, hæc meta est, quam sibi feriendam ibi figit Apostolus, scilicet ut evincat omnibus universim, tum Gentilibus, tum Judæis,

Judæis, necessitatem Christianismi.
Theophil. in Rom. 7. 15. ΟΥΤΘ. ὅτι
 ὁ σκοπὸς τῷ Ἀποστόλῳ, ὥντε εἶπεν καὶ
 ὧν μέλλει εἰπεῖν, τὸ δεῖξαι τὴν ἀνθρωπίνην
 φύλιν ἀγίαται παθεῖσαν, καὶ ἐκ ὑπὸ ἄλλης
 τινὸς ἰαθεῖσαν, ἢ ἀπὸ τῆς χειρὸς. i. e.
 Hic Apostolo scopus est, per omnia
 quæ dixit & dicturus est, scilicet
 demonstrare humanam naturam im-
 medicabilia passam, nec ab alio ullo
 sanitati restitutam, præterquàm à
 solo Christo Jesu. Quid enim agi-
 tur per totam Epistolam, nisi ut
 palam ostendat neque per τὸ γνωστὸν
 τῷ Θεῷ, (*Rom. 1. 19, 21.*) adductos
 esse homines ad reverentiam Dei;
 neque per τὸ χρυσὸν τῷ Θεῷ, (*Rom.*
2. 4, 5.) ad pœnitentiam adactos:
 Neque Gentiles per legem naturæ,
 (*Rom. 2. 12.*) Neque Judæos per le-
 gem Moysi, justitiam esse assequutos,
 (*Rom. 3. 20. c. 9. 31.*) Solum deni-
 que Evangelium esse virtutem &
 potentiam Dei ad salutem omnium
 credentium, (*Rom. 1. 16, 17.*) Ne-
 minem justificari nisi ex justitiâ Dei
 quæ est per fidem Jesu Christi, in

N

omnes

omnes & super omnes qui credunt, (*Rom.* 3. 20, 21, 22.) Omnes denique defecisse à gloriâ Dei, (*Rom.* 3. 23.) Universum Mundum esse Deo obnoxium, (*Vers.* 19.) Omnes conclusos esse sub infidelitate, (*Rom.* 11. 32.) ut Deus misereatur omnium; per remedium scilicet Jesu Christi & Evangelii. Ita enim alibi, *Gal.* 3. 22. Omnes conclusos esse sub peccato, ut promissio *per fidem Jesu Christi* daretur omnibus credentibus. Annon mirum est Apostolo non venisse in mentem, Fœdus illud gratiæ universale & initiale, omnibus & singulis in Mundo indultum & jam diu ubique dispensatum, & in pleno vigore, etiam apud Gentiles, continuatum? Cum potius contrarium innuat, scilicet hoc fuisse Judæorum τὸ ἰσχυρὸν, singulare eorum (licet externum) privilegium, Quòd illis (solis) credita essent Dei eloquia & oracula, (*Rom.* 3. 2.) Quòd illorum (tantummodò) fuerit Adoptio & Gloria, & Testamentum, & Legislatio,

καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, (Rom.
 9. 4.) Gentiles interim (quorum
 animis nondum affulserat Evangeli-
 um) relinquit in somno & spissâ
 nocte, (Rom. 13. 11, 12.) sub vani-
 tate διαλογισμῶν, sub sensu reprobato,
 (Rom. 1. 21, 28.) foris & extra
 populum Dei, (Rom. 10. 19.) Quæ
 omnia miserrimi status συμπτώματα,
 quàm bellè congruunt cum dictis
 D. Baxteri (qui apertè negat, Part.
 3. p. 19. id quod Apostolus di-
 serte affirmat, scilicet, Eos fuisse sine
 spe, sine Deo in Mundo, Eph. 2. 12.)
 cuivis facile videre est. Quanto re-
 ctius Theophil. (in Rom. 2. 14, 15.)
 qui quamvis concedat rationis sub-
 sidia, esse & fuisse ab ipso Christo
 (scilicet ut Ἀδὴρ & Deo æterno)
 negat tamen ea quicquam valuisse
 ad salutem, Τὼ τῷ καλῷ καὶ κακῷ
 γνώσιν πάντων ἀπ' ἀρχῆς ἐνέδωκεν, (sci-
 licet ὁ χεῖρς) ἐπεὶ ὁ εἶδεν ἐπὶ ἐδὲν
 ἔτιως αὐτοῖς, ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ. πρὸς ῥέ-
 το. i. e. Notitias boni & mali omni-
 bus ab initio inseruit (Christus,)
 postquàm verò vidit, quod ne sic
 N 2 qui-

quidem proficeret, ipse venit (i. e. cum carne nostrâ & Evangelio.) Idem, in *Luc. 12. p. 424.* ἐπεὶ ὁ ἄχρηστον ἔυρεν ἐν ἡμῖν τὴν φουρνήν (νόμον) ἔδωκε τὴν Μωσαϊκὴν — ὡς ὅτι καὶ ἔτῃ ἄχρηστον διὰ τὴν ῥαθυμίαν ἡμῶν ἐνεσκετο, δίδωσι τὴν πνευματικὴν. i. e. Quia in nobis naturalem (legem) invenit inutilem dedit & Mosaicam — quæ cum & ipsa inventa est infrugifera, propter nostram socordiam, dedit Spiritualem, (i. e. Legem Evangelicam.)

Argumentum tertium petitur ab alto Scripturæ silentio, de ullâ Gentium vocatione, præterquàm Evangelicâ. Fœdus universale deposcit congruam & æque universalem à Deo invitationem & vocationem. At verò per totam sacram paginam nulla usquam vel unquam occurrit mentio vocationis Gentilium, nisi quæ conjungitur cum adventu Christi & Evangelii. Sic, *Gen. 22. 18.* In semine tuo benedicentur omnes gentes. *Gen. 49. 10.* Donec Shilo venerit, & ad eum e-

rit

rit collectio vel Aggregatio Gentium. Quæ etiam repetitur, *Psal.* 72.

11. Adorabunt eum omnes Reges, omnes gentes servient ei. Et *Vers.*

17. Benedicentur in eo omnes tribus terræ. *Psal.* 2. 8. Dabo tibi gentes in hæreditatem tuam & possessionem tuam terminos Terræ. Eadem conjunctim occurrunt, *Isai.* 11.

10. *c.* 42. 7. *c.* 49. 6, 8, 20, 22, 23. *c.* 52. 15. *c.* 65. 1, 2. *Hagg.* 2. 7, 8.

Quæ omnia nusquam impleta sunt nisi Christo adveniente & vexillum Evangelii ad omnes populos erigente. Immò vocatio gentium diu latuit, ut mysterium temporibus tacitum, (*Rom.* 16. 25.) non agnitum filiis hominum, sicut nunc (per res ipsas scilicet) revelatum est Sanctis Apostolis, (*Ephes.* 3. 5, 6.) Vix & ægrè tandem ab ipsis Christianis creditum, ut novum quiddam & inexpectatum, nec sine summâ admiratione & stupore quodam receptum, (*Act.* 10. 45. *Act.* 11. 5, 18.) Etiam ab Apostolo recensetur inter sacramenta pietatis, scilicet Christus

gentibus prædicatus, & creditus in Mundo, (1 *Tim.* 3. 16.)

Argumentum quartum petitur è statu Gentilium, extra fidem & Ecclesiam Evangelicam, utpote qui foris ponuntur, Canes vocantur & Immundi, adeoque extra novam & cœlestem Hierusalem; inquam non intrabit aliquid immundum & inquinatum; teste Joanne, *Apocal.* 21. 27. & c. 22. 15. Foris autem Canes. Annon verò ipse Christus, Gentiles Canum nomine stigmatizat, *Matth.* 15. 26. Annon Apostolus, omnes non credentes (Christo scilicet & Evangelio) ponit inter immundos? (*Tit.* 1. 15.) Coinquinatis & Infidelibus, nihil est Mundum. Annon interminatur Christianis, ne jugum trahant cum Infidelibus? (2 *Cor.* 6. 14. & *Vers.* 17.) Exite è medio eorum, nec *Immundum* tetigeritis. Postremò: Annon etiam, sublato jam intergerino pariete, omnes tamen Gentiles cum liberis eorum pronunciat Immundos? (1 *Cor.* 7. 14.) Non quoad conversationem civilem,

(1 *Cor.*

(1 Cor. 5. 10.) sed quoad statum erga Deum. Immundos (inquit Voetius, *Vol. 2. p. 638.*) non quatenus erant præputiati in carne, aut cibis vescentes immundis, aut aliâ quâcunque externâ ratione legaliter immundi (de quâ immunditie per Christum sublatâ, agitur *Act. 10. 28.*) sed quia erant *οἱ ἕξ* (1 Cor. 5. 12.) Quia non erant fœderati, nec populus Dei; qualis immundities, etiam sublatâ illâ ceremoniali & œconomicâ distinctione, manet in Gentilibus, æque post Christum & Evangelium, ac ante, 1 Cor. 7. 14. *Rom. 10. 19.*

Quinto, Locum habet hîc Argumentum ab Aquinate mutuatum (supra recitatum, *c. 3. p. 100, 101.*) Scilicet quod fides salvifica necessariò cohæret cum objecto salvifico, *h. e.* necessariò ferri debet in Authorem salutis, (*Hebr. 5. 9.*) Non solum in misericordiam Dei *ὁ πατήρ*, sed etiam in procuratorem hujus misericordiæ; seu potius in hunc primò & immediatè, (1 Pet. 1. 2.)

In illam verò ultimè, ut in hoc fundatam. Et certè si Mundus non potuit salvari sine fide & cognitione Christi promissi, antequàm venit (ut supra evicimus, c. 3.) Annon fides & agnitio *Hujus* salvatoris in individuo æque erit necessaria, postquàm advenerit? Neque enim Deus dat salutem, nisi Dando scientiam & cognitionem salutis, *Luc. 1. 77, 78.* Item, *1 Tim. 2. 4.* De quo postea.

Sexto, Si fœdus aliquod gratiæ & vitæ adhuc viget apud universos Gentiles, tum (ut rectè Josephus Acosta, *L. 5. de procur. Indorum salute*) gratis Christus prædicatur, frustra Apostoli mittuntur in orbem, frustra Evangelium per gentes disseminatur. Quorsum enim tot Labores, tot itinera circumventurum & Evangelizantium, si per fœdus gratiæ universale, omnibus cognoscibile, & per fidem in nudum Creatorem, in meram Dei misericordiam, omnibus obviam, sine & extra Christi cognitionem, haberent

rent Ethnici jam domi paratam, veniam & vitam & omnia ad salutem? Quæ sanè favorabilis opinio de statu & sorte Ethnicorum, si admittatur, si eam penitus & universim in animos semel imbiberint Christiani, quantam remoram, quàm ingens sufflumen necesse est ut injiciat rotæ & cursui Evangelii? Quantum frigidæ suffundet in Zelum (heu jam nimis ex se tepidum!) Christianorum erga salutem extraneorum? Non parùm vergit in detrimentum religionis, ubi necessitas Evangelii & Christianismi vertitur in dubium problematicum & quæstionem quodlibeticam: Multò autem magis, si non solum dubitetur vel disputetur, sed etiam aperto ore & exertâ fronte negetur. Quam quidem sententiam (negativam) uti mihi videtur, gravissima onerant incommoda. Ita enim sentiens & taliter animatus, quid tandem respondebit sive Turcæ aut Indo, sive Sinensi aut Americano, qui hunc in modum argutaret; Tu me Chri-

Christianum fieri vis & acriter contendis. At quid mihi (satis ut videtur ad vitam instructo) frustra & superfluè negotium faceffis? Quid mihi religionem Christianam obtrudis, quam tute ipse non credis, immò disertè profiteris non esse omnino & absolutè necessariam? Saltem non aliâ necessitate, nisi eâ quam tua mihi creat Evangelii prædication; non aliâ quàm necessitate præcepti, non necessitate medii (ut ipse methodista distinguit, *Part. 2. p. 431. n. 23. Part. 3. p. 20. n. 17. (f. 7.) & Pag. 25. Resp. ad Obj. 10.*) Denique quid vel quorsum est quod me urgeas ad fidem Christi, cum te ipso fatente, sola fides in nudam Dei misericordiam, ex obviis & quotidianis Providentiæ operibus facile collecta, mihiq; & omnibus patefacta, satis sit & sufficiat ad salutem? Quid mihi novum apportas fœdus Evangelicum, Cui domi est fœdus gratiæ universale, mihi & omnibus suppeditatum? Quid per ambages & circuitum Symboli supernaturalis

naturalis me ad cœlum ire invitas & incitas, cum rectâ & simplici viâ illuc licet incedere? Ut verbo dicam, sublatâ semel vel diminutâ Fidei Christianæ necessitate, periclitabitur Religio Christi tam apud suos quàm apud externos, nec aliter æstimabitur (uti rectè notat D. Sherlock, In vindiciis *Trinit.* p. 26.) quàm ut nova quædam exactior Philosophiæ Secta, consummatio quidem quàm quæ obtinuit vel inter Judæos vel inter Ethnicos, at quæ ignorari potest sine damno salutis; adeoque sortem & statum sive Judæorum sive Gentilium, æq; tutum fore, absque & extra hanc cognitionem, ac Christianorum, modò vixerint juxta luminis indulti modulum. Contra quod dogma (*Deistarum*, magis quàm *Christianorum*) vide eximia quædam & lectu per quàm digna, in Jacobo Arminio, in calce hujus libri & capitis repræsentata.

Argu-

Argumentum Septimum petitur à complexu Ecclesiæ Christianæ, & in eâ contentis. Sic autem habet; si Ecclesia & fides Evangelica suo ambitu continet omnes oves præscitas & à Deo datas (1), omnes Dei filios (2), omnes regenitos (3), omnes justificados (4), omnes sanctificados (5), omnes beandos (6), & omnes salvandos (7): Tum extra fidem & Ecclesiam Evangelicam, non datur salus, consequentia per se satis est liquida; veritas antecedentis probabitur per partes, juxta seriem numerorum affixorum.

(1). Primò, Omnes oves Dei, præscitas & à Deo datas. *Joan. 10. 16.* (inquit Dominus) Alias oves habeo quæ non sunt de hoc ovili, & illas oportet me adducere, & *vocem meam* audient, & fiet unum ovile & unus pastor. Pensitemus singula. Ovile vocat multitudinem hominum, iisdem legibus viventium (inquit Malvenda.) Hujus ovilis ostium se esse docet Christus, (*Vers. 7.*) per quod

quod intrare debent. Neque quifquam aliter ingreditur (inquit Euthymius) niſi per ipſum & per *fidem* quæ in ipſum eſt, ac ejus doctrinam. Addit porro, alias oves habeo, ſcilicet ex Gentibus, jure paterni doni promiſſas; nec dum enim re ipſâ habebat — vocat ſuas oves per anticipationem, quæ certo futuræ eſſent (inquit Lucas Brugenſis.) — Quæ non ſunt de hoc ovile.] i. e. Non de populo Iſraelis (ſecundùm Auguſtinum) hoc enim hætenus erat ovile Dei, deque peculium. Non verò intelligit has è gentibus oves ſuas eſſe in alio ovili, quaſi ſit ovile aliquod gentium, ſed extra omne Dei ovile, palantes & errantes ſine ſeptis, lupis expoſitas (inquit *Luc. Brug.*) Has (inquit) oportet me ἀγαγέιν, adducere, congregare, non in Synagogam Judaicam, ſed ſub virgam meam paſtoritiam, ſub regimen meum, ſub meam paſcendi rationem, (ita Euthymius.) — Et audient vocem meam. Quanam eſt vox Chriſti niſi Evangelium? (*Hebr.*

(*Hebr. 1. 1. Hebr. 2. 3, 4.*) Hanc vocem audient, i. e. credent & parebunt; (Euthymius) recipient Evangelium meum.— Et fiet unum ovile (non jam *ὠλή* sed *ποιμνῆ*,) i. e. unus grex; ovile novum & amplissimum, non enim permanfit vetus. Prædicat (inquit *L. Brug.*) unum fore gregem, unum populum ex Judæis & gentibus; unum autem non loco, *sed fide, religione, sacrificio, sacramentis, spe*, denique pastore. De solis præscitis & prædestinatis locum exponunt, *S. Aug. & Beda* (inquit *Maldonatus*) sic & *Toletus*, & *Bellarminus*; noster etiam *Davenantius* (*D. 90.*) Agit (inquit) de ovibus secundum electionis propositum destinatis; non verò de ovibus secundum actum & statum præsentem consideratis. Nam juxta *Augustinum*, (*Tract. 45. in Joann.*) secundum præscientiam & prædestinationem, quàm multæ oves foris quàm multi lupi intus? Tandem verò describit harum ovium conditionem, futuram scilicet.

Earum

Earum vocationem— audient vocem meam; earum conversionem, — Adducentur, i. e. in unam Christi Ecclesiam; earum fidem & cognitionem planè Evangelicam, *Versf.* 14. Cognoscent me oves meæ. *Versf.* 26. Oves meæ vocem meam audiunt; earum denique sortem & salutem æternam, *Versf.* 28. Ego vitam æternam do illis & non peribunt in æternum.

Hic igitur quæro de Ethnicis (Domini Baxteri) extra-evangelicis, Sunt ne oves Jesu Christi? Suntne ab eo cogniti? (*Versf.* 14, 27.) Præsciti & prædestinati ad vitam æternam? Si ita, tum per ostium intrant, per fidem quæ est in Jesu (juxta Euthymium;) tum vocantur voce Christi, sibilo pastoris, per Evangelium scilicet, per ora & doctrinam Apostolorum; tum cognoscent Jesum pastorem suum, eumque sequuntur. Sin verò omnia hæc illis desunt, stent ad sinistram Dei, ut hirci, non ad dextram, ut oves, (*Matth.* 25. 32, 33.)

Idem

Idem dici possit de Datis à Deo, quorum fit mentio, *Joann.* 6. 37. *Joann.* 17. 2, 6, 9, 24. Datio hæc sive denotet probitatem vel docilitatem quandam in Datis (ut nonnulli volunt,) sive potius Actum Dei donantis ab extra (neq; enim Datum esse, sonat denominationem intrinsecam, sed merè extrinsecam) certè de omnibus quibuscunque à Deo Datis, disertè dicitur à Jesu, (*Joann.* 6. 37.) Venient ad me, i. e. credent in me. Quid enim aliud est venire ad Jesum, quam credere in Jesum? Uti patet ex *Vers.* 30. Ubi, qui venit ad me, idem est quod (in priori commatis membro) dicitur, qui credit in me. Unde S. Aug. (ad Dardanum) Quid (inquit) miraris? Crede & venisti. Dat (inquit *L. Brug.*) Dat Deus, prædestinatione & electione; Dat ad salvandum: Et omnis ita Datus ad me veniet, i. e. verba mea fide excipiet. Quos enim prædestinavit, hos & vocat, (*Rom.* 8. 30.) Vocat autem in societatem Fi-

lii f
quo
(2
II.
mor
eran
tes)
Dei
Filio
tione
vocat
(Chr
Dard
pellat
cater
stitute
baptiz
Filios
nem?
gregar
laem
Deo e
do fut
Evang
num.]
gem, (o
omnes

līi sui Jesu Christi, (1 Cor. 1. 9.)
quod notat Euthymius.

(2.) Secundò, Omnes Dei filios, *Joā.*
11. 51, 52. Prophetavit quod Jesus
moriturus erat — ut filios Dei qui
erant dispersi, (i. e. per omnes gen-
tes) congregaret in unum. Filios
Dei? i. e. Electos ex Gentilitate:
Filios de electione & prædestina-
tione divinâ (*Luc. Brug.*) Filios Dei
vocat, ab eo quod futurum erat
(*Chrysost.*) Item Augustinus (ad
Dardanum,) Filios Dei utique ap-
pellat, præter gentem Hebræam, in
cæteris etiam omnibus gentibus con-
stitutos, nondum fideles, nondum
baptizatos. Quomodo ergò Dei
Filios, nisi secundum prædestinatio-
nem? — Illa autem in unum con-
gregatio factura eos erat Filios Dei.
Idem Aug. de correptione, c. 9. p. 288.
Deo erant Filii, quod utique *creden-*
do futuri erant per prædicationem
Evangelii. — Congregaret in u-
num.] i. e. In unum ovile vel gre-
gem, (*Joann. 10. 16.*) Ita ut forent
omnes unus grex, cui unus Deus,

una Fides, unum Baptisma, una Ecclesia, unius Fidei spei & charitatis, (Luc. Brug.) Quomodo autem congregaret, nisi per Fidem Evangelicam, per quam etiam Filii fiunt, Gal. 3. 26. Omnes enim filii estis, per fidem quæ est in Christo Jesu. Omnes sine exceptione, sive Judæus sive Græcus, omnes unum estis in Jesu Christo, uti sequitur Vers. 28. Hilarius in locum illum Joannis c. 8. 42. Si Deus Pater vester esset, diligeretis utique me, ego enim exivi à Patre; omnibus (inquit) quibus per fidem Deus Pater est, per eam fidem Pater est, quâ Jesum Christum Dei Filium confitentur. * Quæro igitur hîc etiam de Tuis evangelicis, suntne Filii Dei annon? Si non Filii Dei, tum filii iræ, neque enim datur tertium. Sin verò Filii, per quam (quæso) fidem, si non per fidem Jesu Christi, quam eis negas?

*Non ante Filii esse possumus, nisi Filii ejus Jesu Christi fidem & intelligentiam recipiamus. Hieronym. in Ephes. 2. 1. Vers. 5.

(3.) Tertiò, Omnes regenitos Dei. Ad præsentia nati sumus (inquit Leo, p. 46.) ad futura renati. Sed quo

quo
sem
bili
ver
vos,
nis
stus,
fide
1. 1.
(4
sai.
stific
quid
est fi
diner
quen
agnit
8. 29
navit
vit (
vocat
vocat
tui ex
Num
Tum
cati i
Vocat

quo semine? 1 *Petr.* 1. 23. Non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi — per verbum quod *evangelizatum* est ad vos, (*Vers.* 25.) 1 *Joann.* 5. 1. Omnis qui credit quod *Jesus* est Christus, ex Deo natus est; sine quâ fide & renascentiâ nulla salus, *Joann.* 1. 12. *Joann.* 3. 3, 5.

(4.) Quarto, Omnes justificatos, *Isai.* 53. 11. per cognitionem sui justificabit servus meus multos; non quidem omnes, quia non omnium est fides, (2 *Thess.* 3. 2.) at multitudinem justificandorum. At neque quenquam justificare dicitur nisi agnitus, cognitus & creditus. *Rom.* 8. 29, 30. Quos præscivit, prædestinavit — Quos prædestinavit, vocavit (quomodo autem vocati, nisi vocati Jesu Christi, *Rom.* 1. 6.) Quos vocavit, hos justificavit. Suntne tui extra-evangelici in hac catenâ? Num præsciti, num prædestinati? Tum certe debent esse vocati (vocati in gratiam Christi, *Gal.* 1. 6. Vocati per Evangelium Christi,

(2 *Theff.* 2. 13.) atque ita demùm
 justificati.) *Galat.* 2. 16. Scientes
 quod non justificatur homo (homo
 indefinitè sumptus, non ullus, non
 quisquam hominum) ex operibus
 legis, nisi per fidem *Jesu Christi*—
 (negas tu, & rectè, quenquam justi-
 ficari ex operibus legis ; at crede
 etiam Apostolo, quod nemo justi-
 ficatur *nisi per fidem Jesu*) sequitur
 in eodem commate— Nos etiam in
 Christo *Jesu* credimus, ut justifice-
 mur ex fide Christi. At quid opus
 erat confugere ad *Jesum* Christum
 per fidem Christi, si alia erat via, a-
 lius modus justificandi, scilicet per
 fœdus & fidem misericordiæ, sine
 omni intuitu ad *Jesum* Christum ?
Galat. 3. 8. Prævidens Scriptura quod
 ex fide gentes justificaret Deus—
 Quâ fide ? Ex fide seminis bene-
 dicti, (*Vers.* 8.) Immò ex fide *Jesu*
 Christi, (*Vers.* 22, 24, 26.) Nullos
 è gentium turbâ prævidit Scriptura
 justificandos, benedicendos, hære-
 ditate aut Spiritu aut filiatione do-
 nandos, nisi per fidem in *Jesum*,
 (*Vers.*

(V
 22
 sti,
 dur
 ctio
 fit
 tor
 qui
 am
 in J
 qual
 50.
 ficat
 clesi
 (5
 Aug.
 hoc
 homi
 ram,
 am
 quacu
 ration
 L. 4.
 Fides
 dem
 Nost
 perum

(*Vers.* 14, 18, 22, 24, 26.) *Rom.* 3. 22. Justitia Dei per fidem *Jesu Christi*, in omnes & super omnes qui credunt *in eum*: Non enim est distinctio. (Cui addatur *Versus* 26.) ut sit (Deus) ipse justus & justificator ejus qui est ex fide *Jesu*, vel ejus qui credit in *Jesum*. An verò etiam justificator ejus qui non credit in *Jesum*? Nusquam dicitur, nusquam scribitur. *Augustinus Epist.* 50. (*ad Bonifac.*) Non autem justificat nisi Corpus suum, quod est Ecclesia.

(5.) Quintò, Omnes sanctificandos. *Aug. c. Julian. Pel. L. 4. 3.* Ac per hoc gratis mortuus est Christus, si homines *sine fide Christi*, ad fidem veram, ad virtutem veram, ad justitiam veram, ad sapientiam veram, quâcunque aliâ re, quâcunque aliâ ratione perveniant, *Aug. de C. D. L. 4. c. 10.* In partibus justitiæ est Fides: Justus enim ex fide vivit. Idem ad Bonifac. *L. 3. c. 5. p. 194.* *Nostra fides* justos ab injustis, non operum sed ipsâ Fidei lege, discernit.

Omnis enim Sanitas & Sanctitas provenit à Deo, per Christi quidem mediationem & intercessionem, ita tamen ut instrumentum sanctificationis sit verbum, veritas & Evangelium Christi. *Joann. 17. 17.* Sanctifica eos in veritate tuâ; sermo sive verbum tuum est veritas. (*Et Vers. 20.*) Non pro illis tantum rogo, (i. e. sanctificandis) sed & pro eis qui credituri sunt per *verbum eorum in me. 1 Cor. 6. 11.* Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis, in nomine (h. e. in fide) Domini nostri Jesu Christi & in Spiritu Dei nostri.

Clamat de Cœlo Jesus ad Paulum in terris, (*Act. 26. 18.*) Ad gentes te mitto, aperire oculos eorum, ut convertantur— Ut accipiant remissionem peccatorum & sortem *ἐν ἡγιασμένῳ*, inter eos qui *sanctificantur per fidem quæ est in me.* Aperte asferit Fidem illam quæ est in Jesu, omnes eâ imbutos sanctificare, exclusivè ad aliam fidem quamcunque; constat enim ex ibi dictis, remissionem

missionem peccatorum & vitam æternam per illam solum fidem attingi posse & obtineri (uti notat D. Milbourne *.) Victoria super Mundum pars est (vel effectus) sanctificationis. Unde autem? Doceat Apostolus, 1 Joann. 5. 4. Hæc est victoria quæ vincit Mundum, Fides nostra. Quæ autem & qualis fides, porro explicat commate quinto, Quis est qui vicit Mundum, nisi qui credit quod Jesus est Filius Dei. Amor etiam est pars sanctificationis. Ubi verò aut unde? Joan. 8. 42. Si Deus Pater vester est, diligeretis utique me (inquit Jesus.) 1 Joann. 5. 1. Omnis qui diligit eum qui genuit, (i. e. Patrem,) diligit etiam eum qui natus sive genitus est, (i. e. Filium.) Adeo indivulsus est ab amore Dei, amor Christi; sine cujus amore, omnis anima sub maledicto jacet, 1 Cor. 16. 22. Siquis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema Maranatha. Quæro hinc de tuis Ethnicis extra-evangelium de gentibus,

* In vindiciis my-
steriorum
in relig.
p. 405.

tibus, An amant Jesum (quem scilicet ignorant?) Si non, quomodo ergò benedicti? Quomodo non maledicti? Ipse D. Baxterus in confessione fidei suæ, (P. 97.) hæc habet verba, Amor & resipiscencia, quamvis sint necessaria, insufficientes sunt æque ac impossibiles, *sine Fide in Christo*; adeo ut *fides in Christo*, sit illa pars conditionis quæ Christo capiti proxime est contigua, datque vitam cæteris. [Hæc olim D. B. sed nunc — quantum mutatus ab illo.]

(6.) Sexiò, Omnes beandos. Uti constat ex *Psal.* 2. Ubi agitur, de Christo, de uncto Dei, (*Vers.* 2.) De Filio & Genito Dei, (*Vers.* 7.) De Rege Dei super Sion exaltato, & regnante (inter Ethnicos) ad extremitates terræ, (*Vers.* 6, 8.) Secundò, Agitur de fide, eâque Evangelicâ, terminatâ in hunc Christum & Filium & regem Dei, (*Vers.* 12.) Osculemini filium, hoc est osculo fidei & obsequii, agnitionis & subjectionis.) Agitur tertio, De omni-

bus

bus Beandis & Perdendis; eodem commate 12. Beati omnes οἱ πιστοὶ, omnes qui confidunt in eo, i. e. Qui taliter sperant & credunt in hunc Dei Christum, Filium & Regem. *Vatablus*, Beati qui fiduciam suam in Christo collocant, Salutem ab eo expectantes. E contra verò de cæteris omnibus (horum fide destitutis) dicitur quod peribunt de viâ, vel propter viam, h. e. propter eorum vivendi modum. (*Vatablus*).

(7.) Septimò, Omnes salvandos. Salvandi enim sunt de corpore Christi, nam ipse est Salvator corporis sui, (*Eph. 4. 23.*) Corpus autem Christi est unum & unicum, via etiam quâ fiunt membra hujus corporis, una est. *Eph. 4. 4.* Unum corpus, una fides, unum Baptisma. (Vide Augustinum supra, p. 132.) 1 *Cor. 12. 13.* In uno Spiritu omnes baptizamur in unum corpus. Qui igitur sunt extra baptismum, extra fidem baptismalem, sunt extra corpus Christi, adeoque foris & extra sa-

salutem. An fortè geminum corpus (mysticum) habet noster Jesus? Vel geminum modum incorporandi sive inferendi in hoc corpus? Nugæ. Progredior ad locum Apostoli, in *1 Tim. c. 2. 4.* Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire, i.e. veniendo ad agnitionem veritatis. Nulla salus, sine agnitione veritatis. At cujus veritatis? Nisi Apostolicæ, Christianæ, Evangelicæ? (quæ multoties in scriptis Apostolicis & Evangelicis, immò & psalmodographi, *Psal. 45. 4.* vocatur *ἡ ἀληθεια*;) veritatis quæ est in Jesu Christo, (*Eph. 4. 21.* Sicut veritas est in Jesu; non in Mose, multo minus in naturâ, vel in characteribus providentiæ; sed veritas in Jesu,) h.e. fides & veritas unius Dei & unius Mediatoris, uti sequitur statim in *Versu 5.* illius capitis secundi ad Timotheum. Prout etiam notat S. Augustinus, *Ep. ad Dardan. (Ep. 57. p. 182.)* post citatum hoc dictum (Qui vult omnes salvari &

in

in agnitionem veritatis venire) statim subjungit, Et ne quisquam diceret, posse esse salutis viam, in bonâ conscientia, & unius Dei omnipotentis cultu, sine participatione sanguinis Christi: (Ideò) unus (inquit Apostolus) est Deus, & *unus Mediator Dei & hominum*, homo Christus Jesus. Pergo ad locum, *Rom. 10.* Ubi, ostenso quod Christus sit Finis legis, ad justitiam omni credenti, (i. e. omni & soli,) justitiam fidei explicat, *Vers. 8, 9.* Exorquens è manibus Judæorum verba Moïsis (inquit Thorndicius, *Epilog. L. 3. p. 314.*) ad stabiliendum Evangelium; Dein verbum fidei salvantis & justificantis, quod & quale sit, enarrat, *Vers. 8, 9.* Hoc est verbum *fidei quod nos prædicamus*, scilicet, Confiteri (ut sequitur, *Vers. 9.*) in ore tuo Dominum *Jesum* & credere in corde tuo, quod Deus illum suscitavit è mortuis; (hoc si feceris) salvus eris. Neque hic sistit sed eodem pergit tenore, *Vers. 11.* Omnis quicumque credit
in

in illum, non confundetur; omnis, sive Judæus sive Græcus, (*Vers.* 12.) Et *Vers.* 13. * Omnis quicumque invocat nomen Domini salvabitur. Cujus Domini, nisi modo dicti (*Vers.* 9.) Domini Jesu? Adeò ut extra hujus fidem, nil nisi confusio (*Vers.* 11.) extra hujus Domini invocationem & confessionem nulla * salus (*Vers.* 9; 13.) Quid planius, quid plenius his dictis, nisi sint incassum dicta?

* Vide
Sententi-
am *Jos.*
Hall Episc.
Exon. ad
Duræum,

p. 167. Ubi inter concessa & indubitanda ponit.— (Secundò,) Neminem à Deo electum salvandumq; esse, qui non idem credit in Jesum Christum, inque fide hâc perseverat.

In duobus salvatorum exemplis, hic instare libet, quæ maxime faciunt ad rem præsentem; in Timotheo & Cornelio. De Timotheo dicitur, 2 *Tim.* 3. 15. Ab infantiâ nôstri sacras literas quæ te possent σοφίσαι, instruere vel sapientem reddere ad salutem (statim verò subjungit) per fidem quæ est in Jesu Christo. Si instructio veteris testa-
menti

menti (quæ docet, de semine venturo) nunc non valet ad salutem, sine fide quæ est in *Jesu Christo*; quantò minus doctrina aliundè hausta, ab elementis Mundi vel ab operibus providentiæ? Cur autem addit Apostolus [per fidem quæ est in *Jesu*] nisi ut doceret, quod non suffecerit jam ad salutem fides confusa aut generalis in Semen venturum, nisi accederet Fides in *Jesum*, in hunc *Christum* in individuo. Adeoque rectè notat Hookerus noster (*Eccl. Polit. L. 1. p. 43.*) quod sine doctrinâ Novi Testamenti (narrantis quod *Christus* peregit Mundi redemptionem, quam præostendit vetus fore à *Christo* peragendam) prior illa (h. e. cognitio veteris Testamenti) non jam sufficit aut satis est; neque locum habent illa elogia veteris Testamenti, nisi ex hypothese quod novum recipiatur. De secundo, i. e. de Cornelio legimus, quod pro gradu suo (i. e. quatenus *ἀγαπᾷ*, h. e. (ut Medus noster) quatenus erat profelyta, portæ scilicet

licet licet non iustitiæ) fuerit vir religiosus, timens Deum, precibus deditus & eleemosynis, & hactenus à Deo acceptus; non simpliciter (uti docet nos distinguere D. Baxterus, in documentis sive directionibus ad pacem, P. 60.) sed in certum & particularem finem, scilicet ad assequendam à Deo ulteriorem & salutarem Christi cognitionem (uti etiam docet Chillingworthus, P. 134.) Quid enim? An nihil defuit Cornelio ad salutem? Oppositum testatur Angelus, idque disertis verbis, *Act.* II. 13, 14. Accersi Simonem, qui cognominatur Petrus, qui loquetur tibi verba, quibus *Salvus eris Tu* & universa domus Tua. Ad quem locum sic commentatur Grotius; post missum Christum, *noluit* Deus aliam esse viam salutis, quàm per illius cognitionem: Ideò Cornelium in illo statu Noachidarum non reliquit.

§. 2. Superfunt alia jam scripturæ loca (à methodistâ nostro ferè in-

intacta) quæ pensculatiùs confideranda sunt, & particulariùs urgenda.

Primò, nobis occurrit caput Joannis Evangelii tertium, ubi univèrsim dicitur, *Versf. 18.* Qui credit in eum, (i. e. filium, *Versf. 17.*) non judicabitur; qui autem non credit, jam judicatus est, quia non credit in nomen unigeniti filii Dei. Adde etiam verba Baptistæ, *Versf. 36.* Qui credit in filium, habent vitam æternam: Qui autem non credit in Filium, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. *Aug. c. Julian. Pel. L. 6. c. 12. p. 246.* (& eadem habet in Enchiridio, *p. 33.*) Non dicit veniet, sed manet (remanet, perseverat) super eum: Ira Dei scilicet, ira maledictionis ex veteri sententiâ comminationis jam olim latâ; cum quâ irâ omnis homo nascitur. Sed redeo ad textum. Quis ille est in quem credendum (ut unicum miseriæ remedium) obligantur omnes sub pœnâ damni & exitiij æterni? Quis, nisi ille ante quem

quem missus est præcursor, (*Vers.* 28.) Ille qui de sursum, de cœlo venit, (*Vers.* 31.) Ille quem misit Deus, (*Vers.* 34.) Ille filius Dei & unigenitus, (*Vers.* 36, & 18.) In hunc Missum, & Filium & unigenitum, quisquis non credit, non videbit vitam, sed Ira Dei, quam contraxit per peccata, manet super eum. Non dicit, Μένει αὐτὸν, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν, (inquit *Theophyl.* p. 605.) δεικνὺς ὅτι μηδέποτε αὐτὸ ὑποστήσεται· ἵνα μὴ, ἀκέσας, θάνατον ἀποσκηλεθῇ τὸν νότον.

Locus Secundus *Joann.* 5. 23. Ut omnes honorificent Filium sicut honorificant Patrem: Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem qui misit eum. En, Pater ipse non honoratur, nisi per Filium honoratum. Quo autem honore, nisi fide & cultu? Fide primum, dein invocatione, (*Rom.* 10. 9, 11, 13.) Inseparabilis est à Dei honore, honor Christi (inquit Hilarius de Trinit. L. 9. p. 160. Idem L. 5. p. 46.) Non potest Deus nisi per Deum intelligi, sicut nec honorem à nobis,

nobis, nisi per Deum accipit, *Lactant. L. 4. c. 29.* Non potest ille summus & singularis Deus, nisi per Filium, coli, qui solum Patrem colere se putat, sicut Filium non colit, ita ne Patrem quidem colit. —

Hic autem (i. e. Filius) templi magni Janua est, Hic lucis via, Hic dux salutis, Hic ostium vitæ.

Athanasius Orat. 3. contra Arrian. (citatur à Launoio, p. 812.)

Ità quoque Ethnici, quanquam Deum habent in ore, impietatis crimini subjiciuntur, eò quòd verum Deum non agnoscant, Patrem Domini nostri Jesu Christi. *Melancht. de Invocat. & Precat. p. 593. (& libi, p. 426.)*

Invocant Turcæ Deum, sed nolunt hunc esse verum Deum qui dedit nobis hoc verbum, nec assentiuntur Christum esse Filium Dei, aberrant ergò à vero sicut Christus clarè inquit, Qui non honorat Filium, non honorat Patrem; nec vult Deus aliter agnosci, quàm se se suo verbo & per Filium patris fecit; ideò toties jam diximus,

P

nullam

nullam Ecclesiam electorum cogitandam esse, nisi in cœtu vocato (vel vocatorum,) ubi verè sonat Evangelium.

Locus tertius, *Joann.* 8. 24. Nisi credideritis quod ego *Is* sum, moriemini in peccatis vestris. Perpende verba *.

* *Theophyl.* in locum, p. 680. Cum enim, propter hoc venerit in Mundum Christus, ut tollat peccatum Mundi, haud aliter remissionem peccatorum accipere possumus nisi per baptismum. Impossibile autem est, baptizari eum, qui non credidit.

Neque enim dicit, nisi credideritis in Messiam, sed, nisi credideritis quod *Is ego sum*; neque dicit, *Nisi, &c.* Peccabitis contra debitum officii, sed, *moriemini* in peccatis vestris, in æternum peribitis.

Quomodo verò certò peribunt, quibus adest fœdus gratiæ universalis veniam & vitam offerens, sine intuitu in Christum? Præsertim, si major ille fidei gradus, post Christi adventum, non sit necessarius necessitate Medii (quod plus quàm innuere videtur methodista, *Part. 2. p. 431. n. 23.*) Si enim non sit necessarius, ut conditio salutis; non erat necessario verum, quod more-

morerentur in peccatis suis, solum ob defectum istius gradus. Adeoque nec certa nec vera videbitur hæc sequela, Nisi credideritis, &c. Nam veritas propositionis hypotheticæ (atque eadem est ratio exceptivæ) non stat in veritate vel antecedentis vel consequentis, sed in utriusque nexu vero, certo & necessario, uti omnis docet Logica.

Locus Quartus *Joann. 20. 31.* Hæc scripta sunt ut credatis quod Jesus est Christus, Filius Dei, & ut credentes vitam habeatis æternam in nomine ejus. Dicta, facta & miracula Christi, in hunc finem, docet esse scripto consignata, ut crederent Jesum esse Christum, esse Messiam illum, olim promissum & per tot sæcula prænunciatum & expectatum. At quid opus est hæc fide particulari in Jesum, cum sufficere poterat fides in Messiam in genere? Immo verò opus est & maxime opus est, scilicet ut credentes vitam habeamus in nomine ejus. Quid

expressius, quid disertius ad rem, quam hæc verba Evangelistæ? Nunquid nos ludit Evangelista; Dicendo hanc fidem, in hunc Jesum (ut Messiam & Dei Filium) esse Medium necessarium, idque in hunc finem, scilicet ad assecutionem vitæ æternæ; cum tamen juxta D. B. sine hac fide, immò (ut videtur) sine ullâ in Christum fide, aditus pateat ad vitam æternam? Absit ut hoc dicamus vel sentiamus de Evangelistâ.

Locus Quintus *I Cor. 3. 11.* Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus. Duo hic tangit Apostolus, Fundamentum & positionem fundamenti. Cujus autem rei fundamentum? Nisi salutis & doctrinæ salutiferæ (ut *Vers. 15.*) Quem verò, nisi Jesum? Non jam Semen Mulieris in confuso, non Messiam in genere, sed hunc Christum Jesum in particulari. Qui non ponit Jesum, non ponit *hoc* fundamentum. Qui Christum ponit &

& non Jesum, non idem ponit quod hîc nominatur ut fundamentum (nisi geminum detur fundamentum;) Immò ne Christum quidem, Christus enim non dividitur, non disjungitur à Jesu. Quomodo verò ponitur hoc unum & unicum fundamentum? Nisi per prædicationem Evangelii, ex parte docentium, & per fidem in Jesum, ex parte discipulorum? *Aug. de oſto Dulcitii quæſtionibus*, p. 152. Apertè dictum est, Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Jesus Christus: Si autem Christus, proculdubio (inquit) fides Christi, per fidem enim Christus habitat in cordibus. (Eadem habet in *L. de fide & operibus*, c. 16.) *Theophylactus*, in *Matth.* 16. p. 93. Ἐπεὶ γὰρ ὡμολόγησεν αὐτὸν ὡς Θεὸν ὁ Πέτρος, φησὶν, ὅτι αὐτῇ ἡ ὁμολογία ἦν ὡμολόγησας, θεμέλιον μέλλει εἶναι τῶν πιστευόντων, ὥστε πάντα ἄνθρωπον μέλλοντα κτίσεν τὸ τῆ πίστεως οἶκον, ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ ὑποπιδέναι θεμέλιον· καὶ γὰρ μυρία ἀρε-

ταὶς κτιζομένου, μὴ ἔχοντος ὁ θεμέλιον,
 ἢ ἐρθεὶς δόξαζαν, σθεθεὶς κτιζομένου.

i. e. Quia autem confessus erat eum
 Filium Dei Petrus, dixit, quod hæc
 confessio quam confessus est, fun-
 damentum erit futurum credenti-
 um; ita ut omnis homo extruendu-
 rus fidei domum, hoc jacturus sit
 fundamentum. Nam licet innume-
 ras condamus virtutes, non habea-
 mus autem fundamentum, rectam
 confessionem, inutiliter ædificamus.
Prosper. contra Collatorem, c. 29. Igi-
 tur secundum istum, anima huma-
 na sic ædificatur in Dei templum,
 ut non accipiat fundamentum, præ-
 ter quod aliud nemo potest pone-
 re, quod est Jesus Christus. Quando
 autem hoc fundamentum incipi-
 tur, nisi quando fides in Audientis
 corde generatur? Huic loco con-
 generis naturæ est illud Apostoli,
 ad *Ephef. c. 2. 20, 21.* Superædi-
 ficati super fundamentum Aposto-
 lorum & Prophetarum, ipso summo
 angulari lapide Jesu Christo, in quo
 omnis ædificatio constructa crescit
 in

in templum sanctum in Domino. *Ἡ οἰκοδομὴ* (inquit *Zanchius*, p. 77.) vel sumitur pro Toto ædificio, vel pro quovis lapide qui superstruitur, seu pro quâvis parte ædificii. Quasi dicat, quicquid super hoc fundamentum superstruitur, crescit in Templum Dei. Hoc (inquit) mihi magis placet; & sensus est, quicquid superstruitur fundamento Christo. — Illud & vitam & incrementum accipit à Jesu Christo, idque in hunc finem, ut fiat Templum Dei, in quo Deus regnet. Christus, ut expectatus, erat spes Israelis; ita exhibitus, fit lapis jam angularis, utriusque muri & lateris totius Ecclesiæ, Judaiçæ & Gentilis; cujus jam una est Fides, unum baptisma. Qui huic Jesu non inædificatur, is extra ædificium, extra Dei Templum est & domum.

Locus Sextus 1 *Joann.* 5. 11. Hoc est testimonium, quod vitam æternam dedit nobis Deus: Et hæc vita est in filio ejus, quorum verbo-

rum (inquit D. Patrick nunc Reverendus Episc. Eliensis, in Testibus Christianismi) ex parte hic sensus est, quod solâ religione, quam Christus docuit, in possessionem tam ingentis boni devenimus. Hæc autem vita est in Filio; nullibi posita aut reposita est nisi in Filio ejus; nobis autem communicatur, habendo Filium, i. e. non nisi credendo in hunc Filium, (*Vers. 13.*) Cui soli inest hæc vita. Ideoque pergit Apostolus & inde quasi infert, (*Vers. 12.*) Qui habet Filium, habet vitam; qui non habet filium, non habet vitam. Quid hæc aliud sibi volunt, quàm, quòd sicut is qui credit in Filium, vitam assequitur in Filio quasi inclusam; ita qui manu fidei caret, qui Filium per fidem non amplectitur, is neque cum vitâ æternâ quicquam commercii habet aut consortii. Quid enim est habere Filium, nisi Filium cognoscere & agnoscere? Habere fidem & doctrinam ejus? (*2 Joann. 9. 10.*) Habere, apud Joannem, est nosse & credere;

credere; sicut non habere, est nescire, ignorare, (2 Joann. 9. 1 Joann. 2. 23.) Qui negat Filium, Patrem non habet, i. e. non novit. Nam Deus hoc tempore (inquit Grotius in locum) non noscitur nisi per Filium, ut olim per Moſen. Ipſe D. Baxterus (in confeſſione fidei) ex his verbis, (1 Joann. 5. 12.) Exprefſè notat primò, quod ſatis perſpicue hinc inſinuatur *credentes* habere Filium, *non-credentes* non habere; ideòque dicuntur illi, teſtimonium Dei habere in ſeipſis, hi verò, Deum facere mendacem (ut Joann. 3.) Notat etiam tertio, quod quicumque Filium non receperunt per fidem, ii non (i. e. nondum) habent vitam, quamvis fortafſè electi ad vitam.

§. 3. Venio tandem ad ea ſcripturæ loca, quorum vim & iſtum eludere conatur D. B. numero præcipuè quinque (cætera enim non ſunt tanti, ut urgeantur.)

Locus

Locus Primus ad *Ephes. c. 2. 11.*
 12. Eratis aliquando Gentes in carne—— sine Christo alieni à republicâ Israelis, hospites testamentorum, promissionis, spem non habentes & sine Deo in Mundo. Sine Christo.] i. e. Sine Christi cognitione, lege, gratiâ, religione. Meritò à Christo auspicatur (inquit Beza) tanquam omnium promissionum scopo; omnium bonorum fundamento, (inquit Zanchius.) Alieni à republicâ Israelis.] Non tam loquitur de civili politeia, quàm de Ecclesiasticâ, (inquit J. Crocius.) Extranei à pactis vel testamentis.] Hæc enim erant deposita, apud Judæos, ut Judæorum peculium, (*Rom. 3. ver. 2. Rom. 9. 4.*) Nihil horum pertinebat ad Gentes, (J. Crocius,) utpote destitutas Mediis, verbo & vocatione divinâ, (Zanchius.) Cum Israele nihil illis commune erat, in iis quæ ad religionem spectant, (idem Zanch.) Promissionis spem non habentes.] Messiæ ventûri spem nullam habentes, (Estius.) Nihil, ne per umbram audientes,

audientes, (Menochius;) vel spem
veniæ & salutis, spem remissionis
vel resurrectionis & vitæ æternæ (ut
Eph. 4. 18. Ita Zanchius & Groti-
us.) Spem meritò conjungit promif-
sionibus de Christo, sine quibus
frustra sperant homines, (Beza.) Spem
veram & vivam non habentes, quia
Christum & promissionem non ha-
bebant. Christus enim spes nostra,
1 Tim. 1. 1. In Christo ad spem vi-
viam regnimur, *1 Pet. 1. 3.* Spes
autem non est solida sine fide, fides
non vera absque verbo, (J. Croci-
us.) Sine Deo.] Sine notitiâ &
cultu, (Estius & Zanch.) Sine Deo
propitio, Deum negligentes & à Deo
neglecti, (Zanch.) Sine vero Deo
agnito, culto & propitio, (J. Cro-
cius.) Non negat, quin Gentiles fue-
rint creati à Deo & ab illo regeren-
tur, omniaque ab illo haberent bo-
na (quo sensu, non longè est ab
unoquoque nostrum, *Act. 17.*) Sed
negat eos verum Deum habuisse, i.
e. cognovisse, coluisse, propitium
habuisse, (Zanch.) *Vers. 13.* Eratis
pro-

procul.] Procul à cognitione veri Dei & à spe vitæ cœlestis, (*Grot. Zanch. Menoch. Dien.*) Longè.] Fœderis potissimum respectu, (*Jo. Crocius.*) Longè à fœdere, utpote qui nihil commune habuere cum populo Dei, (*Ravanella.*) En hîc in Ephesiis depingitur communis Gentilium status & sors miserrima ! Scilicet quod quamvis imbuti mediis creationis & Providentiæ, omnibusque rationis subsidiis, ut inde, quod poterant, per lumen rationis colligerent ; dicuntur tamen esse sine Christo, sine promissione, sine spe, sine Deo.

Quid ad hæc D. Baxterus ? Agnoscit, (*Part. 3. p. 24.*) Gentiles fuisse Filios iræ, immò duplicis iræ, concedit alienos fuisse à favore divino, alienos à fœdere promissionum, quia scilicet fœdus particulare ipsis neque factum, neque benè notum fuit ; immò fœdus gratiæ universalis initialis, ejusque promissiones ipsis plerunque vix probe notas fuisse ; ideóque sine spe Israelitis

pe-

peculiari, & plerumque sine spe, per fœdus initiale datâ; excidisse etiam à fœderis gratiâ, clarâ notiâ, à jure ad Spiritum Sanctum, & beneficiis fœderis specialibus. Quid igitur excipit aut negat? Aut quid tandem respondet? Primò, negat fœdus illud primæ editionis totaliter ipsis cessasse (de quo, in supradictis & scriptis, satis actum est.) Secundò, videtur negare, eos fuisse sine omni spe, sed tantum sine spe Israelitarum peculiari (neque tamen explicat quænam erat illa spes peculiaris, *distincta* à fœdere gratiæ.) Hanc verò distinctionem, Apostolus (ut videtur) minimè præsentiebat. Simpliciter enim & sine distinctione pronunciat, de omnibus (divisim vel conjunctim sumtis) quod fuerint sine spe. Utri igitur credendum, Baxtero an Apostolo? Neque satis meminit D. B. illius quod alibi docet, (*Part. 2. p. 412.*) Scilicet quod maxima pars fœderis Abramici & Israelitici, fuit fœdus gratiæ initialis, cui fœdus par-

particularitatis (uti vocat) erat tantum appendix quædam & additamentum ; dicit enim quod circumcisio, non hujus solius (i. e. fœderis peculiaris, Abramici & Israelitici) sed etiam fœderis gratiæ communis, erat sigillum ; Immo — quod fœdus peculiaritatis, nihil est sine fœdere gratiæ communis, cujus est additamentum. Unde sequitur, quod si Gentiles alieni erant à politia Israelis atque à pactis & promissione, erant etiam alieni à fœdere gratiæ communis, adeoque extra omnem spem, quoad præsentem statum. Sed tertio, etiam respondere videtur, Apostolum, (*Eph. 2. 12.*) Non loqui de privatis Gentilibus, sed de publicis Gentium societatibus, ut reipublicæ Israeliticæ comparatis, quoniam (inquit) nulla per terrarum orbem respublica nota erat, quæ cum Deo, sicut Israelitæ, publicè & specialiter fuit fœderata. Egregia verò interpretatio, quæ Apostolum ludentem facit & nugantem potius quam seriò do-

docentem, vel strictè differentem. Quid enim annon Apostolus id agit toto hoc textu, scilicet ut *discriminet* statum Gentilium à statu Fidelium. At verò si ideò alieni dicuntur Gentiles à politiâ Israelis & à pactis promissionis, quia nulla erat inter eos respublica, specialiter & publicè fœderata cum Deo; parili ratione ipsi etiam credentes Alieni erant; neque enim per trecentum annos ulla erat credentium civitas aut respublica cum Deo fœderata. Adeóque in auras evanescit expositio & responsio Baxteriana. Liceat autem in illius locum & vicem substituere Theophylacti expositionem (in locum.) Οὐκ εἶπε καὶ χωρισμένοι, ἀλλ' ἀπηλλοτρωμένοι· ἐπεὶ καὶ οἱ Ἰσραηλῖται, τὴ νομικῆς καὶ κατὰ τὸ Θεὸν πολιτείας, ἦσαν ὁκτὸς· ἀλλ' ὡς ὡς ἀλλότριαι, ἀλλ' ὡς ῥάθυμοι. i. e. Non dixit segregati, sed alienati: Quandoquidem etiam Israelitæ, extra legalem adeóque divinam vitam erant; sed non tanquam alieni, sed tanquam socordes. Idem in verba

ba καὶ ξένοι τῶν διασπένων. Καὶ τὸτο
 (inquit) μέγας χωρισμός. Οὐκ ἔστι
 γὰρ, ὅτι ὁ ἀποστέχοντες τὴν διασπέναν, ἀλλὰ
 πάντῃ ξένοι. i. e. Hæc etiam magna
 est separatio; Non enim dicit, non-
 attendentes Testamentis, sed omnino
 hospites & peregrini: Etsi enim
 Israelitæ exciderunt à promissioni-
 bus, tamen non ut hospites & pere-
 grini.

Addere etiam hîc liceat, quædam
 è Zanchio, accommodatiora ad ge-
 nuinum Apostoli sensum; sic enim
 ille, in *Comment. in Ephes. 2. 12.*
 Clarissimum est Ethnicos in statu
 fuisse remotissimæ longinquitatis à
 Deo, *Vers. 13.* Eratis longè. *Vers.*
17. Vobis qui longe fuistis. *Vers. 19.*
 Hospites & peregrini. Qui status,
 quamdiù duravit, omnem prorsus
 spem refecavit. (Idem porro ait)
 Magis autem procul fuisse Gentiles
 à Deo, eoque in statu miserabiliore,
 quàm fuerint Judæi, idque hinc de-
 monstrat, quia quoad externa quod
 attinet (nam internè, omnes ex æ-
 quo fuisse filios iræ & contumaciæ,
 supe-

superiori capite demonstratum est, scilicet, *Eph.* 2. 1, 2, 3.) Quia verò externa quod attinet, Judæi habebant fœdus cum Deo, habebant promissionem de Christo servatore, habebant oracula Dei, sacrasque literas & sacramenta, eoque erant Ecclesia Dei. Gentiles verò erant sine Christo, sine promissione, sine Deo in Mundo. Hinc concludit Apostolus Judæos fuisse propinquos, Gentiles verò longinquos à Deo & salute. (Idem pergit —) Promissio Dei, de quâ hîc agitur, fuit, *Ero Deus tuus & seminis tui post te fœdere sempiterno* — Hæc promissio eadem semp̄ erfuit ab orbe condito; ac proinde in singulari, unam vocat *ἐπαγγελίαν*. — Conditiones eadem, sed pro diversitate temporum, in accidentibus fuerunt variatæ — Atque hoc sibi vult Apostolus, quum unam promissionem nominavit, sed plura pacta. — Ab iis extranei erant Ephesii. Quare? Quia extra Ecclesiam erant, in quâ solâ Sacræ Literæ con-

Q

tine-

tinebantur, & prædicabantur. Quid hinc sequebatur? Aliud ingens malum, scilicet nullam spem poterant habere, vel remissionis peccatorum, vel vitæ æternæ; ratio est, quia spes innititur fidei, fides autem verbo Dei.

Ideoque [spem non habentes] meritò interpretatur Zanchius, non de actu spei sed de fulcro & fundamento spei. Spem non habentes, i. e. non veram aut firmam, veritæque divini verbi nitentem. Alioquin (inquit) Gentiles lætabantur spebus, à suis sacerdotibus, sed spebus vanis & inanibus, & falsis. Hæc omnia Zanchii liquidè fluunt & dilucidè.

Non est hîc prætereundum glossæ Theologi non in-celebris, in hunc locum ad *Ephes. c. 2. 12.* Scilicet, Gentes idè sine Christo esse dictos, ed quod nullæ promissiones de Christo illis sint factæ. At verò, hoc miseriam statûs Gentilis nullatenus minuit aut emollit. Nam juxta Apostolum, Ita fuere sine Chri-

Christo, ut etiam fuerint sine spe, sine Deo. Et reverà, si caruerint promissionibus de Christo (unico salutis procuratore, & peccati remedio, in quo omnes Dei promissiones sunt *vaj xj amlw*, i. e. datæ & ratæ, 2 Cor. 1. 20.) quomodo non fuere sine spe (vivâ nempe & vividâ?) Quomodo non sine Deo (propitio scilicet, & ritè culto?) Quomodo beneficium salutis, Christo partum, iis applicari dicitur, quibus nullæ promissiones de Salvatore, aut factæ sunt aut patefactæ?

Quod verò addit idem Author, Apostolum hic loqui de Gentibus, non *secundum* sed *contra* legem naturæ viventibus, & secundum desideria cordis sui ambulantibus, adeoque his quidem (fatetur) nullum beneficium per Christum impetratum applicari. Respondeo primò, Cum status Gentilium ubique in scripturis, ut omnino degener & deploratus, generaliter repræsentetur, (Psal. 79. 6. Psal. 147. 20. Jer.

10. 25. *Act.* 14. 16, 17, 30. 1 *Cor.*
 12. 2. 1 *Theff.* 4. 5.) Etiam in iis
 qui erant *φασίγοντες σοφοί*, (*Rom.* 1.
 21, 22. 1 *Cor.* 1. 20, 21. c. 2. 14.)
 Gratis & frustra vir Doctus quosdam
 excipit è numero; frustra distin-
 guit, ubi Lex & Scriptura non di-
 stinguunt. Resp. Secundò, Probetur
 ullos fuisse inter Ethnicos, qui usque
 ad legem naturæ assurgebant. Id
 quod negare videtur Apostolus,
 (*Rom.* c. 1. & c. 2.) cum ex hoc
 supposito probat, neminem per le-
 gem naturæ justificari; eò quòd de-
 fecerint à lege naturæ. Et alibi in
 universum de illis pronunciat, quod
 dimissi fuerint, ingredi vias suas,
Act. 14. 16. Id est in spissis ignoran-
 tiæ tenebris, uti patet ex loco huic
 parallelo, (*Act.* 17. 30.) Resp. Ter-
 tiò, ostendatur, salutem à Christo
 partam, applicari, viventibus merè
 secundum legem naturæ, sine omni
 prorsus fide in Verbum Dei revela-
 tum. Cui reclamant veteres & no-
 vi. *Iustin. M. ad Diognetum*, p. 499.
Ἀνθρώπων ἐδ' εἰς ἑτεῖα δὲν ἑτεῖα ἐγνώρισεν,
 (sci-

(scilicet Θεόν,) αὐτὸς δὲ ἑαυτὸ ἐπέδει-
 ξεν, ἐπέδειξε ὅτι διὰ πίστεως ἢ μόνῃ Θε-
 ὸν ἰδεῖν συνηχάρη. i. e. Non homi-
 num quisquam vidit Deum, neque
 aliquam ipsius notitiam habuit :
 Sed ipse seipsum ostendit. Osten-
 dit autem per fidem ; cui soli Deum
 videre concessum est. Idem *Justi-
 nus, Epist. ad Zenam*, Τὸ ὃ ἐπὶ χ^ρ
 οῦτον βίβει, ἐδέτω πεπιστευότῳ ὄντι.
 i. e. Vivere secundum naturam est
 nondum credentis. De piis anti-
 quis testatur *S. Aug. (Ser. 16. de
 Verb. Apostol.)* in & sub lege morali
 viventes, salutem nonnulli sunt ad-
 epti, non tamen ex vi Legis natu-
 ralis. Cui etiam concinit Rev. no-
 ster Thorndicius, (*Epilog. L. 2. c.
 9. p. 53. & p. 58.*) Salvabantur
 (inquit) per *predicationem fidei*,
 sub lege naturæ. In hunc sensum,
 è loco Apostoli (*ad Gal. c. 2. 21.*)
 sic differit Augustinus, (*de Grat. &
 Lib. Arb. p. 157.*) Si hoc ille dixit
 de Lege quam accepit Gens Judæo-
 rum, multò justius dicitur de Lege
 naturæ, quam accepit universum ge-
 nus

nus humanum; (scilicet) si per naturam Iustitia, ergo Christus gratis mortuus est. *Idem ibidem, c. 13. p. 283.* Si ex lege iustitia, Christus gratis mortuus est; sic & verissime dicitur, si ex natura iustitia est, ergo gratis Christus mortuus est. Jam enim hic erat Lex, & non justificabat; jam hic erat natura, & non justificabat; ideo Christus non gratis mortuus est. Vide etiam *Davenantii Dissertat. de morte Christi, t. 6. p. 69. & p. 70, 71.*

Locus Secundus. Transeo verò ad alia Loca, à D. B. examinata; scilicet ad *Act. c. 4. 12.* Non est in alio salus, neque enim aliud nomen est sub Cœlo datum, quo oporteat nos salvari. Rectè (inquit D. B. *Part. 3. p. 23.*) Non alter est Mediator, non alter Messias, non aliud pro peccatis sacrificium — at verò, etiam qui Evangelium nunquam audire per idem nomen, i. e. per eundem Mediatorem, Salvari possunt, *sine fide, vel notitiâ ejus Incarnationis, &c.* Quasi verò nomen Jesu

Jesu non hîc complexim sumatur, ita ut includat fidem in Jesu, quasi non urgeatur (à Petro contra Judæos) ut connotans fidem in hoc * nomine. In hunc modum intellexit S. Augustinus (ad *Optatum Ep.* 152. p. 457.) Proinde (inquit) cum omnes veraces Dei cultores sive ante incarnationem sive post incarnationem Christi, nec vixerint nec vivant, *nisi ex fide* (N. B.) Incarnationis Christi, in quo est gratiæ plenitudo, profectò, quod scriptum est, *Act.* 4. 12. Non est aliud nomen sub Cœlo in quo oporteat nos salvari, ex eo tempore valet ad salvandum genus humanum ex quo in Adam, vitiatum est genus humanum. E neotericis etiam Bartholomæus Petri (citatus à Calovio :) Hinc (inquit) patet quod vita æterna ab hominibus sic per Dei Filium habetur, ut sine eo ac *Fide in ipsum* haberi non possit. Hanc etiam fuisse men-

* Per hunc solum & doctrinam ejus, fide receptam, speranda nunc est ab omnibus salus, neque enim ulla alia est religio— unde salus obtineri possit, hanc non amplexantibus. *Hammondus.*

* Sic etiam, *Act. 4.*
 10. *In nomine Jesu.*
 i. e. Non
 aliâ ratione quàm
invocando!
 nomen
Jesu. Hammondus.

tem ipsius Petri hoc ipso in loco constabit, si modo conferatur, cum dictis Petri, de hoc claudo sanato in nomine Jesu. Uti patet * ex *Act. 3, 16.* In fide nominis ejus, hunc quem vos vidistis & nostis, corroboravit *nomen ejus*, & fides quæ est per eum dedit integram sanitatem istam, in conspectu omnium vestrum. Utrumque conjungit, nomen Christi & fidem in Christo, objectum & actum, ut correlata ad se invicem, immò unum pro altero promiscue sumit. Sic etiam alibi, *Luc. 24. 47.* Prædicari in *nomine ejus*, (i. e. in fide ejus) pœnitentiam & remissionem peccatorum, in omnes gentes, *1 Cor. 6. 11.* Sanctificati estis, justificati estis in nomine Domini Jesu Christi, i. e. in fide nominis, *Act. 10. 43.* Remissionem accipere peccatorum, per nomen ejus, omnes qui *credunt* in eum. *Apocalyps. 2. 13.* Tenes *nomen* meum, & non negasti *fidem* meam. Ubi disertè nomen Christi, sumitur pro religione Christi, pro fide & professione Christi.

Locus

Locus Tertius extat in Epist. ad Rom. c. 10. 14. Omnis quicumque invocaverit nomen Domini (i. e. Domini Jesu, *Vers. 9.*) salvus erit. Quomodo autem invocabunt, in quem non crediderunt? Aut quomodo credent ei, de quo non *audierunt*? Quomodo autem audient sine prædicante? (Et *Versu 17.*) fides est ex *auditu*, auditus autem per verbum Dei, (*Θεῶς*, vel ut Curcellæus habet, *Χεῖρ*) per verbum Christi. Unde per Soritem quendam sequitur, quod nulla salus sine invocatione, nulla invocatio sine fide, nulla fides sine auditu, nec auditus sine prædicante*. Respondet D. Baxterus, hæc non tam esse verba Pauli, quàm objectionem Judæi fidelis. At verò ex conjunctione *ἔν*, rationali sive collectivâ, videtur potius illatio quàm objectio.

Curcellæus in notis.

* Prosper de vitâ contemplativâ, L. 1. c. 19. Si ergo quilibet sine prædicante non audit, sine auditu non

credit, sine fide non intelligit, sine intellectu non bene agit: Verbum fidei prædicandum est, ut audiens credat, credens intelligat, intelligens bonum opus perseveranter exerceat.

Sive

Sive autem sit objectio sive ratio-
 natio, sive Apostoli, sive Judæi, cer-
 tē Apostolus eam admittit, immo
 amplificat & corroborat, (*Vers.* 16,
 17.) Solūm ad ultimam foritis ca-
 tenam respondet, (*Vers.* 18.) Nun-
 quid non audierunt? Secundō, An-
 tem respondet D. B. distinguendo
 prædicationem in duplicem vel tri-
 plicem. Alia scilicet est per Evan-
 gelium, alia per Traditionem (ut
 opinor) Adamicam vel Noachicam;
 & quia hanc inter Gentiles diu &
 penitus defecisse novit. Addit in-
 super, [Vel per providentiam di-
 vinam] sic enim se habent verba,
Part. 3. p. 24. ‘Sine prædicatione
 ‘(inquit) Evangelii, nemo credit
 ‘in Christum incarnatum! Et sine
 ‘Traditione, vel *prædicatione provi-*
 ‘*dentia divina* misericordiam con-
 ‘donantem & liberantem peccato-
 ‘ribus exhibentis, nemo credit in
 ‘Christum juxta tenorem fœderis
 ‘gratiæ initialis. Resp. Quid hoc
 sibi vult, *Credere scilicet in Christum*
 per

per prædicationem providentiæ?
 Non capio quomodo quis credat in
 Christum per contemplationem pro-
 videntia, distinctam & divisam à
 Traditione. Esto enim (ut hoc in
 præsens concedam) esto quod re-
 gimen providentiæ, aliquid de mise-
 ricordia Dei condonante & liberan-
 te, patefaciat: At verò sepositâ tra-
 ditione, quicquamne est, quod nu-
 da Dei providentia nos docet aut
 instruit de Christo, de Mediatore,
 de Messia promisso, ut inde dica-
 mur credere in Christum? Quod
 igitur addis hoc fieri per prædica-
 tionem providentiæ divinæ, i. e. mi-
 nistratam per opera & *φαινόμενα* pro-
 videntia — *δείκνυται μὲν ἐκ τῶν*
ἐργων αὐτοῦ. Et O me tardum & stupi-
 dum, quem tam diu latuit hic præ-
 dicandi modus, huc usque prorsus
 ignorabam, & nisi Te docente æ-
 ternum ignoraturus, Quod cæli sci-
 licet & Mundus & Providentia,
 sint de ordine prædicantium! Cæ-
 li quidem enarrant gloriam Dei,
 (Psal.

* *Psal.* 19. 7. Lex Domini immaculata, convertens animam, &c. Dicuntur hæc (ut videtur) oppositè ad librum creaturarum, quem innuit verus primus. Quasi dicat, Cœli quidem enarrant gloriam conditoris & firmamentum annunciat opera manuum ejus; sed peculiaris est prærogativa verbi Divini & doctrinæ inibi contentæ, ut convertat animam. Et in hoc maxime fundatur τὸ πρῶτον sive præminencia Judæorum supra Gentiles, primò quidem & principaliter, quod illis concredita sint eloquia Dei, *Rom.* 3. 1, 2. Uti notat *Twissius*, p. 194.

(*Psal.* 19. 1.) Dei creatoris *; an verò etiam mysteria redemptoris & Firmamentum annunciat opera manuum ejus: An verò secreta cordis, aut arcana Christi? (τὸ ἐκ τῆς Θεᾶς, *1 Cor.* 2. 10. Quæ non nisi Spiritu revelante, patefiunt, *Vers.* 11, 12.) Docente Apostolo (*2 Cor.* 5. 19.) Deus erat in Christo, Mundum sibi reconcilians — & posuit in nobis verbum reconciliationis: (& *Vers.* 18.—) Dedit Nobis ministeri-

um reconciliationis: Nobis (inquit) Apostolis, Evangelistis, Doctoribus, Pastoribus; non Providentiæ Phænomenis. Secundum Te, tuamque differendi rationem, dixisse debuit Apostolus, Fides est ex aspectu, non ex auditu; at verò opponuntur Fides & Species, (*2 Cor.* 5. 7.) Et Fides non ἐξ ὁφθαλμοῦ est, sed ἐξ ἀκούσεως, (*Rom.*

(Rom. 10. 17.) Non ex visione vel speculatione creaturarum vel cursus Providentiæ, sed ex auditu, auditus autem verbi prædicati (verbi Dei, vel ut Curcellæus legit, verbi Christi.)

Tu verò providentiam nobis fistis, non modo vocalem, sed prædicantem & concionantem de profundis Dei, de misericordiâ condonante & liberante, de reconciliatione, immò de Christo, de Messia, mediatore & redemptore. Est quidem (fateor) hic Mundus ingens Dei & naturæ theatrum, & Providentiæ Scenâ : An verò sit etiam speculum fidei, vel rerum veritatumque supernaturalium præco, vel articulorum fidei *ἑσπέρων*, vel *ἑσπέρων* ; liceat mihi, tuâ cum veniâ, *ἐπέχειν*, seu potius *ἀντέχειν*, & *ἐναντιῶν*.

Locus Quartus *Marc. 16. 16.* Qui non credit, damnabitur, (cui D. B. adjungit *Joann. 3. 18, 36.*) Respondet, D. B. ‘Hæc omnia dicta sunt de iis, quibus Evangelium
‘præ-

‘prædicatur. Replico. Locus pri-
or supponit quidem Evangelii præ-
dicationem, (*Vers.* 15.) Euntes in
Mundum universum, prædicate E-
vangelium omni creaturæ. (Dein se-
quitur) Qui crediderit & baptiza-
tus fuerit, salvus erit: Qui verò
non crediderit, damnabitur. Ex
οὐβηχία & ordine dictorum, hoc
solum ritè inferri potest, scilicet E-
vangelii prædicationem, omni Crea-
turæ & universo Mundo esse ne-
cessariam, in ordine ad fidem, &
deoque in ordine ad salutem quod
autem attinet ad posteriorem (sci-
licet *Joann.* 3. 18, 36.) Per totum
caput nulla fit omnino mentio præ-
dicationis Evangelii.

Locus Quintus. Duo adhuc super
sunt loca, à methodistâ vexata, mi-
hi vindicanda. Scilicet in Evan-
gelio Joannis: Quorum primus oc-
currit, c. 14. 6. Ego sum via, veri-
tas & vita: Nemo venit ad Patrem
nisi per me, h. e. per me, cognitum
& agnatum & creditum. Cum e-
nim modò dixerat, (*Vers.* 1.) Cre-
dite

дите in Deum, credite & in me;
subjungit autem in sequentibus, E-
go sum via, veritas, &c. Annon
uterque versus se mutuò respicit?
Viam scilicet esse se, sed per veri-
tatem Evangelii ex parte sui, & per
fidem ex parte nostri, per fidem
terminatam in ipso Jesu, credite in
me. Audiamus verò, quid D. B.
ad hunc locum, *Part. 3. p. 23.* 'Hoc
(i. e. Christum esse viam, &c.)
'non dubitatur: Nemo venit ad
'Patrem, nisi per Christi Sacrifici-
'um, per Christi intercessionem;
'nemo, nisi lumine Christi (non di-
cit, Fidei) ductus, & Spiritu Chri-
sti tractus, & beneficiis Christi ad-
iutus & per promissionem, seu
fœdus gratiæ à Christo procura-
tum. Summa est, quod nemo ve-
nit ad Patrem, nisi per meritum
& subsidia Christi: Sed non om-
nes per cognitionem, cultum vel
fidem Jesu Christi. At verò aliter
multo locus intelligitur & exponi-
tur ab Hilario, quem D. Baxtero,
(pace ejus) opponam. *Hilar. de*
Trinit.

Trinit. Lib. 9. pag. 157. (in ea Christi verba, Credite in Deum, credite & in me.) Naturam (inquit) planè separa, si fidem separas. Si credidisse, *sine Christo*, in Deo, vita sit; Christum à Dei & nomine & proprietate divelle. Quod si vitam perficit, credere in *Christo* eos, qui in Deum credunt; verbi virtutem diligens lector perpendat; Credite in Deum, & in me credite, uniens se fidei Dei, etiam naturæ ejus univit. Idem *Hilarius, L. 11. p. 250.* Ad Patrem nemo vadit, nisi per Filium, quia cessante nobis fide Filii, ignorabilis est Pater; non adituris ad paternam religionem, nisi prius Filii veneratione susceptâ; atque ita cognito Filio, ad vitæ nos æternitatem Pater adducit & suscipit. Ipsum verò locum (si placeat) & verba, accuratius discutiamus. Annon satis connotatur, immò denotatur fides in *Christum*, cum Christus se non modo viam vocat, sed veritatem * ? Quæ notitiam & quicquam nisi ad peccandum valet, si latet veritatis via.

* *Aug. ad Julianam.*
Nam neq;
liberum
arbitrium

fidem post se trahit. Juxta illud Augustini, Sine viâ non itur, sine veritate non cognoscitur, sine vitâ non vivitur. Non desunt (fateor) qui verbis Christi Hendiadin affingunt, quasi sensus esset, Ego sum vera via ad vitam. Sed hoc (inquit Gomarus) sensum reddit angustum: Repugnat etiam (eodem notante) articulus η , singulis substantivis præpositus, quod, ubi Hendiadis occurrit, fieri non solet. Perpendat verò Lector singula Christi verba, Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Non dicitur passive, Nemo *admittitur* ad Patrem, sed active, Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Quid est venire per Christum, nisi venire primò ad Christum, & per Christum ad Patrem? Venire autem ad Christum, quid est nisi in eum credere (ut supra constat, ex Joann. 6. 35.) Iterum cum dicit, Ego sum via: Via est prorsus ad usum, Eundi scilicet & ambulandi. Ducit via neminem nisi ingredientem & ambulantem. Quomodo

2 Cor. 5. 7.
Coloss. 2. 6.

autem ambulatur in Christo, nisi credendo in Christum? Via hæc ostendi debet, scilicet per prædicationem, (*Act. 16. 17.*) Sciri debet per cognitionem, (*Psal. 67. 2.* Ut cognoscant in terrâ viam tuam, & in omnibus gentibus, salutare tuum;) Teri etiam & calcari debet, non pede corporis, sed fide mentis. *Luc. Brug. in locum*, Christus hominibus est via ad Patrem, tribus modis, per doctrinam, per exemplum, per meritum. (Additque) Per hanc viam vadunt illi ad Patrem, qui credunt in Christum ut Mediatorem Dei & Hominum. Hilarius (*L. 7. in calce libri*) super illa verba, [via, veritas & vita.] Hæc benigna ad salutem nostram dispensationis suæ nomina ipse constituit, ut nos tanquam *via in veritatem* deduceret, & *veritas* constitueret in vitâ. Non pigebit hæc verba Rolloci (in *Joann. 14.*) ascribere. Via (inquit) est Christus, sed dupliciter consideratur. Primò ut veritas, deinde ut vita. Per Christum

Christum primò ut veritas est, proficiendum est ad Patrem; Deinde ad eum, ut vita est. Veritas enim prima pars viæ est, vita secunda est. Ergò per veritatem primò ingredendum. Quid illud est? Hoc est, credendum est in Christum — Huc redeunt omnia quæ diximus, ut credamus in Christum. Ergo, via est Christus, profectio est fides, fideique progressus. Ne autem existimarent, alias esse vias, quibus ad Cœlos tendamus, statim subjicit, Nemo nisi per me venit ad Patrem, ut non sit alia. At verò aliam adhuc responsionem habet D. B. quasi succenturiatam & subsidiariam, post principia latentem. Scilicet, Non dicit Christus, quod nemo qui non audivit, me incarnatum esse, Deum & hominem esse, crucifixum, &c. Quod tamen (inquit Metho- dista) *si dictum* fuisset, *Ad populum quibus dictum est, applicari* debet, enimvero hoc non est nudum solvere, sed dissecare.

Salvator hîc in extremo (antemor-

tem) cum Apostolis colloquio, corroboraturus eorum fidem, & instigans eos ad expressiorem & firmiterem in ipso fidem: E secreto divini Theologiæ sinu & penu, depromit hoc insigne oraculum, hoc veritatis ingens axioma, Ego sum via, veritas & vita; illudque suffulcit & quasi sepimento stipat, per enunciatum universaliter negans, Nemo potest venire ad Patrem nisi per me. Quæ omnia quasi uno halitu diffilare, vel saltem enervare satagit Methodista, Dicendo, Quod hæc & hujusmodi dicta illos solum spectant, ad illos tantum pertinent, ad quos specialiter sunt dicta, ad Judæos scilicet, seu potius ad Apostolos (ad quos hæc privatim sunt dicta.) Hoccine est respondere, an potius tergiversari? Si hoc ostium semel aperiatur, actum erit de plusquam dimidio Scripturæ. Exempli gratiâ; eâdem operâ, si quis urgeat loca illa, (*Joann. 3. Vers. 5. Joann. 6. 44, 65. Joann. 15. 5. Heb. 12. 14.*) Siquis hæc urgeat, pro necessitate

Idem responsum
vide *Part.*
3. p. 25.
ad Obj. 11.

cessitate universali renascentiæ vel regenerationis, Tractionis vel gratiæ divinæ, ipsius etiam sanctimonix; omnia hæc udo quasi digito tolli possunt, respondendo, Quod hæc dicta sunt particulariter ad Hebræos, ad Judæos, ad collegium Apostolorum. Adeoque una hæc fidelia (si admittatur) multos, immò omnes, dealbabit parietes. Una hujus novaculæ acies, cujuscunque Textus succidet nervos. Hâc arte totum eludetur Evangelium, Tota vis & acies dictorum, in utroque testamento, obtundetur. Ideoque Theologo indignum est, ad hoc *χρησφύγμτον*, quasi in latebram & latibulum, se recipere. Quod verò insinuat D. B. de iis qui nunquam Evangelii nuncium audiverint; quasi essent *ἔξω τῆς βελῶν*, extra minarum Biblicarum & Evangelicarum jactum & ictum, contrarium constat ex Scripturis, *Psal. 9. 17.* Convertentur impii in gehennam, omnes Gentes quæ oblitæ sunt Dei, *Psal. 79. 6. Jer. 10. 25.* Effunde

indignationem tuam super Gentes
 quæ non cognoverunt Te, & super
 provincias (vel regna,) quæ nomen
 tuum non invocaverunt, 2 *Theff.* 1.
 8. Tam qui non noverunt Deum,
 quàm qui non obediunt Evangelio
 Jesu Christi, sentient flammam ignis
 & vindictam divinam, *Luc.* 12. 48.
 Etiam servus qui non cognovit vo-
 luntatem Domini sui — Vapula-
 bit : Paucis quidem, sed vapulabit
 tamen. Neque enim ignorantia Dei
 aut Christi excusat à toto, sed à tanto.

Locus Sextus. Unus & ultimus
 restat locus à D. B. exagitatus,
 (*Part.* 3. p. 24.) scilicet *Joann.* 17.
 3. Hæc est vita æterna ut te verum
 Deum cognoscant & quem misisti
 Jesum Christum. Quid autem ad
 hæc tam clara & perspicua opponi
 potest? Neque tamen D. Baxtero
 (ita est ingenium, ea pugnacitas, ce-
 dere nescia) non deest (inquam)
 subterfugium, sed languidum & mi-
 serum, talique acumine indignum.
 Responsum verò, quale quale, sic
 se habet, (*Part.* 3. p. 24.) ‘Nulla
 ‘quidem

‘quidem salus alicui obvenit, nisi
 ‘per scientiam Dei & *Christi*, vide-
 ‘licet, vel modo obscuriore & ge-
 ‘neraliore, ut sapientiæ Patris mi-
 ‘sericordis hominem redimentis à
 ‘peccato, reatu & miseriâ, ad feli-
 ‘citatem; vel modo distinctiore,
 ‘ut Filii Dei, incarnati, mortui, &c.
 ‘Notitia prior necessaria facta est
 ‘per fœderis editionem primam;
 ‘notitia posterior, per editionem
 ‘perfectiorem, (i. e. ut opinor, E-
 ‘vangelicam.)

Ad quæ respondeo. Primò sup-
 ponitur hîc fœdus primum, adhuc
 vicens & valens, quod supra est
 refutatum. Dico Secundò, Cum, ^{C. 4.}
 juxta duplicem patefactionis modum
 à Methodistâ assertum, *Part. 3. p. 19.*
 Cum (inquam) necesse sit, ut D.
 Baxterus (velit nolit) suos distri-
 buat credentes (credentes juxta
 priorem fœderis editionem) in
 duas classes, Quarum altera continet
 Discipulos Traditionis (sive Ada-
 micæ, sive Noachicæ, sive Mosaicæ,)
 altera verò Discipulos meræ naturæ

& nudæ Providentiæ. Quod ad classem spectat priorem (eorum scilicet qui aliquid norant, de Semine vel Messia venturo) hæc, inquam, inter solos Judæos relicta invenitur. Quorum certè notitia, tantùm abest à modo illo sciendi generaliore, ut ne quidem scientia sit, sed aut infidelitas, aut error & falsa fides, credens scilicet de illo futuro & venturo, quem nos quidem certò novimus, (illi verò aut nesciunt aut negant) venisse.

Quod verò attinet, ad classem secundam, scilicet Discipulos solius naturæ & providentiæ; quo schemate dici possunt illi, habere (quod asserit D. B.) *scientiam Christi*, illi (inquam) qui sepositâ seu potius deperditâ penitùs omni Traditione, nihil nôrunt, de Christo, multò minus de Jesu. Aliquid de sapientiâ conditoris, notum habuere, scilicet in Mundi machinâ, ordine & regimine elucente; at verò per istam sapientiam Mundus non cognovit Deum

Deum (1 Cor. I. 21. *) *nedum* * *Σοφίας*
Christum. Latuit verò eos, in totum *Θεὸς* hîc
 latuit, sapientia illa Dei in Myste- *vocat cog-*
 rio, (1 Cor. 2. 7.) quam nemo *nitionem*
 principum hujus sæculi cognovit, *illam Dei,*
 (*Verf. 8.*) *quæ ex*
naturâ re-

Grotius in
 1 Cor. I. 21. Item *Chrysoft. in locum* : Quid est, *In sapientiâ*
 Dei ? Quatenus apparet per opera, per quæ voluit cog-
 nosci.

Quod verò aliqui, nescio quid de
 Implicitâ fide & cognitione Christi
 inter Ethnicos, insinuare videntur
 (quæ eadem prorsus videtur cum
 hâc quam D. B. hîc obscuram vocat
 & generaliore) Respondeat (è
 nostratibus) Lyfordus (P. 311.)
 Distinctio fidei in implicitam & ex-
 plicitam, locum habere non potest,
 ubi objectum fidei est ignotum &
 non apprehensum. Vel, si cui lene
 hoc responsum non sufficiet, accipi-
 at acrius à Curcellæo (*Dissert. Theol.*
p. 923. n. 13.) Fidem (inquit) im-
 plicitam rei prorsus ignotæ fingere,
 nihil aliud est, quàm delirare. Di-
 co autem Tertio; quod distinctio
 Bax-

Baxteriana, de modo ſcientiæ obſcuriore, & diſtinctiore, prout adaptatur huic loco Evangelico, vana prorsus eſt & inutilis, utpote qui excludit obſcuriorem, & ſolam urget diſtinctiorem. Siquidem (uti palam eſt & perſpicuum) agitur ibi de ſcientiâ explicatâ, terminatâ in *Jeſum*, in *Chriſtum*, eumque quâ *miſſum* in carne; Ita enim ſe habent verba — Et Jeſum Chriſtum quem tu miſiſti. Epocha igitur vitæ & ſalutis jam figitur in cognitione Salvatoris, ut miſſi, exhibiti & incarnati. Quid attinet ſermocinari de notiâ Chriſti obſcuriore & generaliore, cum textus ipſe & Chriſtus in textu, cognitionem urget particularem, explicitam & diſtinctam, ut neceſſariam ad vitam æternam? Faceſſat igitur nihili diſtinctio, quæ locum hic prorsus nullum habet nec habere poteſt.

Audiamus verò Hilarium, meliora & ſaniora commentantem. *Hil. L. 9. p. 167.* Senſum audientis interrogo, quid credendus eſt Jeſus, cum
ad

ad id, quod Pater solus Deus verus credendus sit, credendus & Christus est? Idem, P. 166, 167. Separa vitæ æternæ fidem, vel loqui, Hæretice, disce vel credere; & separa à Deo Christum, si potes, à patre Filium, à Deo vero super omnia Deum, à solo unum. Unus enim Dominus est Jesus Christus (1 Cor. 8. 6.) Si vita æterna est, in Deum solum credidisse, sed non sine Christo; separato Christo à solo vero Deo, in confessione solius veri Dei, vita æterna non capitur. Non intelligo quomodo nobis, à vero Deo separandus ad fidem sit, qui non est separabilis ad salutem. Adde etiam Fulgentium (contra Serm. Fastidiosum, p. 211.) Divinitas quæ una est Patris & Filii facit, & Filium sine Patre, & Patrem sine Filio non agnosci. *Cyprian. Ep. ad Jubaian. (Ep. 73.)* Ex ipsius Christi prædicatione, Pater antè cognoscendus est, qui misit, tum deinde Christus, qui missus est. Nec possit esse spes salutis, nisi duobus cognitis.

§. 4. Quandoquidem verò, profiteatur Methodistâ, *Part. 1. p. 375. Arg. 20.*) Quod, *Judicio veteris Ecclesie* contradicere, neque modestum sit neque tutum; coronidis loco specimen hujus *Judicii*, D. Baxtero exhibebo.

Prodeant igitur imprimis Justinus M. & Clemens Alex. (quos tamen ut suos, suæque sententiæ fautores, venditat, *Part. 3. p. 23.*) Justinus, *Dial. cum Tryph. p. 263.* Hortatur eos, operam navare ut cognoscerent quâ viâ iis remissio peccatorum contingat & spes hæreditandi bona promissa; subjungens, Ἐὰν δ' ἐκ ἄλλης ἢ αὐτῆς, ἵνα τῶτον τ' ἔχουσιν ἐπιγινώσκοντες, καὶ λευκάμενοι τὸ ὄψοφ' ἀφέσεως ἀμύπτων, διὰ Ἡσαΐης κηρυχθέν λευκόν, ἀναμώρτητος λοιπὸν ζήσεται. i. e. Est autem *nulla alia* quam hæc, ut *Christo hoc agnito*, quod ab *Esaiâ* promulgatum est, propter remissionem peccatorum, *Lavacro* abluti, sine crimine de cætero vivatis. Idem Justinus, eodem *Dialog. p. 225.*

(De

(De Christianâ agens doctrinâ, post strictam indagationem expertus pronunciat & profitetur) Ταύτην μόνῃν ἔυρεσκον, Φιλοσοφίαν ἀσφαλῆ τε καὶ σύμφορον. i. e. Hanc solam comperi, esse certam & utilem Philosophiam. *Clemens Alex.* Στρω. 2. p. 362. Ἐστὶν ἔν αὐτῇ τις τοιαύτη κατὰ τὰς ἀληθείας θεοσεβείας ὡντῆς, ἥς μόνῃ διδάσκαλῳ ὁ λόγος; καὶ ἐξ ἧς διμαρ. h. e. Estne ergo aliquis alius ejusmodi verò status pietatis ac Dei cultus, cujus sola est magistra Ratio? Non ego quidem id arbitror. Eundem vide Στρω. 1. p. 288. *Origenes L. 9. in Epist. ad Rom.* Quia omnes conclusi sunt sub peccato, jam non in meritis, sed in misericordiâ Dei salus humana consistit, neque fides nostra sine sanguine Christi, neque sanguis Christi, sine fide justificat. Et impossibile est salvari sine fide. Idem Origenes (inter opera Hieronymi, T. p. 61.) In Canticum Canticorum; congruum quippe est ut in nuptiis adolescentulorum sit multitudo cum sponsâ,

sponsâ, Juvenum turba cum sponso. Hæc omnia noli *foris* quærere, noli extra eos, qui prædicatione Evangelii salvati sunt.

In Arnobio Afro (contra Gentes L. 2. p. 162. Rogat Ethnicus) Christianus ergò nisi fuero, spem salutis habere non potero? (Resp. Arnob.) Ita est, ut ipse proponis. Lactantius (quem etiam à se stare vult, D.B.) ille, L. 4. *Instit. c. ultimo*. Sola (inquit) Ecclesia Catholica est, quæ verum Dei cultum retinet. Hic autem est fons veritatis, hoc est domicilium fidei, hoc templum Dei, quod si quis *non intrasit*, vel à quo si quis exierit, à spe vitæ & salutis æternæ alienus est. Cyprianus L. 2. Ep. 8. Quomodo potest esse cum Christo, qui cum sponsâ Christi, atque in ejus Ecclesiâ non est? Irenæus, L. 3. c. 21. Ignorantes eum, qui ex Virgine, Emanuel, privantur munere ejus, quod est vita æterna. Hieronymus in *Ezech. c. 47*. (Ubi describitur status Evangelicus) mysticas habens aquas, egre-

egredientes subter limen domus,
(*Vers. 1.*) & intumescentes in tor-
rentem qui non potest transvadari,
(*Vers. 5.*) Et vivent omnia, ad quæ
veniet torrens, (*Vers. 9.*) Has aquas
Hieron. (in locum) interpretatur,
vel baptismi gratiam vel Evangeli-
cam significare doctrinam. Mirum-
que (inquit) in modum, aquis E-
vangelii aquæ sanantur mortuæ;
quæ ab eo quod *nihil in se* vitale
habeant, nomen mortis sunt sorti-
tæ: *Non enim noverant eum*, qui di-
cit, Ego sum vita & veritas: Sequi-
tur *Vers. 10.* ejusdem capituli, Et sta-
bunt super illas piscatores, ab engad-
di usque ad Engallim siccatio erit
sagenarum: Plurimæ species erunt
piscium ejus, sicut pisces Maris Mag-
ni, multitudinis nimix. (Dein ad-
ditur, *Vers. 11.*) In litoribus au-
tem ejus & palustribus *non sanabun-*
tur. Quid ad hæc Hieronymus? Pisca-
tores (inquit) erunt, quibus loqui-
tur Dominus Jesus (scilicet *Matth.*
4. 19. Mar. 1. 17. Luk. 5. 10.) Ve-
nite ad me & faciam vos piscatores
ho-

hominum. (Addit autem paulò post) Quod autem sequitur, In litoribus & palustribus, & in his quæ extra litora egrediuntur aquæ *non sanabuntur* : Illud latenter significat, quod qui in Noe arcâ non fuerit, pereat regnante diluvio. Et quos iste fluvius (scilicet Apostolicæ & Evangelicæ prædicationis) non attigerit, non suscipient sanitatem. [Hactenus Hieronymus.]

S. Aug. de C. D. L. 10. c. 32. (dicit,) Universalem viam liberandæ animæ, quam Porphyrius, malè quærendo, non reperit; eam esse quam sola gratia Christiana reseravit — Præter hanc viam, quæ partim cum hæc futura prænunciantur, partim cum facta nunciantur, nunquam defuit humano generi, nemo liberatus est, nemo liberatur, nemo liberabitur. Idem, *de Pecc. Mer. & Remiss. L. 2. c. 29. p. 153.* Una ergò est fides, quæ omnes salvos facit, qui ex carnali generatione in spiritualem renascendo salvantur, *Terminata in eo*, qui venit judicari & mori, judex

vivorum & mortuorum. Idem contra Cresconium, *L. 1. c. 29. p. 47.* Quid eis prædicare cupiebat Apostolus (scilicet *Act. 17. 23.*) nisi ut eundem Deum, quem præter Ecclesiam ignorantèr & inutiliter colebant, in Ecclesiâ sapienter & utiliter colerent.—Unus enim Deus est, una fides, unum Baptisma, una incorrupta Ecclesia, non in quâ solâ unus Deus colitur, sed in quâ solâ unus Deus piè colitur. Idem, *L. de Nat. & Grat. c. 2.* (Objicitur) Quid faciet humana natura, vel quid fecit, quæ vel antè hoc non audivit, vel adhuc non conceperit factum? Nisi, credendo in Deum Creatorem qui fecit cœlum & terram, à quo & se factum naturaliter sentit, & rectè vivendo ejus impleat voluntatem, nullâ fide passionis Christi aut resurrectionis imbuta? (Resp.) Quod si potuit aut potest, hoc & ego dico, quod de lege dixit Apostolus, ergò gr̃atis Christus mortuus est. (Concluditque) Ergò omnis humana natura justificari &

hominum. (Addit autem paulò post) Quod autem sequitur, In litoribus & palustribus, & in his quæ extra litora egrediuntur aquæ *non sanabuntur* : Illud latenter significat, quod qui in Noe arcâ non fuerit, pereat regnante diluvio. Et quos iste fluvius (scilicet Apostolicæ & Evangelicæ prædicationis) non attigerit, non suscipient sanitatem. [Hactenus Hieronymus.]

S. Aug. de C. D. L. 10. c. 32. (dicit,) Universalem viam liberandæ animæ, quam Porphyrius, malè quærendo, non reperit ; eam esse quam sola gratia Christiana referavit — Præter hanc viam, quæ partim cum hæc futura prænunciantur, partim cum facta nunciantur, nunquam defuit humano generi, nemo liberatus est, nemo liberatur, nemo liberabitur. Idem, *de Pecc. Mer. & Remiss. L. 2. c. 29. p. 153.* Una ergo est fides, quæ omnes salvos facit, qui ex carnali generatione in spiritualem renascendo salvantur, *Terminata in eo*, qui venit judicari & mori, judex

vivorum & mortuorum. Idem
contra Cresconium, *L. 1. c. 29. p.*
47. Quid eis prædicare cupiebat
Apostolus (scilicet *Act. 17. 23.*) ni-
si ut eundem Deum, quem præter
Ecclesiam ignorantèr & inutiliter
colebant, in Ecclesiâ sapienter & uti-
liter colerent.—Unus enim Deus est,
una fides, unum Baptisma, una in-
corrupta Ecclesia, non in quâ solâ
unus Deus colitur, sed in quâ solâ
unus Deus piè colitur. Idem, *L.*
de Nat. & Grat. c. 2. (Objicitur)
Quid faciet humana natura, vel
quid fecit, quæ vel antè hoc non
audivit, vel adhuc non conceperit
factum? Nisi, credendo in Deum
Creatorem qui fecit cœlum & ter-
ram, à quo & se factum naturaliter
sentit, & rectè vivendo ejus im-
pleat voluntatem, nullâ fide passio-
nis Christi aut resurrectionis imbu-
ta? (Resp.) Quod si potuit aut
potest, hoc & ego dico, quod de lege
dixit Apostolus, ergò gratis Christus
mortuus est. (Concluditque) Ergò
omnis humana natura justificari &

redimi ab irâ Dei juſtiſſimâ, hoc eſt, vindictâ, nullo modo poteſt, niſi per *Fidem* & Sacramentum *ſanguinis Chriſti*. Multus in hâc re eſt S. Auguſtinus (ut alibi fuſius oſtendi.)

Proſper Aquitanicus, Sententia ſuper quartum Gallorum Capitul. p. 134. Qui dicit quod non omnes vocentur ad gratiam, ſi de his loquitur, quibus Chriſtus annunciatuſ non eſt, *reprehendi non* debet; quia ſcimus quidem in omnes fines terræ Evangelium deſtinatum; ſed non putamus jam in omnibus Terræ finibus prædicatum. *Nec poſſumus* dicere quod ibi ſit gratiæ vocatio, ubi matris Eccleſiæ nulla eſt regeneratio. Idem, *In ſentent. ſuper decimum*, p. 135. Quibuſdam populis vetuit (Deus) Apoſtolos Evangelizare: Et nunc aliquas adhuc Gentē patitur *extra gratiam ſuam* degere. Idem, *Reſponſ. ad capit. Gallor. ad Obj. cap. 4.* Non dubium eſt, à tempore reſurrectionis Domini, uſque ad præſentem ætatem, fuiſſe homineſ qui ab hâc vitâ, ſine Evan-
gelii

gelii cognitione transierint; de quibus dici possit, Quod vocati non sint, quia nec spem vocationis audierant. Idem Prosper. in Resp. ad objectionem Vincentianam primam, p. 138. Sanguis Christi, redemptio totius Mundi. Sed qui hoc sæculum *sine fide Christi* & sine regeneratione Sacramenti pertranseunt, redemptionis alieni sunt. Hilarius de Trin. L. 9. p. 148. Nescit, planè vitam suam nescit, qui *Jesum Christum*, ut verum Deum, ita & verum hominem ignorat. Idem, L. 8. p. 134. Unus Deus Pater, ex quo omnia & nos in ipso, (I Cor. 8. 6.) — Dehinc quia nudum hoc, in Deum Patrem credere, *non proficeret* ad salutem, subjecit, Et unus Dominus noster *Jesus Christus*, per quem omnia & nos per ipsum, Sinceritatem fidei, in unius Dei & unius Domini prædicatione demonstrans. De gratiâ verò non digne sentit, quisquis eam putat omnibus hominibus dari; cum non solum, non omnium est fides, sed adhuc non-

nullæ Gentes inveniantur, ad quas fidei prædicatio non pervenit. Beatus enim Apostolus dicit, Quomodo invocabunt in quem non crediderunt, aut quomodo credent ei, quem non audierunt ? Non itaque Gratia omnibus datur ; quandoquidem ipsius gratiæ participes esse non possunt, nec possunt credere, ad quos invenitur ipse fidei auditus non pervenisse. *Epist. Synodica Episcoporum Africanorum in Sardinia exulum*, p. 8, 9. (Præfigitur Fulgentii opusculo.) Ecclesia in priore erroris statu, nec videbat ab ortu, sine oculis, & cæca, nec videbatur omnino à Deo.

— Omnes reliquæ fides quæ sunt in Mundo, sunt mortuæ, & motus mortuorum populorum & gentium ; ut quæ in se non habebant eum qui dicit, Ego sum vita ; neque regenerant aut vivificant per uterum aquæ & Spiritus, suos filios & populos : Sed sunt sine semine & viduæ fontis vitæ, & non fruenter aquâ vivâ & saliente in vitam æternam. Sola ergò Ecclesia dicitur &

vita

vita & mater omnium viventium.
*Anastasius Sinaita, contemplat. in
 Hexaameron. L. 10.*

Atque hæc sufficiant impræsentia-
 rum, ex antiquis Patribus. Quibus,
 auctarii loco, quædam ex neoteri-
 cis adjungere, non pigebit. *Mel-
 lancthon, de libert. Christianâ, pag.
 (mihi) 672.* Quos elegit, hos &
 vocavit; nulli sunt electi extra hunc
 cœtum vocatorum; non alibi po-
 pulus Dei nisi inter vocatos, quæri-
 to. Sunt autem vocati, qui sunt so-
 cii hujus cœtus *audientis* Evangeli-
 um, & sacramentis inserti huic cœtui.
Idem, Examen, &c. de Deo, p. 673.
 Sola illa congregatio, in quâ agno-
 scitur Filius Dei Dominus noster
 Jesus, crucifixus pro nobis, &c. est
 Ecclesia, in quâ sunt multi placentes
 Deo, & rectè eum invocantes, &
 electi ad vitam æternam; juxta hæc
 dicta, scilicet *Joann. 3. 18, 36. Joann.
 5. 23. 1 Cor. 3. 11. Joann. 14. 6.*
 Hæc scire necesse est contra Tan-
 nerum, Latoimum Lovaniensem, &
 similes, qui infinitam confusionem
 faciunt,

faciunt, & fingunt Ecclesiæ membra
ubique esse, Ethnicos & alios quo-
rum mores sunt honesti. Chemniti-
us, *Exam. Concil. Trident. L. I.* di-
sputat contra Andradium, asseren-
tem fidem & salutem philosophi-
cam, & astruentem (in Ethnicorum
gratiam) fidem justificam & salvi-
ficam, quæ non ex Sacris Literis,
divinisque oraculis, sed ex rebus e-
tiam iis quæ sensibus subjiciuntur,
haberi potest. Hæc & hujusmodi
(inquit Chemnitius,) verè sunt,
non humana sed diabolica fidei lu-
dibria, & verbi divinitus patefacti.
Eaque multis refutat, p. 108. 109,
110, 111, 112. (quem vide.)

Agmen claudat Jacobus Armini-
us, *Disp. Privatæ. Thess. 32. §. 5.*
p. 300. Post ingressum peccati, nulla
hominum à Deo salus, nisi per Chri-
stum, nullus salutaris cultus Dei, nisi
in nomine & respectu Christi, qui
Christus peccatorum, sed in ipso cre-
dentium, salvator est. Adeò ut sine
Deo sit, quisquis sine Christo est;
& sine Christo, quisquis sine fide,
sine

sine cultu & religione Christi est. Sine cujus sive promissi typisque adumbrati, sive exhibiti clareque annunciati *Fide ac spe*, neque Antiquitas salva est, neque salvi nos sumus.

Fusiùs autem & fortiùs hoc urget idem *Arminius in Orat. de objecto Theologiæ*, p. 32, 33. (Quænt fidem liberem, plenius hîc repræsentabo.) Dico itaque (inquit) non Christi tantùm interventum necessarium esse ad salutem à Deo impetrandam & hominibus impartendam, sed & *Christi fidem*, ad eandem ex ipsius manibus accipiendam. Et fidem Christi, non sub generali sapientiæ, potentiæ, bonitatis, misericordiæ Dei notione apprehensi, sed quemadmodum ab Apostolo est prædicatus, & fides illius ab iisdem annunciata & literis consignata. Non moveor argumento, quo nonnulli in hanc sententiã adduci se profitentur, Quod neque cum misericordiæ amplitudine, neque cum justitiæ ipsius rationibus

tionibus conveniat tam præcisa fidei in Christum ab omnibus salvandis postulatio; quum multa hominum millia ex hac vitâ excedant, antequam vel fama Evangelii Christi ad eos pervenerit. Nam de justitiæ & misericordiæ divinæ rationibus, non ex modulo ingenii aut affectus nostri est statuendum; sed Deo istarum suarum proprietatum & libera administratio & justa defensio est relinquenda. Accidet autem, quomodocunque ipsi visum fuerit illas administrare, ut semper vincat, quando judicabitur. Nobis ex verbo ipsius sapiendum est. Illud, primis secundisque certis, Fidei in Christum necessitatem describit, ex ordinatione justæ misericordiæ, misericordis justitiæ Dei, Qui credit in Filium, habet vitam æternam; Qui non credit Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super illum; non incipit ira Dei accendi adversus illum, sed quam jam promeritus erat præcedentibus peccatis adversus legem commissis, manet

net super illum, propter incredulitatem, quia liberari ab illâ poterat per fidem in filium Dei. Item, nisi credideritis me illum esse, moriemini in peccatis vestris. Et alibi, Hæc est vita æterna, ut Te solum cognoscant verum Deum, & quem misisti Jesum Christum. Et Apostolus (1 Cor. I. 23, 24.) Placuit Deo per stultitiam prædicationis salvare credentes. Illa prædicatio est sermo de cruce, Gentibus stultitia, Judæis offendiculum; vocatis autem tum Judæis tum Græcis, Christus Dei sapientia & potentia. Non sapientia & potentia, quâ Deus Mundum condidit; ab illâ enim perspicuè Christus hîc distinguitur; sed sapientia & potentia revelata in Evangelio, quod est potentia Dei ad salutem omni credenti. Non ergo crux ipsa tantum Christi, necessaria ad impetrandam redemptionem, sed & Fides crucis, ad eandem obtinendam; neque quia proponitur Sermo crucis hominibus, fides illius est necessaria; sed quia necessaria

N. B. saria est fides, in Christum ex decreto Dei, sermo crucis proponitur, ut credentes salventur. Neque ex decreto tantum Dei, fides in illum necessaria est, sed etiam ex promissione Christo à Patre factâ, immò ex pacto inter utrumque inito. Promissionis sermo hic est: Postula à me & dabo tibi Gentes in hæreditatem tuam. Hæreditas autem Christi, populus fidelium, populus qui ipsi in die exercitus ipsius spontaneus aderit in splendoribus sanctitatis, (*Psal. 110.*) Item, benedicentur in Te omnes Gentes; Itaq; qui ex fide sunt, benedicuntur cum fidei Abraham, (*Gal. 3. 9.*) Apud Isaïam (*Cap. 53.*) Quum posuerit pro delicto animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Jehovæ in manu ejus prosperabitur: Propter laborem animæ suæ videbit fructum, quo saturetur; scientiâ suâ (quæ est fides in illum) justificabit justus servus meus multos, iniquitates ipsorum ipse portabit. Pactum cum Patre initum

tum allegat Christus, dicens, (*Joann.* 17. 2, 3.) Pater, glorifica filium tuum, ut & Filius tuus te glorificet. Sicut dedisti ei authoritatem in omnem carnem, ut quotquot dedisti ei, det eis vitam æternam : Et quæ sequuntur. Constitutus ergo est Christus decreto, promisso & pacto Patris salvator omnium in ipso credentium : Et consecratus, factus est Author salutis, omnibus qui ipsi auscultant, (*Hebr.* 5.) Unde & Gentes sine Christo dicuntur, alieni à republicâ Israelis, à pactis promissionum, spem non habentes, Dei expertes in Mundo. (*Eph.* 2. 12, 13.) & Tenebræ (*Eph.* 5. 8.) Per fidem autem Christi, propinqui facti, & Lux in Domino.

[Tandemque hisce verbis, egregiè concludit :] Necessè est itaque, ut pro religionis Christianæ necessitate, tanquam pro salutis arâ & anchorâ depugnemus; ne si Filium nobis & nostræ fidei patiamur adimi, ipso quoque Patre destituamur.

Qui

Qui enim Filium non habet, ne Patrem quidem habet, (I *Joann.* 2. 23.) Si autem ad istius necessitatis diminutionem vel circumscriptionem tantillum conniveamus, Christus ipse apud suos Christianos in contemptum adducetur, & tandem in universum abnegabitur. Proclive enim est salutis meritum & efficaciam salvandi illi adimere, in cujus sacramenti verba jurare, nullâ necessitate compellimur. Quis credet beneficium ab illo præstitum esse, cui gratias agere non sit necesse? Immo quis non palàm & pleno ore profitebitur, salutis Authorem non esse, quem salutis Authorem agnoscere non est necesse?

Fortiter ergò urgenda est, utriusque objecti istius, Dei & Christi, conjunctio in Theologiâ nostrâ; neque ferendum ut ullo prætextu, à se invicem dissiparentur; nisi ipsum à nobis disjungi Christum, & cum Christo salutem auferri, velimus.

Quædam

*Quædam Addenda ad Ca-
put secundum Disquisi-
tionis, Sect. 5. Pag. 99.
Linea 9.*

Sicut aliud est τὸ γνωστὸν Θεῷ, aliud
τὸ πιστὸν, ita aliud est ἡ γνωσις, a-
liud ἡ πίστις. * Natura-

lis cognitio Dei, inda-
gini rationis innititur &
consequentis inde de-
ductis : Fides autem, te-
stimonio vel verbo Dei
ut fundamento, ministe-

rio verbi, ut instrumento. Τῷ γνω-
στῷ τῷ Θεῷ, non fides propriè dicta
respondet (inquit Amyrallius,) sed
γνωσις: Adeoque concedit, Ortho-
doxos Theologos meritò damnasse
fidem

* Πίστις sæpenumero
vocatur ὁπίγνωσις, magis
quàm γνωσις, Agnitio,
magis quàm cognitio,
1 Ti. 1. 4. 2 Tim. 2. 25.
Colos. 2. 2. Eph. 1. 17. c.
4. 13, 2 Pet. 1. 8. c. 2.
20.

fidem naturalem, hoc est, Eos qui fidem actu existere docent ex naturalibus hominum facultatibus, *sine verbo* & absque ope Spiritûs Sancti. Vide *Specim. Animadvers. Generalium*, Part. 2. p. 227. Idem, in *Specim. Animadvers. Specialium*, Part. 2. p. 117. 'Fides (inquit) etsi in 'notitiâ posita est, nititur tamen præ- 'cipuè testimonio & autoritate lo- 'quentis. Jam verò quicquid est 'quod in providentiâ Dei revelatum 'fuit, ad spem veniæ faciendam, te- 'stimonium propriè dictum non est. 'Idcirco, tametsi facultatem rectè 'constitutam nancisceretur, Fidem 'propriè dictam generare non po- 'test (sed tantum scilicet γινώσκιν.) Idem, Pag. 129. Negat τὸ πρῶτον, Gentilibus ad amplectendum, fuisse præbitum aut necessarium esse ad conversionem. Interim verò non dissimulandum est, quod Amyrallius τὸ γινώσκον Θεῶν latius justo extendit, ita ut in eo includat non solum Dei virtutem & potentiam, sed etiam Dei voluntatem, i. e. volun-
tatem

tatem miserescenti, condonandi & in æternum salvandi. E contra & in oppositum, Potentia quidem Dei & Θεότης, (*Rom. I. 21.*) ut & sapientia, (*I Cor. I. 21.*) in ipsâ Mundi conditione, fabricâ, & opificio satis quidem sunt conspicuæ, omnibusque prostant ut objecta naturalis θεωρητικῆς. At vero gratiosa Dei voluntas, æternam hominum salutem disponens, ordinans & constituens, non nisi aliundè innotescit, ejusque cognitio ab ipso ore Dei petenda est, à solâ scilicet patefactione Spiritus & verbi revelationibus (*Rom. II. 34. I Cor. 2. 10, 11, 12, 14, 16.*) Id quod disertè olim docuit Origenes in *Expositione Epistolæ ad Romanos*. Sic enim ille, in c. I. *Vers. 19. Fol. 137.* literâ B. Id quod notum est Dei,] ostendit esse aliquid Dei quod notum sit, & aliquid ejus quod ignotum sit. Literâ D.] quod notum est Dei, id est, quod cognosci de Deo potest per conjecturam creaturæ. Literâ E, manifestum est in illis, Deus enim illis mani-

manifestavit.] Jam & superiùs diximus, quia notum est Dei hoc, quod ex hujusce Mundi consequentiis vel rationibus assequi possunt; sicut & ipse Apostolus in sequentibus indicat, dicens, Invisibilia ejus, per ea quæ facta sunt, contemplari. Pergit vero, literâ F, ostendens quæ sint illa invisibilia Dei. Scilicet, Virtus (seu potentia) quâ regit omnia, & Divinitas quâ replet omnia. Et in Cap. 2. Fol. 142. D, tandem concludit tum affirmativè tum negativè, Cognosci (inquit) Deus à creaturâ Mundi, per ea quæ facta sunt, etiam Gentilibus, potuit, & sempiterna ejus Virtus & Divinitas: *Voluntas* verò ejus *non nisi* ex lege cognoscitur & prophetis. (Vide & *Calovium in Rom. c. 1. 20. pag. 32.*) De Amyrallio verò notandum est, Quod licet Gratiâ (seu potiùs misericordiam) Dei *objectivam* universalem acriter defendat: Tamen Gratiâ *subjectivam*, i. e. salutiferam de Deo & in Deum Fidem (unà cum verâ sanctimoniâ cordis &

& vitæ.) Hanc (inquam) non nisi intra finem & limites Ecclesiæ ponit & includit, hanc nullibi inveniri, nusquam suppeditari asserit, nisi sub ministerio verbi; hanc denique, Gentilibus extra verbum aut Evangelium viventibus, prorsus & penitus, semper & ubique negat. Ut videre est, in *Specim. Animadv. General. p. 113, 118, 127, 128, 183, 192, 194, 195, 200, 210, 227, 234, 242, 261.* Atque etiam in *Specim. Animadv. Special. Part. 2. pag. 127, 155, 149, 210, 213, 261. Part. 3. p. 164, 157. Part. 4. pag. 333, 334.*

T

Ap.

H

D

Sim

Dic

fa

fi

A

Appendix Disquisitionis

I N

Hypothesin Baxterianam:

S I V E,

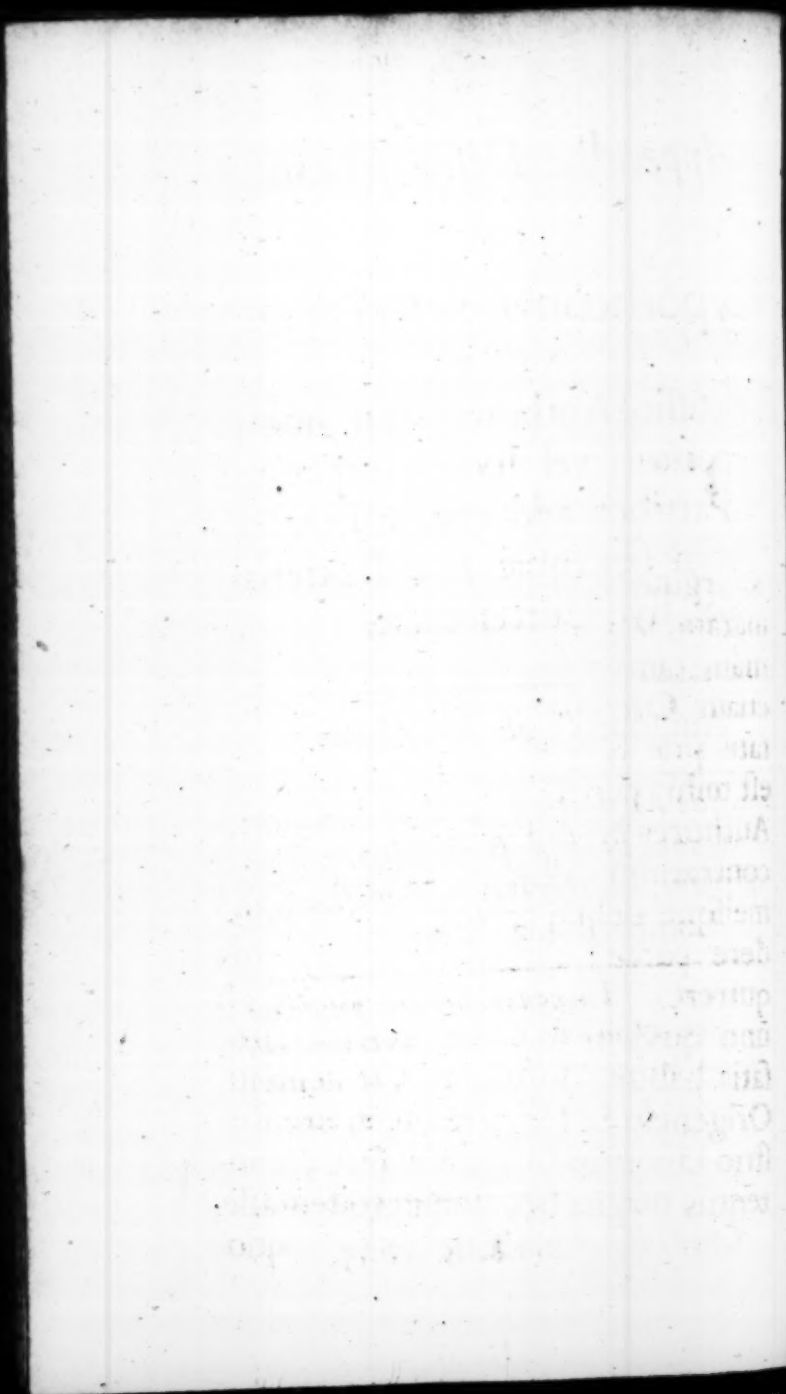
Discussio Authorum qui nominantur, vel locorum quæ ex Patribus adducuntur in favorem sententiæ, sive Baxterianæ, sive Curcellæanæ.

Authore *Carolo Robothamo.*

Sine fide Mediatoris, nullum hominem vel antè vel post fuisse salvum, Sanctorum Authoritates contestantur.
Lombard. l. 3. d. 25.

Dicendum, quod nunquam homines potuerunt salvari, etiam ante Christi adventum, nisi ferent membra Christi, quia, ut dicitur, Act. 4. 12. Non est aliud nomen, &c.
Aquinas. 3. qu. 68. a. 4. 1.

Londini, An. Dom. 1695.

Appendix Disquisitionis.

OUamvis veritatem Thesis meæ,
De omnimodâ Christianismi
necessitate ad salutem, rationibus
& argumentis è Scripturâ petitis fir-
matam, satis astruxisse videar: Quo-
niam tamen & D. Baxterus, atque
etiam Curcellæus, speciem antiqui-
tatis præ se & pro se ferunt, visum
est mihi, per modum appendicis, in
Authores & Authoritates ab illis in
contrarium allatas (paucas licet,
meisque neque numero neque pon-
dere pares) aliquantò strictius in-
quirere. Et certè D. Baxterus, nè
uno quidem loco vel libro citato,
satis habuit, Justinum, Clementem,
Origenem & Lactantium, in armilu-
strio tanquam suos recensere; con-
tentus magna hæc nomina ostentâsse,

quorum solo aspectu tanquam erectâ in altum ægide vel ostenso Medusæ capite, Lectorem attonitum & obrigescentem, in stuporem daret.

*Dissert. 3.
§. 36.
pag. 931.*

*Scilicet
quarto
Esdrae,
c. 7. 28.*

§. 2. Curcellæus verò particulari-
us agit, & ad certa quædam loca &
paragrapha descendit; Quorum le-
viora hîc examini subjiciam, Gra-
vioribus in ultimum reservatis. Pro-
fert igitur inter cæteros Ambrosi-
um, de bono mortis, sic scribentem;
Quæ sit animarum post hanc vitam
lætitiâ, Esdras secundum collatam
ei revelationem, revelavit; Justos
cum Christo futuros & cum Sanctis.
Hinc & Socrates ille festinare se di-
cit ad illos Semideos (sive ad suos
Deos,) ad illos optimos viros. Sic
ostendens (inquit Curcellæus) se
credere, Socratem cum Christo ali-
isque Sanctis æternum victurum.
Resp. Utrum hoc sit opus genuinum
Ambrosii, meritò dubitari potest, eò
quod revelationem citet ex quarto
Esdrae, tanquam libro Canonico:
Quem

Quem tamen à Canone rejecit non solum Ecclesia olim Judaica, sed etiam præsens Romana, immo & vetus Christiana. Aut igitur Esdræ revelationi credendum est, aut huic authoritati renunciandum. At vero ipsa Ambrosii hîc pensitemus verba; neque enim dicit *se* credere, Socratem cum Christo & Sanctis æternum victurum, uti Curcellæus fingit: Sed ut ostendat dogma Christianorum de gaudiis posthumis & ingenti justarum animarum lætitiâ, non esse alienum ab Ethnicorum sensu & mente, profert verba Socratis, eumque inducit profitemem se festinare ad illos suos Deos, ad illos optimos viros: [& statim addit,] Nostra sunt utique quæ in philosophorum literis præstant, & ille posuit ea, quorum proprium testimonium non habebat: nos vero divini præcepti habemus Authoritatem. Quid autem ipse Ambrosius senserit, liceat ex aliis illius operibus colligere. *Ambrosius in Ep. ad Romanos, cap. 2. p. 486.* Justitiam

(inquit) naturaliter servans, custos legis est — amicus legis est. Huic sola fides deest, per quam fiat perfectus: Quia nihil illi proderit, abstinere à contrariis, nisi fide acceperit, ut sit justus per utraque: Quia illa temporis justitia est, hæc æternitatis. *Idem ibidem*, De Judæis sub lege, hæc habet verba, omnis salus in lege, de Christo est. Hic ergo servat legem, qui credit in Christum. Certè genuinus hic Ambrosius, qui salutem in lege non concedit nisi credenti in Christum (scilicet promissum,) ut ille salutem concedat Socrati, nec fidem nec Christum nè per somnium cogitanti, vix est credibile. *Idem, in L. de fugâ sæculi (cap. 8. p. 59. A.)* Verba faciens de poculo sive eratere quem miscuit sapientia (scilicet *Proverb. 4.*) sic inquit, De hoc cratere Plato, in suos libros transferendum putavit, ad cujus potum vocavit animas, sed eas explere nescivit, qui potum non Fidei sed perfidiæ ministrabat. Illène Socratem ad gaudia

dia cœlestia admittere putandus est, qui Platonem perfidiæ, i. e. infidelitatis damnat & inanitatis?

§. 3. Hactenus de Ambrosio, pergo ad Origenem, Qui (*in Homil. in Rom. 2.*) verba Apostoli (scilicet Gloria, & Honor, & Pax omni operanti bonum, Judæo primùm & Græco) exponit (inquit Curcellæus) de infidelibus, dicens, Quod ut ego capere possiam, de Judæis & Gentilibus dicit, utrisque nondum credentibus. [Statim vero sequitur, id quod Curcellæus dissimulat,] Fieri enim potest, ut vel ex his qui lege sunt, siquis persuasionem quidem admonitus, Christo non credat, operetur tamen quod bonum est, justitiam teneat, misericordiam diligat, &c. Hic etiam si *vitam æternam non habet*, quia credens soli vero Deo, non credidit & Filio ejus Jesu Christo quem misit; tamen gloria operum ejus, & pax & honor poterit non perire. Iste quia est alienus à vitâ æternâ & intrare non possit

possit regnum cœlorum, quia non est renatus ex aquâ & spiritu; videtur quod per hæc quæ dicuntur ab Apostolo, bonorum operum gloriam, pacem & honorem, perdere penitus non possit. Idem, *Fol. 143. A.* Qui non credit in nomine unigeniti, jam judicatus est, (scilicet inquit) secundum hoc, quod non credidit.

— At etiam non-credenti, si quid boni operis gesserit, exceptâ infidelitate, remuneratio non peribit. Hæc scilicet est mens Origenis, Deum nullum opus bonum, etiam non-credentis, sine renumeratione aliquâ præterire. At vero eundem prorsus & planissime excludit à vitâ æternâ, immo & à justificatione (ut postea constabit.) Notandum vero, quod in illo loco, (*Fol. 142. E.*) Origenes sic scribit. Tres (inquit) hoc in loco ordines fecisse videtur Apostolus. Primò enim dicit de his, qui cum patientiâ boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem quærunt, quod ipsis reddit Deus vitam æternam.—Et vis scire, quòd

Vers. 7.

quòd nullius est vita æterna, nisi ejus qui credat in Christum? Audi salvatoris vocem evidenter in Evangeliiis designantem, Hæc est vita æterna, ut cognoscant Te solum verum Deum, & quem misisti Jesum Christum; omnis enim qui non agnoverit Patrem solum verum Deum, & Filium ejus Jesum Christum, alienus est ab æternitate vitæ. Hæc enim ipsa cognitio & fides designatur, vita esse æterna. Est igitur primus hic locus Christianorum. Secundo in loco ponuntur hi, qui *Vers. 8, 9.* ex contentione diffidunt, Quibus ira & indignatio, tribulatio & angustia imminet, id est, omni animæ malum operanti, Judæo primùm & Græco. His autem iisdem etiam bonorum retributio, pari cum distinctione . promittitur, cum dicit, gloria & honor, & pax omni operanti bonum, Judæo primùm & Gentili, quod ut ego capere possum de Judæis & Gentilibus dicit, utrisque nondum credentibus. Hoc est, remuneratione (aliquâ) dignus habebitur

bebitur (uti sequitur *Fol. 143. A.*) Interim verò alienus à vitâ æternâ ibidem disertè pronupciatur. Origenes igitur non tam nobis est obiectandus, quàm sibi ipsi potius conciliandus. Præsertim cum mentem suam satis apertè exprimat in his ipsis Homiliis, in *Epistolam ad Romanos*, in c. 2 *Fol. 141. E.* Hæc est vita æterna ut cognoscant te solum verum Deum & quem misisti Jesum Christum: Per quod ostendit, in agnitione Dei & Christi Jesu, vitæ æternæ manere substantiam. Idem *Fol. 142. A.* Omnis qui alienum à veritate iter ingreditur, nec sequitur eum qui dixit, Ego sum veritas, diffidit veritati & inobediens est ei. Idem in *Rom. 4. Fol. 162. A.* Ostendit quod si quis habeat integra omnia quæ Lex edocet naturalis, & in nullo eum peccati conscientia reprehendat, non tamen habeat & fidei gratiam, non posse eum justificari. Fides enim est quæ ad justitiam reputatur. Idem in *Rom. Fol. 161. C.* Si sufficere potuisset

tuisset Lex naturalis ad fidem, superfluum videretur quod dictum est ad Abraham, Exi de terra tuâ & de cognatione tuâ, &c. Idem in *Rom.* 5. 9. *Fol.* 168. A. In superioribus dixerat, Justificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum. Et nunc dicit, Multò magis nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab irâ per ipsum. Ex quo ostendit, quod neque fides nostra sine sanguine Christi, neque sanguis Christi sine fide nostrâ justificat. Cætera ex Origene citata, vide in Disquisitione meâ, *Cap.* 5. ubi, erratum à me fateor in loco; non enim extat in nono Libro, ad *Rom.* neque adhuc possum recolligere, ut corrigam.

§. 4. Transeo ad Chrysostomum. Ille in *Homiliâ* 37. in *Matthæum*, sic scribit. Poterant autem homines tunc (i. e. ante adventum Christi) etiam ipsum Christum non confessi, salvari. Non enim Christi, qui nondum venerat, ab illis cultus petebatur,

* Quod vero sequitur
dissimulat
Curcellæ-
us, scilicet
nunc au-
tem ita
non est:
Sed neces-
saria est
ad salutem
Christi
cognitio.

† Citatur
à Bertra-
mo, §. 90.

tebatur, sed ut idolorum cultu spre-
to, unum solum Deum conditorem
omnium noscerent *. [Quæ qui-
dem aliquo sensu admitti possunt;
neque enim tenebantur confiteri
Christum in carne, ante ejus ad-
ventum; neque Christi quæ incar-
nati cultus aut fides ab illis tunc
petebatur. Λόγον autem fuisse tum
cultum, asserit Basilius. *Tomo secun-
do L. contra Eunomium*, p. 134. Λό-
γον γὰρ ἠδεδίξαν οἱ Πατέρες, Λόγον Θεῶν
προσκύβειν, καὶ σὺν Δόξῃ τὸ Ἱερόν μὲν.
Sacrificia etiam illi fuisse oblata, af-
firmat † Fulgentius *in libro de fide
ad Petrum Diaconum*, c. 19. de uni-
genito Deo Verbo differens, Cui
(inquit) cum Patre & Spiritu San-
cto, à Patriarchis, à prophetis & sa-
cerdotibus, tempore Veteris Testa-
menti sacrificabant bruta animalia.
Origenes etiam (*in Rom. c. 10. Fol.*
200. A.) addit Invocationem; Si
ergo (inquit) & Enos, & Moses, &
Aaron, & Samuel invocabant Domi-
num, & ipse exaudiebat eos, sine
dubio Christum Jesum Dominum
invo-

invocabant.] Sed hæc obiter ; re-
 deo ad Chrysoſtomum, cujus verba
 ſtatim ſequentia, in eâdem paginâ,
 duriora ſunt fateor, quàm ut be-
 nignam interpretationem facile ſu-
 beant. [Sic enim pergit.] Quod
 autem qui ante Chriſtum obierunt,
 ac ideo ipſum non cognoverunt, ſi
 ab idolorum cultu reſceſſerunt ac
 Deum ſolum adorarent, ſi præterea
 vitam honeſtè peregerunt, æterna
 bona & beatitudinem adipiſceren-
 tur. Audi quid dicat *Paulus, Gloria,
 & honor, & pax omni operanti bo-
 num, Judæo primùm & Gentili. Mal-
 lem ſanè, de hoc loco Apoſtoli, dix-
 iſſet cum Ambroſio (*in Rom. 2.10,*
11.) ſcilicet oſtendit (Apoſtolus)
 Judæum ſive Græcum non deſpici à
 Deo, *ſi tamen credat in Chriſtum.*
 Verba vera prout ſonant, innuere
 videntur (ut Sixtus Senenſis notat)
 opinari Chryſoſtomum, quod Gen-
 tilibus & Judæis, ante Chriſti adven-
 tum, bene viventibus, nulla in Chri-
 ſtum fides, nulla Chriſti cognitio ne-
 ceſſaria fuerit ad ſalutem.

Sixtus
 Senenſis
 dicit eum
 his negare
 non om-
 nem ſed
 cognitio-
 nem aper-
 tam & di-
 ſtinctam,
 L. 6.
 * Rom. 2.

Sixtus Se-
 nenſis, L. 6.
 Biblioth.
 §. 51.

Quid

Quid igitur ad hunc locum Chry-
 sostomi dicemus? Resp. Nego illas
 homilias esse opus Chrysostomi. Ne-
 gat vetus editio (cui correctæ erant
 Thomas Januensis) quæ in ipso Ti-
 tulo sic habet, *super Matthæum ho-
 milia à Venetis* (quum non sint)
 Chrysostomo malè ascriptæ, ut in
 calce hujus indicis, dabitur perspicui
 clariùs. Negat etiam Erasmus, non
 ultimi nominis Criticus; nulla (in-
 quit dubitatio est, hoc opus non esse
 Chrysostomi. Vide *Erasmm ad
 Lectorem, in monito addito ad finem
 Homiliarum 91. Chrysostomi*. Certe
 si genuinum Chrysostomum consuli-
 mus, aliter admodum docet, de ne-
 cessitate fidei, aliter de lege naturæ,
 aliter de statu, vitâ & operibus Eth-
 nicorum; prout ostendunt sequen-
 tia. *Chrysof. in Rom. Hom. 8.* 'Οὐκ
 ἐνὶ σωθῆναι ἑτέρως, ἢ διὰ πίστεως. Idem,
Homil. 2. in Genesin, p. 20. Πίστις
 χάρις ἔργων νεκρὰ ὄντι, καὶ ἔργα χάρις
 πίστεως νεκρὰ εἶναι. *Chryf. de fide & le-
 ge & Spiritu Sancto*. Ostendes qui-
 dem multos, qui quamvis sermonem
 veritatis

veritatis non acceperunt & foris sunt, operibus tamen pietatis, uti apparet, sunt conspicui. Invenies misericordes, compatibles, justitiæ vacantes, sed nullos facientes fructus operum, quia nesciverunt opus veritatis. Idem *in Ephes.* 6. 'Ουδὲν

ἔφελετο ἀγάπης χάρις πίστεως, μᾶλλον δ' ἔδωκεν ἂν γένετο ἀγάπη ἐτέρως. Idem, *62. in Gen.*

ad Rom. Hom. 7. 'Εἰ μήτε ὁ θεὸς φύσεως ὠνήσῃ νόμον, μήτε ὁ γραπτός ἐπιθήσῃ τὸ πᾶν, ἀλλ' ἀμφοτέρων, τὰς ἐκ εἰς θεὸν αὐτοῖς χρησαμύνας ἐβάρησαν καὶ μείζοντο. Ἐδείξαν χάριτος ὄντας ἀξίους, ἀναγκαῖα λοιπὸν ἢ διὰ τοῦ χάριτος σωτηρίας. h. e. Si neque naturæ Lex profuit, neque scripta Lex quicquam majus effecit, sed utraque eos gravavit, qui ipsâ non benè usi sunt atque majori supplicio reddidit obnoxios, superest, ut necessaria sit per gratiam salus. Idem, *in Joann.*

Hom. 17. Τί ἐστιν; ἐκ εἰσέφρησι, καὶ Χριστιανοὶ φαῦλα περάσσοντες, καὶ Ἕλληνες ἐν φιλοσοφίᾳ ζῶντες; χριστιανοὶ μὲν ἐπὶ φαῦλα περάσσοντες εἰσιν, οἶδα καὶ γὰρ. 'Εἰ δὲ καὶ Ἕλληνες ἑρδῶς βιῶντες, τὸτο ἐκ ἡδὴ οἶδα σαφῶς.

σαφώς· Μὴ γάρ μοι τὸς δὲ φύσεως εἰ-
 πης ὀπταίης καὶ χρημαίης, ἢ γὰρ ὅτι τῷ
 τοῦ δόξης, ἀλλ' εἶπε πολλῶν δὲ τῶν
 παίδων ὑπομνήματα βίαν καὶ φιλοσοφῶν-
 τα· ἀλλ' ἐκ αὐτῶν ἔχουσιν· Εἰ γὰρ Βασιλείας
 ἐπαγγελία καὶ γένους ἀπειλή καὶ ἄλλη
 ὀπταίη τοσαύτη, μόλις κατέχουσιν τὸς
 ἀνθρώπους ἐν δόξει, πολλὰ γὰρ οἱ ὅτι
 μηδενὸς πεπεισμένοι τέτων, μετέλθοιεν
 δόξῃ· Εἰ γὰρ τίνες καὶ ὑποκρίνοντο,
 δόξης ἐνεκεν τὸ τοιοῦτον. i. e. Quid
 igitur? Nonne & Christiani malè
 agentes, & Gentiles viventes philo-
 sophicè reperiuntur? Novi quidem
 ego Christianos malè agentes.
 Quod autem Gentes benè vivant,
 nondum mihi constat. Neque Tu
 dixeris aliquos esse naturâ ipsâ a-
 quos & modestos, non enim id vir-
 tus est. Sed loquere de iis, qui
 multam sustinentes passionum vim,
 tamen philosophantur. Tales au-
 tem non habes: Si enim regni spes,
 & Gehennæ comminatio, & alia ejus-
 modi sollicitudo (vel, doctrina) vix
 homines in virtute continet: Ii qui
 nihil horum persuasum habent, mini-
 me

me virtutem amplectentur; quod si quidam id simulant, gloriæ cupiditate hoc faciunt. Quibus similia, immo paulò graviora, invenire licet apud Theophylactum, in Joann. c. 3.

In primis autem perpendatur Homilia Chrysostomi septima, in primum caput Evangelii Joannis, *Vers.* 9, 10. Super illa verba [*& Mundus non cognovit illum*] Mundus (inquit :) Id est, peccantium multitudo, terrenis rebus dedita. Nam *omnes Deo chari*, etiam antè Domini adventum in carne, ipsum cognoverunt. Οἱ γὰρ τῷ Θεῷ φίλοι καὶ δοῦλοι, πάντες αὐτὸν ἐπέγνωσαν καὶ πρὸ ἐνσάρκου παρουσίας. Et paulò post; καὶ πρὸ τούτου, ὅτι τὰς ἡσυχίας ἦν, καὶ πρὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ γνώριμοι τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἦν. id est, Dominus etiam ante adventum suum, erat in Mundo, & operum sive creaturarum suarum curam gerebat, fuitque notus *omnibus*, qui digni erant. Certè quæ à Curcellæo suprâ adducuntur ex Homiliâ in Matthæum, ab hisce Chrysostomi dictis in Joan-

nem, adeò immensum & immanè distant, adeò δις διὰ πᾶσιν discrepant, ut, ex eodem ore illo aureo provenisse, neutiquàm sit aut verisimile, aut credibile.

§. 5. Venio ad Hieronymum: Is (inquit Curcellæus) in *Commentariis ad Matth. c. 22.* Exponens hæc verba, *Nuptiæ quidem paratæ sunt*, &c. sic loquitur; Gentilium populus non erat in viis, sed in exitibus viarum. Quæritur autem quomodo in his qui foris erant, inter malos, & boni aliqui sint reperi-
ti? Hunc locum plenius tractat Apostolus ad Romanos, Quod gentes naturaliter facientes ea quæ leges sunt condemnent Judæos, qui scriptam legem non fecerunt. Inter ipsos quoque Ethnicos diversitas est infinita: Cum sciamus alios esse proclives ad vitia & ruentes ad mala, alios ob honestatem morum virtute præditos. Esto; fuerint inter Ethnicos quidem boni comparati sic dicti, i. e. minus mali. Benè e-

nim Grotius in locum, Erat (inquit) inter Gentiles ante invitationem Evangelii discrimen aliquod. Nam alii laxatis habenis vagabantur, Alii paulò propiùs sequebantur ductum rationis. Sed cum omnes ad falsorum Deorum cultus, adde & inanis gloriæ studium deflexissent, noluit Deus ejus discriminis haberi rationem; sed omnes ut graviter fontes, unâ veniæ formulâ complexus est; quo magis appareret merè gratuiti favoris esse hoc donum, ἐκ δὲ ἑργῶν, ἀλλ' ὅτι τὸ καλῶνται, benè notat Theophylactus, ἀγαθὸς intelligen- dos comparate *. Nam quod minùs malum est, bonum vocari solet populariter. Concedimus igitur Hieronymo; mag- nam fuisse inter Gentiles diversitatem, quoad bo- nitatem vel virtutem civilem sive moralem; quæ tamen unibra magis erat bonitatis, quàm vera virtus (ut ex Lactantio postea videbimus; id quod etiam strenuè probat Grego-

* *Aug. de C. D. L. 5. c. 13.*
Non tam sancti erant, quàm minus turpes. *I- dem, L. 19. c. 25.* (per totum) Non ibi veræ sunt virtutes, ubi non est vera religio.

rius Arimin. in secundo sententiarum, *Distinct.* 26, 27, 28. *qu.* 1. *art.* 1. *p.* 41, 84, 85. Item *Dist.* 38, 39, 42, 43. *qu.* 1. *art.* 1. *p.* 112. *usq;* ad *p.* 116.) Quin & ipse Hieronymus (*in Habac.* c. 2. *p.* 104.) Quicquid, inquit, ante Christum videbamus habere virtutum bonorumque operum, non erat frumentum, sed hordeum. Idem, *in Galatas*, c. 5. *L.* 2. *p.* 82. Qui in Christo non credunt & sunt probis moribus, aliud quid magis habent, quàm opera virtutum. Idem, *in Ep. ad Heliodorum*, T. 1. *p.* 9. exclamat, O miserabilis humana conditio, & sine Christo vanum omne quod vivimus,

Locus secundus petitur ex Commentariis Hieronymi *ad Gal.* c. 1. *Lib.* 1. *p.* 70, 71. ubi hæc occurrunt. Ille erat Lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in Mundum. Ex quo perspicuum est (inquit) omnibus inesse Dei notitiam, nec quenquam sine Christo nasci & non (*non*, delendum videtur) habere semina in se sapientiae

pientia & iustitia. * Unde multi * Loqui-
 absque fide & Evangelio Christi tur hic de
 vel sapienter faciunt aliqua, vel Christo,
 sanctis, ut parentibus obsequantur, quatenus
 ut inopi manum porrigant, non op- erat ater-
 primant vicinos, non aliena diripiant. nus Dei
 Δόγμ.,
 qui per
 creatri-
 cem potentiam, ut Author naturæ, omnibus inseruit semina
 quædam cognitionis tum Dei, tum boni & mali (ut etiam
 docet Theophylactus, in Rom. 2.) ad effectum salutare re-
 motè admodum se habentia, sed neutiquam efficacia ad sa-
 lutem, (ut ibidem docet Theophylactus.)

Enimvero quis hæc neget? Vel
 quid hinc extundi potest, in rem
 Curcellæi? Ideone ad salutem, id-
 que sine Fide, iis valere hæc ali-
 qua? Immo potius ad iudicium, u-
 ti proxima ostendunt verba: Sequi-
 tur enim, — magisque Dei judi-
 cio obnoxii fiunt, quod habentes in
 se principia virtutum & Dei semi-
 na, non credunt in eo, sine quo es-
 se non possunt. Quæ autem genui-
 na & plena fuerit Hieronymi sen-
 tentia, Lectori colligendum relin-
 quo, ex iis quæ ex eo allegantur in
Disquisitionis meæ c. 3. & c. 5.

Quibus adde si placet sequentia. *Hieron. in Rom. 2. p. 119.* Quis enim dubitat tam sub Lege positos, quàm sine Lege degentes, nisi Christum crediderint, perituros? (*Idem Hier. in Zechar. 8. 10.* Merces hominum non erat, nec merces jumentorum:) Prius quàm (inquit) fidem Christi quis recipiat, & in eo Spiritus Sancti fundamenta radican- tur, nullus audire poterit, Est merces operi tuo; si ille Judæus sit, si hæreticus, si Gentilis, Quicquid boni operis fecerit; nisi in Christi nomine fecerit, mercedem sui operis (æternam scilicet) non habebit. Videmus hæreticorum Virgines, philosophorum rigorem, Judæorum in esearum varietate observantiam; & tamen dicimus, juxta Haggæum, quod comedant & non satientur, bibant & non inebrientur, operiantur sed non calef- cant, & qui mercedes congregat, mittat eas in sacculum pertusum. *Hieron. in Matth. 19. p. 27.* Non dixit, *Qui reliquistis omnia; hoc enim*

enim & Socrates fecit philosophus, & multi alii divitias contempserunt; sed, *Qui secuti estis me*, quod proprie est Apostolorum & Credentium. Idem, *in Matth. 25. p. 35.* Qui autem fidem non habuerit, etiam cæteras virtutes quas videbatur possidere, perdet. Et eleganter etiam, quod videtur (inquit) habere, auferetur ab eo: Quicquid enim sine Christi fide est, non ei debet imputari, qui malè eo abusus est. Idem, *in Ecclesiasten, c. 10. p. 41.* Lege Platonem, Aristotelis revolve versutias, Zenonem & Carneadem diligentius intueri, & probabis verum esse quod dicitur, *Labor stultorum affliget eos.* Veritatem quidem illi omni studio quæsierunt, sed quia non habuere Ducem & prævium itineris, & humanis sensibus rati sunt se comprehendere posse sapientiam, ad civitatem (Dei nempe) minime pertinuerunt. Idem, *in Ezechiel. c. 13. p. 184.* Pythagoras & Zeno (à quo Stoici,) Indorum Brachmanes & Æthiopum Gymnosophistæ, qui

qui ob victûs continentiam, miraculum suis Gentibus tribuunt, rectè dicuntur parietem linere, & aliquam fortitudinem polliceri. Sed quia Christi non habent condimentum, vanus est eorum labor, & peritura ædificatio. Nisi enim Dominus ædificaverit domum, in vanum laborant qui ædificant illam. Idem, *in Matth. c. 13. p. 19.* Illa (i. e. philosophorum) doctrina, cum crevit, nihil mordax, nihil vividum, nihil vitale demonstrat, sed totum flaccidum, marcidumque & molli-tum, ebullit in olera & in herbas, quæ citò arescunt & corruunt.

§. 6. Progredior autem ad S. Augustinum; Quem etiam in præsidium sui dogmatis accersit Curcellæus. At quâ fronte, eximium hunc Patrem in suas partes trahere conatur, qui centum in locis ei ex diametro apertissimè adversatur, ipse viderit. Allegat tamen Augustini Epistolam ad Deogratias, (*Ep. 49. p. 126.*) ubi in responsione ad
secun-

secundam quæstionem, sic loquentem inducit; Ab exordio generis humani, quicumque in *Deum* crediderunt, eumque utcumque intellexerunt, & secundum ejus præcepta piè & justè vixerunt, quando libet & ubi libet fuerint, per *eum* proculdubio salvi facti sunt. Impri-
mis autem Curcellæum hîc, falsæ lectionis reum postulo; nam pro [*eum*] *Deum* supposuit. Neque enim (in Frobenianâ editione) Augustini verba sic se habent [quicumque in *Deum*] sed [quicumque in *eum*] crediderunt. In *eum*? h. e. In Christum, Dei verbum & filium — qui se in carne de Virgine acceptâ, moraliter mortalibus monstravit — Idem ipse Filius Dei, Patri coæternus & incommutabilis sapientia, per quam creata est universa natura, & cujus participatione omnis rationalis anima fit beata (statim vero sequuntur verba à Curcellæo prolata: scilicet) Itaque ab exordio humani generis, quicumque in *eum* (scilicet eum Christum & Filium

lium Dei) crediderunt, eumque ut-
 cunque intellexerunt, &c. Patet
 igitur pronomen relativum [*eum*]
 referri ad Christum: Patet (in-
 quam) ex proximè antecedentibus;
 Patet ex occasione ipsius Quæstio-
 nis, quæ movebatur de sero Christi
 adventu ad Mundi salutem; Patet
 ex proximè & immediatè subjunctis.
 Sic enim pergit S. Aug. — Sicut
 enim nos in *eum* credimus & apud
 Patrem manentem, & qui in carne
 jam venerit: Sic credebant in *eum*
 Antiqui, & apud Patrem manen-
 tem, & qui in carne jam venerit.
 Nec quia pro temporum varietate
 nunc factum annunciatur, quod
 tunc futurum prænunciabatur, ideo
 fides ipsa variata, vel salus ipsa di-
 versa est. [Neque gravabor hîc
 subungere, quæ paulò post sequun-
 tur, P. 127. post literam B.] — Ab
 initio humani generis, aliàs occul-
 tiùs, aliàs evidentiùs, sicut congruere
 temporibus divinitùs visum est, nec
 prophetari destitit (Christus nimi-
 rum & futurus ejus adventus, & per
 eum

eum salus,) nec qui in eum crederent, defuerunt, ab Adam usque ad Moſen & in ipſo populo Iſrael, qui ſpeciali quodam myſterio Gens prophetica fuit, & in aliis Gentibus, antequam veniſſet in carne. Cum enim nonnulli commemorantur in Sanctis Hebraicis libris, jam ex tempore Abrahæ, nec de ſtirpe carnis ejus, nec ex populo Iſrael, nec ex adventitiâ ſocietate in populo Iſrael, Qui tamen hujus Sacramenti (ſcilicet de Chriſto redemptore futuro) participes fuerunt; cur ^{Jobum in-} non credamus, etiam in cæteris telligit. hâc atque illâc Gentibus, aliâs Alios fuiſſe, quamvis non, eos commemoratos, in iisdem authoritatibus, legamus? Ita, ſalus religionis hujus, per quam ſolam veram ſalus vera veraciterque promittitur, nulli ſunquam defuit, qui dignus fuit, & cui defuit, dignus non fuit, & ab exordio propagationis humanæ, uſque in finem, quibuſdam ad præmium, quibuſdam ad judicium prædicatur. En mentem Auguſtini!

En

En sinceritatem (scilicet) & fidelitatem Curcellæi. Sed neque minus infelicitate ei cedit locus secundus ab eo citatus, ex *Libro 18. de C. D. cap. 47.* ut liquide constat ex dictis in Disquisitione meâ, *cap. 3.* (instantiâ tertiâ, scilicet Jobi) ubi integer locus ita repræsentatur, ut pudorem, & ruborem, contrarium sentientibus possit incutere.

§. 7. Ultimum è Patribus producit Curcellæus Theodoretum (*in Rom. 2.*) in hæc verba. Similiter (inquit) & Judæos & Græcos, & iniquè agentes puniet, & pietatis atque justitiæ curam agentes coronis dignabitur. Græcos autem nunc vocat, non eos qui ad divinam prædicationem accesserunt, sed eos qui ante divinam incarnationem fuerunt. Non autem iis vitam æternam *pollicitus* est, qui idola adorârunt, sed iis qui extra legem quidem Mosâicam vitam egerunt; pietatem autem Deique cultum amplexi sunt, & justitiæ curam gesserunt.

runt. Iste Liber non est quidem mihi in manibus ut consulam; Respondeo verò, Quæ adducuntur è Theodoretò, ex Augustini dictis ad Deo GRATIAS, modò allatis, satis benignum sensum nobisque minime infestum, admittere possunt; neque enim excluditur hîc fides sed potius includitur. Loquitur enim de Ante-evangelicis, etiam extra Legem Mosaicam; & sub vitæ æternæ paterfactionibus & pollicitationibus, de gentibus, & pietatem colentibus; quæ sane pietas, à verbo Dei & à fide, sejuncta (siqua Augustino, aut Lactantio fides) nulla est.

Agit etiam de iis quibus *pollicitus* est (Deus) vitam æternam. At verò juxta Curcellæum, Deus nulli alii cultui (vel religioni) præterquam Christianæ promissionem fecit vitæ æternæ, unde illam obtinendi spes oriri queat, (P. 928. n. 26.) Item (P. 920. n. 4.) Deum (asserit) nullibi apertè declarasse in Sacris Literis, se ejusmodi homines (scilicet

licet qui nihil audierunt de Christo aut Evangelio) vitæ æternæ participes facere velle ; Quam (inquit alibi, P. 453. n. 12.) nec promittit iis (Deus) neque dare tenetur. Ipse Theodoretus, alibi docet, Fidem prorsus exigi in ordine ad salutem. Sic enim invenio citatum, Theodoretum in Galatas 3. 22. Διήλεγξεν ἡ θεία γραφή, τὸς μὲν τῆ φύσεως, τὸς δὲ τῆ Μωσαίου νόμου ἐσθλόντας. Ἀλεξιφάρμακόν δέ, καὶ τέτοις κακείοις, τῆ ἐπιτηδεύου ἡμῶν ἀγάθῃ πίστεως προσεμήνοχε σωτηρίαν. i. e. Scriptura Dei convincit utrosque, tum eos qui ante legem erant, quàm eos qui sub lege, esse transgressores, offerens salutem fide promissam, in remedium tum his tum illis.

§. 8. Post Patres & proceres Ecclesiæ, ad quosdam sequioris ævi neotericos descendit Curcellæus, Abulensem nominans, Erasmus, Jacobum Fabrum Stapulensem, Ludovicum

vicum Vivem *, Zu-
nglium †, &c. De his
vero, nondum canitie
suâ venerandis, non est
quod multum labore-
mus. Cum Jacobo Fa-
bro Stapulensi, vereor ut
fideliter agat Curcellæ-
us : Is enim directè ei
adversatur, in expositi-
one suâ in Epistolam Jo-
annis primam, C. 5. *Versf.*
12, 13. Cujus verba non

pigebit ascribere ; Nec quisquam
(inquit) hâc vitâ vivere potest in
Patre, nisi hanc vivat in Filio &
per Filium. Ideo subnectit Joan-
nes, *Qui habet Filium habet vitam.*
Qui habet, id est, qui credit in Fi-
lium ; habet vitam æternam : Et
ex opposito, qui Filium Dei non
habet, non habet vitam æternam.
[Et in *Versf.* 13. Hæc scribo vobis
ut sciatis quoniam vitam habetis æ-
ternam, qui creditis in nomine Filii
Dei.] sicut (inquit) Incarnatio
Filii Dei necessaria fuit ad finem

* Ludovicum Vivem,
notavit Montacutius no-
ster (*Apparatu* t. § 80.)
eum scilicet ultra Eras-
mum & Andradium, pro-
gressum esse in castra Pe-
lagianorum, non ut ex-
ploratorem sed ut tra-
fugam.

† Jac. Laurentius er-
cusat Zuinglium, qua
hypotheticè tantum lo-
quentem Rod. Gualteri
in apologiâ pro Zuinglio
refert eum retractasse
hanc opinionem.

creationis Mundi, ita fides, id est, à Spiritu Dei infusa credulitas in Filium Dei, est necessaria. Quia sicut vita æterna non datur nobis in Patre, nisi mediante Filio: Sic vita æterna non datur in Filio, nisi mediante Spiritu Sancto, id est, sine fide. Si non habes vitam in Filio, non habes in Patre, si non credis in Filium, non habes vitam in Filio. Idem, in secundam Joannis Epistolam, Vers. 9. *Omnis qui recedit, &c.* Multæ (inquit) hominum sunt, multæ Mundi, Doctrinæ, & multæ Dæmoniorum; sed illa unica Christi & Evangelica necessaria est ut Patrem & Filium habeamus in nobis manentes, Dicente Domino, (scilicet Joann. 14. 23.)

§. 9. Atque ita præmissâ & peractâ leviori hâc velitatione gradum jam promoveo ad agmen novissimum, ad robur & fiduciam adversarii, ad Triarios (ubi acrior acies & impetus nobis est expectandus) scilicet ad Justinum Martyrem, ad

Cle-

Cle
di
um.
dus
lofo
the
ipsu
p. 5
citu
ubi
part
Est
fuisse
Null
salve
cogn
est, e
pa c
ricina
cu
nulla
cu
stoli
felli
nilem
Dom

Clementem Alexandrinum, cui addit insuper D. Baxterus, Lactantium. Imprimis igitur nobis salutandus & vindicandus est Justinus, Philosophus & Martyr, ἀποστόλων μαθητής, καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν, prout se ipsum vocat (*Epist. ad Diagnetum*, p. 501.) Quid autem ille? Objicitur locus primus, ex *Apol.* I. p. 48. ubi Christum dicit, à Socrate ex parte fuisse agnitum. Χριστῷ τῷ καὶ πατρὶ Σωκράτης ἀπὸ μέρους γνωσθέντι. Esto: quid inde? Num Socratem fuisse salvum asserit salute æternâ? Nullibi sané. Num sine Christo salvum? Multo minus: Utpote cui cognitionem Christi, ἀπὸ μέρους, id est, ex parte, attribuit. Rex Agrippa credidit Prophetis de Messîâ vaticinantibus; Immò ipse se fatetur ἐν ὁλόγῳ χριστιανόν. Ideóne salvus? nullatenus, nisi Christianus fieret καὶ ἐν πολλῷ, uti liquet ex voto Apostoli, *Vers.* 19. Rectè Petrus Lantellius, Levem quandam & umbratilem tantum Dei veri, Christique Domini cognitionem potuerunt habere

Apol. 26.

18.

Apol. pro
Justino M.
c. 1 p. 520.

* Vide Apologiam Socratis (in Platone) verba ultima, pag. 31.

bere philosophi, non veram & germanam. Illéne Socratem saluum, quem morientem incertum & dubitanter admodum loquentem *, refert, (*Paranef. p. 33. d.*) immò ignorantem status futuri? Ille Socrati salutem, qui ne Patriarchis quidem aut eorum posteris eam concessit, nisi per fidem & cognitionem mysteriorum Dei? Uti patet ex *Dial. cum Tryph. p. 263. a.* Οὐδεὶς γὰρ ἐκείνων ἔδραμόθεν λαβεῖν ἔχον, πλὴν οἱ τῇ γνώμῃ ἄφοργωδόντες τῇ πίστεϊ τῆς Ἀθεασίας καὶ ὑπερνόοντες τὰ μυστήρια πάντα; id est, Nemo enim (etiam Patrum) illorum ullâ ex parte accipere potest, (i. e. promissâ bonâ & hæreditatem cœlestem) exceptis illis qui in animis suis fide Abrahæ exæquati fuerunt, & mysteria omnia (quatenus scilicet tunc patefacta) cognoverint? Illéne homines sine Christo salvos docere putandus, qui & in Apologîâ & in Dialogo id maxime agit, ut Christianisimè, id est, Christi & fidei in Christum evincat necessitatem, eo-
que

que tum Judæos tum Gentiles adducat ad fidem? Credat Judæus appellæ, non ego.

Objicitur secundo, Locns ex apologiâ secundâ (quæ tamen prior tempore, licet non ordine,) Pag. 83. Ubi dicit Christum primogenitum Dei & Rationem

Montacurius noster, scribit Justinum neophytum & statim post conversionem ejus, hæc scripsisse, (uti constat ex operis præfatione) postea vero meliora sensisse. *Montacutii Act. & monumenta*, c. 1. §. 85.

& Verbum esse, & πᾶν γένος ἀνθρώπων μέτερε, id est, Cujus universum genus humanum est particeps. Resp. Idem asserit & Theophylactus & Hieronymus quos tamen soli Christo & fidei & gratiæ salutem ascribere, multis probare poteram. *Theophyl. in Joann. c. 1, 3, 4. pag. 561.* Πάντες γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ὁ νῦν ἐλεῖβομεν καὶ λόγον ὡς ἐκτίσαντες ἡμῶς Λόγος, καὶ τὸ λεγόμενον φωτισθῆναι ὑπὸ αὐτοῦ. Hieronymum supra dedimus.

Loquitur scilicet uterque de Christo ut æterno Λόγῳ, animæ creatore, & Rationis largitore.

Objicitur tertio, ex eadem pagina, Καὶ οἱ μὲν λόγος βιώσωντες, χερ-
 τιστοὶ εἰσι, καὶ ἄνθρωποι ὀνομάσθων, οἷον
 ὁν Ἑλλησι μὲν Σωκράτης καὶ Ἡρακλει-
 τος; id est, Quicunque cum rati-
 one vixere, quamvis Athei habiti,
 Christiani sunt; quales inter Græ-
 cos fuere Socrates & Heraclitus.

Resp. Justinus nihil aliud his di-
 ctis insinuare videtur, quàm quod
 quicunque secundum rationem vi-
 xere; *Eatenus* Christiani fuerint,
 * Quæ sanè, me quod attinet, nun-
 quam negatum ibo. Ratio enim
 (ut Tertullianus inquit) est Res
 Dei, immo & Res Christi, ἀντίμα-
 χον καὶ μέμηνα τῷ λόγῳ Θεῷ (ut sæpe in-
 nuit Justinus,) immo etiam Lux
 Dei & Christi; uti supra Theophy-
 lactus, & eo antiquior, Tatianus,

* Eodem
 sensu ac-
 cipienda
 sunt (A-
 pph. I. pag.
 51.) Ὅσα
 πᾶσι
 καὶ ὡς ἐ-
 ρη), ἡμῶν
 τῶν
 χριστι-
 τῶν ἐστὶ.
 i. e. Quæ-
 cunque a-

pud omnes recte sunt dicta, nostra Christianorum sunt; ut-
 pote μέντοι ἡ ἀντιμαχικὴ λόγῳ Θεῷ (ibidem.) Eodem
 spectant verba Minutii, cum dicit, Exposui opinioniones om-
 nium fere Philosophorum, quibus illustrior gloria est, De-
 um unum, multis licet designasse nominibus. — Ut quis
 arbitretur, aut nunc Christianos Philosophos esse, aut Philoso-
 phos tunc fuisse Christianos.

p. 252. Ὁ λόγος μὲν ὅτι τὸ τῷ Θεῷ
 φῶς. *Theodoret. de providentiâ, L. 9.*
 p. 197. Τὸ θεόδοτον τῷ λόγῳ δῶρον.
Basil. Epist. 188. p. 970. Τῷ Θεῷ δῶ-
 ρον, τὸ λογισμὸν λέγω τὸ σῶφρον. *E-*
pipharmus Comicus apud Clementem,
Στρωμ. 4. p. 545. Ὅγε τ' ἀνθρώπου
 λόγος πέρυκε δὲ τῷ Θεῷ λόγος. *Sic*
Θ. Theophyl. in Joann. c. 1. p. 563.
 Ὅσον τὸ ἐρ' αὐτὸν φωτίζει (ὁ λόγος, ὁ
 ὕψος) εἶπε γάρ μοι, ὅτι πάντες λογι-
 οῦντες ὅτι πάντες φύσιν γνώσκοντες τὸ κα-
 λὸν καὶ τὸναντίον ὅτι ἐχοντες διώαμιν
 ἐννοῶσαι δὲ τῷ κτισμῶτι τὸ κτίσιν ὅτι
 ὡς ὁ λόγος ὁ δοθεὶς ἡμῖν καὶ παρδαζο-
 γῶν ἡμῶν φύσιν, ὅς καὶ φυσικὸς νόμος κα-
 λῆναι, ἔστι αὖν κληθεὶς φῶς, τὸ δοδέν
 ἡμῖν ὡς Θεῷ; id est, Quantum ad
 ipsum attinet, illuminat omnes. Dic
 enim obsecro, nonne omnes ratio-
 nales sunt? Nonne omnes naturā
 scientes bonum & malum? Nonne
 omnes habent virtutem, ex creatu-
 ris cognoscendi creatorem? Ratio
 itaque data nobis & natura nos ip-
 struenis, quæ & naturalis Lex voca-
 tur, hæc vocata est Lux nobis à

Deo data. Adde etiam quæ supra dedimus ex Theophyl. in Rom. 12. scilicet cap. 5. Disquisitionis meæ, Ratione secundâ.

sol. i.
p. 46. c.
p. 48. c.

Consule
Reveren-
dum D.
Cave, in
vitâ Justii,
p. 156.

Apol. i.
p. 46. d.

Quod ad Justinum, concedit is quidem Philosophis & Politicis ἀνθρώπων λόγος τὸ μέγιστον — καὶ τὸ ἀνθρώπινον. Addit autem, ὅτι πάντα τὰ τῷ λόγῳ ἐγνώρισαν, ὥς ὅτι Χριστὸς καὶ ἐναντία ἑαυτοῖς πολλὰν εἶπον; id est, Non omnia quæ rationis (aut verbi) sunt (id quippe Christus est) perviderunt, cum diversa à se ipsis & contraria sæpe dixerunt. Christianos interim asserit καὶ τὸ πᾶν τοῦ λόγου, ὅτι Χριστὸς, γινώσκον καὶ θεωρεῖαν εἶναι; i. e. Secundum Universalis Rationis & Verbi, quod Christi est, notionem & contemplationem vivere. Item, P. 48. b. Μεγαλειότερα μὲν πάσης ἀνθρωπείας διδασκαλίας φαίνεται, τὰ ἡμέτερα ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον λόγον τὸ εἶλον τὸ φαίνετα δι' ἡμᾶς Χριστὸν γερονέναι, καὶ σώμα, καὶ λόγον, καὶ ψυχὴν. i. e. Longe ampliores esse res nostras doctrinis humanis omnibus constat, ob id, quod qui nostrâ causâ apparuit

ruit Christus, rationalis universaliter factus est, corpore, ratione, & animâ.

Objici solet quartò, *Ex Apol. 1. p. 51.* Dictum illud, scilicet, Ὀὐκ ἄλλοτεία ἐστὶ τὰ Γ' αὐτῶν δογματα, τῷ Χριστῷ; i. e. Non aliena esse à Christo Platonis (aliqua scilicet) dogmata. Resp. Idem dixere & alii, paganorum salutis nullatenus faventes. Citat Lansellius Eusebium (*L. Ἑλληνικ. 4. Ευαγγελικῆς διδασκ.*) etiam Theodoretum explicantem Platonis locum ex *Epinomide*, ὅτι τῷ Λόγῳ τὰ πάντα διακροσμέντῳ. Item, ex mente Platonis Tria fuisse ὑπερχρόνια καὶ αἰδία, τ' ἀγαθόν, καὶ νῦν, καὶ πάντῳ τῇ ψυχῇ ὅν μ' ἡμεῖς (inquit Theodor.) Πατέρα καλεῖμεν, τ' ἀγαθόν ἐνομαζόμεν. Νῦν δ', ὅν ἡμεῖς Υἱὸν καὶ Λόγον προσαρροδόμεθα. Utrūm verò idem fuerit Platonis Νῦς, & Christianorum Λόγῳ, dispiciant doctiores. Vide è nostratibus Reverendum Episc. Lincolniensem, D. Tenisonum in Libro Anglico, de *Idolo-*

Idololatriâ, c. 5. p. 77, 78. & c. 15. p. 398, 399, &c.

* Aug. de
C. D. L. 8.
c. 13.

§. 10. Justinum quod attinet ; non mirandum si Philosophus ipse & Platonius, De principe (immò secundum Labeonem de Semideo *) Philosophorum, hæc dicat in Platonis gratiam. Quod vero ad causam, quæ est præ manibus, quid Justinus ipse senserit, videre est in *Dialogo cum Tryphone* ; ubi postquam dixisset, (P. 218.) Ἐστὶ γὰρ τῶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ μέγιστον κτῆμα καὶ τιμωτάτων Θεῶν, ὅτε περὶ τὰς καὶ σωταίης καὶ σωταίης ἡμῶν, (i. e. Est enim reverâ Philosophia maximum bonum & Deo gratissimum, quippe quæ sola nos ad illum adducat, eique commendet :) Postquam ostendisset, quomodo adhuc Ethnicus, Philosophiæ Platoniciæ tandem dederat ; ubi (ut enarrat, P. 219. c. D.) Μὲ ἡρξ̄ σφοδρὰ ἡ εὐδαιμονία νόσις καὶ ἡ σωτηρία τῶν ἰδίων ἀνθρώπων μὴ τὴ φρόνησιν, ὅλιγος τὸ ἐν τῷ χρόνῳ ὅσον σφοδρὰ γινώσκου καὶ ἐπὶ εὐλαλείας ἡλεπίζον ἀντίπαλον κατὰ φύσιν τὸ Θεόν ;

Θεόν; i. e. Valde me delectabat In-
corporeorum notio & idearum con-
templatio, mentem meam quasi alis
quibusdam altius evehebat; illico-
que Deum me perspecturum esse,
per *stultam persuasionem* sperabam;
Tandem vero edoctus, ab homine
verendi sed ignoti vultus, de Pro-
phetis, qui Philosophis omnibus ve-
tustiores, ἔσσι μόνοι τὸ ἀληθὲς καὶ
εἶδον καὶ ἔξεπον ἄνθρωπος, (i. e. qui
soli quid in vero esset, & viderunt
& hominibus renunciarunt;) post-
quam exinde animum appulisset ad
Prophetarum lectionem & Christia-
nam doctrinam, memorabili hoc
dicto, expertus concludit; scilicet,

πάντῃ μόνῃ ἐνδεσχόν φιλοσοφίᾳ αὐ- Pag. 225. c.
θῆναι τὴν καὶ σύμφορον; i. e. Hanc ipsam
solum comperi esse certam atque
utilem philosophiam. De cætero
vero, Justinum (si modo sibi ipsi
eum constare velimus,) salutem Eth-
nicorum aliorumve, per solius natu-
ræ vires, legem lumenque patrocini-
ari, nemo ut opinor, suspicabitur,
qui sequentia ejus dicta perpenderit;

in

in quibus toti generi humano (a) maledictionem, Christo omnium redemptionem (b,) pœnitentiæ (c) denique, & Fidei supernaturalis (d) necessitatem. diserte asserit, (a.) *Dial. cum Tryphone*, p. 322. c. Καὶ ὃ πᾶν γένος ἀνθρώπων ἐυρεθήσεται ὑπὸ κατάραν ὄν, καὶ τὸ νόμον Μωσέως, ἐπιταγέσθαι. ὃ εἶρη πᾶς ὃς ἐκ ἐμῆς ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτῶν βιβλίῳ τῷ νόμῳ, τὸ ποιῆσαι αὐτὰ, καὶ ὑδὲ ἐς ἀκριβῆς πάντα ἐποίησεν; id est, Omne genus humanum maledictioni obnoxium esse invenitur, juxta legem Moïsi, maledictus enim quisque dictus est, qui non permanet in iis quæ scripta sunt in libro Legis, ut faciat ea, & nemo certè exactè omnia præstitit (b.) Idem *ibidem*. Δὲ ἔ (id est, Χριστὸς) σώζει πάντας τοὺς κατὰρας ἀξία ποιοῦνται; i. e. Per quem (Christum) omnes salvari (Deus) qui maledictione digna in se admiserunt. Idem, *literâ d.* Τὸν ἐαυτῷ Χριστὸν, ὑπὸ τῷ ὅτι πάντος γένους ἀνθρώπων, ὁ Πατὴρ τῷ ὅλων πᾶς πάντων κατὰρας ἀναδέξασθαι ἐβουλήθη; i. e.

i. e. Deus, rerum universalium parens, Christum suum ex omni mortalium genere, omnium maledictiones accipere voluit. Idem, p. 300.

(A. Ὁ (Θεός) τὸ το σωτήριον (i. e. τὸ παῖθ. τῆ Χρῆστ.) ὑπὸ τῆ ἀνθρωπείας γένους ποιήσας; i. e. Qui salutare istud, (sive salutis pretium) (Christi scilicet passionem) generis humani ergò instituit.

(c.) Idem, p. 263. c, d. Hortatus eos operam dare, ut cognoscerent quâ viâ iis remissio peccatorum contingat, & spes hæreditandi bona promissa, subjungit, ἔτι δ' ἐκ ἄλλῃ ἢ αὐτῇ, ἵνα τῶτον τὸ Χρῆστον ἐπιγινώσκοντες, καὶ λυσάμενοι τὸ ὑπὸ ἀφάρσεως ἀμάρτιων, ἀλλ' ὅτι κερυχθὲν λεγόν, ἀναμάρτητος λοιπὸν ζήσητε; id est, Est autem non alia quàm hæc, ut Christo hoc agnito, quod ab Esaiâ promulgatum est, propter remissionem peccatorum, lavacro abluti, sine peccato (sive sine crimine,) de cætero vivatis. (d.) Justinii paren. "Ουτε γὰρ φύσας, ἔπε ἀνθρωπίνῃ ἐννοίᾳ, ἔπε μεγάλα καὶ θεῖα γινώσκον ἀνθρώποις διδάσκειν, ἀλλὰ
λα

ἀλλὰ τῇ ἀνωδυν ὅτι τὰς ἀνδρας τιληγεῖ
 τα κατ' ἑθὺς δωρεῖται; i. e. Neque e-
 nim naturā, neque cogitatione hu-
 manā, tam magna & divina, possunt
 homines cognoscere; sed dono de
 sursum tantarum rerum cognitio
 descendit & derivatur in homines.
 Idem, in Epistolā ad Diognet. pag.
 499. c. Ἀνθρώπων δ' εἰς εἰς ἰδεῖν
 οὐκ ἐγνώρισεν (τὸ Θεὸν scilicet) αὐτὸς
 δὲ ἑαυτὸν ἐπέδειξεν· ἐπέδειξε δὲ διὰ π-
 σεως, ἢ μόνῃ Θεὸν ἰδεῖν συγχωρήσας;
 id est, Nemo quisquam hominum
 neque vidit (Deum) neque ali-
 quam ipsius notitiam habuit: Sed
 ipse seipsum ostendit. Ostendit au-
 tem per fidem, Cui soli Deum vi-
 dere concessum est. Id quod ipse
 Plato ejus propemodum fatetur,
 Teste Theophilo (L. 3. ad Anto-
 lycum, p. 128. b.) Δεῖ ἐν πολλοῖς μα-
 θηταῖς γινώσκοντι νομοθεσίαν Θεοῦ καὶ αὐτὸς
 οὐκ ὡμολόγησεν ἄλλως, μὴ δυνάμεναι
 τὸ ἀκριβῶς μαθεῖν, ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δι-
 δάξῃ διὰ τοῦ νόμου; i. e. Oportet igitur
 nos magis discipulos esse legisla-
 tionis divinæ, quemadmodum &
 ipse

ipse (Plato) confitetur, dicens, non exactè posse disci nisi Deus docuerit per Legem. Quibus adde verba Justini, quæ concludunt Parænesin ad Græcos, P. 37. *ἡ Παναχίδου τοίνυν εἰδέναι ἀπορροή, ὅτι ἐδιδάμῃς ἑτέρως ἀπὸ Θεοῦ ἢ τῆς νομοθεσίας μανθάνειν οὐκ ἔστι, ἢ ἀπὸ τῆς ἀπορροῆς μόνον, τῆς διὰ τῆς θείας ὑπονοίας διδασκόντων ἡμῶν;* id est, Omnino scire oportet, nullo planè pacto aliter aut aliundè de Deo vel de rectâ religione disci quicquam posse, quàm à Prophetis solis, qui divinâ inspiratione afflati vos docent & instituunt. Liceat postremò Reverendi eruditissimique viri Doctoris Cave Judicium de Justino M. in clausulam hîc adhibere; qui in vitâ Justini, (P. 156.) sic infit; Nullibi (Justinus scilicet) asserit, Gentiles potuisse salvari, nisi per receptam Christianismi fidem, vel eorum cognitionem ullâtenus suffecisse in hunc finem. Nemo fortius urget aut probat, Rationis aut naturalis philosophiæ subsidia, in se non suffe-

cisse

cisse ad salutem. Illud solum dicit & docet, scilicet quod in quantum hi rationem καὶ λόγον ὀνδίαδετον excolere in usum & profectum religionis, cātenus fuerint Christiani & affines æterno & ἀρχετύπῳ Λόγῳ; quod etiam quæcunq; morum emendatio per rectæ rationis dictamina & hujus λόγῳ ἀπερματικῶς monita, fiebat, sive per Socratem inter Græcos sive per alios inter Barbaros, Ea facta fuerit quadantenus à Christo, à verbo tandem incarnato. Atque hæc hæctenus, de Justino.

§. 11. Pergo ad Clementem Alexandrinum, virum πολυμαθεστατον & in Ecclesiâ Alexandrinâ Presbyterum & Catechistam celeberrimum. In cujus Στρώμασι, si pauca quædam occurrant incautiùs dicta, καὶ ἐν ὕμῳ sonantia (uti notat Photius,*) tamen (ut idem addit) non talia sunt, qualia feruntur in ejus Hypotyposis, sed ejusmodi, ut benignam admittant interpretationem, sanæque fidei & praxi non multum in-

* Vide D.
Cave in
vitâ Cle-
mentis,
p. 198.

incommoda. Agedum verò, In-
spiciamus in hunc Patrem, idque
non cursim aut leviter, sed intus &
in cute. Quoniam verò longum ni-
mis esset singulis insistere, quæ in
hoc Authore, Ethnicorum saluti per
lumen vel praxin naturæ, favere pu-
tantur, libet ea seligere, quæ du-
riusculè sonare videntur; præmissâ
prius generali dissertatione, circa
judicium Clementis, de re & usu
Philosophiæ. Dicit igitur primo
Philosophiam inter Ethnicos, non à
Dæmone profectam esse (Στρω. 6.
p. 647.) sed Dei donum fuisse (Στρω.
1. p. 287. Στρω. 6. pag. 669. b. 693.
d. 694. a. Στρω. 7. p. 705. b.) Ne-
que tamen omnem philosophiam sic
laudat. Στρω. 1. p. 315. c. Οὐ μὲν
ἀπλῶς πᾶσαν φιλοσοφίαν ἀποδεχόμεθα.
Et Στρω. 1. p. 272. De Græcâ lo-
quens philosophiâ, ἥς, καὶ δαίμων καὶ
τῆς καρύων, ἔ τὸ πᾶν ἐδωδμεν; i. e. In
quâ, sicut in nucibus, non omne est
esculentum. Denique, quid velit
per philosophiam explicat ipse, Στρω.

Y

1. p.

I. p. 288. b. Φιλοσοφίαν ᾧ ἐ τὸ Στωικῶς λέγω, ἐδὲ τὸ Πλατωνικῶς, ἢ τὸ Ἐπικυρεῖον τι καὶ Ἀριστοτελικῶς, ἀλλ' ὅσα εἶρη παρ' ἑκαστα τῶν αἰρέσεων τέτων χαλῶς δικαιοσύνη μὲν εὐσεβεῖς ὁπισθήμεν ἐκδιδάσκοντα, τὸτο σύμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν φιλοσοφίαν φημί; i. e. Philosophiam non dico Stoicam vel Platoniam, aut Epicuream, aut Aristotelicam; sed quæcunque ab his sectis rectè dicta sunt, quæ docent iustitiam cum piâ scientiâ, hoc totum

* Hæc philosophia ἐκλεκτικὴ ὅρα ἐστὶ, à Potamone, ut testatur Diog. Laert. in Proæmio, p. 14.

† Τὸ χεῖρισμον ἐκλεξιμὸν τὸ κοσμικὴς φιλοσοφίας. Στρω. I. p. 288. a.

* selectam dico philosophiam †. Hujusmodi philosophiam non illibenter concedimus fuisse Dei donum. Fatemur etiam cum Clemente, eam fuisse ἀμυγέτη, θείας ἔργον προνοίας, (Στρω. I. p. 278. c.) id est, Aliqua ratione, divinæ opus providentiæ. Sed neque refragamur dicto, rectè intellecto, quod habetur, (Στρω. 6. p. 648. a.) Τὴν ᾧ φιλοσοφίαν καὶ μάλλον Ἑλληνισιν, οἷς διαδήκω οἰκείαν αὐτοῖς δέδοσθαι, ὑποβάθραν

θεο
phi
am
fit
fim
bet
uti
imu
mag
qua
de
ram
phe
phe
I
d.)
eis d
σοφί
γίνετ
εν d
δαγα
μθ
σκόλ
ποιῶ
est,
vent

θεαν εσιν τ' $\chi\tau'$ Χειρόν; i. e. Ipsam philosophiam Græcis veluti propriam datam esse Testamentum, ut quæ sit Christianæ philosophiæ quasi infimus gradus (ita enim reddi debet ὑποβάθρα: Non fundamentum, uti vertit Interpres, sed ima scala vel imus scalæ gradus:) Quæ sanè non magis castiganda sunt aut culpanda, quam quod dicit Tertullianus (*L. de resurrect.*) Præmisit Deus naturam magistræ, submissurus, & prophetiam, quo faciliùs credas prophetiæ, discipulus naturæ.

Dicit secundò, (Στρω. 1. p. 282. c. d.) Ἡν μὲν ἐν πρὸς τ' τῷ Κυρίῳ πρῶται εἰς δικαιοσύνην Ἑλλήσιν ἀναγκαστὶ φιλοσοφία· νυνὶ δὲ χρησίμη πρὸς θεοσέβειαν γίνεται, περπαθεῖα τις ἔσται τοῖς τ' πί-
σιν δι' ἀποδείξεως καρπερῶσις — ἐπαγ-
δαγῶς καὶ ὑπὲρ τὸ Ἑλληνικόν, ὡς ὁ νό-
μος τῶν Ἑβραίων εἰς Χειρόν· Παρε-
σκόδαξ τοίνυν ἡ φιλοσοφία περὸδο-
ποιῶσα τ' ὑπὸ Χριστοῦ πελείμενον; id
est, Erat quidem ante Domini ad-
ventum philosophia Græcis necessa-

* Prout
feliciter
accidit in
Justino &
Ammonio
Platonicis,
& in Pan-
tano Stoi-
co.

ria ad iustitiam, nunc autem est utilis ad Dei cultum & pietatem, iis qui fidem colligunt per demonstrationem (scilicet ex Scripturis) — nam ipsa quoque Græcos pædagogico more docebat & ducebat, sicut Lex Hebræos ad Christum. Præparat ergo Philosophia, * ei viam muniens, qui à Christo perficitur. Quæ sanè omnia, sano sensu atque uti possunt, intellecta, non video quin sint admittenda. Neque enim aliud mihi velle videtur quàm sapientiæ studium & inquisitionem apud Græcos fuisse quandam quasi præviam præparationem, Christo & Christianismo viam præmunientem; uti seipsum explicat, Στρω. Ι. p. 309. d. Ἀλλ' εἰ μὴ καταλαμβάνει ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὸ μέγεθος τῆ ἀληθείας, ἐπὶ ᾧ ἔκαθεν εἰσάγειν πῶς κυριακὰς ἐπιτολὰς, ἀλλ' ἐν γὰρ θεωρητασκόπῳ τὴν ὁδὸν τῇ βασιλικωτάτῃ διδασκαλίᾳ, ἀμνηστέῃ σωφρονίζουσα καὶ τὸ ἔθος θεωρητικῶν καὶ θεωρητικῶν εἰς ὁδοδολίαν τῆ ἀληθείας, τὴν ὁρὴν οἰαν δόξάζοντα; i. e. Sed

Sed si non comprehendit Græca Philosophia veritatis magnitudinem, & est adhuc imbecilla ad mandata Dei agenda, at regali quidem doctrinæ viam præparat, utcunque castigans & mores præformans & ad suscipiendam veritatem corroborans eum qui tenet providentiam. Adeoque Στρω. 6. p. 690. porro dicit, ἐκ ἀπο-
 πον καὶ τῆ φιλοσοφίας ἐκ τῆ Θείας προ-
 νοίας δέδοται προπαιδεύσαν εἰς τὴν διὰ
 Χριστοῦ τελείωσιν. Ἦν μὴ ἐπαυχώμεθα
 γνώσει βαρβάρῳ μαθητεύσει φιλοσοφία
 προηρώτηεν εἰς ἀλήθειαν; i. e. Non est
 absurdum datam esse Philosophiam
 à Divinâ Providentiâ, prius erudi-
 entem ad eam quæ est per Christum
 perfectio; si non erubescat à bar-
 barâ cognitione discere Philosophia
 profectum ad veritatem.

§. 12. Utilitatem verò Philoso-
 phiæ in hunc finem, in duobus po-
 nere videtur; Primò, in eo quod
 Philosophia; id est, Inquisitio veri
 (etiam nondum acquisiti) exerceat

* Vide &
Augusti-
num, con-
tra Cref-
conium,
L. I. cap.
13, 14, 15,
&c. & c.
20. De usu
Dialectica.

At. 17.

& intendat ingenium, mentemque
acuat & excitet, γυμνάζουσα τὴν νῦν καὶ
διεγείρουσα τὴν σωφίαν, ἀγχινοῖαν γυμνῶσαι
ζητητικῶς, (Στρω. I. p. 288. c.) Cui
usui Dialecticam * etiamnum in Ec-
clesiâ maximopere commendat, Pag.
283. a. 319. c. 354. d. Item, Στρω.
6. p. 655. a, c. Secundò, In eo uti-
lem dicit, quod pro suo modulo a-
nimum aliquâtenus purget, tum à
vitiis tum ab erroribus & ad melio-
ra assuefacit. Στρω. 7. p. 710. Φιλο-
σοφία ἢ Ἑλληνική, οἷς περιεργασαίμεθα καὶ
περεργάζεσθαι τὴν ψυχὴν εἰς ἀρετὰς καὶ πί-
στεως· ἐφ' ἣν τὴν γνώσιν ἐπιτελεσθῶμεν ἢ ἀλή-
θεια; i. e. Græca Philosophia veluti
perpurgat & præparat animam ad
fidem recipiendam, super quam ve-
ritas ædificat cognitionem. Quòd
autem, ἀληθείᾳ τίνα δογματίζουσι καὶ Ἑλ-
λῆνες, (Στρω. I. p. 314, 315.) pro-
bat ex Apostolo citante ex Arato,
Τὴν γὰρ γῆν ἐσμεν. Adde etiam ex
Menandro, φειράσκον ἡδὴ χρῆσται, ὁμι-
λίῃ κακᾷ, 1 Cor. 15. 33. Idem,
testatur etiam ad Romanos, 1. 19.
Quod

Quod notum est Dei, manifestum esse in illis. Quod verò ad Clementem spectat, eò liberius Philosophiæ patrocinator, quod non deessent inter Christianos multi, qui κατὰ τὸ οἱ παῖδες τὰ μυστηρία, ἕως ἃ διασι Ἑλληνικῶς φιλοσοφίαν, φοβέμενοι μὴ ἀπαχάγῃ αὐτοὺς, Στρω. 6. p. 655. Neque in hoc ille magis culpandus, quàm Lactantius, qui licet sectas & personas philosophorum parvi penderet, de re ipsâ tamen sic fatur, Philosophia non nocet, immò prodest plurimùm, si religione imbutus est animus, *Lact. Instit. L. 5. c. 1.* Sed pergo ad reliqua Clementis: Dicit tertio, (Στρω. 6. p. 636.) Κατὰ τὸ Ἰουδαίῃς σώζεσθαι ἐβόλετο ὁ Θεός, τὰς Προφῆτας δίδως· Οὕτω καὶ Ἑλλήνων τὰς δοκιμαντάς, οἰκείας αὐτῶν τῇ διαλέκτῳ προφῆταις ἀναστήσας, ὡς οἱοί τε ἦσαν δέχεσθαι τὴν πατρὶς Θεοῦ ἐνεργείαν, καὶ Ἰουδαίων ἀνθρώπων δέχεσθαι; id est, Sicut Judæos volebat Deus servari, dans illis Prophetas: Sic & Græcorum probatissimos quosque pro-

prios ipsis in suâ linguâ Prophetas (Sibyllas, ut opinor intelligit) excitando, prout ipsi Dei beneficium capere poterant, ab hominum vulgo secrevit. Resp. Aliud est, salus: Aliud discretio ab hominum vulgo. Hanc tantùm Gentilium Prophetis assignat, illam verò Judæis relinquit. Neque tamen diffeiteor Clementem alibi etiam Gentilibus salutem ascribere, non per naturæ vires aut legem, sed per fidem quandam posthumam, scilicet conceptam ex prædicatione * Evangelii apud inferos, idque vel per Christum vel per Apostolos (ερω. 6. p. 637. d.) Τὸς Ἀποστόλους ἀγγελῶντος τῷ κυρίῳ, καὶ ἐν αὐτῷ ἐκκηρυχθῆναι; i. e. Apostolos, ad instar Domini, iis qui erant apud inferos, annunciasse Evangelium; mortuis

* Notandum, quod quæcunque Clements (Σημ. 6.) docet de salute Gentilium, ut mihi videntur, supponunt fidem & conversionem eorum, factam vel per Evangelium dum in vivis erant, vel per prædicationem apud inferos & mortuos: Prout attente legenti constabit.

scilicet

scilicet non vivis; at non cum effectu sine pœnitentiâ. (Pag. 633.

a. Μετανοησάντες. Et literâ B. Ἐσπομο-
λογησάμενοι; neque sine fide & con-
versione. (Ibidem, literâ C. Τὸς ἑ-
θνῶν ὁπίτηδ' εἰς εἰς ὁπίτροφῶν.) Sed
in his, singularis ferè * videtur no-
ster Clemens.

* Similia
tamen in-
veniuntur
in Origene

contra Celsum, L. 2. Favent etiam huic opinioni Cyrillus A-
lex. & Occumenius.

Objicitur quartò, Locus Clemen-
tis in τρω. 7. p. 705. Ubi hæc ha-
bentur; Quocirca præcepta dedit &
priora & posteriora, ex uno fonte
hauriens Dominus; nec eos qui e-
rant ante legem, sine lege esse, ni-
hili pendens; nec eos qui non au-
diebant barbaram philosophiam, fer-
ri effrænatos permittens. Nam
cum illis quidem præcepta, his vero
præbuisset philosophiam, increduli-
tatem conclusit in adventum; quo
tempore est inexcusabilis, quisquis
non crediderit. Resp. Quid hinc
inferri possit, nondum video, nisi
hoc

hoc solum, scilicet quod Deus eos qui extra legem essent non sivit prorsus esse ἀνόμους, sed eis philosophiam præbuerit, non ut sola per seipsum salvaret, sed ut Cupiditates hominum utcunque refrænaret, & quodam quasi capistro cohiberet, ne totum genus humanum, in omnem licentiam, ἀσωτίαν, & meram feritatem erumperet & irrueret. Egre- giè verò & apertè, Clementis ibi dicta ultima attestantur necessitati Fidei Christianæ & Evangelicæ, cum dicit, σωείλσεις (ὁ κύριος) τὴν ἀπεί- ριστον εἰς τὴν πρῶτον, ὅτε ἀναπολόγητος ὅσι πάντες ὁ μὴ πιστεύων.

§. 13. Objicitur quinto & ulti- mo, Clementem asserere, Ethnicos fuisse justificatos per philosophiam, (τρω. I. pag. 282. c.) Τὴν γὰρ ἐκ τῆς φιλοσοφίας δεδικαιωμένους; i. e. Iis, qui à Philosophiâ fuere justificati. I- tem, Pag. 319. b. Καὶ τοὶ καὶ καθ' ἑαυ- τὴν ἐδικαίωσαν τότε καὶ ἡ φιλοσοφία τὴν Ἑλληνικὴν; i. e. Quanquam per se quoque

quoque aliquando Græcos justificabat Philosophia.

Locus sanè vexatissimus, quiq; inter nævos & errata Patris, passim recenseretur solet, penitiùs autem rem introspicienti, & Clementem cum Clemente conferenti, aliud fortasse videbitur, quàm quod primâ specie, præ se ferunt verba.

Primò enim, non agit hîc Clemens de justificatione, sensu forensi & Apostolico sumptâ; quatenus scilicet opponitur condemnationi, (ut *Rom.* 8. 23, 24.) sive quatenus constat peccatorum remissione vel non imputatione, (ut *Rom.* 4. 5. 8.) vel restitutione in gratiam Dei & favorem, (ut *Rom.* 8. 9, 10.) Hæc enim justificatio, ubicunque est, plena & perfecta est, pro statu hujus vitæ; nec aliter fit reconciliatio vel reintegratio amicitia cum Deo, nisi per plenam & omnimodam remissionem; adeoque hæc justificatio non variatur gradibus, non recipit majus aut minus, sed ab omnibus liberat

rat reatibus. At verò alia prorsus est Clementina justificatio, uti patebit ex verbis ejus, Ἐδικαίς πότε καὶ ἡ φιλοσοφία τὰς Ἑλλήνας, ἐκ εἰς τὴν καὶ δόλκῃ ᾗ δικαιοσύνην, εἰς ἣν οὐρίσκετο συνέργει, καὶ δάσκαλος καὶ ὁ παρῶν καὶ ὁ δότιος βαθμὸς τῶν εἰς ὑπερώων ἀνιόντων, καὶ ὁ γραμματικὸς τῶν φιλοσοφῶντων; id est, Græcos justificabat sapientia: Sed non in totum, aut universum, non ad omnimodam justitiam, ad quam (tamen) cooperatrix & adjutrix invenitur, sicut primus & secundus gradus, ei qui ascendit in cœnaculum, vel sicut Grammaticus ei qui est philosophaturus. Ubi philosophiam justificasse asserit, non in totum, aut in universum, sed ex parte tantum & certo quodam gradu, eoque distanti & remoto, quantum ima scala distat à summa, vel grammatista literarius distat à Philosopho. Γ'ὁρῶμεν συλλάμβανειν φιλοσοφίαν, (Στρω. I. p. 318.) Philosophia à longè & eminus opem confert inventioni virtutis.

tis. — Οὐκ αἴτιον, ἀλλὰ σωματίον, σῶμα ἔργον, ἔστω ἐκτικόν, — ὁ μεθ' ἑτέρου ποιῶν, ἀτέλες δὲ καθ' αὐτὸ ἐνεργεῖν, (Pag. 319. a.) Philosophiæ enim concedit tantum μέρος τι, παραλαμβάνειν τινα, quandam particulam veritatis avulsam, (P. 298. c.) Καὶ πᾶς ὁπὲ μέρους ἀληθείας, (P. 659. c.) Καὶ μερικῶς τυγχάνουσιν, (P. 656. b.) Ad pleniorẽ vero mentis Clementinæ elucidationem, consideretur Locus iste in τρω. 6. p. 637. b. ubi Judæos & Gentiles sic confert, Τοῖς γὰρ καὶ νόμον δικαίοις ἔλειπεν ἡ πίστις· Διὸ καὶ τέττες ἰωμύθη ὁ κύριος ἔλεγε, Πίστις σὺ σέσωκέν σε· τοῖς δὲ καὶ φιλοσοφίαν δικαίοις, ἔχ' ἡ πίστις μόνον ἢ εἰς τὸ κύριον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔπος ἵνα τὴν εἰδωλολατρείαν ἐδῇ — διὸ ὁ κύριος ἐκηγγελίσατο καὶ τοῖς ὅν αἰδῶ; i. e. Iis qui erant justī ex lege, fides de erat. Et ideo cum eos curaret Dominus dicit, Fides tua te salvum facit. Iis autem qui erant Justī ex Philosophiâ, non solum opus erat fide in Dominum, sed etiam ut discederent ἀ

à cultu simulachrorum — quamobrem prædicavit Dominus iis quoque qui erant apud inferos. Quis non videt hoc in loco, per Justos ex lege intellexisse justè viventes secundum regulam legis Mosàicæ? Itidem per Justos ex Philosophiâ, non justificatione ad vitam & salutem, sed tales qui ex notitiis Philosophiæ, qualemunque justitiæ partem & gradum sunt affecuti, licet adhuc hærentes, non solùm in infidelitate sed etiam in Idololatriâ? Mihi igitur (perpensis omnibus) placet sententia Petri Lansellii, (in *Apol. pro Justino*, p. 520.) Clementis scilicet, non aliam fuisse mentem, quàm philosophiam juvasse tantum, non autem esse vel fuisse causam δικαιοσύνης, nisi fortè moralis & naturalis.

Pag. 282.

Pag. 319.

Adeoque illud [ἐπὶ φιλοσοφίας δι-
κασιμύνης,] atque illud etiam, [ἐδι-
καίει ὥστε ἡ φιλοσοφία,] loquitur
scilicet de justitiâ practicâ & quali-
tercunque inhærente; i. e. de justitiâ vitæ & morum. In hâc sententiâ
me

me porro confirmat ipse Clemens, [ερω. 6. p. 696. b.] ubi loquitur *οὗτοι γε αὐτῶν καὶ φαρισαίων, τῶν κατ' ἀποχρῆμα κακῶν δικαυμένων; i. e. Qui justificabantur per abstinentiam à malis: Cum tamen ipse alibi dicat [scilicet, ερω. 6. p. 665, 666.] 'Οὐ γὰρ ὁ ἀπεχρῆμα μόνον τὸ κακῆς ἀφεξι-
ως, δικάζει. Ἐὰν μὴ προσεργάσῃ καὶ τὸ εὐποιεῖν, καὶ τὸ γινώσκειν δι' ἣν αἰτίαν, τῶν μὴ ἀφεκτέων, τὰ δ' ἐνεργετέον; i. e. Non enim qui solum abstinere à malâ actione, est justus: Nisi addiderit, ut benè faciat, & cognoscat propter quam causam abstinendum quidem sit ab his, illa autem sint agenda. Sicut igitur Phariseos vocat *δικαυμένους*, propter justitiam quandam externam & immunitatem à crassioribus criminibus, quæ ῥητῶς impingunt in legem; ita & Philosophos asserit *δικαυμένους* καὶ φιλοσοφίαν, eò quòd qualemcunque vel quantulumcunque habuerint justitiæ gradum, assecuti sunt eum ex dogmatibus Philosophiæ. Quæ tamen dog-*

dogmata (veriora scilicet & saniora) non per seipsos in totum adinven-
nerunt φιλόσοφοι οἱ ἕξω, sed per com-
mercium cum Ægyptiis, cum Judæis,
cum παλαιῷ λόγῳ * cum scriptis &
dictis tum Legis tum Prophetarum,
hausere & Pythagoras, & Plato, &
Aristoteles; uti passim ostendit cum
Clemens, tum Justinus M. atque e-
tiam Clariss. Huetius (in demon-
stratione Evangelicâ) & eruditus
noster Morus (in conjecturâ suâ
Cabbalisticâ.)

* Vide
Justini
Paræn. p.
24. B.

Στρωμ.
L. 6. p.
642. D.
p. 662. B.

§. 14. Libet verò hîc coronidis
loco, varia Clementis Alex. dicta at-
texere, quibus sufficientiam detra-
hit philosophorum, seu cognitioni,
seu virtutibus, aut soli Christo, &
Fidei, & γνώσῃ supernaturali, salutem
defert. Prioris generis sunt ista: *ρω.*
I. p. 296. c. Νήπιοι οἱ φιλόσοφοι, εἰάν μὴ
ὑπὸ τῆς Χειρὸς ἀπανδρωθῶσιν; i. e.
Parvuli sunt, infantes sunt Philoso-
phi, nisi à Christo viri fiant. *ρω. 6.*
p. 675. b. Κατὰ Γλάτωνα, ἢ ὡς τῆς
Ⓞεϛ

Θεῷ, ἢ ὡς τῶν ἐκράνων τῷ Θεῷ, τὸ ἀλη-
 θὲς ἐκμανδύειν μόνως οὗ π; i. e.
 Ex Platonis sententiâ, aut à Deo aut
 ab iis qui à Diis originem duxêre,
 verum solùm disci potest. τρω. 1.
 p. 315. b, c. Διὰ τῆς ἀγνώσεως Θεῷ,
 (Αἰ. 17.) τιμᾶσαι μὲ καὶ ὡς ἴφασιν
 ὡς τῶν Ἑλλήνων, τὸ δημαργόν Θεῷ ἡ-
 νίεσθαι κατ' ὁπῆγνωσιν ὅ ὅτι δὲ ὡς
 ὡς λαβεῖν τε καὶ μαθεῖν; i. e. Per
 ignotum Deum, honorari quidem à
 Græcis, per ambages & circumlocu-
 tionem, opificem Deum, significa-
 vit (Apostolus:) Ex agnitione ve-
 ro, oportere per Filium accipere &
 discere. τρω. 6. p. 636. b. Ὅτι ὅτι
 κατ' ὁπῆγνωσιν ἴσασι τὸ Θεόν, ἀλλὰ καὶ
 ὡς ἴφασιν Ἑλλήνων δοκιμώτατοι, Πέ-
 τρῳ. ὅτι κρυμμένῳ λέγει; i. e. Quod
 autem Græcorum præstantissimi De-
 um norunt non per agnitionem,
 sed per qualem & qualitercunque
 ejus manifestationem, dicit Petrus
 in Prædicatione (libro scilicet sic
 dicto.) Idem, τρω. 6. p. 643. a.
 Οἱ φιλόσοφοι, ζωγραφίας δὲ διὰ δὲ
 μὲν

μὲν δὲ τὴν αἰσθητικὴν φιλαυτίαν ὅτι πάντων
 ἀμνηστῶν ἀπὸ τῆς ἐκείνης, i. e. Phi-
 losophi instar picturæ, imitantur ve-
 ritatem. Philautia autem siue nimi-
 us sui amor, est semper quibusli-
 bet causa peccatorum omnium. τρωϊ-
 6. p. 649. c. ἡ μὲν ἐπὶ φιλοσόφων (θεω-
 ρία) ὁρᾷ μὲν τὴν θείας ἐπιστήμης, ἐδέχθη
 ὅτι πυγχαίς, ἢν μὴ μαθήσας ἀφ' αὐτῆς
 σαφηνεύουσιν αὐτὰς τὴν θεωρητικὴν φιλο-
 σόφειαν. i. e. Ea quidem contemplatio quæ
 adhuc est philosophorum, divinam
 appetit scientiam, nondum autem
 assequitur, nisi per disciplinam acce-
 perit vocem propheticam sibi de-
 claratam. Idem, P. 675. b. Ἡ γὰρ
 φιλοσοφία, πρὸς τοὺς κατὰ γένεσιν
 τοῦ μὲν οὐδαμῶς βίβας τὴν ἀμνηστῶν, τὴν δὲ
 αὐτὴν κατὰ δαμῶν τὴν κόλασιν, ὡς ἐλπι-
 τικῶς θεολογεῖ· πὰρ πρὸς ἀκρίβειαν ὅτι
 ἡ, πὰρ ὅτι μέγας, ἐκ ἐστὶ σωζεί, ἐξ ὅτι
 τὸ θεὸν ἔγνω θρησκείαν; i. e. Ipsa Phi-
 losophia quæ annunciat providen-
 tiam, & beatæ vitæ remuneratio-
 nem, miseræ autem punitionem,
 summam Theologiam effert: Quæ
 autem

autem accurate & exacte traduntur
& quæ sigillatim habentur, ea utique
non ferval. Non enim novit reli-
gionem quæ est secundum Deum.

πρω. 6. p. 688. c, d. Οἱ Φιλόσοφοι τῆς
Ἑλληνικῆς, Θεὸν ὀνομάζοντες, & γινώσκου-
σι, ὅτι μὴ σέβουσι καὶ Θεὸν τὸ Θεόν —

ὀλίγον τὸ πάντος εἰδότες; i. e. Græci
Philosophi Deum non cognoscunt,
quem nominant, quoniam Deum
nequaquam colunt secundum De-
um — cum parum noverint de
toto. Idem, P. 689. c, d. Οὐκ ἐν

πιστὶ, τὰς ὅτι μέγας ἀληθείας, καθ' ὧν ἡ
ἀλήθεια κατηγορεῖται, ἀντιπρὸς τὴν ἀλή-
θειαν πολυπραγμονητέον, ἐκ ἐνόνματα
ζητῶντες μαθεῖν ἐπεὶ τοίνυν δύο εἰσιν
ιδεαὶ τῆ ἀληθείας, τὰ τὲ ἐνόνματα καὶ τὰ
πράγματα, οἱ μὲν τὰ ἐνόνματα λέγου-
σιν οἱ δὲ τὰ πράγματα τῆς λόγων δια-
τεταγμένους οἱ δὲ Ἕλλησι Φιλόσοφοι. Τὰ
πράγματα δὲ πρὸς ἡμῶν ὅτι τοῖς βαρβα-
ροις; id est, Non ex quæ sunt in
parte veritates, de quibus prædica-
tur veritas, sed ipsa veritas, est mag-
nâ carâ & studio indaganda, non

autem sola nomina. — Quoniam
 verò duæ sunt ideæ sive species ve-
 ritatis, nempe nomina & res, alii
 quidem dicunt nomina, qui in or-
 natu & elegantia versantur sermo-
 nis, cujusmodi sunt apud Græcos
 Philosophi. Res autem sunt apud
 nos barbaros. Idem, P. 690. b. Ε-
 πεί κὺ οἱ ἡγεῖσθες ἀνθρωπείας διπομιμῶν-
 ται φωνάς, ἐννοίαν ἔκ ἔχοντες τῶ λέγειν
 παραγματοῦ. Ἀντίληψις δὲ νοερά, πί-
 στωσ ἔχει. "Οὕτως κὺ "Ομηροῦ εἶπεν.—
 Πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Μὴ εἰδὼς τίς
 ὁ Πατὴρ καὶ πῶς ὁ Πατὴρ; i. e. Nam
 corvi quoque voces humanas imi-
 tantur, cum ejus rei quam dicunt,
 nullam habent notitiam. Ita etiam
 dixit Homerus. — Hominum Pa-
 ter atque Deorum; nesciens quis-
 nam sit Pater vel quomodo Pater.
 Idem, τρω. 5. p. 581. c. "Ορας πῶς ἢ
 γινώσκῃς εἶον, Ἕλληνες, καὶ τοὶ μὴ εἰδότες
 οἷς ὁπίσσωδαυ χρεὶ, ἐκθραύσαι. Τίς δὲ
 ἔστιν ἡ γνῶσις, ἢ δὲ ὄναρ ἴσασι; i. e. Vi-
 des quomodo vitam quæ ex cogni-
 tione agitur, Græci quoque (& si
 ne-

nesciant, quomodo scire oportet)
divinis laudibus celebrant, quænam
sit autem cognitio, ne per somnium
quidem norunt.

Quomodo verò animatus fuerit
Clemens, erga virtutes Ethnico-
rum, paucis constabit, τρω. 3. p. 447.

Οὐδ' ἡ συνέχια ἐνάρετον, εἰ μὴ δι' ἀγά-
πης πρὸς τὸ Θεόν; i. e. Nec castitas
est bonum aut de virtute, nisi fiat
propter dilectionem Dei. Idem,
τρω. 6. p. 669. d. Γὰρ πρὸς τὰς ἀρε-
τὰς μὴ κατόρδωμεν. — Παντός τ' ἔμ-
παλιν τὸ ἐθνικὸν ἀμύρτικόν, ὃ γὰρ τὸ
ἀπλῶς ὑπερέτειν, ἀλλὰ τὸ πρὸς τὴν
σπουδὴν ταῖς πράξεσιν ποιεῖσθαι καὶ κατὰ
λόγον ἐνεργεῖν καθεύκειν αἱ γεγραμμέ-
ναι πράξεις; i. e. Omnis actio ejus
qui cognitione præditus est, re-
ctum & perfectum est officium. —

Contra verò cujusvis Gentilis actio
est peccaminosa, non enim sim-
pliciter, bene agere, sed scopum
quendam spectando actiones pro-
ducere, & ex verbo & ratione o-

perari oportere, ostendunt Scripturæ.

§. 15. Sequuntur testimonia, quæ soli Christo ejusque gratiæ, salutem & cognitionem salutarem, in totum ascribunt, ἔρω. 1. p. 288. Ἐπειὶ σοχασμὸς ἀληθείας, ἐπεὶν δὲ ἡ ἀλήθεια. — Δωρεὰ γὰρ ἡ διδασκαλία τῆς θεοσεβείας, χάρις δὲ ἡ πίστις; i. e. Aliud est veritatis conjectura, & aliud veritas. — Est enim donum doctrina pietatis, gratia verò fides. ἔρω. p. 318. a. Ἡ Φιλοσοφία, πρὸς χατὰληψιν τῆς ἀληθείας, ζήτησις ἔσται ἀληθείας, συλλαμβάνει. Οὐκ αἰτία ἔσται χατὰλήψεως, οὐδὲ τῶν τοῖς ἄλλοις αἰτία, καὶ συνέρχεται, τάχα δὲ καὶ συνάτιον αἰτίον. Μίας ἔστις τῆς ἀληθείας, πολλὰ συλλαμβανόμενα πρὸς ζήτησιν αὐτῆς. Ἡ δὲ εὕρεσις ἀφ' ἑαυτῆς. — Μόνη δὲ ἡ κωρία αὐτῇ ἀλήθεια ἀπαρτίζειται, ἢ ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν Θεὸν παραδιδόμενα; i. e. Philosophia confert ad comprehendendam veritatem, cum sit Inquisitio veritatis, non quod sit causa com-
pre-

prehensionis, sed causa cum alijs & adjuvans & forte etiam causa concausans. — Ita cum sit una veritas, multa sunt quæ conferunt ad ejus inquisitionem. Inventio autem est per Filium. — Sola enim hæc est propriè dicta veritas, quæ manibus tradi non potest, quam docemur à Filio Dei. τρω. 6. p. 674. Ἡ εὐρε-

σις, πύξις καὶ ἀναπαύσις ζητήσεως ἐν κα-

ταλὴν δὲ θεωρίας, ὡς ὅτι ἡ γνώσις.

— Τὸ ποῖνον τοῦ Θεοῦ ζήτησις, ἡ ἀφ' ἧς διδασκαλία; i. e. Inventio autem veritatis, est finis & requies inquisitionis, quod quidem est cognitio. — Ejus verò quæ est de Deo inquisitionis inventio quidem, est doctrina quæ est per Filium. Idem,

τρω. 1. p. 314. b. Θεὸς ὢ, εἰρηκεν ὁ

Ἀπόστολος, ὅτι καὶ τὸ κύριον διδασκαλί-

αν, σοφίαν. Ἰνα δείξῃ τὴν ἀληθινὴν φιλοσο-

φίαν δι' ἧς ὁ Θεὸς διδωμένη; i. e. Dei autem sapientiam, dixit Apostolus,

doctrinam quæ est ex Domino: Ut veram Philosophiam ostendat tradi per Dominum. Adde etiam sequen-

tia, à re præfenti non prorsus aliena,
 τρω. I. p. 288. Postquam dixerat
 quod Abraham non ex operibus ju-
 stifica us est, sed ex fide, subjun-
 git, Ουθεν ἔφελθ. αὐτοῖς, μὴ τὸ πλὴν-
 τλῶ τῷ εἰς, καὶ ἐνεργῶς ὡς νῦν, εἰ μὴ
 πίσιν ἔχον ; i. e. Nihil ergò iis post
 finem vitæ proderit, etiamsi nunc
 rectè operentur, nisi fidem habe-
 ant. τρω. 2. p. 364. a. Τάττες μὲν ἐν
 καὶ πρὸ νόμου ἡ πίσις δικαίωσαι, κλη-
 ρονόμες κατέσσε τὴ θείας ἐπαγγελίας ;
 i. e. Hos ergò cum ante legem Fides
 iustificasset, constituit hæredes di-
 vinæ promissionis. τρω. 6. p. 667.
 g. Μία γὰρ τῶ ἐν τῇ ἀγαθῇ ἡ σωτή-
 ρει, ἀπὸ καταβολῆς κόσμου εἰς ἡμᾶς
 διήκοντα καὶ διαφορὰς γυναικας τε καὶ χρο-
 νας, διαφορῶ. εἰ τὸ δόσιν ὑποληφθεῖ-
 σαι. Ἀγγλιστον γὰρ εἰ μίαν ἀμετάθετον
 σωτηρίας δόσιν, πρὸ ἐνὸς Θεοῦ, δι' ἐνὸς
 κυρίου πλουτερώπως ὠφελεῖσθαι ; i. e.
 Nam unum quidem est reverâ sa-
 lutare testamentum, quod à consti-
 tutione Mundi ad nos pervenit, per
 generationes diversas & tempora,
 etiamsi

etiā si datione existimatum fuerit
 diversum. Consequens enim est,
 esse unam immutabilem salutis da-
 tionem, ab uno Deo, per unum Do-
 minum, quæ multis modis pro-
 dest. *Clem. Στρωμ. Lib. 6. pag.*
646. Barnabas dictum Prophetæ ex-
 ponens, (scilicet *Psal. 118. 19.*)
 Infert, πολλῶν πυλῶν ἀνεργυῶν, ἡ
 διακοσμία, αὕτη ὅτιν ἡ ἐν Χριστῷ Ἐν
 ἡ μακάριοι πάντες οἱ ἐπελδόντες; i.
 e. Cum multæ portæ sint aper-
 tæ, quæ est *Justitia*, ea est *in Chri-*
sto; In quam Beati omnes qui sunt
 ingressi.

§. 16. Diximus (fatis fusè) de
 Justino & Clemente; solus superest
 Lactantius, quem suis partibus an-
 numerat D. Baxterus, (*Part. 3. pag.*
22.) Cum verò hunc tantum nomi-
 net, nusquam verò quicquam ex
 scriptis aut verbis illius proferat;
 Quid restat, nisi ut mentem & sen-
 tentiam hujus etiam Patris ex ipsi-
 us scriptis depromptam hîc repræ-
 sen-

sentemus; quæ plenius constabit ex sequentibus. *Institut. L. 2. c. 3.* Philosophi, quod summum fuit humanæ sapientiæ assecuti sunt, ut intelligerent quid non sit (verum,) illud assequi nequiverunt, ut dicerent, quid sit. Nota Ciceronis vox est, Utinam tam facile vera invenire possem, quam falsa convincere, quod quia vires humanæ conditionis excedit; ejus officii facultas nobis est attributa, quibus tradidit Deus scientiam veritatis. *Idem, L. 3. c. 1.* Neque quid esset verum ipsum sciebant; neque quomodo aut ubi aut quâ mente quærendum. Ita dum succurrere humanis erroribus cupiunt, ipsi se in plagas & errores maximos induxerunt. — Loqui bene potuerunt, ut homines eruditi, verè autem loqui, nullo modo; quia veritatem non didicerant ab eo, qui ejus potens esset. *Idem, L. 3. c. 9.* Philosophos omnes cæcos & insipientes fuisse; qui quod est homini summum bonum constitutum, nec vi-

videre, nec intelligere, nec suspi-
cari aliquando potuerunt. Idem,
L. 3. c. 12. Hæc enim duo sunt,
quæ simul efficiunt illud quod quæ-
ritur. Scientia id præstat, ut quo-
modo & quò perveniendum sit, no-
verimus: Virtus, ut perveniamus.

— Beata igitur vita quam Philo-
sophi semper quæsierunt & quæ-
runt, sive in cultu Deorum, sive in
Philosophiâ, nulla est. Et ideo ab
his non potuit reperiri, quia sum-
mum bonum non in summo quæ-
sierunt, sed in imo. Idem, *L. 6.*
c. 8. Hæc est via, quam Philosophi
quærant, sed ideo non inveniunt,
quia in terrâ potius, ubi apparere non
potest, quærant. Errant ergò ve-
lut in Mari Magno, nec quò feran-
tur intelligunt; quia nec viam cer-
nunt, nec ducem sequuntur ul-
lum. Idem, *L. 6. c. 9.* Cimonem
Athenis accepimus, qui & egentibus
stipem dedit, & pauperes invitavit,
& nudos induit. Tamen cum il-
lud unum (quod est maximum)
de-

deest, Agnitio Dei ; jam illa bona omnia supervacua sunt & inania, ut frustra in his assequendis laboraverit. Omnis enim justitia ejus, similis est humano corpori, caput non habenti. — Itaque, ut sit vivum ac sensibile corpus, & agnitio Dei necessaria est quasi caput, & omnes virtutes quasi corpus. Ita fiet homo perfectus & vivus ; sed tamen summa omnis in capite est, quod quamvis constare non possit sine omnibus, sine quibusdam tamen potest. Et erit quidem animal vitiosum ac debile, sed tamen vivet : Sicut is qui Deum novit, & in aliquâ re peccat. Dat enim peccatis veniam Deus. Itaque sine membris aliquibus vivere potest, sine capite nullo modo. Hæc res efficit, ut Philosophi etiam si naturâ boni sunt, tamen nihil sciant, nihil sapiant. Omnis doctrina & virtus eorum, sine capite est ; quia Deum nesciunt, qui est virtutis ac doctrinæ caput ; quem qui non ag-

agnoscit, licet videat, cœcus est:
Licet audiat, surdus: Licet loqua-
tur, elinguis est. Cætera quæ ha-
bentur apud Lactantium, videas in
Disquisitione meâ.

JUDI-

JUDICIUM
Ecclesiae Anglicanae
 IN SUIS
 ARTICULIS
 Quoad causam praesentem.

ARTIC. 18.

‘Sunt & illi anathematizandi, qui
 ‘dicere audent, Quod unus-
 ‘quisque in lege aut sectâ, quam
 ‘profitetur, salvabitur, modò vitam
 ‘suam juxta illam legem & naturæ
 ‘lumen traducere, sit studiosus. Sa-
 ‘cra enim Scriptura nomen Jesu
 ‘Christi nobis tantum proponit, in
 ‘quo homines salvari oportet.

ARTIC.

ARTIC. 17.

‘Prædestinatio ad vitam, est æter-
‘num Dei propositum quo ante-
‘quam jacta fuerant Mundi funda-
‘menta, suo consilio nobis secreto,
‘constanter decrevit, eos quos *in*
‘Christo ex humano genere elegit, à
‘maledicto & exitio liberare, atque
‘ut vasa in honorem facta, per Chri-
‘stum ad æternam salutem adduce-
‘re: Quare qui tam præclaro Dei
‘beneficio sunt donati, illi per Spi-
‘ritum ejus opportuo tempore ope-
‘rantem, secundum propositum e-
‘jus vocantur, vocationi per grati-
‘am parent, justificantur gratis, fa-
‘cti sunt per adoptionem Filii Dei,
‘unigeniti ejus Filii Jesu Christi i-
‘magini efficiuntur conformes, in
‘bonis operibus religiose ambu-
‘lant, & demum ex Dei misericor-
‘diâ sempiternam assequuntur felici-
‘tatem.

Per

Per electos in Christo necesse est ut hîc intelligantur vel electi ad fidem Christi futuram, vel electi ex fide Christi prævisa. Utrolibet modo sumas, constat ex mente & sententiâ Ecclesiæ Anglicanæ in omnibus electis, Fidem in Christum vel esse causam sive rationem Electionis, vel inseparabilem ejus fructum. Constat etiam nullos esse electos nisi per vel cum respectu ad fidem in Christum. Constat etiam hos solos vocandos esse cum effectu justificandos, & ad æternam salutem adducendos.

FINIS.

